

แนวทางการลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทย: กรณีศึกษาอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทาง
สหประชาชาติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A GUIDELINE FOR DEATH PENALTY IN THAI SOCIETY: A CASE STUDY OF UNITED
NATIONS GUIDELINE ON MOST SERIOUS CRIME

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Criminology and Criminal Justice

Department of Sociology and Anthropology

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2020

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทย: กรณีศึกษา
โดย	อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางสหประชาชาติ
สาขาวิชา	นายตุลาการ ชัยนันทน์เกตุ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตียา เพชรมณี

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

.....	คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
.....	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมนทิพย์ จิตสว่าง)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตียา เพชรมณี)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย)	

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตุลาการ ขยับขึ้นเกตุ : แนวทางการลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทย: กรณีศึกษาอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตาม
 แนวทางสหประชาชาติ. (A GUIDELINE FOR DEATH PENALTY IN THAI SOCIETY: A CASE STUDY OF
 UNITED NATIONS GUIDELINE ON MOST SERIOUS CRIME) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.ฐิติยา เพชรมณี

การศึกษาวิจัย เรื่อง “แนวทางการลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทย: ศึกษากรณีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตาม
 แนวทางสหประชาชาติ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อกำหนดและแนวทางของสหประชาชาติ รวมถึงความสอดคล้องของสภาพ
 สังคมไทยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด และแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษ
 ประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)
 โดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำ
 นโยบายมาปฏิบัติ กลุ่มประชาสังคม และกลุ่มนักวิชาการ จำนวน 14 คน ผลการศึกษาพบว่า ข้อกำหนดและแนวทางการลงโทษ
 ประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติเป็นมาตรฐานสากลที่พึงปฏิบัติ แม้ว่าในแต่ละประเทศจะมีบริบท
 ทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน หากประเทศไทยกำหนดนโยบายการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด
 สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติจะส่งผลให้สามารถลดความผิดพลาดในการดำเนินคดีอาญาด้วยการลงโทษผู้บริสุทธิ์ และ
 ลดผลกระทบต่อเหยื่อได้ แนวทางที่เหมาะสมในการใช้โทษประหารชีวิตในกรณีคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของ
 สหประชาชาติ คือ การใช้โทษประหารชีวิตเฉพาะในคดีเจตนาฆ่าทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต และอาจพักการใช้โทษประหารชีวิตในทาง
 ปฏิบัติ อีกทั้งการนำมาตรการแทนการลงโทษประหารชีวิตในฐานความผิดที่มีอัตราโทษสูงถึงขั้นประหารชีวิตที่ไม่สอดคล้องต่อ
 แนวทางของสหประชาชาติ คือ กำหนดโทษจำคุกเพิ่มเข้าไปในบางฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิตเพียงสถานเดียว, การใช้
 โทษจำคุกระยะยาวที่มีกำหนดระยะเวลาแน่นอนในการพ้นโทษ, การจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่ได้รับการลดโทษ และการนำนักโทษ
 ประหารไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวทางการลงโทษประหารชีวิตในคดี
 อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด (Most Serious Crime) ที่สอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติและเหมาะสมกับสังคมไทยใน
 ปัจจุบันและอนาคตสืบไป

สาขาวิชา   อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม
 ปีการศึกษา   2563

ลายมือชื่อนิสิต .....
 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6180939224 : MAJOR CRIMINOLOGY AND CRIMINAL JUSTICE

KEYWORD: Punishment, The death penalty, Execution, Most Serious Crime

Tulakarn Khayankhanket : A GUIDELINE FOR DEATH PENALTY IN THAI SOCIETY: A CASE STUDY OF UNITED NATIONS GUIDELINE ON MOST SERIOUS CRIME . Advisor: Asst. Prof. THITIYA PETMUNEE, Ph.D.

The study on “A GUIDELINE FOR DEATH PENALTY IN THAI SOCIETY: A CASE STUDY OF UNITED NATIONS GUIDELINE ON MOST SERIOUS CRIME” aims to study the United Nations requirements and guidelines and the consistent in Thai society about the death penalty for the most serious crime according to the United Nations standards and guidelines and appropriate guidelines for Thai society in the death penalty for the most serious crime according to United Nations standards. Studying by using qualitative research method. Collected data by using documentary research and in-depth interview from the group of policymakers and policy operator and civil society group and academic group.

With the purpose to change the guidelines for the death penalty for the most serious crime to comply and appropriate with Thai society. The study found that the United Nations death penalty requirements and guidelines for the most serious crime are the international standards. Even though each country has a different social and cultural context. If Thailand establishes a policy of the death penalty for the most serious crime following the United Nations guidelines, it will reduce the errors in criminal prosecution by punishing innocent people and reduce the impact on the victim. The most appropriate guidelines to use in the death penalty in the most serious crime is using the death penalty only in the case of killing intent, which resulted in the loss of life and may suspend the use of the death penalty in practice. Moreover, the alternative measures to replace the death penalty for the offenses with the high rate of capital punishment which do not comply with the United Nations guidelines are to add more imprisonment to some certain offenses that include only the death penalty, Long-term imprisonment with fixed-time to acquittal, Life imprisonment without mitigation and using the inmates awaiting execution to change the guidelines for the death penalty for most serious crime in line with the United Nations guidelines and suitable for Thai society.

CHULALONGKORN UNIVERSITY

Field of Study: Criminology and Criminal Justice Student's Signature .....

Academic Year: 2020 Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทย: กรณีศึกษาอาชญากรรม
อุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางสหประชาชาติ” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและเมตตาจาก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติยา เพชรมณี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอแนะให้คำปรึกษา
ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงกราบขอบพระคุณเป็น
อย่างสูง

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุมนทิพย์ จิตสว่าง ประธานกรรมการสอบ และ
รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่คอยชี้แนะและ
ช่วยเหลือจนวิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่มอบโอกาสให้สัมภาษณ์และให้ข้อมูล
สำคัญที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์เป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณตัวผู้วิจัยเอง บิดา มารดา เจนนี พี่เอ็ง พี่โตน และสิ่งแวดล้อม
รอบตัวที่ทำให้เกิดวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์เล่มนี้ขึ้น

ตุลาการ ขันขันเกตุ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

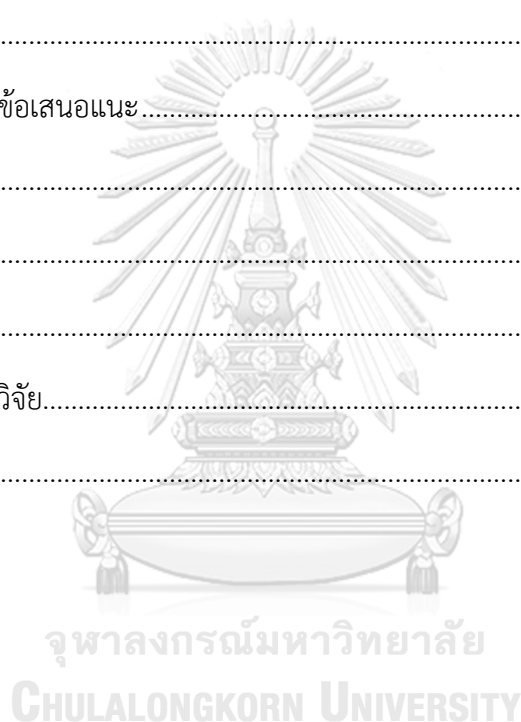
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามในการวิจัย.....	7
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	7
1.4 ขอบเขตการวิจัย	8
1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	8
1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร.....	8
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
1.6 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	9
1.6.1 นิยามศัพท์ทั่วไป	9
1.6.2 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ.....	9
บทที่ 2	13
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
2.1 แนวคิดในการลงโทษประหารชีวิต.....	14

2.1.1 แนวคิดในการลงโทษประหารชีวิตของชาติตะวันตก.....	16
2.1.1.1 แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตในยุคโบราณ	16
2.1.1.2 แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตในยุคกลางและยุคใหม่	17
2.1.1.3 แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตในยุคปัจจุบัน	18
2.1.2 แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทย	19
2.1.2.1 แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตในสมัยกรุงศรีอยุธยาและรัตนโกสินทร์ ตอนต้น.....	19
2.1.2.2 แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตในยุคปฏิรูประบบกฎหมายในสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.....	21
2.1.2.3 แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตในยุคปัจจุบัน	22
2.2 วัตถุประสงค์และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษ.....	23
2.2.1 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution Theory).....	25
2.2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสำนักอาชญาวิทยาคลาสสิก (The Classical School of Criminology).....	26
2.2.3 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อยับยั้งหรือป้องกันอาชญากรรมหรือปรับปรุงผู้กระทำผิด (Restraint Theory)	28
2.3 รูปแบบการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย	30
2.3.1 การลงโทษประหารชีวิตในสมัยกรุงศรีอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้น.....	34
2.3.2 การลงโทษประหารชีวิตในยุคปฏิรูประบบกฎหมาย ในสมัยพระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.....	36
2.3.3 การลงโทษประหารชีวิตในยุคปัจจุบัน	37
2.4 การใช้โทษประหารชีวิตสำหรับคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด (Most Serious Crime).....	41
2.4.1 ประเทศจีน	46
2.4.2 ประเทศฟิลิปปินส์.....	48
2.4.3 ประเทศอิหร่าน.....	51

2.4.4 ประเทศลิทัวเนีย.....	54
2.5 ฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทย.....	57
2.6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดโทษประหารชีวิตในประเทศไทย.....	67
2.6.1 ปัจจัยด้านคติความเชื่อศาสนา.....	67
2.6.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและทรัพยากร.....	72
2.6.3 ปัจจัยทางด้านสังคม.....	73
2.6.4 ปัจจัยด้านสังคมการเมืองระหว่างประเทศ.....	74
2.6.5 ปัจจัยด้านมาตรฐานและแนวปฏิบัติของสหประชาชาติ.....	74
2.7 ข้อถกเถียงเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย.....	77
2.7.1 แนวคิดฝ่ายสนับสนุนให้มีการลงโทษประหารชีวิต.....	78
2.7.2 แนวคิดของฝ่ายคัดค้านการลงโทษประหารชีวิต.....	79
2.8 มาตรการแทนการลงโทษประหารชีวิต.....	81
2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	83
2.10 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	89
บทที่ 3.....	91
ระเบียบวิธีการวิจัย.....	91
3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	91
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	92
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	92
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	93
3.5 จริยธรรมการวิจัย.....	94
บทที่ 4.....	95
ผลการศึกษาและการอภิปรายผลการศึกษา.....	95

4.1 ข้อกำหนดและแนวทางเกี่ยวกับการลงทะเบียนประชากรชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติ	96
4.2 ความสอดคล้องของสภาพสังคมไทยกับการลงทะเบียนประชากรชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด.....	102
4.3 แนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงทะเบียนประชากรชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติ	128
การอภิปรายผลการศึกษา.....	134
บทที่ 5	155
สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	155
ข้อเสนอแนะ.....	161
บรรณานุกรม.....	165
ภาคผนวก.....	169
แบบสัมภาษณ์การวิจัย.....	170
ประวัติผู้เขียน.....	175

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1: แสดงสถิติการประหารชีวิตของแต่ละประเทศ ในปี พ.ศ. 2562.....	2
ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบความสอดคล้องในการใช้โทษประหารชีวิตกับคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ ที่สุด “Most Serious Crime” ของประเทศต่าง ๆ กับแนวทางของสหประชาชาติ.....	55

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 1: สถิตินักโทษประหารชีวิตชั้นเด็ดขาดตั้งแต่ปี พ.ศ.2558 - พ.ศ.2562 6

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การลงโทษ เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับทุกสังคมในโลกมาเป็นเวลานานนับพันปี จุดมุ่งหมายของการลงโทษ เพื่อให้บุคคลผู้นั้นปรับเปลี่ยนแก้ไขทัศนคติและพฤติกรรมตนเองเสียใหม่เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้ ในกรณีที่บุคคลผู้นั้นกระทำความผิดร้ายแรง สังคมอาจมีการลงโทษที่รุนแรงขึ้นตามความเหมาะสมกับการกระทำผิดของบุคคลผู้นั้น กล่าวได้ว่าการลงโทษเป็นกลไกชนิดหนึ่งของสังคมมาตั้งแต่ยุคโบราณในการควบคุมสังคมของตนเองให้อยู่ในภาวะที่มีดุลยภาพ (Netter, 2005; Verboon Peter & Marius van Dijke, 2010; Whitmeyer, 2002)

การลงโทษในสมัยแรก เริ่มจากสังคมขนาดเล็กที่สุดคือครอบครัว เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้นหากเป็นการกระทำความผิดในครอบครัวเดียวกัน การลงโทษจะกระทำโดยหัวหน้าครอบครัว แต่หากเป็นการกระทำความผิดแก่บุคคลในครอบครัวอื่น การลงโทษก็จะเกิดจากฝ่ายของผู้ถูกกระทำและพวกพ้อง โดยการลงโทษจะเป็นไปในลักษณะของการแก้แค้น ยึดหลักความเหมาะสมกับความผิดที่ได้กระทำ เมื่อสังคมพัฒนาจากครอบครัวกลายเป็นชุมชน และมีระบบการปกครองที่เป็นระเบียบแบบแผน การลงโทษจึงมีความชัดเจนมากขึ้น พัฒนาเป็นระบบการลงโทษโดยชุมชน และเมื่อชุมชนมีขนาดกว้างใหญ่ขึ้นจนกลายเป็นเมือง อำนาจในการลงโทษจึงอยู่ที่พระมหากษัตริย์

การลงโทษมีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนกลายเป็นโทษทางอาญา สำหรับโทษทางอาญาตามกฎหมายไทยในปัจจุบัน บัญญัติไว้ในมาตรา 18 ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 โดยกำหนดโทษทางอาญาไว้ 5 สถาน ได้แก่ ริบทรัพย์สิน ปรับ กักขัง จำคุก และประหารชีวิต การลงโทษประหารชีวิตถือเป็นโทษที่รุนแรงที่สุด รูปแบบการประหารชีวิตแตกต่างกันไปตามยุคสมัย ซึ่งปัจจุบันใช้วิธีการประหารชีวิตด้วยการฉีดยา ในขณะที่เดิวก่อนมีเสียงเรียกร้องจากองค์การด้านสิทธิมนุษยชนจากต่างประเทศให้ประเทศไทยยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยมีเหตุผลว่าโทษประหารชีวิตขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล กล่าวว่า ประเทศจำนวนมากกว่าสองในสามของโลกได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติ โดยตัวเลขสถิติจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2562 จำนวนประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติทั้งสิ้น 142 ประเทศ ประกอบด้วย ยกเลิกโทษประหารสำหรับความผิดทางอาญาทุกประเภท จำนวน 106 ประเทศ ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดทางอาญาทั่วไปเท่านั้น จำนวน 8 ประเทศ และ

ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ จำนวน 28 ประเทศ อย่างไรก็ตามประเทศที่ยังคงบทลงโทษประหารชีวิตจำนวน 56 ประเทศ โดยประเทศไทยคือหนึ่งในประเทศที่ยังคงบทลงโทษประหารชีวิต (แอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล, 2562)

ตารางที่ 1: แสดงสถิติการประหารชีวิตของแต่ละประเทศ ในปี พ.ศ. 2562

ลำดับ	ประเทศ	จำนวน (ครั้ง)
1	จีน	1,000+
2	อิหร่าน	251+
3	ซาอุดีอาระเบีย	184
4	อิรัก	100+
5	อียิปต์	32+
6	สหรัฐอเมริกา	22
7	ปากีสถาน	14+
8	โซมาเลีย	12+
9	ซูดานใต้	11+
10	เยเมน	7
10	สิงคโปร์	4
11	บาหลีเรน	3
12	ญี่ปุ่น	3
12	เบลารุส	2+
13	บังกลาเทศ	2
14	บอตสวานา	1
14	ซูดาน	1
15	เกาหลีเหนือ	มากกว่า 1 ครั้ง
15	ซีเรีย	มากกว่า 1 ครั้ง
16	เวียดนาม	มากกว่า 1 ครั้ง

ที่มา: แอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล, 2562

จากข้อมูลแอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล พ.ศ. 2562 พบว่าประเทศที่มีการลงโทษประหารชีวิตมากที่สุดคือ ประเทศจีน ซึ่งประเทศจีน อิหร่าน อิรัก อียิปต์ ปากีสถาน โซมาเลีย ซูดานใต้

เบลารุส เกาหลีเหนือ ซีเรีย และเวียดนาม อาจมีการประหารชีวิตมากกว่าจำนวนที่เปิดเผย โดยประเทศไทยได้มีการลงโทษประหารชีวิตครั้งล่าสุดเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2561 จำนวน 1 ครั้ง หลังจากที่ไม่ได้มีการลงโทษประหารชีวิตมาเกือบ 10 ปี อย่างไรก็ตาม ในปีพ.ศ.2562 ประเทศไทยไม่มีการประหารชีวิตในทางปฏิบัติ

โทษประหารชีวิตเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีกำหนดโทษสูงสุดของสังคมมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์หลักของการลงโทษ คือ การแก้แค้นทดแทน การข่มขู่ ยับยั้ง การตัดโอกาสในการกระทำความผิด โดยในอดีตเป็นการลงโทษด้วยวิธีการที่โหดร้ายทารุณเพื่อแก้แค้นทดแทนต่อผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ อันเป็นแนวคิดในการสร้างความเป็นธรรมให้แก่สังคมตามหลักตามต่อตา ฟันต่อฟัน จึงทำให้การประหารชีวิตมีรูปแบบที่โหดร้ายทารุณ เพื่อเป็นการตอบสนองต่อรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความเป็นธรรมใน หากแต่ปัจจุบันวัตถุประสงค์ของการลงโทษได้เปลี่ยนแปลงไป โดยมีการเน้นวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ ประกอบกับสังคมเริ่มมองว่าการลงโทษประหารชีวิตเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทน ไม่ได้ทำให้สังคมเกิดประโยชน์สูงสุดแต่ประการใด อีกทั้ง การใช้โทษประหารชีวิตไม่สามารถมีผลต่อการยับยั้งอาชญากรรมได้อย่างแท้จริง กล่าวคือ โทษประหารชีวิตจึงมีผลยับยั้งต่อการกระทำความผิดของบุคคลทั่วไป แต่ไม่มีผลในการยับยั้งผู้ร้ายหรือผู้กระทำความผิดที่เป็นอาชญากรมืออาชีพ ซึ่งมีความชำนาญ และตัดสินใจทำผิดเพราะคิดว่าตัวเองจะหลุดรอดจากกฎหมายได้ หรือผู้กระทำความผิดที่มีปัญหาด้านการควบคุมอารมณ์ที่กระทำไปโดยไม่ได้คิดไตร่ตรอง หรือมีข้อจำกัดในการคิดไตร่ตรอง เนื่องจากถูกรอบงำจากสภาพแวดล้อมหรือสิ่งเสพติด (สมนทิพย์ จิตสว่าง, 2561) รวมทั้งเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักของศาสนาอีกด้วย

นอกจากนี้ สถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและในหลายประเทศทั่วโลก มองว่าการลงโทษประหารชีวิตเป็นการกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม ขัดต่อหลักการพื้นฐานสิทธิมนุษยชน คือ สิทธิในการมีชีวิต (Right to Life) และหากมีความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรม ก็อาจมีการลงโทษผู้ที่มีได้กระทำความผิดได้ และถ้าคำนึงถึงกระบวนการยุติธรรมสมัยใหม่ที่ไม่ให้ความสำคัญด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด การลงโทษประหารชีวิตก็เท่ากับเป็นการตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้แก้ไขฟื้นฟูตัวเอง ซึ่งเป็นเหตุผลที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของหลายประเทศในปัจจุบัน สำหรับแนวคิดด้านการให้ความสำคัญต่อสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่มีผลต่อแนวคิดในการยกเลิกโทษประหารชีวิต ประกอบด้วย ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ถือเป็นมาตรฐานที่ประเทศสมาชิกสหประชาชาติที่เข้าร่วมกันจัดทำ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนทั่วโลก ซึ่งการประหารชีวิตถือเป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่เป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตของมนุษย์ ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รวมทั้งพิธีสารเลือกรับกติการะหว่างประเทศว่าด้วย

สิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) มีข้อกำหนดที่สำคัญต่อการเคารพสิทธิเสรีภาพและความปลอดภัยของพลเมืองในประเทศเป็นสำคัญ ซึ่งประเทศไทยได้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดของพิธีสารดังกล่าวในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และสตรีผู้ที่ตั้งครรภ์ อย่างไรก็ตามการลงโทษประหารชีวิตอาจกระทำได้เฉพาะอาชญากรรมที่ร้ายแรงที่สุดหรืออาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด (Most Serious Crime) ตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำความผิด และไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกติกานี้

พิธีสารเลือกรับฉบับที่สองแห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights) มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญต้องการให้ประเทศต่าง ๆ มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิกที่ได้มีการลงนามแล้ว จะต้องไม่มีการลงโทษประหารชีวิตในประเทศดังกล่าวสำหรับอาชญากรรมทุกประเภทใด หากแต่สามารถใช้บทลงโทษประหารชีวิตระหว่างสงครามตามคำพิพากษาคืออาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดทางทหารที่กระทำในระหว่างสงครามได้ ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่ได้มีการลงนามในพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองแห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights) ทำให้ยังคงมีการลงโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ

อีกทั้ง ตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT) มีข้อกำหนดต่อการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิตที่เป็นการทรมาน หรือการปฏิบัติที่ไร้มนุษยธรรมจะกระทำไม่ได้ รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจที่มีต่อนักโทษประหาร และกฎหมายระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต อนุสัญญาฯ และพิธีสารฯ ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของสังคมโลกต่อประเทศไทยในบทบาททางด้านสิทธิมนุษยชนได้อย่างดียิ่ง และยังเป็นการสะท้อนถึงภาวะความตื่นตัวของประเทศไทยในการปรับตัวและเรียนรู้มิติทางด้านสิทธิมนุษยชนจากต่างประเทศเช่นเดียวกัน การลงนามในสนธิสัญญาต่าง ๆ จึงเป็นการพัฒนาพื้นฐานหลักการทางด้านสิทธิมนุษยชนให้มีความเป็นอารยะและได้รับการยอมรับจากนานาประเทศว่าประเทศไทยให้ความสำคัญต่อมิติทางด้านสิทธิและศักดิ์ศรีของมนุษย์เป็นสำคัญ (สุมนทิพย์ จิตสว่าง, 2561)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว นานาอารยประเทศจึงร่วมกันผลักดันให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยปรากฏออกมาเป็นกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองดังกล่าวข้างต้น ในขณะที่แนวโน้มของการใช้โทษประหารชีวิตในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก มีท่าทีลดลงอย่างต่อเนื่องประเทศส่วนใหญ่ได้ยุติการใช้โทษประหารชีวิตไปแล้ว ทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ เนื่องจากเหตุผลสำคัญ คือ โทษประหารชีวิตเป็นโทษที่ละเมิดต่อหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน คือ

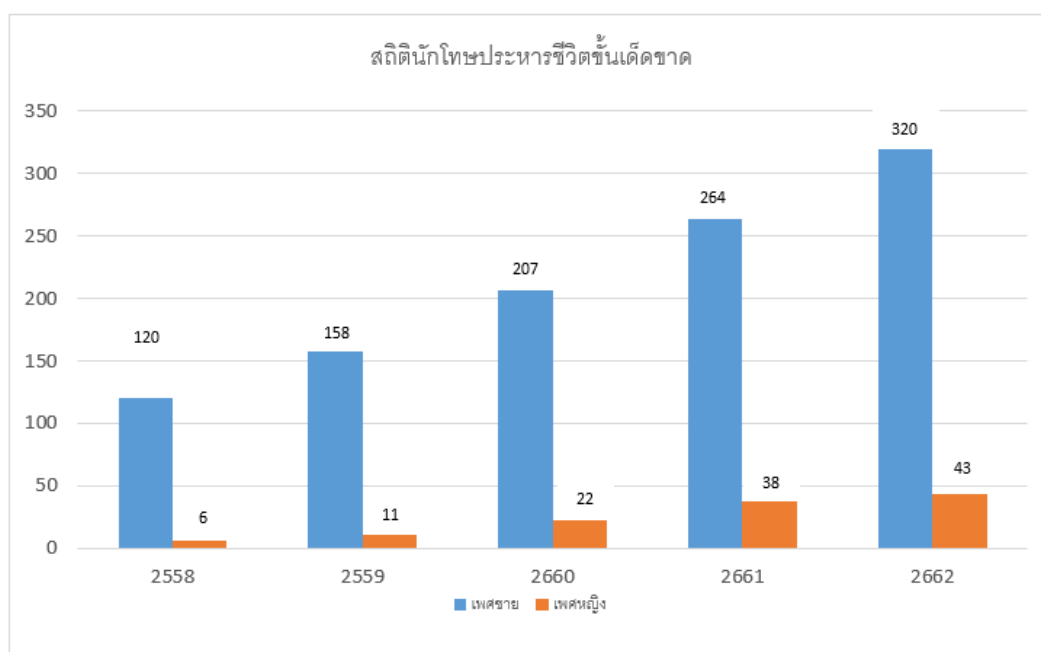

สิทธิในการมีชีวิตอยู่ของมนุษย์อันเป็นสิทธิที่มนุษย์ทุกคนมีอยู่อย่างเสมอกัน โดยไม่คำนึงถึงชาติพันธุ์ ศาสนา และสถานภาพทางสังคม และทางกฎหมาย โดยเป็นสิทธิที่ไม่อาจพรากไปจากบุคคลได้ นอกจากนี้ โทษประหารชีวิต ยังเป็นโทษที่ทารุณโหดร้าย เป็นการลงโทษต่อเนื้อตัวและทรมาณ ขัดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และขัดต่อหลักศีลธรรมและหลักศาสนาต่าง ๆ เพราะเป็นการทำลายชีวิต แม้ว่าบุคคลที่ถูกทำลายชีวิตจะเป็นผู้ทำลายชีวิตผู้อื่นก่อนก็ตาม

การลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทยได้มีการถกเถียงและเป็นประเด็นทางสังคมขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง เมื่อกรมราชทัณฑ์ประกาศการประหารชีวิตนักโทษเป็นครั้งแรกในรอบ 9 ปี เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2561 หลังจากที่ไม่มีมีการประหารชีวิตนักโทษมาตั้งแต่ พ.ศ. 2552 ซึ่งหากประเทศไทยไม่มีการประหารชีวิตเป็นเวลา 10 ปี ติดต่อกัน องค์การสหประชาชาติจะถือว่าไทยเป็นประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติทันที สถิติการประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า นับตั้งแต่การเปลี่ยนการประหารจากการตัดคอมาเป็นการยิงเป้าในปี พ.ศ. 2478 จนถึง พ.ศ. 2546 มีนักโทษถูกประหารชีวิต 319 คน เป็นนักโทษชาย 316 คน นักโทษหญิง 3 คน และจำนวนผู้ที่รับโทษประหารชีวิตด้วยวิธีการฉีดยานับตั้งแต่การเปลี่ยนการประหารจากการยิงเป้ามาเป็นการฉีดยาในปี พ.ศ. 2546 นั้น มีจำนวนทั้งสิ้น 7 คน เป็นนักโทษชายทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นนักโทษประหารชีวิตจากคดีอาชญากรรมฉ้อโกง จำนวน 5 คน และนักโทษประหารชีวิตจากคดีความผิดต่อชีวิตจำนวน 2 คน นักโทษประหารชีวิตส่วนใหญ่ได้รับโทษประหารชีวิตจากคดีอาชญากรรมฉ้อโกง แต่คดีอาชญากรรมฉ้อโกงที่สูงสุด ตามนิยามขององค์การสหประชาชาติ(2006) ซึ่งได้ให้นิยามของอาชญากรรมฉ้อโกงที่สูงสุด คือ กรณีก่อการกระทำผิดโดยเจตนาฆ่าคนและส่งผลให้เกิดความตาย อาจกล่าวได้ว่าการประหารชีวิตนักโทษด้วยวิธีการฉีดยาในประเทศไทยที่ผ่านมา ในคดีอาชญากรรมฉ้อโกงที่สูงสุดจำนวน 2 คน จากคดีความผิดต่อชีวิต จึงเป็นไปตามการให้คำนิยามขององค์การสหประชาชาติ ตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำความผิด อีกทั้งไม่ขัดต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) หากแต่การประหารชีวิตนักโทษประหารในคดีอาชญากรรมฉ้อโกงนั้น ยังคงเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปว่าสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยหรือไม่ อย่างไร ที่จะกำหนดว่าเป็นคดีอาชญากรรมฉ้อโกงที่สูงสุดอันเป็นข้อยกเว้นสำหรับประเทศที่ยังคงโทษประหารชีวิต

แม้ว่าประเทศไทยยังคงโทษประหารชีวิต แต่ในปัจจุบันการประหารชีวิตในทางปฏิบัติแทบจะไม่ปรากฏ ถึงแม้จะมีการพิพากษาลงโทษประหารชีวิตที่มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปีก็ตาม ปรากฏตามสถิตินักโทษประหารชีวิต ดังแผนภูมิต่อไปนี้ (กรมราชทัณฑ์, 2563)

แผนภูมิที่ 1: สถิตินักโทษประหารชีวิตชั้นเด็ดขาดตั้งแต่ปี พ.ศ.2558 - พ.ศ.2562

ที่มา: กรมราชทัณฑ์, 2563

จากแผนภูมิข้างต้น พบว่าจำนวนนักโทษประหารชีวิตชั้นเด็ดขาดในระยะเวลา 5 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 - พ.ศ. 2562 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยจำนวนที่เพิ่มขึ้นนั้นเพิ่มทั้งจำนวนนักโทษประหารชีวิตเพศชายและจำนวนนักโทษประหารชีวิตเพศหญิง อีกทั้ง หลังจากระงับโทษครั้งสุดท้ายในปี พ.ศ.2561 จำนวนนักโทษประหารชีวิตกลับไม่ลดลง แต่ยังคงเพิ่มขึ้น จึงชี้ให้เห็นว่าการลงโทษประหารชีวิตไม่สามารถลดการเกิดอาชญากรรมได้ นำมาสู่ข้อถกเถียงของผู้คนในสังคมไทยว่าโทษประหารชีวิตนั้นยังควรมีอยู่หรือไม่ โดยมุมมองคนที่สนับสนุนโทษประหารชีวิตนั้นมองว่า จะทำให้คนทั่วไปรู้สึกกลัวการถูกลงโทษและเป็นการตัดโอกาสอย่างเด็ดขาดที่นักโทษจะกระทำความผิดซ้ำหลังพ้นโทษ ดังนั้น การประหารชีวิตจึงช่วย “ตัดตอน” อาชญากร ไม่ให้ออกมาก่อนเหตุอีกครั้งเพราะเสียชีวิตไปแล้ว ส่วนผู้ที่ต่อต้านโทษประหารชีวิตมองว่าการลงโทษประหารชีวิตเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ โทษประหารชีวิตไม่สามารถยับยั้งให้พวกเขาทำอาชญากรรม แต่พวกเขาจะกลัวโทษที่จะได้รับหลังจากกระทำความผิดแล้ว

จากอดีตที่ผ่านมาได้มีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมุมมองของประชาชนทั่วไปต่อการลงโทษประหารชีวิต ในสังคมไทย ปรากฏว่ามีทั้งผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย และได้เสนอทางออกที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทย อย่างไรก็ตาม มุมมองที่ได้มานั้นเป็นทัศนคติของคนภายนอกซึ่งเป็นมิติของผู้ที่ไม่ได้เข้าไปใกล้ชิดในกระบวนการประหารชีวิต และศึกษาเพียงแค่อาชญากรรมทั่วไป อีกทั้งยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวข้องกับแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรม

อุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติควรเป็นอย่างไร จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจจะทำการศึกษาว่า ข้อกำหนดและแนวทางเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติตลอดจนแนวปฏิบัติของต่างประเทศ ความสอดคล้องของสภาพสังคมไทยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดเป็นอย่างไร เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติ โดยศึกษาจากกลุ่มผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำนโยบายมาปฏิบัติ กลุ่มประชาสังคม และกลุ่มนักวิชาการ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษานั้นผู้วิจัยคาดหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม ในการกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด (Most Serious Crime) เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบันและอนาคตสืบต่อไป

1.2 คำถามในการวิจัย

1.2.1 ข้อกำหนดและแนวทางเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติเป็นอย่างไร

1.2.2 ความสอดคล้องของสภาพสังคมไทยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดเป็นอย่างไร

1.2.3 แนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติควรเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาข้อกำหนดและแนวทางเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติ

1.3.2 เพื่อศึกษาความสอดคล้องของสภาพสังคมไทยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด

1.3.3 เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติ

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นการศึกษาข้อกำหนดและแนวทางเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติ ประกอบกับศึกษาความสอดคล้องของสภาพสังคมไทยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด อีกทั้งแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติ

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ผู้วิจัยต้องการศึกษาจากกลุ่ม 4 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

ผู้กำหนดนโยบาย ประกอบด้วย ผู้กำหนดแผนและนโยบายการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ และผู้ร่างกฎหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ และคณะกรรมการการกฤษฎีกา การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน

ผู้นำนโยบายมาปฏิบัติ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สภานายความ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลยุติธรรม และกรมราชทัณฑ์

กลุ่มประชาสังคม ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมการสิทธิมนุษยชน และแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย

กลุ่มนักวิชาการ ประกอบด้วย นักวิชาการทางด้านอาชญาวิทยา นักวิชาการทางด้านกฎหมายอาญา และนักวิชาการทางด้านกฎหมายระหว่างประเทศ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบข้อกำหนดและแนวทางเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติ

1.5.2 ทำให้ทราบถึงความสอดคล้องของสภาพสังคมไทยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด

1.5.3 ทำให้ทราบแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติ

1.6 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1.6.1 นิยามศัพท์ทั่วไป

การลงโทษ หมายถึง การทำให้ผู้กระทำผิดประกอบอาชญากรรมในคดีอุกฉกรรจ์ทั้งเจตนาและไม่เจตนาได้รับผลจากการกระทำของผู้กระทำผิด โดยการลงโทษที่รุนแรงที่สุด คือ การลงโทษประหารชีวิต

โทษประหารชีวิต หมายถึง การลงโทษสูงสุดที่มีต่อผู้กระทำผิดมาเป็นระยะเวลานานนับตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยคำว่า “Capital” มีต้นกำเนิดมาจากภาษาละตินซึ่งแปลว่าเกี่ยวกับศีรษะดังนั้นต้นกำเนิดของโทษประหารชีวิต คือ การลงโทษด้วยการตัดศีรษะ

การประหารชีวิต หมายถึง การลงโทษโดยการทำให้เสียชีวิตโดยรัฐเนื่องจากผู้กระทำผิดประกอบอาชญากรรมในคดีอุกฉกรรจ์ หรือ ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 คือโทษทางอาญาขั้นสูงสุดที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดอาญาอุกฉกรรจ์ด้วยการทำให้ตายโดยวิธีฉีดยาหรือสารพิษ

คดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด หมายถึง กรณีการกระทำผิดที่ได้แสดงให้เห็นว่ามีเจตนาในการฆาตกรรมโดยมีผลของการกระทำ คือ ทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต (องค์การสหประชาชาติ, 2549)

1.6.2 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ข้อกำหนดและแนวทางการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด หมายถึง ข้อกำหนดและแนวทางของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) ภาคที่ 3 ข้อที่ 6 ว่าด้วยประเทศที่ยังมิได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต ได้กำหนดแนวทางการลงโทษประหารชีวิตอาจกระทำได้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำความผิด และไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกติกานี้และต่ออนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ การลงโทษเช่นนี้จะกระทำได้ก็แต่โดยคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลที่มีอำนาจ โดยตามคำนิยามคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติ คือ กรณีการกระทำผิดที่ได้แสดงให้เห็นว่ามีเจตนาในการฆาตกรรมโดยมีผลของการกระทำ คือ ทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต

การศึกษาความสอดคล้องของสภาพสังคมไทยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด ทำได้โดยการศึกษาวิเคราะห์สภาพสังคมไทย ซึ่งผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์สภาพสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศ ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์ของการลงโทษ ด้านคติความเชื่อ ด้านเศรษฐกิจและทรัพยากร ด้านสังคม ด้านนโยบายและกฎหมาย ด้านสังคมการเมืองระหว่างประเทศ ด้านมาตรฐานและแนวปฏิบัติของสหประชาชาติ นั้นสอดคล้องเหมาะสมกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด (Most Serious Crime) ตามแนวทางของสหประชาชาติหรือไม่อย่างไร เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานและแนวทางของสหประชาชาติ โดยพิจารณาความสอดคล้องของสภาพสังคมไทยจากสภาพสังคมภายในและภายนอกประเทศ ดังนี้

สภาพสังคมภายในประเทศ ได้แก่

1) ด้านวัตถุประสงค์ของการลงโทษ หมายถึง ความคิดหรือความเชื่อของสังคมซึ่งสะท้อนให้เห็นวิธีการปฏิบัติหรือการลงโทษผู้กระทำผิดในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ในการลงโทษทั้ง 4 ประการ คือ 1) การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution) 2) การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) 3) การลงโทษเพื่อตัดโอกาสกระทำผิด (Incapacitation) 4) การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation) โดยวัตถุประสงค์ของการลงโทษอาจแปรเปลี่ยนไปตามยุคสมัยเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคม

2) ด้านคติความเชื่อ หมายถึง ความเชื่อทางศาสนาที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีอิทธิพลต่อการกำหนดกระบวนการประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดในประเทศไทย เช่น อิทธิพลของปัจจัยทางด้านคติความเชื่อตามแนวทางของพระพุทธศาสนาว่า หากกระทำความผิดร้ายแรงจะได้รับโทษเหมือนกับการลงโทษในนรก กล่าวคือ เป็นการนำความเชื่อในเรื่องนรกสวรรค์มาใช้ในการข่มขู่ ซึ่งคติความเชื่ออาจสอดคล้องกับการกำหนดโทษประหารชีวิตกับคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด

3) ด้านเศรษฐกิจและทรัพยากร หมายถึง เครื่องมือและงบประมาณในแต่ละยุคสมัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้กระบวนการและเครื่องมือในการประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด เช่น เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า ราคาของยาหรือสารพิษที่ใช้มีราคาต่ำกว่าการใช้ปืนในการลงโทษประหารชีวิต ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กระบวนการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทยใช้วิธีการฉีดสารพิษเข้าสู่ร่างกายในการลงโทษประหารชีวิต เป็นต้น

4) ด้านสังคม หมายถึง ภาวะทางสังคมที่ส่งผลต่อวิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของประเทศไทย เมื่อภาวะทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป กฎหมายก็ย่อมเปลี่ยนแปลงตาม ซึ่งกฎหมายในที่นี้หมายถึงความรวมถึงกฎหมายที่กำหนดฐาน

ความผิดมิโทษประหารชีวิตด้วย ทั้งนี้หากทัศนคติของคนในสังคมแปรเปลี่ยน การลงโทษประหารชีวิตจึงมีวิวัฒนาการไปด้วยเช่นกัน

5) ด้านนโยบายและกฎหมาย หมายถึง นโยบายที่รัฐพึงปฏิบัติเพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำผิด หรือลดอาชญากรรม ตลอดจนการดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิดและป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ประกอบกับกฎหมายที่บังคับใช้ในประเทศซึ่งได้กำหนดฐานความผิดที่มีบทลงโทษสูงสุดคือการประหารชีวิต ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายอาญาทหาร พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 และพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560) โดยในบางฐานความผิดอาจกำหนดโทษสูงเกินไปโดยไม่มีมาตรการทางเลือกอื่น ๆ ในการบังคับโทษ และไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน อีกทั้งไม่สอดคล้องกับอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติ

สภาพสังคมภายนอกประเทศ ได้แก่

1) ด้านสังคมนานาชาติ หมายถึง ความสัมพันธ์กับนานาประเทศที่มีผลต่อแนวคิดและกระบวนการในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของประเทศ เช่น การถูกกดดันจากประเทศอื่นให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต การถูกกดดันจากประเทศข้างเคียงในภูมิภาคเดียวกัน ทำให้ประเทศที่ถูกกดดันต้องยกเลิกโทษประหารชีวิต เพราะไม่เช่นนั้นอาจมีผลกระทบต่อการเมืองของประเทศหรือทางเศรษฐกิจในการติดต่อค้าขาย

2) ด้านมาตรฐานและแนวปฏิบัติของสหประชาชาติ หมายถึง ความสัมพันธ์ของนานาประเทศร่วมกันในระดับพหุภาคี เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งมีผลต่อกระบวนการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของประเทศไทย ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่อรัฐ มิใช่บุคคลต่อบุคคลดังเช่นกฎหมายภายในประเทศ ดังนั้น เมื่อประเทศไทยอยู่ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศย่อมต้องผูกพันตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายระหว่างประเทศเหล่านี้ด้วย ทั้งนี้ มีสนธิสัญญาอันเป็นบ่อเกิดของกฎหมายระหว่างประเทศบางฉบับซึ่งมีเจตนารมณ์และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด และเมื่อประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีตามอนุสัญญาดังกล่าวย่อมต้องมีพันธกรณีและต้องถูกบังคับตามบทบัญญัติแห่งอนุสัญญาเหล่านั้นด้วย

แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด หมายถึง แนวทางจากผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำนโยบายมาปฏิบัติ กลุ่มประชาสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม และกลุ่มนักวิชาการทางด้านอาชญาวิทยาและกฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องกับการลงโทษประหารชีวิต ต่อแนวทางในการใช้โทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด โดยแบ่งเป็น 3 แนวทาง ดังนี้

1) **การใช้โทษประหารชีวิตในกรณีคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานของสหประชาชาติ** หมายถึง การกำหนดฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิต โดยสอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ ซึ่งคือการประหารชีวิตในฐานความผิดกรณีการกระทำผิดที่ได้แสดงให้เห็นว่ามีเจตนาในการฆาตกรรมโดยมีผลของการกระทำ คือ ทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต

2) **การกำหนดโทษจำคุกเพิ่มเข้าไปในบางฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิตเพียงสถานเดียว** หมายถึง ปัจจุบันประเทศไทยได้กำหนดฐานความผิดที่มีโทษสูงสุดคือ การลงโทษประหารชีวิตไว้ 55 ฐานความผิด โดยบางฐานความผิดได้กำหนดโทษประหารชีวิตไว้เพียงสถานเดียว เพราะฉะนั้นอาจกำหนดโทษจำคุกเพิ่มเข้าไปในบางฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิตเพียงสถานเดียว เพื่อให้สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติและเพิ่มความยืดหยุ่นในการตัดสินแก่ศาล

3) **การกำหนดมาตรการทางเลือกแทนการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด** หมายถึง มาตรการทางเลือกที่สามารถทดแทนการประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดที่เหมาะสมในประเทศไทย หากมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต และรูปแบบที่จะนำมาใช้แทนการประหารชีวิต ได้แก่

- **การจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่ได้รับการลดโทษ** หมายถึง การลงโทษจำคุกตลอดชีวิตอย่างเคร่งครัดโดยไม่มีการอภัยโทษ หรือการพักการลงโทษเพื่อไม่ให้นักโทษมีโอกาสออกมาเป็นภัยต่อสังคม

- **การจำคุกตลอดชีวิตที่มีโอกาสได้รับการพักโทษ** หมายถึง การลงโทษจำคุกตลอดชีวิตโดยมีการอภัยโทษ หรือการพักการลงโทษ เพื่อให้นักโทษมีโอกาสเป็นคนดีคืนสู่ต่อสังคม ใช้กับนักโทษที่กระทำความผิดที่ร้ายแรงรองลงมา โดยมีมาตรการในการพิจารณาอภัยโทษ เพื่อกระตุ้นให้นักโทษกระทำความดีและเปิดโอกาสในการกลับสู่สังคมอีกครั้ง

- **การใช้โทษจำคุกระยะยาวที่มีกำหนดระยะเวลาแน่นอนในการพ้นโทษ** หมายถึง การใช้โทษจำคุกระยะยาวที่มีการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนในการพ้นโทษ ไม่มีการอภัยโทษ โดยกำหนดโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำ หรือขั้นสูงสุดในการจำคุกที่แน่นอน หลังจากนั้นนักโทษจะได้รับการพิจารณาให้ได้รับการพักโทษ โดยเหตุผลที่สำคัญที่มีการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนการประหารชีวิตมีการพักโทษให้นักโทษเพื่อให้สามารถพ้นโทษและกลับคืนสู่สังคมได้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทย: กรณีศึกษา อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางสหประชาชาติ” ได้มีการนำเอาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีประเด็นและสาระสำคัญเกี่ยวกับงานวิจัยครั้งนี้ มาเป็นแนวทางในการศึกษาดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดในการลงโทษประหารชีวิต

2.1.1 แนวคิดในการลงโทษประหารชีวิตของชาติตะวันตก

2.1.1.1 แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตในยุคโบราณ

2.1.1.2 แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตในยุคกลางและยุคใหม่

2.1.1.3 แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตในยุคปัจจุบัน

2.1.2 แนวคิดในการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทย

2.1.2.1 แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตในสมัยกรุงศรีอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้น

2.1.2.2 แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตในยุคปฏิรูประบบกฎหมายในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

2.1.2.3 แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตในยุคปัจจุบัน

2.2 วัตถุประสงค์และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษ

2.2.1 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน

2.2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสำนักอาชญาวิทยาคลาสสิก

2.2.3 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อยับยั้งหรือป้องกันอาชญากรรมหรือปรับปรุงผู้กระทำผิด

2.3 รูปแบบการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

2.3.1 การลงโทษประหารชีวิตในสมัยกรุงศรีอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้น

2.3.2 การลงโทษประหารชีวิตในยุคปฏิรูประบบกฎหมาย ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

2.3.3 การลงโทษประหารชีวิตในยุคปัจจุบัน

2.4 อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด (Most Serious Crime)

2.4.1 ประเทศจีน

2.4.2 ประเทศฟิลิปปินส์

- 2.4.3 ประเทศอิหร่าน
- 2.4.4 ประเทศลิทัวเนีย
- 2.5 ฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิตตามกฎหมายไทย
- 2.6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดโทษประหารชีวิตในประเทศไทย
  - 2.6.1 ด้านคติความเชื่อ
  - 2.6.2 ด้านเศรษฐกิจและทรัพยากร
  - 2.6.3 ด้านสังคม
  - 2.6.4 ด้านสังคมการเมืองระหว่างประเทศ
  - 2.6.5 ด้านกฎหมายระหว่างประเทศ
- 2.7 ข้อถกเถียงเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย
  - 2.7.1 แนวคิดฝ่ายสนับสนุนให้มีการลงโทษประหารชีวิต
  - 2.7.2 แนวคิดของฝ่ายคัดค้านการลงโทษประหารชีวิต
- 2.8 มาตรการแทนการลงโทษประหารชีวิต
- 2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษประหารชีวิต
- 2.10 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดในการลงโทษประหารชีวิต

มีนักปราชญ์ที่มีชื่อเสียงหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตไว้ ซึ่งมีทั้งผู้ไม่เห็นด้วยและผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการลงโทษนี้ ดังจะขอยกเอาความคิดเห็นของบางท่านมาแสดงไว้ ดังนี้ (วันชัย ศรีนวนรัตน์, 2557)

1) เซ็นท์ โธมัส อะควินาส (Saint Thomas Aquinas)

เป็นนักบวชในคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก ให้ความเห็นว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องลงโทษประหารชีวิตแก่ผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ เพราะพระเจ้าได้มอบอำนาจให้กับรัฐเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดได้เฉพาะในเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ

ประการที่หนึ่ง เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระบัญชาของพระเจ้าเป็นเจ้าเพื่อความยุติธรรม เพราะเมื่อผู้ใดทำให้ผู้อื่นต้องตายไป เขาก็ควรถูกลงโทษถึงตายเช่นเดียวกัน

ประการที่สอง เพื่อรักษาและปกป้องสังคมให้พ้นจากการกระทำความผิดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2) ฌ็อง-ฌัก รูสโซ (Jean Jacques Rousseau)

ให้ความเห็นว่าควรมีโทษประหารชีวิตอยู่ต่อไป เพื่อใช้กับผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ โดยเฉพาะกับผู้กระทำความผิดที่ได้รับสมญานามว่า “social monster” เพราะบุคคลประเภทนี้เป็นอันตรายอย่างใหญ่หลวงต่อสังคม ดังนั้น สังคมจึงควรปฏิบัติต่อเขาได้เสมือนหนึ่งว่าเขาเป็นสัตว์ร้าย

3) ซีซา ลอมโบรโซ (Cesare Lombroso)

เป็นแพทย์ทหารชาวอิตาลี เนื่องจากท่านได้คลุกคลีอยู่กับทหารเป็นเวลานาน จึงตั้งเป็นข้อสังเกตว่าทหารที่ชอบกระทำความผิดอยู่เสมอนั้นมักเป็นผู้ที่มีความผิดปกติทางร่างกาย เช่น มีความจุของม้ามสมองน้อย ช่วงแขนยาวผิดปกติ ผมหด ตาเหล่ หนัดซ้าย มีความรู้สึกด้านและอดทนมากกว่าบุคคลธรรมดา Lombroso ได้แบ่งแยกอาชญากรไว้เป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ อาชญากรโดยกำเนิด อาชญากรจิตไม่ปกติ และอาชญากรที่ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมบันดาลให้ผันแปรไป

Lombroso เชื่อว่าพวกอาชญากรโดยกำเนิดนี้เป็นพวกที่ได้รับความชั่วร้ายมาทางสายเลือด โอกาสที่จะปรับปรุงหรือแก้ไขอาชญากรโดยกำเนิดให้กลับตัวเป็นคนดีนั้นมีอยู่น้อยมาก ดังนั้น ถ้าพวกนี้กระทำความผิดรุนแรงต่อสังคมขึ้นเมื่อใด ก็ต้องลงโทษอย่างเด็ดขาดด้วยการประหารชีวิต

4) ราฟาเอล การ์โฟาโล (Raffaele Garofalo)

เป็นนักปราชญ์ชาวอิตาลี ให้ความเห็นว่าในเมื่อสังคมกำลังตกอยู่ในภาวะอันตราย ก็จำเป็นอยู่เองที่สังคมนั้นจะต้องป้องกันตนเองอย่างเข้มแข็ง ดังนั้น ถ้ามีผู้ใดกระทำความผิดอุกฉกรรจ์ขึ้น สมาชิกของสังคมนั้นจึงไม่ควรเห็นอกเห็นใจผู้กระทำความผิด การลงโทษประหารชีวิตแก่ผู้กระทำความผิดให้ออกไปจากสังคมได้อย่างเด็ดขาดแล้ว นับว่าเป็นการป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดนั้นมีโอกาสดำเนินการทำความชั่วร้ายทางสายโลหิตไปยังลูกหลานในสังคม

แนวความคิดของนักปราชญ์ 4 ท่านนี้ เป็นไปในแนวสนับสนุนการลงโทษประหารชีวิต ส่วนแนวความคิดของนักปราชญ์อีก 3 ท่านต่อไปนี้ เป็นไปในทางคัดค้าน การลงโทษประหารชีวิต โดยให้เหตุผลไว้ คือ

1) ซีซาร์ เบคาเรีย (Cesare Beccaria)

เป็นนักปราชญ์ชาวอิตาลี ให้ความเห็นว่า ในภาวะที่บ้านเมืองสงบสุขนั้น รัฐจะลงโทษประหารชีวิตได้ก็ต่อเมื่อการลงโทษประหารชีวิตนั้น เป็นเพียงวิธีเดียวที่จะยับยั้งการกระทำความผิดของประชาชนคนอื่น ๆ ได้

2) เบนจามิน รัช (Benjamin Rush)

เป็นผู้ที่เริ่มคัดค้านการลงโทษประหารชีวิตในประเทศสหรัฐอเมริกาอย่างจริงจังเป็นคนแรก ให้ความเห็นเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตเอาไว้ว่า การลงโทษประหารชีวิตนั้นนอกจากจะไม่สามารถยับยั้งอาชญากรรมได้แล้ว ยังมีผลเป็นการเพิ่มอาชญากรรมที่ร้ายแรงขึ้นไปอีก เพราะการที่รัฐลงโทษ

ประหารชีวิตแก่ผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์นั้น ก็เท่ากับรัฐนั้นเองเป็นผู้ก่อให้เกิดอาชญากรรมที่อุกฉกรรจ์เพิ่มขึ้นอีกครั้งหนึ่งเสมอไป

3) ฮูโก อะดัม เบดัว (Hugo Adam Bedau)

ให้ความเห็นว่า แม้ข้ออ้างของฝ่ายที่นิยมโทษประหารชีวิตที่ว่า รัฐมีอำนาจลงโทษประหารชีวิตแก่ผู้กระทำความผิดนั้น คนผู้นั้นไม่มีความเป็นภัยต่อไปอีกแล้ว เพราะเขาตกอยู่ในสภาพของนักโทษที่ถูกควบคุมตัวอย่างเข้มแข็ง จึงไม่จำเป็นที่จะต้องลงโทษเขาจนถึงขั้นประหารชีวิต เพียงเพราะเหตุว่าเขาผู้นั้นเคยกระทำความผิดเป็นภัยต่อสังคมมาก่อน

Bedau ยังมีความเห็นอีกว่า ถ้าเกิดความผิดพลาดจนถึงขั้นลงโทษผู้บริสุทธิ์แล้วการลงโทษจำคุกก็ยิ่งดีกว่าการลงโทษประหารชีวิต เพราะยังให้โอกาสนักโทษได้มีชีวิตอยู่ ดังนั้น จึงควรยกเลิกโทษประหารชีวิตนี้เสียเพื่อป้องกันผู้บริสุทธิ์มิให้ต้องได้รับโทษอันร้ายแรงโดยไม่มีทางแก้ไข (Bedau, 1982)

2.1.1 แนวคิดในการลงโทษประหารชีวิตของชาติตะวันตก ประกอบด้วย

2.1.1.1 แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตในยุคโบราณ

แนวความคิดของการลงโทษประหารชีวิตในยุคโบราณ เริ่มตั้งแต่มนุษย์มีการรวมกลุ่มกันเป็นสังคมหน่วยที่เล็กที่สุด คือ ครอบครัว ซึ่งการลงโทษประหารชีวิตในช่วงนั้นเป็นเพียงการแก้แค้นทดแทนกันระหว่างครอบครัวของฝ่ายผู้กระทำผิดและฝ่ายผู้ถูกกระทำ จึงเป็นการลงโทษในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ โทษประหารชีวิตที่เกิดขึ้นเพียงการฆ่าผู้กระทำความผิดโดยฝ่ายของผู้ถูกกระทำเพื่อเป็นการชดใช้สำหรับความผิดที่กระทำเท่านั้น

ต่อมาในสมัยที่เริ่มเกิดอารยธรรมในโลกยุคโบราณ อันได้แก่ อารยธรรมอียิปต์ อารยธรรมเมโสโปเตเมีย อารยธรรมกรีกและโรมัน ซึ่งเป็นยุคที่มนุษย์มีการรวมตัวกันเป็นสังคมที่ใหญ่ขึ้น โดยมีการพัฒนาเป็นเมืองหรือเป็นนครรัฐ มีการคิดค้นและสร้างสัญลักษณ์เพื่อสื่อความเข้าใจ มีแบบอย่างเหตุการณ์กรรมที่เรียกว่า “วัฒนธรรม” เกิดขึ้น แล้วเมื่อมีการตั้งถิ่นฐานและถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ต่อมาจึงเกิดเป็นอารยธรรมขึ้น (อธยา โกมลกาญจน, 2541) ในช่วงนี้ สังคมมีขนาดกว้างใหญ่ขึ้น มีประชากรมากขึ้น ดังนั้น กฎระเบียบหรือกฎเกณฑ์ในการควบคุมสังคมจึงเป็นแบบแผนและมีความเคร่งครัดมากขึ้นไปด้วย แต่อย่างไรก็ดี มนุษย์ยังคงไม่เข้าใจในปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เป็นตัวกำหนดปรากฏการณ์ต่าง ๆ นั้น รวมทั้งมีความเชื่อในเรื่องของพระเจ้าว่าเป็นผู้กำหนดชีวิตมนุษย์ กฎเกณฑ์ที่เกิดขึ้นในยุคนี้จึงต้องคำนึงถึงความพอใจของพระเจ้าและสิ่งเหนือธรรมชาติที่แต่ละอารยธรรมนับถือ และเมื่อมีการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ที่สังคมวางไว้ ก็มีการพิจารณาคดีซึ่งมีรูปแบบที่เป็นทางการมากขึ้น โดยการพิจารณาคดีความนั้นเป็นไปโดยผู้มีอำนาจหรือตุลาการซึ่งรัฐจารีตปฏิบัติตั้งขึ้น แต่การพิจารณาคดี

นั้นยังไม่เป็นไปตามรูปแบบดังเช่นในปัจจุบัน กล่าวคือ การพิสูจน์ความจริงจะอาศัยความเชื่อว่าพระเจ้าย่อมปกป้องคนดี ดังนั้น การพิสูจน์จึงเป็นการพิสูจน์โดยการดำน้ำ ลุยไฟ หากรอดชีวิตมาได้ ก็จะได้ถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ หรืออาจพิสูจน์โดยการต่อสู้อันตรายที่กล่าวหาและฝ่ายที่ถูกกล่าวหา หากฝ่ายใดชนะก็จะถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ โดยอาศัยความเชื่อเช่นเดียวกันว่า พระเจ้าย่อมต้องอยู่ข้างคนดี แต่ในความเป็นจริง ฝ่ายผู้เสียหายจะเป็นผู้แพ้เสมอ เพราะไม่มีทักษะและไม่เชี่ยวชาญในการต่อสู้ ทำให้ในยุคนี้เกิดการจ้างผู้เชี่ยวชาญในการต่อสู้มาสู้แทนฝ่ายผู้เสียหาย การพิสูจน์การกระทำความผิดจึงยังไม่เกิดความยุติธรรมอย่างแท้จริง (พระยานิติศาสตร์ไพศาล, 2502)

2.1.1.2 แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตในยุคกลางและยุคใหม่

ยุคกลางของอารยธรรมตะวันตกนั้น เริ่มขึ้นในช่วงหลังจากอาณาจักรโรมันตะวันตกถูกพวกอนารยชนเยอรมันเข้ารุกรานและทำลาย จนอาณาจักรโรมันตะวันตกล่มสลายลงในปี ค.ศ.476 จึงถือเป็นการสิ้นสุดยุคโบราณและเข้าสู่ยุคกลาง ซึ่งตอนต้นของยุคกลางนั้นถือได้ว่าเป็น “ยุคมืด” เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าด้านศิลปะวิทยาการต่าง ๆ ของอารยธรรมกรีกโรมันได้หยุดชะงักลง เพราะมีการรุกรานของอนารยชนเผ่าต่าง ๆ อยู่เสมอ (อธยา โกลมลกาญจน, 2541) นอกจากนี้ ยังเป็นยุคที่ศาสนาคริสต์มีบทบาทสำคัญ มีอิทธิพลเหนือสังคมและความเชื่อของผู้คนในสมัยนั้น และพระเท่านั้นที่จะเป็นผู้นำทางความคิดและความรู้ต่าง ๆ ประชาชนโดยทั่วไปจึงไม่รู้หนังสือ แต่เรียนรู้จากประสบการณ์จริงหรือการฝึกทักษะ ในด้านการเมืองการปกครองแบบศักดินาสวามิภักดิ์ (Feudalism) กล่าวคือ มีการพึ่งพากันระหว่างขุนนาง ซึ่งเป็นเจ้า (Lord) กับพลเมืองทั่วไป ซึ่งเป็นข้า (Vassals) โดยมีที่ดินเป็นเครื่องผูกพันระหว่างขุนนาง ซึ่งเป็นเจ้า (Lord) โดยเจ้าก็จะให้ที่ดินทำกินแก่ข้าและให้การคุ้มครอง ส่วนข้าก็ต้องแบ่งผลผลิตที่ได้จากการทำกินในที่ดินนั้นแก่เจ้า รวมถึงแบ่งเงินที่ได้จากการขายผลผลิตภัณฑ์ผลต่าง ๆ ด้วย

สำหรับแนวความคิดในเรื่องการลงโทษนั้น เนื่องจากบทบาทของศาสนาคริสต์ที่มีอิทธิพลอย่างมากในยุคกลางนี้ จึงทำให้เกิดความเชื่อในกฎเกณฑ์ของพระเจ้ามากยิ่งขึ้น และเชื่อว่าผู้ที่ได้รับอำนาจจากพระเจ้าคือ สันตะปาปา (Pope) ดังนั้นกษัตริย์จะขึ้นครองราชย์ได้ ก็ต้องได้รับการยอมรับจากสันตะปาปาก่อน ในเรื่องของการลงโทษจึงถือว่าผู้กระทำผิดเป็นปีศาจที่ไม่เชื่อฟังคำสั่งของพระเจ้า จึงต้องถูกลงโทษ ซึ่งเป็นแนวความคิดเช่นเดียวกับยุคโบราณ แต่อย่างไรก็ดี เนื่องจากยุคกลางนี้ศาสนจักรมีบทบาทในการปกครองเป็นอย่างมาก ทั้งส่วนของอาณาจักรและศาสนจักร จึงเกิดการก่อตั้งศาสนา (Inquisition Court) ขึ้น เพื่อพิจารณาและตัดสินคดีของพวกที่ไม่เชื่อฟังพระเจ้า ซึ่งถือว่าเป็นพวกนอกรีต เช่นมองว่าเป็นแม่มด เป็นปีศาจ ดังนั้น การลงโทษก็จะเป็นการลงโทษที่รุนแรง มีการทรมานร่างกายเพื่อให้สารภาพว่าเป็นปีศาจหรือหลงเชื่อว่าเป็นปีศาจจึงกระทำความผิดขึ้น และโทษที่ลงก็จะเป็นโทษประหารชีวิตด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การประหารชีวิตด้วยการเผาหลุมที่เชื่อว่าเป็นแม่

มด หรือกลุ่มที่มีความคิดความเชื่อแตกต่างไปจากคำสอนของศาสนาคริสต์ เช่น แต่เดิมมนุษย์ถูกสั่งสอนว่าโลกแบน แต่เมื่อกาลิเลโอสังเกตจากกล้องโทรทรรศน์ก็พบว่าโลกส่วนโค้ง จึงเชื่อว่าโลกกลม ก็กลายเป็นพวกนอกรีต ถือว่าเป็นปีศาจ ซึ่งต้องถูกลงโทษประหารชีวิตเช่นกัน

สำหรับในยุคใหม่นั้น เริ่มภายหลังจากอาณาจักรโรมันตะวันออกร่วงหรือกรุงคอนสแตนติโนเปิลถูกยึดคืน เติร์ก บุกทำลายในปี ค.ศ. 1453 ซึ่งเป็นจุดที่ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงจากยุคกลางไปสู่ยุคใหม่ โดยในยุคนี้บทบาทของคริสต์ศาสนาลดลง ประชาชนสนใจเรื่องโลกหน้าน้อยลง แต่หันมาสนใจในความเป็นปัจเจกชน และความก้าวหน้าทางวัตถุมากขึ้น อีกทั้งเกิดแนวคิดที่เชื่อในความสามารถของมนุษย์และเชื่อว่ามนุษย์สามารถทำทุกสิ่งด้วยตนเองได้ ไม่ต้องอาศัยพระเจ้า หรือที่เรียกว่า “มนุษยนิยม” ด้วยแนวคิดหลักที่มีการเปลี่ยนแปลงนี้ ทำให้แนวความคิดในด้านอื่น ๆ ทั้งด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ การค้า สังคม และวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย (อัยยา โคมลกาญจน, 2541)

ในส่วนของการลงโทษนั้น เนื่องจากในยุคกลางมีการลงโทษอย่างรุนแรงด้วยการทรมานร่างกายต่อผู้ที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนา ซึ่งเห็นว่ากฎหมายนั้นไม่เป็นธรรม ในยุคใหม่ที่มีอิทธิพลของศาสนาน้อยลงนี้จึงเกิดแนวความคิดที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือแนวความคิดในทางอาชญาวิทยาที่แตกต่างออกไป โดยเกิดนักคิดที่สำคัญหลายคน เช่น ซีซาร์ เบ็คคาเรีย เจรามิ เป็นต้น

ซีซาร์ เบ็คคาเรีย เป็นนักคิดชาวอิตาลี ผู้ก่อตั้งสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical School) เบ็คคาเรียได้เขียน “Essay on Crimes and Punishments” ซึ่งเป็นงานเขียนที่ต่อต้านการลงโทษในยุคมืดที่ไม่เป็นธรรม ตามแนวความคิดของเบ็คคาเรียนั้น เห็นว่า การลงโทษนั้นต้องได้สัดส่วนกับอาชญากรรมที่ก่อขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน เบ็คคาเรียก็ต่อต้านและคัดค้านการลงโทษที่โหดร้ายรุนแรง และป่าเถื่อน ทั้งนี้เขาเห็นว่า การลงโทษที่จะก่อให้เกิดประสิทธิผลนั้น ไม่ใช่การลงโทษโดยใช้วิธีการที่รุนแรงแต่ต้องมีความแน่นอนและความรวดเร็วในการลงโทษ เขาต่อต้านการลงโทษประหารชีวิต โดยระบุว่า การลงโทษประหารชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่มีประสิทธิภาพและรัฐไม่มีสิทธิที่จะกระทำได้ (ปกรณ มณีปกรณ์, 2553) ด้วยเหตุนี้ แนวความคิดเกี่ยวกับลงโทษประหารชีวิตในยุคนี้จึงเป็นไปในทางต่อต้านมากยิ่งขึ้น

2.1.1.3 แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตในยุคปัจจุบัน

ในยุคปัจจุบันนี้ยังคงได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเกี่ยวกับต่อต้านการลงโทษประหารชีวิตในยุคใหม่ จึงมีหลายประเทศที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว และมีกระแสสังคมให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในอีกหลายประเทศ โดยแนวคิดในการลงโทษประหารชีวิตในยุคปัจจุบันนี้ มีแนวความคิดในเรื่องของสิทธิของมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมาก โดยแนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นเริ่มตั้งแต่การประกาศตัวเป็นเอก

ราช การปฏิวัติ และการร่างรัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ เช่น การปฏิวัติในอเมริกา ใน ค.ศ.1776 การปฏิวัติฝรั่งเศส ใน ค.ศ.1789 และมีการประกาศสิทธิมนุษยชน โดยยึดแนวคิดที่ว่า มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน มีสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นอกจากนี้ ยังมีการระบุถึงหลักการว่า ด้วยสิทธิที่มีอยู่และตั้งแต่ดั้งเดิม กล่าวคือ เป็นสิทธิของมนุษย์ซึ่งมิได้ทำมาหรือได้มาจากการซื้อ และมีใช้สิ่งที่ได้รับจากผู้ปกครอง แต่เป็นสิ่งที่อยู่ในตัวมนุษย์มาตั้งแต่ดั้งเดิม และสิทธิดังกล่าวอยู่ภายใต้หลักการว่าสิทธิเหล่านั้นไม่อาจโอนให้แก่กันได้ กล่าวคือ สิทธิที่มนุษย์มีอยู่นี้มีอาจจะถูกพรากไปได้โดยผู้ปกครอง และแม้แต่เจ้าของสิทธิเองก็ไม่สามารถจำหน่ายโอนให้แก่ผู้อื่นได้ ทั้งนี้ สิทธิที่กล่าวนี้มานี้ย่อมรวมถึงสิทธิในการมีชีวิตอยู่ซึ่งมีอาจมีผู้ใดพรากไปเช่นกัน ดังนั้น การลงโทษประหารชีวิตซึ่งถือเป็นการพรากสิทธิในการมีชีวิตจึงมีอาจกระทำได้ตามแนวความคิดดังกล่าว อีกทั้งปัจจุบันมีระบบของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในรูปของกฎหมายระหว่างประเทศ ทั้งความตกลงระหว่างประเทศ ปฏิญญาสากล และสนธิสัญญาต่าง ๆ เพื่อประกันสิทธิเสรีภาพของบุคคลมากขึ้น ซึ่งสิทธิในการมีชีวิตและเสรีภาพจากการถูกทรมานหรือได้รับการปฏิบัติลงทัณฑ์ซึ่งทารุณโหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือหยามเกียรติ์ก็เป็นสิทธิเสรีภาพประการหนึ่งที่ได้รับการคุ้มครองด้วย แนวโน้มของการยกเลิกโทษประหารชีวิตจึงมีมากขึ้นอย่างสอดคล้องกัน และหากประเทศใดที่ยังคงโทษประหารชีวิตไว้ กระบวนการในการลงโทษก็จะเปลี่ยนจากการลงโทษที่ใช้กระบวนการที่รุนแรง โหดร้าย มาคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากขึ้น เพื่อให้ผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษประหารชีวิตถึงแก่ความตายเร็วขึ้นและไม่ต้องเจ็บปวดทรมานเป็นระยะเวลาานาน (นพนธิ สุริยะ, 2537)

2.1.2 แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทย

แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทยได้มีการแบ่งยุคอย่างชัดเจนเหมือนของชาติตะวันตก ซึ่งมีการพัฒนาแนวความคิดเรื่อยมาจนเกิดสำนักความคิดต่าง ๆ ตั้งแต่สำนักคลาสสิก สำนักกึ่งคลาสสิก และสำนักปฏิฐานนิยม แต่สำหรับประเทศไทยนั้นแม้ได้มีการแบ่งสำนักความคิดอย่างชาติตะวันตก แต่แนวความคิดเกี่ยวกับลงโทษประหารก็มีความเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ซึ่งอาจแบ่งแนวความคิดตามยุคต่าง ๆ ได้ ดังนี้

2.1.2.1 แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตในสมัยกรุงศรีอยุธยาและ

รัตนโกสินทร์ตอนต้น

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นนั้น การลงโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่ร้ายแรงที่สุด และวิธีการลงโทษนั้นจะมีการดำเนินการที่รุนแรง ใช้วิธีซึ่งชาวต่างชาติเห็นว่าโหดร้ายทารุณ ซึ่งนอกจากแนวความคิดในเรื่องของการแก้แค้นทดแทน การข่มขู่บัยยังมีให้ผู้อื่นก่ออาชญากรรมในลักษณะเดียวกันอีก และการตัดโอกาสมิให้ผู้กระทำความผิดอาชญากรรมซ้ำแล้ว เมื่อ

พิจารณาความผิดที่กฎหมายในยุคนั้นกำหนดให้มีโทษถึงประหารชีวิตจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่จะเป็น การกระทำความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ เช่น ความผิดฐานกบฏ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ ดัง จะเห็นได้จากบทบัญญัติในกฎหมายตราสามดวงลักษณะอัยการกบฏศึก ซึ่งแบ่งความผิดเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเกี่ยวกับการคิดกบฏทรยศต่อพระมหากษัตริย์ หรือต่อบ้านเมือง ส่วนหนึ่งเกี่ยวกับความ ประพฤติอันสมควรหรือไม่สมควร ในระหว่างการรณรงค์สงคราม เช่น ผู้ศึกจนตัวตาย มีบำเหน็จ หรือ หนีศึกจนตัวตาย โดยกำหนดฐานความผิดไว้

ในตอนต้นของกฎหมายลักษณะกบฏศึกนั้น มีการบัญญัติถึงความผิดที่ต้องลงโทษประหาร ชีวิตด้วยวิธีทรมาณไว้ว่า “ผู้ใดกบฏประทุษร้ายต่อพระมหากษัตริย์ก็ดี โจรคุมพวกเข้าปล้นตีเมืองเผา จวนก็ดี ปล้นตีพระนคร เผาพระราชนิเวศน์มณเฑียรสถาน วงคลังฉางก็ดีปล้นอาวาส เผาพระอุโบสถ และสังฆารามจับพระสงฆ์สามเณร จับชาวบ้าน ฆ่าโดยทารุณโหดร้ายหรือฆ่าบิดามารดา อุปัชฌาจารย์ อาพระพุทธรูป พระธรรมมาตัญญูเทียบย่ำก็ตี เอาเด็กทารกไปตัดมือเท้า ตัดคอก็ดี เรียกว่า เป็นผู้ร้ายยิ่งกว่าโจรธรรมดา ให้ลงโทษ 21 สถาน

จากลักษณะความผิดที่กำหนดในกฎหมายดังกล่าว จะเห็นถึงแนวความคิดในการลงโทษ ประหารชีวิตของประเทศไทย ในแง่ของพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์และความเป็นสมมติเทพ ของพระมหากษัตริย์ในสมัยกรุงศรีอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้น กล่าวคือ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา และรัตนโกสินทร์ตอนต้นนั้น มีการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรง มีพระราชอำนาจสูงสุด ดังนั้น หากมีผู้ใดกระทำการกบฏประทุษร้ายต่อพระมหากษัตริย์จึงต้องรับโทษ หนัก คือโทษสูงสุดถึงขั้นประหารชีวิต นอกจากนี้ในฐานะที่พระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์สมมติเทพ คือ ถือว่าพระมหากษัตริย์ทรงมีไข่มนุษย์ธรรมดา แต่ทรงเป็นองค์อวตารของเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์ และเป็นเจ้าชีวิตของประชาชนทุกคน ดังนั้น การกระทำความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์จึงถือเป็น การกระทำความผิดต่อเทพเจ้าด้วย เมื่อผู้ใดกระทำความผิดต่อพระมหากษัตริย์ซึ่งทรงเป็นอวตารของ เทพเจ้าจึงต้องถูกลงโทษ และต้องเป็นโทษหนักคือการประหารชีวิต

นอกจากนี้ หากพิจารณาอีกแง่หนึ่ง แม้พระมหากษัตริย์ในสมัยกรุงศรีอยุธยาและ รัตนโกสินทร์ตอนต้นจะทรงเป็นองค์สมมติเทพ แต่ด้วยแนวความคิดและคติความเชื่อในทาง พระพุทธศาสนา และพระพุทธศาสนายังคงเป็นศาสนาสำคัญของประเทศไทยดังที่เคยเป็นมา ด้วยเหตุ นี้ การกระทำความผิดต่อสถาบันศาสนา เช่น การเผาพระอุโบสถ และสังฆาราม การฆ่าพระสงฆ์หรือ สามเณรโดยทารุณโหดร้าย หรือการกระทำอันเป็นการลบหลู่สถาบันศาสนา เช่น การนำพระพุทธรูป มาทุบตีเหยียบย่ำ จึงเป็นการกระทำความผิดอย่างร้ายแรงซึ่งต้องได้รับการลงโทษ และโทษที่ลงนั้น ย่อมต้องเป็นโทษหนักคือการประหารชีวิตในทำนองเดียวกับการกระทำความผิดต่อพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นองค์สมมติเทพนั่นเอง (ธงทอง จันทรางศุ, 2548)

2.1.2.2 แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตในยุคปฏิรูประบอบกฎหมายในสมัย

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตในยุคของการปฏิรูปกฎหมายเริ่มขึ้น ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นช่วงที่ชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวตะวันตกได้ เข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีและมีอิทธิพลในประเทศไทยมากขึ้นเรื่อยมาจนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีการปฏิรูประบอบกฎหมายของไทย โดยมีการร่างประมวลกฎหมายฉบับแรกของไทย คือ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งในช่วงนั้นแนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตได้เปลี่ยนแปลงไป โดยได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศ ทั้งนี้ในสมัยดังกล่าวเป็นยุคของการล่าอาณานิคม โดยชาวตะวันตกมักมีข้ออ้างในการเข้ามาปกครองดูแลประเทศในแถบเอเชีย ซึ่งมักอ้างเหตุว่าการที่ชาวตะวันตกเข้ามาปกครองนั้นจะทำให้ดินแดนในเอเชียมีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมประเทศของตน นอกจากนี้ ยังอ้างว่ารัฐบาลของประเทศในเอเชียขาดสมรรถภาพไม่สามารถรักษาความสงบสุขของราษฎรและผู้พำนักในประเทศ จึงสมควรที่ชาวยุโรปจะเข้ามากำจัดคนอันธพาล เพื่อให้ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่อยู่ในประเทศนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้ บรรดาเจ้านายและข้าราชการจึงได้กราบบังคมทูลถวายความเห็นในการแก้ไขการปกครองแผ่นดิน และเสนอบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรต่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่าการที่จะรักษาบ้านเมืองให้พ้นอันตรายที่จะเกิดขึ้นได้ด้วยการปกครองของศัตรูต้องอาศัยความเปลี่ยนแปลงในทางทำนุบำรุงรักษาบ้านเมืองตามที่อยู่ปูนได้เดินทางตามยุโรปมาแล้ว และซึ่งประเทศทั้งปวงที่มีความศิวิไลซ์ นับว่าเป็นทางเดียวที่จะรักษาประเทศไว้ได้ กล่าวคือ ประเทศญี่ปุ่นได้ใช้วิธีการปรับปรุงกฎหมายของตนให้มีความยุติธรรมและทันสมัยตามหลักสากล ชาวตะวันตกยอมรับนับถือและไม่อาจ กล่าวอ้างว่าเป็นประเทศป่าเถื่อนได้อีก (วิไลเลขา บุรณศิริ, 2542)

จากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้มีการปฏิรูประบอบกฎหมายของประเทศไทย โดยเริ่มต้นจากกฎหมายอาญาและมีการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ขึ้น ผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิรูปดังกล่าวก็คือ โครงสร้างของกฎหมายและการปกครองของประเทศไทยในส่วนรวม ได้ถูกแก้ไขเกือบทั้งหมด ระบอบกฎหมายใหม่ถูกสร้างขึ้นมา ระบอบยุติธรรมแบบรวมอำนาจไว้ในส่วนกลาง และระบอบกฎหมายแห่งชาติได้เข้ามาแทนที่โครงสร้างกฎหมายแบบจารีตประเพณี ซึ่งบังคับใช้โดยอาศัยธรรมเนียมปฏิบัติและบุคลากรของท้องถิ่น (วิระดา สมสวัสดิ์, 2526)

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูประบอบกฎหมาย ในส่วนที่เกี่ยวกับโทษประหารชีวิตนั้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ยังคงมีการบัญญัติให้มีการลงโทษประหารชีวิตอยู่ เพื่อข่มขู่ขังขังมิให้ผู้อื่นกล้ากระทำความผิดซึ่งมีโทษหนักถึงขั้นประหารชีวิตอีก แต่หากพิจารณาในแง่ของแนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตแล้ว แม้แนวความคิดบางประการจะยังไม่แตกต่างกับในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นนัก

เช่น การปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจสูงสุดในแผ่นดินแต่เพียงผู้เดียว ดังนั้น การกระทำความผิดต่อพระมหากษัตริย์ เช่น การลอบปลงพระชนม์ หรือการประทุษร้ายพระมหากษัตริย์ หรือการกระทำความผิดอันกระทบต่อความมั่นคงในแผ่นดินของพระองค์ เช่น การกระทำความผิดฐานขบถ จึงยังคงมีโทษหนักถึงขั้นประหารชีวิตอยู่เช่นเดิม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าการกระทำความผิดต่อศาสนา เช่น การทำลายพระพุทธรูป การฆ่าพระสงฆ์หรือสามเณร กลับมิได้มีโทษถึงขั้นประหารชีวิตเช่นเดิม แต่มีโทษเพียงจำคุกเท่านั้น ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าแนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตเพื่อสนองต่อผู้กระทำความผิดต่อสถาบันศาสนานั้นได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ดี นอกจากแนวความคิดในการลงโทษผู้กระทำความผิดต่อสถาบันศาสนาที่เปลี่ยนแปลงไปแล้ว เนื่องจากการปรับปรุงกฎหมายของไทยนั้น แรงผลักดันส่วนหนึ่งมาจากความต้องการในการหลีกเลี่ยงการตกเป็นอาณานิคม กฎหมายที่ปรับปรุงนั้นจึงต้องแสดงให้เห็นถึงความเป็นสากลทัดเทียมนานาอารยประเทศ เพื่อให้ชาวตะวันตกอ้างได้ว่ากฎหมายของไทยล้ำหลังและป่าเถื่อน แล้วเข้ามาปกครองประเทศด้วยเหตุนี้ แม้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 จะยังคงบัญญัติถึงโทษประหารชีวิตอยู่ แต่ในแง่ของกระบวนการและวิธีการในการประหารชีวิตมีความโหดร้ายทารุณน้อยลง ก่อนมีการลงโทษ ประหารชีวิตจะต้องมีกระบวนการในการตรวจสอบมากขึ้น เพราะการประหารชีวิตนั้นย่อมกระทบ ถึงสิทธิในการมีชีวิตของบุคคลดังกล่าว ซึ่งในช่วงนี้ชาวตะวันตกได้เริ่มมีแนวความคิดและคำนึงถึงสิทธิความเป็นมนุษย์มากขึ้น อันส่งผลต่อการปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยที่จะต้องคำนึงถึงแนวคิดดังกล่าวเช่นกัน

2.1.2.3 แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตในยุคปัจจุบัน

สืบเนื่องมาจากแนวความคิดในยุคปฏิรูประบอบกฎหมายในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งประเทศไทยเริ่มรับแนวคิดมาจากชาติตะวันตกเป็นอันมากในยุคปัจจุบันนี้ ประเทศไทยก็ยิ่งเร่งเดินหน้าสร้างสถาบันตามแบบอย่างตะวันตก ทั้งนี้แนวความคิดหนึ่งซึ่งประเทศไทยรับมาจากตะวันตกและส่งผลต่อแนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตก็คือ แนวความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งอันที่จริงแล้วประเทศไทย ก็มีแนวความคิดในเรื่องดังกล่าวมาแต่สมัยกรุงสุโขทัยและกรุงศรีอยุธยา เพียงแต่ยังไม่เป็นรูปธรรมและเห็นได้ชัดเจนนัก แต่แนวความคิดดังกล่าวเริ่มมีอิทธิพลต่อประเทศไทยมากขึ้นนับแต่ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และเด่นชัดและเป็นรูปธรรมมากที่สุดในยุคปัจจุบันนี้

ดังจะเห็นได้จากการมีกฎหมายจำนวนมากทั้งกฎหมายในประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งรับรองและคุ้มครองสิทธิ ที่เรียกกันว่าสิทธิมนุษยชน และกฎหมายระหว่างประเทศฉบับหนึ่ง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นแม่แบบของกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชน คือ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ซึ่งแม้ว่าโดยสถานะทางกฎหมายแล้ว ปฏิญญาสากลดังกล่าวมิได้มีผลบังคับ

ใด ๆ ทางกฎหมาย แต่ก็ก็เป็นเหตุผลสำคัญที่ช่วยให้ทุกฝ่ายรวมขอมยอมรับกันได้ และหากพิจารณาในแง่ของประเทศไทยแล้ว ประเทศไทยก็ให้การยอมรับนับถือในฐานะที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติด้วยเช่นกัน อนึ่ง ปฎิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชนดังกล่าวนี้ มีเนื้อหาครอบคลุมถึงความหมายและหลักการว่าด้วยสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวางรอบด้าน ทั้งในด้านสิทธิราษฎรและการเมือง และในด้านสิทธิทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสิทธิในการมีชีวิตก็เป็นสิทธิหนึ่งที่ปฎิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชนรับรองไว้เช่นกัน (เสนห์ จามริก, 2544)

จากแนวความคิดดังกล่าวที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จึงส่งผลต่อแนวความคิดของประเทศไทย โดยเฉพาะในเรื่องการลงโทษในปัจจุบันนี้ แม้ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยจะยังมีการบัญญัติให้โทษประหารชีวิตเป็นโทษหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาอยู่ แต่แนวความคิดในเรื่องสิทธิมนุษยชนก็ได้ส่งผลและมีอิทธิพลต่อการลงโทษประหารชีวิต ในประเทศไทยเป็นอย่างมาก ดังนั้น แม้ยังมีการบัญญัติให้ลงโทษประหารชีวิตได้ แต่กระบวนการในการประหารชีวิตก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงโดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและความมีมนุษยธรรมเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ในปัจจุบันแนวความคิดในการต่อต้านการลงโทษประหารชีวิตและสนับสนุนให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยเหตุผลของประสิทธิภาพในการลงโทษประหารชีวิตว่านอกจากจะเป็นการแก้แค้นทดแทนผู้กระทำความผิดแล้ว การลงโทษประหารชีวิต จะสามารถข่มขู่ยับยั้งมิให้มีการกระทำความผิดได้อีกจริงหรือไม่ นอกจากนี้ การลงโทษประหารชีวิต ยังเป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมอย่างถาวร ซึ่งส่งผลให้ผู้กระทำความผิดไม่มีโอกาส ปรับปรุงแก้ไขตนเองได้ จึงขัดกับหลักการลงโทษที่ต้องการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเพื่อให้กลับเข้าสู่สังคมได้ในปัจจุบัน อีกทั้งการประหารชีวิตนั้นอาจมีการผิดพลาดในกระบวนการตัดสินคดี ซึ่งเมื่อมีการประหารชีวิตแล้วไม่อาจแก้ไขข้อผิดพลาดนั้นได้ จากแนวความคิดในแง่ประสิทธิภาพ ของการประหารชีวิตดังกล่าว รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติต่อการประหารชีวิตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต จึงเกิดการสนับสนุนให้ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตอันส่งผลให้ประเทศไทยได้รับแนวความคิดนี้มาโดยประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสังคมไทยมากขึ้นในปัจจุบัน (ณัฐพร นครอินทร์, 2553)

2.2 วัตถุประสงค์และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษ

วัตถุประสงค์ของการลงโทษ จากอดีตจนถึงปัจจุบัน คือ เพื่อคุ้มครองป้องกันสังคมเป็นหลัก และเพื่อให้ผู้กระทำความผิดรู้ว่าสิ่งที่กระทำเป็นโทษ อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ของการลงโทษในอดีตและปัจจุบัน สิ่งที่แตกต่างกันคือ การลงโทษผู้กระทำความผิดในอดีต มีวัตถุประสงค์เพื่อความแก้แค้น ทดแทนและข่มขู่เพื่อให้ผู้ที่กระทำความผิดหรือคิดจะกระทำความผิดเกิดความเกรงกลัว แต่ในปัจจุบันจะมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟู เป็นการพยายามไม่ให้ผู้กระทำความผิดนั้นกระทำความผิดซ้ำอีก เป็นคนดีคืนสู่สังคม โดยเน้นถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางด้าน

จิตใจ คดี ความเชื่อ และทางด้านพฤติกรรมของผู้กระทำผิดไปในทางที่ดีขึ้น จะเห็นได้จากโทษจำคุก ในเรือนจำมีการจัดระบบในการฝึกอบรม ให้การศึกษา พัฒนาพฤติกรรม เพื่อให้ผู้ถูกคุมขังได้ ประพฤติกลับตัวเป็นคนดีและมีอาชีพติดตัวหลังจากพ้นโทษ เพื่อจะออกมาสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ

โดยวัตถุประสงค์ในการลงโทษทั้ง 4 ประการ เป็นความคิดหรือความเชื่อของสังคมในยุคต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากวิธีการปฏิบัติหรือการลงโทษผู้กระทำผิด อธิบายได้ดังนี้

1.) การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution) เป็นการลงโทษที่มีมาตั้งแต่สมัยที่มนุษย์ยังเป็นสังคมดั้งเดิม รูปแบบการลงโทษ จะมีลักษณะที่รุนแรงและป่าเถื่อน เช่น การตัดอวัยวะ การเขียนตี ทรมาน และการประหารชีวิตซึ่งเป็นการลงโทษที่มีวัตถุประสงค์อันสอดคล้องกับความรู้สึกของผู้เสียหายและประชาชนทั่วไปที่ต้องการจะเห็นคนที่ทำร้ายผู้อื่นได้รับผลร้ายเช่นกัน ทำให้เกิดความยุติธรรมตามความรู้สึกของผู้เสียหาย

2.) การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) วัตถุประสงค์ของการลงโทษนี้เป็นผลมาจากแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical School) ซึ่งเชื่อว่าการกระทำผิดเกิดขึ้นจากคนไม่เกรงกลัวกฎหมาย หรือการบังคับใช้กฎหมายอ่อนแอ ทั้งนี้ เพราะมนุษย์มีเหตุมีผลและมีเจตจำนงอิสระ (Free Will) ที่จะเลือกทำอะไรก็ได้ โดยเลือกทำสิ่งที่ตนเองได้รับประโยชน์และพอใจ แต่ไม่เลือกทำสิ่งที่ทำให้เกิดความทุกข์และความเจ็บปวด การลงโทษจึงมีขึ้นเพื่อป้องกันการกระทำผิด โดยทำให้ผู้กระทำผิดรู้สึกว่าผลของการกระทำผิดก่อให้เกิดความเจ็บปวดและไม่ก่อให้เกิดผลดี แต่การลงโทษที่มีผลในการข่มขู่ยับยั้งที่มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีความแน่นอน รวดเร็ว เสมอภาค และการลงโทษที่เหมาะสม

3.) การลงโทษเพื่อตัดโอกาสกระทำผิด (Incapacitation) การป้องกันสังคมหรือการตัดโอกาสมีหลักการว่า อาชญากรรมย่อมไม่เกิดขึ้นถ้าไม่มีอาชญากรหรืออาชญากรไม่มีโอกาสที่จะทำผิด โดยมุ่งป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งทำได้โดยการทำให้ผู้กระทำผิดหมดโอกาสที่จะกระทำผิดได้ ซึ่งสามารถกระทำได้อาทิ การเนรเทศ การตัดอวัยวะ การประหารชีวิต และการจำคุก

4.) การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation) การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เป็นแนวคิดของสำนักปฏิฐานนิยม (Positive School) ซึ่งเชื่อในเรื่องเจตจำนงกำหนด (Determinism) กล่าวคือ การกระทำของมนุษย์ถูกกำหนดจากปัจจัยต่าง ๆ มนุษย์ไม่สามารถเลือกการกระทำได้อย่างอิสระ ใช้เหตุผลในการเลือก แต่มนุษย์ถูกกดดันหล่อหลอมจากสิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ จนมีบุคลิกภาพที่บกพร่องและหันไปสู่การกระทำผิด การลงโทษจึงไม่ควรมุ่งเน้นที่การกระทำผิดเป็นหลัก แต่ควรพิจารณาจากสาเหตุที่ทำให้เกิดการกระทำผิดและการแก้ไขไปที่สาเหตุนั้น (นันทิ จิตสว่าง, 2541)

อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ในการลงโทษทั้ง 4 ข้อ ยังคงมีอยู่ในปัจจุบันหากแต่จุดเน้นได้เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ สำหรับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษผู้กระทำความผิดและการประหารชีวิต ประกอบด้วย

2.2.1 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution Theory)

เป็นทฤษฎีการลงโทษที่เก่าแก่ที่สุด โดยมีความเชื่อว่าผู้ถูกประหารชีวิตจะต้องได้รับโทษ ที่มีความรุนแรงสาสมกับความผิดที่ได้กระทำลงไป จึงมีการใช้โทษประหารชีวิตมาตั้งแต่ยุคโบราณ ซึ่งส่วนหนึ่งมีความเชื่อว่าผู้กระทำเป็นผู้ที่มีความชั่วร้ายในตัวเอง ดังนั้น จึงควรได้รับโทษประหาร ชีวิตเพื่อกำจัดความชั่วร้ายออกจากสังคม โดยแยกย่อยได้เป็น 2 ทฤษฎี คือ (นันทิ จิตสว่าง, 2541)

1) ทฤษฎีสัญชาตญาณ (Instinct Theory)

การลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นการแสดงออกของสัญชาตญาณของคนในสังคม เพื่อแก้แค้นหรือทดแทนการกระทำผิดจากประมวลกฎหมายของกษัตริย์ฮัมมูราบีแห่งกรุงบาบิโลนเมื่อประมาณ 1,500 ปีก่อนพุทธศักราช ได้ปรากฏระบบการลงโทษแบบตาต่อตา ฟันต่อฟัน (an eye for an eye and a tooth for a tooth) และกฎหมายไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงก่อน สมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ การลงโทษผู้กระทำความผิดมีลักษณะที่รุนแรงเช่นกัน อาทิ กฎหมายลักษณะอาญาหลวง พ.ศ.1895 ได้กำหนดโทษอาญาไว้ 10 สถาน ที่สำคัญ คือ

ก. ให้ฟันคอ ธิบเรื่อน ธิบราชบาทว์ เอาลูกเมีย ข้าคนเป็นจระบาทว์ ทรัพย์ หรือสิ่งของเอาเข้าห้องพระคลังจันสิ้น

ข. ให้ใส่มือ ใส่เท้า เข้าตรูไว้

ค. ให้ทวนด้วยลวดหนึ่ง ไม่วาย ยกหนึ่ง สองยก สามยก แล้วประจานใส่ตรูไว้หนึ่งเดือน สองเดือน สามเดือน

ง. ให้ตัดปาก แหวะปาก เอามะพร้าวหัวยัดปาก

ตามกฎหมายนี้ โทษทางกายมี 3 ประการด้วยกัน คือ ประหารชีวิต จำคุก และการทำอันตรายต่อส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายโดยเฉพาะโทษประหารชีวิตมีการลงโทษอย่างโหดร้ายทารุณ ซึ่งต่อมาตามกฎหมายลักษณะกบฏศึก พ.ศ.1978 เรียกว่า โทษกรรมกร 21 สถาน เช่น ต่อยกะโหลกศีรษะ เลิกออกแล้วเอาคีมคีบเหล็กเผาไฟจนแดงใส่ลงบนมันสมอง เป็นต้น การลงโทษผู้กระทำ ผิดเพื่อแก้แค้นทดแทนตามทฤษฎีสัญชาตญาณยังคงใช้อยู่ ในปัจจุบัน โดยมีการลงโทษที่ไม่โหดร้ายดังเช่นในอดีตที่ผ่านมา จากข้อเขียนของซู ดิตัส เร็ด (Sue Titus Reid) ศาสตราจารย์ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ยอมรับการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน เป็นเหตุผลที่เหมาะสมในการประหารชีวิตจำเลย โดยระบุไว้ด้วยว่าถึงแม้การลงโทษเพื่อแก้แค้น ทดแทนจะไม่ใช่วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุด แต่ก็ไม่ใช่วัตถุประสงค์ที่ต้องห้ามและไม่ขัดต่อ การส่งเสริมความเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นคนและเป็น

การแสดงออกของสังคม ซึ่งแสดงความโกรธแค้นต่อพฤติกรรมเหี้ยมโหดที่ผู้กระทำผิดได้กระทำลงไป (สุพจน์ สุโรจน์, 2550)

2) ทฤษฎีผู้กระทำผิดสมควรถูกลงโทษ (Just Desert Theory)

เป็นการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนผู้กระทำผิด โดยไม่ได้สนใจต่ออนาคตของผู้กระทำผิด หรือสังคม คงให้ความสนใจเฉพาะพฤติกรรมหรือการกระทำในอดีตของผู้กระทำผิดเท่านั้น โดยเมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้น สังคมมีปฏิกิริยาตอบโต้ผู้กระทำผิดในเชิง แก้แค้นทดแทนประการหนึ่ง และเนื่องจากผู้กระทำผิดสมควรถูกลงโทษอีกประการหนึ่ง (สุพจน์ สุโรจน์, 2550) ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการใช้โทษประหารชีวิตในสังคม เพราะมีความเชื่อมั่นว่า ผู้กระทำผิดที่มีพฤติกรรมโหดร้ายทารุณสมควรจะได้รับการลงโทษที่มีความรุนแรงเช่นเดียวกัน กับพฤติกรรมที่กระทำต่อเหยื่อ เนื่องจากผู้กระทำผิดเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่มีความโหดร้าย ทารุณ ผู้กระทำผิดจึงสมควรได้รับการลงโทษโดยเฉพาะการประหารชีวิต อันเป็นการสนใจเพียงพฤติกรรมการกระทำผิดของอาชญากรเท่านั้น ไม่ได้สนใจสภาพแวดล้อมหรือปัจจัยที่หล่อหลอม ให้อาชญากรต้องกระทำผิดรวมทั้งไม่ได้มีความสนใจต่อผลกระทบของการลงโทษประหารชีวิตต่อสังคมแต่ประการใด

2.2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสำนักอาชญาวิทยาคลาสสิก (The Classical School of Criminology)

เป็นทฤษฎีที่เกิดขึ้นในยุโรปสมัยศตวรรษที่ 18 โดยแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาคลาสสิก ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism Philosophy) ทฤษฎีสัญญาประชาคม (Social Contract) และทฤษฎีเจตจำนงอิสระ (Free Will) กล่าวคือ ทฤษฎีเจตจำนงอิสระ (Free Will) เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีอิสระที่จะคิดกระทำการต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยมนุษย์มีความสามารถในการใช้เหตุผล ดังนั้นเมื่อมนุษย์กระทำการสิ่งใดลงไปโดยการตัดสินใจและการใช้เหตุผลของตนเองแล้ว จะต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำลงไป ซึ่งหากบุคคลใด ได้กระทำความผิดย่อมต้องได้รับการลงโทษ การที่สังคมลงโทษบุคคลนั้นเนื่องจากการกระทำผิดและเป็นสิ่งที่ผู้กระทำผิดสมควรจะได้รับ ในปี ค.ศ. 1764 ซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria) เขียนบทความเป็นภาษาอิตาเลียน ซึ่งเป็นผลงานชิ้นสำคัญในหนังสือชื่อ “Dei delitti e delle pene” ตรงกับความหมายในภาษาอังกฤษว่า “On Crimes and Punishments” ซึ่งเป็นข้อเขียนที่จุดประกายความคิดของนักปราชญ์ในอิตาลีและทั่วยุโรป เบ็คคาเรียได้แสดงทัศนะคัดค้านต่อการลงโทษประหารชีวิตอย่างไม่เป็นธรรม โดยได้ต่อต้านการลงโทษประหารชีวิต (Capital Punishment) ที่รัฐและผู้ปกครองลงโทษประชาชนโดยไม่มีหลักกฎหมาย ไม่มีบรรทัดฐานและไม่มีความแน่นอน อาศัยอคติการตัดสินใจด้วยความรู้สึก และความเชื่อทางศาสนาที่ขาดความชอบธรรม เบ็คคาเรียเรียกร้องให้มีการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หลักการของเบ็คคาเรียเกี่ยวกับการลงโทษนั้น มีแนวคิดพื้นฐานมาจากทฤษฎี อรรถประโยชน์

นิยม (Utilitarianism Philosophy) คือ “ประโยชน์สูงสุดสำหรับ ปวงชนจำนวนมากที่สุด” โดยการลงโทษในสังคมมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อ “การมุ่งคุ้มครองประโยชน์สูงสุด ของคนส่วนใหญ่ในสังคม เป็นสำคัญ” ซึ่งเบ็คคาเรีย นำ มาใช้ในข้อเสนอเกี่ยวกับอาชญากรรม และการลงโทษ โดยมุ่งป้องกันสังคมจากอันตรายของอาชญากรรมด้วยการข่มขู่ยับยั้ง ความคิดของเบ็คคาเรีย ตามที่ปรากฏในหนังสือ “On Crimes and Punishments” ในเรื่องเกี่ยวกับการลงโทษเพื่อการป้องกัน (Preventive Punishment) มีดังนี้

1) การลงโทษมีความจำเป็น เนื่องจากมนุษย์ยังมีความเห็นแก่ตัวพร้อมที่จะฝ่าฝืนสัญญาประชาคม ถ้าหากการกระทำนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตัวสำหรับเบ็คคาเรีย เห็นว่ามนุษย์ทุกคนสามารถมีพฤติกรรมอาชญากรได้เสมอ

2) เมื่อเป็นดังนั้น การลงโทษจึงไม่ควรปฏิเสธต่อความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ หากแต่ควรส่งเสริม “แรงจูงใจ” ไม่ให้ประโยชน์ของมนุษย์ถูกทำลายโดยกฎหมาย

3) การลงโทษควรมีไว้เพื่อเป็นการป้องกัน โดยการใช้ความคิดเรื่องการข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) ซึ่งการข่มขู่ยับยั้ง แบ่งออกเป็น

ก. การข่มขู่ยับยั้งโดยเฉพาะ (Specific Deterrence) เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดรายบุคคลเพื่อยับยั้งมิให้เขากระทำความผิดซ้ำ

ข. การข่มขู่ยับยั้งโดยทั่วไป (General Deterrence) เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อเป็นตัวอย่างแก่บุคคลอื่นในสังคมทั่วไปให้เห็นผลร้ายของการกระทำความผิด เพื่อยับยั้งมิให้บุคคลกระทำความผิด เพราะเกรงกลัวโทษที่จะได้รับ

4) การข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) เป็นการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งการกระทำความผิด ขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 2 ประการ คือ การลงโทษจะต้องได้สัดส่วนกับอาชญากรรม และสาธารณชนจะต้องได้รับรู้เข้าใจอย่างแน่ชัดเกี่ยวกับการลงโทษนั้น จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสำนักอาชญาวิทยาคลาสสิก (The Classical School of Criminology) ซึ่งประกอบด้วยทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism Philosophy) ทฤษฎีสัญญาประชาคม (Social Contract) และทฤษฎีเจตจำนงอิสระ (Free Will) มีความเกี่ยวข้องกับการใช้โทษประหารชีวิตในสังคมโดยตรง เนื่องจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสำนักอาชญาวิทยาคลาสสิก ซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีเจตจำนงอิสระ (Free Will) เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีเจตจำนง อิสระในการกระทำสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์มากกว่าเสียประโยชน์เสมอ โดยมนุษย์จะมีเหตุผลในการเลือกการกระทำและสอดคล้องทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism Philosophy) ที่เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นเนื่องจากได้พิจารณาถึงผลที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้น การลงโทษด้วยการประหารชีวิตในสังคมจะมีความสอดคล้องกับทฤษฎีเจตจำนงอิสระ (Free Will) ทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism Philosophy) และสัญญาประชาคม (Social Contract) ที่การลงโทษประหารชีวิต เพื่อให้บุคคลในสังคมเห็นว่าไม่ควรประกอบอาชญากรรมหรือ

การละเมิดต่อสัญญาประชาคมที่ได้กำหนดไว้ เพราะโทษประหารชีวิต เป็นสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการกระทำผิด หากแต่ยังทำให้มนุษย์ต้องเสียประโยชน์อันสูงสุดของชีวิต คือ การสูญเสียชีวิตเพื่อแลกกับการละเมิดสัญญาประชาคมที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้น การใช้โทษประหารชีวิตตามแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องมีในสังคม เพื่อให้สมาชิกของสังคมได้เกิดความเกรงกลัวอันจะนำไปสู่ความสงบสุขของสังคมเป็นสำคัญ

2.2.3 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อยับยั้งหรือป้องกันอาชญากรรมหรือปรับปรุงผู้กระทำผิด (Restraint Theory)

นักปรัชญาและนักกฎหมายในยุโรป อาทิ ซีซาร์ เบ็คคาเรีย และเจเรมี เบนธัม ซึ่งเป็นผู้นำของสำนักอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา สำนักอาชญาวิทยาคลาสสิก และนีโอคลาสสิก ได้เสนอแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญากรรมและการลงโทษผู้กระทำผิดขึ้นใหม่ โดยเชื่อว่าผู้กระทำผิดได้กระทำผิดโดยเจตนาเพื่อแสวงหาความสุขและหลีกเลี่ยงความทุกข์ ดังนั้น รัฐควรจะบัญญัติ กฎหมายไว้ให้ชัดเจนว่าการกระทำใดเป็นความผิด และมีโทษบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งเพื่อให้ทุกคน ในสังคมได้รับทราบ เมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้แล้วเช่นนี้ ผู้ที่ฝ่าฝืนก็就会有ความผิดและต้องรับโทษตามกฎหมาย (สุพจน์ สุโรจน์, 2550) โดยผู้นำคนสำคัญของสำนักนี้ คือ ซีซาร์ เบ็คคาเรีย เป็นผู้ที่ลุกขึ้นมาคัดค้านการใช้อำนาจรัฐในการลงโทษที่ทารุณโหดร้ายและไม่เป็นธรรม โดยเฉพาะการลงโทษประหารชีวิต ซึ่งผู้มีอำนาจปกครองและผู้นำทางศาสนาใช้เป็นเครื่องมือในการกำจัดฝ่ายตรงข้ามหรือผู้ที่มีความคิดคัดค้าน และได้ลงโทษประหารชีวิตประชาชนไปเป็นจำนวนมาก โดยไม่มีการไต่สวนที่เป็นธรรม เบ็คคาเรียเรียกร้องให้มีการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการยุติธรรม โดยเสนอให้ผู้พิพากษามีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาความผิดของจำเลยเพียงอย่างเดียว แต่ไม่ให้อำนาจในการกำหนดระวางโทษและการออกกฎหมายควรเป็นอำนาจหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติเท่านั้น นักปรัชญาของสำนักอาชญาวิทยาคลาสสิกมีแนวคิดที่ว่า รัฐได้อำนาจการปกครองมาจากประชาชน ตามแนวคิดของทฤษฎีสัญญาประชาคม (Social Contract) รัฐจึงมีความชอบธรรมโดยความยินยอมของประชาชนที่จะให้อำนาจออกกฎหมายควบคุมบุคคลในสังคม สำนักนี้มีความเชื่อในทฤษฎี “เจตจำนงอิสระ” (Free Will) ที่ว่า “มนุษย์มีอิสระที่จะคิดและกระทำการใด ๆ ตามความคิดและการใช้เหตุผลของตนเอง ดังนั้น เมื่อมนุษย์กระทำการใด ๆ จึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง เมื่อกระทำความผิดจึงต้องถูกลงโทษ” เบ็คคาเรีย เป็นผู้ให้กำเนิดทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันสังคม คือ “ทฤษฎีการข่มขู่ยับยั้ง” (Deterrence Theory) โดยเห็นว่า การลงโทษควรมีไว้เพื่อป้องกันสังคมโดยการข่มขู่ยับยั้งผู้คิดจะกระทำผิดให้เกรงกลัวโทษ การข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) แบ่งออกเป็น

1) การข่มขู่ยับยั้งโดยเฉพาะ (Specific Deterrence) ซึ่งเป็นการลงโทษผู้กระทำผิดรายบุคคลเพื่อยับยั้งมิให้เขากระทำผิดซ้ำ

2) การข่มขู่ยับยั้งโดยทั่วไป (General Deterrence) เป็นการลงโทษผู้กระทำผิดเพื่อเป็นตัวอย่าง แก่บุคคลอื่นในสังคมทั่วไปได้เห็นโทษของการกระทำผิด เพื่อจะได้ยับยั้งไม่กระทำผิดในด้านการลงโทษนักปรัชญาและนักกฎหมายเหล่านี้ เสนอการลงโทษให้เหมาะสมกับความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นการนำโทษจำคุกมาใช้แทนการลงโทษรูปแบบอื่น ๆ เช่น เนรเทศ ทรมานร่างกาย หรือประหารชีวิต โดยเน้นไปที่วัตถุประสงค์เพื่อยับยั้งป้องกัน และแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำผิด ซึ่งการลงโทษที่จะให้ได้ผลดังกล่าวนี้ จะต้องกระทำอย่างรวดเร็ว แน่นอน มีเอกภาพและเหมาะสมกับความผิด

นอกจากนี้ ทฤษฎีนี้ยังสามารถจำแนกเพิ่มเติมได้ ดังนี้ (สุพจน์ สุโรจน์, 2550)

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่อาชญากร (Deterrence Theory) ทฤษฎีนี้ถือว่า การลงโทษจะทำให้ผู้กระทำผิดเข็ดหลาบ และคนอื่นไม่กล้าจะกระทำความผิดเพราะกลัวถูกลงโทษ ทฤษฎีนี้สามารถแบ่งเป็นทฤษฎีย่อยได้ 3 ทฤษฎี คือ

1) ทฤษฎีข่มขู่เฉพาะราย (Specific deterrence Theory) เป็นการลงโทษเพื่อข่มขู่ตัวผู้กระทำผิดไม่ให้เกิดซ้ำอีกต่อไป เพราะกลัวจะถูกลงโทษ ทฤษฎีข่มขู่โดยทั่วไป (General deterrence Theory) เป็นการ ลงโทษที่ข่มขู่บุคคลอื่นในสังคมเพื่อไม่ให้ประกอบอาชญากรรม และทฤษฎีข่มขู่ระยะยาว (Long term deterrence Theory) เป็นการลงโทษจำคุกระยะยาว รวมทั้งการให้การศึกษาทางศีลธรรมแก่ผู้กระทำผิด

2) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันอาชญากรรม (Crime Prevention Theory) เป็นการลงโทษเพื่อตัดโอกาสในการกระทำผิดของอาชญากร (Incapacitation) มีวัตถุประสงค์เพื่อไม่ให้ผู้กระทำผิดกระทำผิดอีกต่อไปสำหรับมาตรการในการลงโทษเพื่อป้องกันอาชญากรรม ประกอบด้วย การจำคุกหรือกักขัง เพื่อป้องกันการกระทำผิดตลอดระยะเวลาที่ต้องโทษกักขัง การลงโทษด้วยการตัดอวัยวะ เพื่อไม่ให้ผู้กระทำผิดสามารถใช้อวัยวะดังกล่าวในการกระทำผิดได้อีกและการลงโทษสูงสุดคือ การประหารชีวิต อันเป็นการป้องกันพฤติกรรมอาชญากร อย่างถาวร

3) ทฤษฎีเพื่อปรับปรุงผู้กระทำผิด (Reformation Theory) เป็นการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เนื่องจากแนวคิดของสำนักปฏิฐานนิยม (Positive School) ที่เห็นว่าคนทุกคนเกิดมาเปรียบเสมือนผ้าขาวที่บริสุทธิ์ แต่สภาพแวดล้อมทำให้ผ้าขาวต้องมีรอยมลทิน หรือทำให้คนต้องกระทำผิด ซึ่งแนวคิดนี้เชื่อว่าอาชญากรสามารถแก้ไขฟื้นฟู เพื่อให้กลับเป็นคนดีคืนสู่สังคมได้ การลงโทษจึงเป็นการมุ่งเน้นให้ผู้กระทำผิดได้มีโอกาสในการแก้ไขฟื้นฟูปรับปรุงตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาการฝึกวิชาชีพหรือการจัดโปรแกรมที่มีความเหมาะสมกับผู้กระทำผิดแต่ละประเภทคดี โดยแนวคิดด้านการลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของนักโทษประหาร ก็เช่นเดียวกัน ได้มีแนวโน้มในการใช้แนวคิดเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากประเทศ ส่วนใหญ่ทั่วโลก มีแนวโน้มในการยกเลิกโทษประหาร รวมทั้งหลายประเทศแม้จะยังคงโทษประหาร หากแต่มีการประหารชีวิตจริง

ไม่มาก อันแสดงให้เห็นถึงทิศทางหรือแนวโน้มของการใช้โทษประหารของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารที่มากขึ้น เนื่องจากแนวคิดของการลงโทษหรือการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่มีแนวโน้มในการ แก้ไขฟื้นฟู เพราะเชื่อว่าผู้ที่กระทำผิดเป็นผู้ที่ถูกสภาพแวดล้อมบีบบังคับ ไม่ได้เป็นผู้ที่เกิดมาเพื่อเป็นอาชญากร หรือเป็นผู้ที่เป็นอาชญากรโดยกมลสันดานที่ไม่สามารถแก้ไขได้เลย

2.3 รูปแบบการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

การใช้โทษประหารชีวิตมีมาเป็นระยะเวลาตามที่มีบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น สำหรับรูปแบบของการใช้โทษประหารชีวิตซึ่งปรากฏจากบันทึกในประวัติศาสตร์ ปรากฏว่าชนเผ่าพื้นเมืองจำนวนมากได้มีการใช้โทษประหารชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม การลงโทษของชุมชนสำหรับผู้กระทำผิดประกอบด้วย การจ่ายค่าชดเชยจากผู้กระทำผิด การลงโทษทางร่างกาย การไม่คบหาสมาคมด้วย การเนรเทศ และการประหารชีวิต อย่างไรก็ตามในชุมชนขนาดเล็ก การประกอบอาชญากรรมเกิดขึ้นน้อยและการฆาตกรรมเป็นอาชญากรรมที่เกิดจากความโกรธยิ่งไปกว่านั้นสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ยังลงโทษด้วยการประหารชีวิตสมาชิกของชุมชน ดังนั้นการประหารชีวิตหรือการเนรเทศจึงไม่ค่อยปรากฏขึ้นในชุมชนซึ่งการลงโทษที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยส่วนใหญ่จะใช้เพียงการลงโทษด้วยวิธีการจ่าย ค่าชดเชยและการไม่คบหาสมาคมด้วย ซึ่งมีความเพียงพอต่อโทษที่กระทำผิดของกระบวนการยุติธรรมแล้ว (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2557) อย่างไรก็ตามการลงโทษในรูปแบบดังกล่าวอาจไม่มีประสิทธิภาพต่อความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชญากรรมของคนภายนอกชุมชน ซึ่งอาชญากรรมที่ประกอบโดยบุคคลภายนอกจะถูกมองว่าเป็นการกระทำที่มีความรุนแรงและควรได้รับการลงโทษอย่างรุนแรง ซึ่งรูปแบบของการลงโทษมีความหลากหลายรูปแบบ อาทิ การเขียนตี การตกเป็นทาส และการประหารชีวิต หากแต่ความรับผิดชอบที่กระทำผิดโดยชนเผ่าเพื่อนบ้านหรือชุมชนใกล้เคียงประกอบด้วย การขอโทษอย่างเป็นทางการ การจ่ายค่าชดเชย การให้ที่ดินที่เป็นมรดกตกทอดความอาฆาตแค้นระหว่างตระกูลเกิดขึ้นเมื่อการตัดสินชี้ขาดระหว่างตระกูลหรือเผ่าประสบความล้มเหลวหรือไม่มีระบบในการทำหน้าที่ตัดสินชี้ขาดโดยรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมจะเป็นรูปแบบที่ธรรมดาก่อนที่จะมีระบบการตัดสินของทางรัฐหรือองค์กรทางศาสนาเกิดขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากอาชญากรรมปัญหาความขัดแย้งในเรื่องที่ดินและข้อกำหนด (a code of honor) การกระทำที่โต้ตอบภายใต้ข้อกำหนดเป็นความสามารถของสังคมที่จะปกป้องตนเองและแสดงให้เห็นว่าการทำงานลายทรัพย์สิน การละเมิดสิทธิหรือการทำร้ายบุคคลจะไม่ถูกลงโทษ อย่างไรก็ตามเป็นการยากที่จะพิสูจน์ว่าการกระทำใดเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องจากความอาฆาตพยาบาทระหว่างตระกูลหรือการต้องการเอาชนะ สำหรับโทษประหารชีวิตที่ใช้ลงโทษผู้กระทำผิดในอดีตมักเป็นการลงโทษที่มีความโหดร้ายทารุณ โดยรูปแบบของการลงโทษ

ประหารชีวิตตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันที่มีการจดบันทึกในประวัติศาสตร์ทั่วโลกที่มีลักษณะสำคัญ ได้แก่

- การใส่ในล้อเกวียน (Breaking wheel) โดยการผูกผู้ถูกประหารติดกับล้อเกวียน และตีด้วยกระบองเหล็กจนกระทั่งเสียชีวิต หรือการนำผู้ถูกประหารผูกติดกับล้อ เกวียนแล้วเหวี่ยงล้อเกวียนให้กระแทกจนกระทั่งเสียชีวิต
- การต้มในน้ำเดือด (Boiling to Death) โดยการนำผู้ถูกประหารใส่ในน้ำ น้ำมัน เทียน หรือของเหลวที่ต้มเดือด
- การเผาทั้งเป็น (Burning) โดยการนำผู้ถูกประหารเผาทั้งเป็น ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ประหาร ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นแม่มด
- การฝังทั้งเป็น (Burial) โดยการนำผู้ที่ถูกประหารฝังทั้งเป็น
- การจมน้ำ (Drowning)
- การแล่เนื้อถลกหนัง (Flaying)
- การฉีกเนื้อเป็นแผ่นบาง ๆ (Slow slicing)
- การควักเอาเครื่องในออกจากร่างกาย (Disembowelment)
- การเสียบหรือแทง (Impalement) โดยการเสียบร่างกายของผู้ถูกประหารกับไม้ที่มีความแหลมคม ให้ร่างกายเสียบติดอยู่กับไม้ดังกล่าว
- การเสียบแทงด้วยของแหลมคม (Stabbing) โดยการนำของแหลมคมเสียบร่างกาย ผู้ถูกประหารชีวิต อาทิ การแทงคอหอย ได้รับความเจ็บปวดและเลือดไหลจาก ร่างกายจนกระทั่งเสียชีวิต
- การตรึงไม้กางเขน (Crucifixion) โดยมีการตอกเล็บเพื่อตรึงกับไม้กางเขน ซึ่งยังคงมีการใช้ประหารชีวิตในประเทศฟิลิปปินส์ ในปี 2006
- การบดเหยียบ รวมทั้งการให้ช้างเหยียบ (Crushing)
- การใช้เหล็กกรีดร่างกาย (Iron Maiden) เป็นการทรมานร่างกายผู้กระทำผิดด้วยการใช้เหล็กกรีดร่างกายผู้ต้องโทษประหารให้ได้รับการทรมานหรือเสียชีวิต
- การปาด้วยก้อนหิน (Stoning)
- การตัดออกเป็นส่วน ๆ (Dismemberment) โดยการนำผู้ถูกประหารผูกแขนขา ทั้งสี่ด้าน แล้วมีการดึงแขนขาของผู้ถูกประหารชีวิต อาทิ การใช้มีดให้แยกจากร่างกายจนกระทั่งเสียชีวิต
- การเลื่อย (Sawing) โดยการนำผู้ถูกประหารเลื่อยอวัยวะในร่างกายออกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย
- การให้ดื่มยาพิษจนกระทั่งเสียชีวิต (Poison)
- การปล่อยให้อยู่ร่วมกับงูพิษ (Snake Pit)
- การปล่อยเกาะจนกระทั่งเสียชีวิต (Marooning)

- การปล่อยให้หิวอดอาหารจนกระทั่งเสียชีวิต (Starvation)
- การใส่กรงนกและปล่อยให้เสียชีวิต เป็นการประหารชีวิตที่เกิดขึ้นในประเทศอัฟกานิสถาน ในช่วงปี ค.ศ. 1921 โดยการนำผู้ต้องโทษประหารใส่ในกรงนกและแขวนไว้ในที่สูงจนกระทั่งเสียชีวิต
- การให้นักโทษประหารได้ต่อสู้กับสิงโตซึ่งเกิดขึ้นในสมัยโรมัน
- การประหารชีวิตด้วยเครื่อง Garrote ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ยึดศีรษะหรือเท้า และหมุนอุปกรณ์ที่ยึดตรึงกับคอ ทำให้ขาดอากาศและเสียชีวิตในที่สุด
- การตัดศีรษะออก (Decapitation)
- การใช้กิโยตินในการตัดศีรษะ (Guillotine) เนื่องจากการประหารชีวิตที่มีแนวโน้มในการเน้นสิทธิมนุษยชนและต้องการลดความโหดร้ายทารุณและความเจ็บปวดทรมานจากการประหารชีวิตประเทศฝรั่งเศส จึงได้มีการพัฒนาเครื่องกิโยตินสำหรับการประหารชีวิตขึ้นในตอนปลายศตวรรษ ที่ 18
- การแขวนคอ (Hanging) ในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 ประเทศอังกฤษได้มีการยกเลิกการประหารชีวิตด้วยการลากดึง หรือการใช้มีดผ่ากร่างกายเป็นส่วนแล้วดึงแยกออกจากกร่างกายมาเป็นการประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
- การใช้แก๊สไนโตรเจน (Nitrogen Asphyxiation) ได้มีการเสนอให้มีการประหารในปี ค.ศ. 1995 แต่จนกระทั่งในปี ค.ศ. 2008 ยังไม่เคย มีการประหารชีวิตด้วยวิธีนี้ (สุนนทิพย์ จิตสว่าง, 2561)

รูปแบบการประหารชีวิตในปัจจุบัน

สำหรับรูปแบบของการประหารชีวิตที่สำคัญที่มีการใช้ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกในปัจจุบัน ได้แก่

1. การฉีดยาพิษเข้าร่างกาย (Lethal injection) วิธีการประหารชีวิตโดยการฉีดยาพิษเข้าไปในร่างกายของนักโทษ มีวิธีการเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นแรกจะฉีดยา Sodium Thiopental Barbiturate ซึ่งจะทำให้นักโทษหมดสติ ขั้นตอนที่สองจากนั้นจะฉีดยา Pancuronium Bromide ซึ่งจะทำให้กล้ามเนื้อผ่อนคลายให้ปอดและกระบังลมหยุดทำงาน ขั้นตอนที่สาม ฉีดยา Potassium Chloride เข้าไปจะทำให้หัวใจหยุดทำงานหลายฝ่ายให้ความเห็นว่า “การประหารชีวิตวิธีนี้เป็นวิธีที่มีมนุษยธรรมมากที่สุด” แต่แพทย์กล่าวว่า วิธีการประหารชีวิต วิธีนี้จะกระทำได้ยาก ถ้าหากว่านักโทษผู้นั้นติดยาเสพติดซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักโทษประหาร (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2557)
2. การนั่งเก้าอี้ไฟฟ้า (Electric Chair) นักโทษจะต้องนั่งอยู่ที่เก้าอี้ซึ่งถูกสร้างโดยเฉพาะ นักโทษจะถูกโกนผมและขนตามร่างกายออกทั้งหมด เพื่อจะทำให้กระแสไฟฟ้าเข้าไปในร่างกายของนักโทษได้ง่าย เมื่อมีการเปิดกระแสไฟฟ้า ร่างกายของนักโทษก็จะกระตุกโดยมีฟ้าผ่าค้ำตัวไว้ เกิด

อาการอาเจียน ปัสสาวะ อุจจาระออกทั้งหมด ผู้ที่เคยเห็นโทษประหารชีวิตด้วยวิธีการนี้กล่าวว่า จะได้กลิ่นใหม่ด้วยปริมาณไฟฟ้า ตัวอย่างการประหารชีวิตด้วยเก้าอี้ไฟฟ้าในประเทศสหรัฐอเมริกา กระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการประหารชีวิตจะแตกต่างกันไปตามระบบของแต่ละรัฐ โดยจะคำนึงถึงน้ำหนักตัวของผู้ต้องขังด้วย เช่น ในมลรัฐจอร์เจีย นักโทษประหารจะได้รับกระแสไฟฟ้า 2,000 โวลต์ เป็นเวลา 4 วินาที จากนั้น 1,000 โวลต์ อีก 7 วินาที และ 208 โวลต์ อีก 2 นาที (สุนนทิพย์ จิตสว่าง, 2561)

3. การประหารโดยการรมแก๊ส (Gas Chamber) เป็นการประหารชีวิตนักโทษด้วยการรมแก๊สไซยาไนด์ โดยนักโทษจะต้องอยู่ในห้อง หรือตู้ที่ไม่มีอากาศเข้าได้ และมีช่องใส่สารโพแทสเซียมไซยาไนด์ หรือโซเดียมไซยาไนด์ ผสมกับกรดไฮโดรคลอริกจะทำให้เกิดแก๊สไฮโดรไซยานิก ซึ่งจะทำลายความสามารถในการผลิตอีโมโกลบินในเม็ดเลือดนักโทษจะหมดสติในเวลาไม่กี่วินาที และจะเสียชีวิตในเวลาอีกไม่นานนัก หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ซึ่งสวมชุดและหน้ากากป้องกันแก๊สจะทำความสะอาดศพนักโทษโดยปราศจากสารพิษ (สุนนทิพย์ จิตสว่าง, 2561)

4. การแขวนคอ (Hanging) เจ้าหน้าที่จะผูกเชือกที่คอของนักโทษประหาร จากนั้นประตูกลซึ่งอยู่ที่พื้นใต้นักโทษจะเปิดออก นักโทษก็จะตกลงไปซึ่งจะทำให้เกิดภาวะขาดออกซิเจน เพื่อป้องกันการที่คอกนักโทษจะขาด เจ้าหน้าที่ต้องคำนวณความยาวของเชือกให้สัมพันธ์กับน้ำหนักตัวของนักโทษ มลรัฐวอชิงตัน และมลรัฐเดลาแวร์ใช้วิธีการประหารชีวิตแบบนี้ ส่วนมลรัฐนิวแฮมป์เชียร์จะใช้วิธีดังกล่าว ถ้าหากวิธีการฉีดยาพิษเข้าร่างกายถูกห้ามใช้ (สุนนทิพย์ จิตสว่าง, 2561)

5. การยิงเป้า (Firing Squad) สำหรับการประหารชีวิตด้วยการยิงเป่ามีในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย ซึ่งได้มีการยกเลิกไปใน พ.ศ. 2545 ปัจจุบันประเทศสหรัฐอเมริกายังคงมีการประหารชีวิตด้วยการยิงเป้าในบางมลรัฐ โดยการประหารชีวิตจะมีเจ้าหน้าที่ 5 คน ถือปืนเล็งไปที่นักโทษประหาร แต่บางคนจะถือนปืนที่ไม่มีลูกกระสุน ดังนั้น จะไม่สามารถทราบได้ว่าเพศฆาตคือใคร นักโทษชาย แกรรี กิลมอร์ ถูกตัดสินประหารชีวิตโดยวิธีการนี้ที่มลรัฐยูทาห์ (Utah) ในปี ค.ศ. 1977 ซึ่งนับเป็นนักโทษ ประหารชีวิตรายแรกของสหรัฐอเมริกาที่ถูกตัดสินประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า ที่มีขึ้นในสหรัฐ อเมริกาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1967 ปัจจุบันวิธีการนี้ยังมีใช้อยู่ในมลรัฐไอดาโฮ (Idaho) และมลรัฐยูทาห์ (Utah) ส่วนในมลรัฐโอคลาโฮมา (Oklahoma) จะนำเอาวิธีการนี้มาใช้ถ้าหากวิธีการรมแก๊สถูกสั่งห้าม (สุนนทิพย์ จิตสว่าง, 2561)

6. การปาดด้วยก้อนหิน (Stoning) การประหารชีวิตด้วยการใช้หินขว้างจนตาย คือ การลงโทษที่โบราณที่สุดที่ยังคงหลงเหลือในปัจจุบันในอิหร่าน มัริทาเนีย ปากีสถาน ซาอุดีอาระเบีย ซูดาน อัฟกานิสถาน ไนจีเรีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และเยเมน โดยเฉพาะประเทศที่มีกฎหมายอิสลามจะถูกบันทึกอย่างละเอียดในการประหารชนิดนี้ อาทิ ในประเทศอิหร่านมีการกำหนดการประหารนี้ในมาตราที่ 104 เรียกว่ากฎหมายของ Hodoud ใช้สำหรับกามะสุมิฉาจาร (การที่ชายหญิง

มีเพศสัมพันธ์กันโดยไม่ได้แต่งงาน แต่ก็มีกรณีที่ยกเว้นเหมือนกัน คือ ถ้าเป็นเด็กวัยรุ่นจะถูกโบย 100 ครั้งในที่สาธารณะ รวมทั้งการประหารชีวิตสำหรับการกระทำผิดในอาชญากรรมประเภทอื่น โดยมีวิธีการประหารชีวิต คือ เอาตัวนักโทษมาฝังทรายหรือดิน โดยถ้าเป็นชายให้ฝังดินถึงเอวส่วนฝ่ายหญิงให้ฝังเหลือถึงไหล่ เพื่อให้เจ้าทุกข์ หรือฝูงชนใช้ก้อนหินที่ทางการจัดไว้ขว้างใส่ที่ศีรษะจนขาดใจตาย โดยก้อนหินนั้นจะต้องมีขนาด พอเหมาะไม่ใหญ่เกินไปเพื่อไม่ให้นักโทษตาย (สุนนทิพย์ จิตสว่าง, 2561)

แนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทยมิได้มีการแบ่งยุคอย่างชัดเจนเหมือนของชาติตะวันตก แต่สำหรับประเทศไทยนั้นแนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิต ก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ซึ่งอาจแบ่งแนวความคิดตามยุคต่าง ได้ ดังนี้

2.3.1 การลงโทษประหารชีวิตในสมัยกรุงศรีอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้น

การลงโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่รุนแรงที่สุดและวิธีการลงโทษนั้นจะมีการดำเนินการที่รุนแรงทำให้ชาวต่างชาติเห็นว่าเป็นการลงโทษที่มีความโหดร้ายทารุณและเมื่อพิจารณาความผิดที่กฎหมายในยุคนั้นกำหนดให้มี กำหนดโทษประหารชีวิตจะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่จะเป็นการกระทำ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ เช่น ความผิดฐานกบฏ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ เป็นต้น

ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในกฎหมายตราสามดวงตามพระไอยการกระบดศึก ซึ่งแบ่งความผิดเป็น ๒ ส่วน โดยส่วนหนึ่งเกี่ยวกับการคิดกบฏทรยศต่อพระมหากษัตริย์หรือต่อบ้านเมือง ส่วนหนึ่งเกี่ยวกับความประพฤติอันสมควรหรือไม่สมควรในระหว่างการรณรงค์สงคราม เช่น ผู้ศึกจนตัวตายมีบาเหน็จหรือหนีศึกจนตัวตาย โดยกำหนดฐานความผิดไว้ อาทิ ในตอนต้นของกฎหมายตราสามดวง ตามพระไอยการกระบดศึกมีการบัญญัติถึงความผิดที่ต้องลงโทษประหารชีวิตด้วยวิธีทรมานไว้ว่า “ผู้ใดกบฏประทุษร้ายต่อพระมหากษัตริย์ก็ดี โจรคุมพวกเข้าปล้นตีเมืองเผาจวนก็ดี ปล้นตีพระนคร เฝ้าพระราชนิเวศน์มณฑลเสวยสถาน วัง คลัง ฉาง กิติ ปล้นอาวาส เฝ้าพระอุโบสถ และสังฆาราม จับพระสงฆ์สามเณร จับชาวบ้าน ฆ่าโดยทารุณร้ายกาจหรือฆ่าบิดามารดา อุปัชฌายาจารย์ เอาพระพุทธรูปพระธรรมมาทุบตีเหยียบย่ำก็ดี เอาเด็กทารกไปตัดมือเท้า ตัดคอก็ดี เรียกว่าเป็น ผู้ร้ายยิ่งกว่าโจรธรรมดา ให้ลงโทษ 21 สถาน” ดังนี้ (สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน, 2548)

โทษประหารชีวิต 21 สถานสมัยโบราณ

วิธีการประหารชีวิตตามพระไอยการกระบดศึกสำหรับโทษประหารชีวิต 21 สถาน สมัยโบราณวิธีการประหารชีวิตตาม พระไอยการกระบดศึก ประกอบด้วยวิธีการประหารชีวิต ดังนี้

สถาน 1 คือ ให้ต่อยกระบานศีศะ (กบาลศีรษะ) เลิกออก (เปิดออก) เสียแล้ว เอาคีมคีบก้อนเหล็กแดงใหญ่ใส่ลงไปน้ำมันระทมอม (มันสมอม) ศีศะพ่วงฟูขึ้นตั้งม่อ (หม้อ) เคี้ยวน้ำส้มพะอุม

สถาน 2 คือ ให้ตัดแต่หนังจําระ (จาก) เบื้องหน้าถึงไพโรปากเบื้องบนทั้งสองข้างเป็นกำหนดถึงหมวกหู (ใบหู) ทั้งสองข้างเป็นกำหนดถึงเกลียวคอชายผมเบื้องหลังเป็นกำหนด (หนังบริเวณคอถึงท้ายทอย) แล้วให้มนุ้กระหมวดผมเข้าทั้งสิ้น (ม้วนเข้าหากัน) เอาท่อนไม้สอดเข้าข้างละคนโยกคลอนสั่นเพิกหนังทั้งผมนั้นออกเสียแล้วเอากรวดทรายหยาบขัดกระบานศีสะชำระให้ขาวเหมือนพรรณศรีสังข์

สถาน 3 คือ ให้เอาขอเกี่ยวปากให้อ้าไว้แล้วให้ตามประทีบ (ดวงไฟ) ไว้ในปาก ไนยหนึ่ง (นัยหนึ่ง) เอาปากสีอันคมนั้นแสะแหวะผ่าปากจนหมวกหู (ใบหู) ทั้งสองข้าง แล้วเอาขอเกี่ยวให้อ้าปากไว้ให้โลหิตไหลออกเต็มปาก

สถาน 4 คือ เอาผ้าชุบน้ำมันพันให้ทั่วร่างกายแล้วเอาเพลิงจุด

สถาน 5 คือ เอาผ้าชุบน้ำมันพันนิ้วทั้งสิบนิ้วแล้วเอาเพลิงจุด

สถาน 6 คือ เชือดเนื้อให้เป็นแรงเป็นรื้ออย่าให้ขาดจากกัน ตั้งแต่ใต้คอกลงไปถึงข้อเท้าแล้วเอาเชือกผูกจํา ให้เดินเหยียบรื้อเนื้อรื้อหนังแห่งตนให้ฉุดคร่าตีจําให้เดินไปกว่าจะตาย

สถาน 7 คือ เชือดเนื้อให้เนื่องด้วยหนังเป็นแรงเป็นรื้อ ตั้งแต่ใต้คอลงมาถึงเอวและให้เชือดตั้งแต่เอวให้เนื่องด้วยหนังเป็นแรงเป็นรื้อลงมาถึงข้อเท้ากระทำหนังเบื่องบนให้คลุมลงมาเหมือนนุ่งผ้า

สถาน 8 คือ ให้เอาท่วงเหล็กสวมข้อศอกทั้งสองข้าง ข้อเข่าทั้งสองข้างให้มันแล้ว เอาเหล็กสอดในวงเหล็กแยงชิงตรึงลงไว้กับแผ่นดินอย่าให้ไหวตัวได้ แล้วเอาเพลิงรณ (ลน) ให้รอบตัวจนกว่าจะตาย

สถาน 9 คือ ให้เอาเบ็ดใหญ่ที่มีคมสองข้างเกี่ยวทั่วร่างเพิก (เปิด) หนังเนื้อและเอ็น น้อยใหญ่ให้หลุดขาดออกมาจนกว่าจะตาย

สถาน 10 คือ ให้เอาमितที่คมเชือดเนื้อให้ตกออกจากกายแต่ที่ละตำลึง (นำ เนื้อมาชั่ง ให้ได้น้ำ หนักหนึ่งตำลึง : มาตรฐานวัดสมัยโบราณ) จนกว่าจะสิ้นมังสา (เนื้อ)

สถาน 11 คือ ให้แล่สับทั่วร่างแล้ว เอาแปรงหวีชุบน้ำแสบกรีดคอ รูดชุดเสาะหนัง และเนื้อแลเอ็นน้อยใหญ่ให้ลอกออกให้สิ้นให้อยู่แต่ร่างกระดูก

สถาน 12 คือ ให้นอนลงโดยข้าง ๆ หนึ่ง แล้วให้เอาทวารเหล็กตอกลงไปโดยช่องหูให้แน่นกับแผ่นดินแล้วจับขาทั้งสองข้างหมุนเวียนไปดั่งบุคคลทำบังเวียน (เวียนเทียน)

สถาน 13 คือ ทำมิให้หนังพังหนังขาด แล้วเอาลูกสีลา (ลูกหิน) บดทุกระดุก ให้แหลกย่อยแล้วรวบผมเข้าทั้งสิ้น ยกขึ้นหย่อนลงกระทำให้นเนื้อเป็นกองเป็นลอม แล้วพับห่อเนื้อหนัง กับทุกระดุกนั้นทอดวางไว้ตั้งตั้งอันทำด้วยฟางซึ่งเอาไว้เช็ดเท้า

สถาน 14 คือ ให้เคี้ยวน้ำมันให้เดือดพลุ่งพล่าน แล้วลาดสาตลงมาแต่ศีสะ (ศีระชะ) จนกว่าจะตาย

สถาน 15 คือ ให้กักขังสุนัขร้ายทั้งหลายไว้ อดอาหารหลายวันให้เต็มอยาก แล้วปล่อยให้กัดทิ้งเนื้อหนังกินให้เหลือแต่ร่างกระดูกเปล่า

สถาน 16 คือ ให้เอาขวานผ่าอกทั้งเป็นแหงออกตั้งโครงเนื้อ

สถาน 17 คือ ให้แทงด้วยหอกทีละน้อย ๆ จนกว่าจะตาย

สถาน 18 คือ ให้ขุดหลุมฝังเพียงเอว แล้วเอาฟางปกคลุมร่างก่อนคลอกด้วยเพลิง พอหนังไหม้แล้วไล่ด้วยไถเหล็ก ให้เป็นท่อนน้อยท่อนใหญ่เป็นริ้วน้อยริ้วใหญ่

สถาน 19 คือ ให้เชือดเนื้อล่าออกทอดด้วยน้ำมันเหมือนทอดขนม ให้กินเนื้อตัวเอง จนกว่าจะตาย

สถาน 20 คือ ให้ตีด้วยตะบองสั้นตะบองยาวจนกว่าจะตาย

สถาน 21 คือ ตีด้วยหวายที่มีหนามจนกว่าจะตาย

การสำเร็จโทษด้วยท่อนจันทน์

การสำเร็จโทษด้วยท่อนจันทน์เป็นวิธีการประหารพระราชวงศ์ไทย โดยการใช้ท่อนจันทน์เป็นอุปกรณ์ในการประหาร ซึ่งมีการบัญญัติไว้ในมาตรา 176 แห่งกฎหมายเตียรบาล กฎหมาย ตราสามดวง ฉบับชำระในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก โดยการประกาศใช้กฎหมายเตียรบาลดังกล่าวเป็นครั้งแรกเมื่อใดยังคงเป็นประเด็นที่มีการถกเถียงกัน อาทิ กฎหมายเตียรบาลที่เก่าแก่ที่สุดได้ปรากฏในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีบรมไตรโลกนาถ สมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งการประหารชีวิตด้วยวิธีนี้ไม่มีการปฏิบัติอีกต่อมาตั้งแต่รัชกาลพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหามงกุฎฯ พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และได้เลิกเสียอย่างเป็นทางการตั้งแต่มีการประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ในรัชกาลต่อมา ซึ่งกฎหมายดังกล่าวกำหนดให้มีการประหารชีวิตบุคคลทุกคนชั้นกระทำโดยการตัดศีรษะ (ปราชินทร์ เครือทอง, 2545)

2.3.2 การลงโทษประหารชีวิตในยุคปฏิรูประบบกฎหมาย ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

สำหรับการประหารชีวิตของประเทศไทยในยุคปัจจุบันมีการประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า และมีการเปลี่ยนแปลงเป็นการประหารชีวิตด้วยการฉีดยาพิษ ดังนี้ (สมาคมนิติศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2548)

การประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะ

การประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะมีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งการประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะในสมัยโบราณ เรียกว่า “กุดหัว” โดยใช้ดาบฟันคอนักโทษเด็ดขาด ดาบที่ใช้ ในการ

ประหารมีรูปร่างต่าง ๆ กัน ครูเพชฌฆาตเป็นผู้จัดทำ ดาบขึ้น มีดาบปลายแหลม ดาบปลายตัด และดาบหัวปลาไหลการประหารชีวิตครั้งใดจะใช้ดาบชนิดใด ให้อยู่ในดุลพินิจ ของครูเพชฌฆาต เพชฌฆาตผู้ทำ หน้าที่ประหารชีวิตมี 3 คน คือ ดาบที่หนึ่ง และตัวสำรองอีก 2 คน เรียกว่า ดาบสอง และดาบสาม ถ้าดาบหนึ่งฟันคอไม่ขาด ดาบสองจะต้องซ้ำ ถ้ายังไม่ขาดดาบสามก็ต้องเชือดให้ขาดพิธีการประหารชีวิตด้วยดาบ มีวัตถุเครื่องมือใช้และพิธีทางไสยศาสตร์หลายอย่าง เช่น มีสายมงคล ล้อมรอบบริเวณประหารกัน ผิดตายโหงจะเสียน การตัดสายมงคลต้องใช้มีดโดยเฉพาะจะใช้ของอื่นไม่ได้ เป็นต้น ในสมัยรัชกาลที่ 5 การประหารชีวิตนักโทษด้วยดาบมักทำพิธีกันที่วัด โดยคุมตัวผู้ต้องโทษประหาร เดินทางโดยทางเรือออกจากคุกในลักษณะจอบำครบ 5 ประการ ดังจะสรุปขั้นตอนของการประหารชีวิตด้วยดาบในสมัยรัชกาลที่ 5 ดังนี้

1. เมื่อลูกขุน ณ ศาลาลูกขุน ณ ศาลหลวงวางโทษประหารชีวิตก็จะนำความขึ้นกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ ประหารชีวิต
2. ก่อนจะนำตัวไปประหารชีวิต จะต้องถูกเขียน 3 ยก ๆ ละ 30 ที รวม 90 ที
3. จัดอาหารคาวหวานเมื่อสุดท้ายให้นักโทษกินก่อนประหารและนิมนต์พระมาเทศน์ให้ฟัง
4. นักโทษประหารถูกจับนั่งมัดกับหลักไม้กางเขนแบบกาจับหลัก
5. เพชฌฆาตเอาดินเหนียวอุดหู อุดปาก และแปะไว้ที่ต้นคอนักโทษ เพื่อกำหนดตรงที่จะฟัน จากนั้นเพชฌฆาตดาบสองจะร้ายรำไปมาเพื่อรอจังหวะให้จิตนักโทษสงบ พร้อมกับเพชฌฆาตดาบหนึ่งลงดาบฟันคอทันที
6. เมื่อประหารแล้วเจ้าหน้าที่จะตัดเส้นเท้าเพื่อถอดตรวนออกแล้วสักร่างกายหรือแล่นเนื้อให้ทานแก่แร้งกา
7. เอาหัวเสียบประจาน

2.3.3 การลงโทษประหารชีวิตในยุคปัจจุบัน

สำหรับการประหารชีวิตของประเทศไทยในยุคปัจจุบันมีการประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า และมีการเปลี่ยนแปลงเป็นการประหารชีวิตด้วยการฉีดยาพิษ ดังนี้ (สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน, 2548)

1) การประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า

ปี พ.ศ. 2477 ได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ว่าด้วยการประหารชีวิต จากการ “ให้เอาไปตัดศีรษะเสีย” เป็น “ให้เอาไปยิงเสียให้ตาย” ปืนกลมือ ที่ใช้ประหารชีวิตครั้งแรกเป็นปืนกลมือแบบแบล็คมันด์ ใช้ประหารชีวิตครั้งแรก เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2478 ต่อมา

ประมาณ พ.ศ. 2520 ได้มีการเปลี่ยนปืนกลมือจากแบบสีกมันด์ เป็นปืนกลแบบเอชเค สำหรับปืนกลมือแบบสีกมันด์นี้ใช้ประหารชีวิตผู้ต้องขังมาแล้วจำนวน 213 คน

สำหรับการลงโทษประหารชีวิตผู้กระทำความผิดที่ได้เปลี่ยนจากการประหารชีวิตด้วยดาบ มาเป็นการประหารชีวิตด้วยปืน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2477 เป็นต้นมา เรียกว่า การยิงเป้า ซึ่งเมื่อมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ประหารชีวิตผู้ใดแล้ว ศาลที่เป็นเจ้าของคดีจะได้ออกหมายจำคุกเมื่อคดีถึงที่สุดส่งไปยังผู้บัญชาการเรือนจำในท้องที่ที่ศาลนั้นตั้งอยู่หมายจะระบุถึงชื่อโจทก์จำเลยฐานความผิดจำเลยต้องโทษ ตามบทกฎหมายใด มาตราใด พร้อมคำสั่งว่าภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ให้ประหารชีวิตจำเลย

เมื่อผู้บัญชาการเรือนจำได้รับหมายดังกล่าวแล้ว จะนำนักโทษไปประหารชีวิตในทันทีไม่ได้ต้องรอให้ครบกำหนด 60 วัน นับแต่วันฟังคำพิพากษามาตรา 262 ถ้านักโทษหรือ ผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องได้ยื่นฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ และทรงยกเรื่องราวมาก่อนครบ 60 วัน ก็ดำเนินการประหารชีวิตได้ในทางปฏิบัติ เมื่อนักโทษได้ยื่นฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษแล้วต้องรอฟังพระบรมราชวินิจฉัยเสียก่อน จึงจะดำเนินการขั้นต่อไป ฎีกาของนักโทษประหารให้ยื่นได้ครั้งเดียวเท่านั้น ในการประหารชีวิตนักโทษนั้นให้มีคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการประกอบด้วย ผู้บัญชาการเรือนจำ ในท้องที่ทำการประหาร เป็นประธานกรรมการ เจ้าพนักงานเรือนจำระดับหัวหน้าฝ่ายแพทย์ การประหารชีวิตส่วนมากจะทำที่เรือนจำกลางบางขวาง ซึ่งกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรี หรือผู้แทนร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย โดยกรมราชทัณฑ์จัดผู้แทนไปดูแลความเรียบร้อยในการประหารชีวิต

ก่อนวันประหารชีวิต ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทำการพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ถูกประหาร พร้อมทั้งรับแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือของนักโทษที่มีอยู่ในสำนวนและหมายศาลมาทำการตรวจสอบการตรวจสอบนั้นให้สอดคล้องกับแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือที่เก็บอยู่ ณ กองทะเบียนประวัติอาชญากรตามเลขคดีและนามผู้ต้องโทษ เมื่อตรวจแล้วรายงานผลการตรวจสอบและส่งแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ ซึ่งได้จัดการพิมพ์ขึ้นคราวนี้ 1 ฉบับกับแบบพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ต้องโทษที่เอาไปจากสำนวนตามหมายศาลไปยังคณะกรรมการเรือนจำ ซึ่งมีหน้าที่ต้องทำการประหารทำการตรวจสอบคดีกำหนดรูปพรรณตามทะเบียนรายตัวทำบันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อมิให้มีการประหารผิดตัว เมื่อถึงกำหนดวันประหารชีวิตเจ้าพนักงานเรือนจำจะจัดนิมนต์พระสงฆ์มาแสดงพระธรรมเทศนาให้นักโทษที่ถูกประหารที่นับถือศาสนาพุทธ ส่วนนักโทษที่มีได้นับถือศาสนาพุทธ หากมีความปรารถนาจะประกอบพิธีกรรมทางศาสนาก่อนญาติได้ตามสมควร

หากนักโทษมีความประสงค์จะขอทำพินัยกรรมก็จะจัดการทำให้จัดหาอาหารมื้อสุดท้ายให้นักโทษก่อนนำไปประหาร ผู้บัญชาการเรือนจำจะนำคำสั่งอธิบดีกรมราชทัณฑ์ พร้อมด้วยสำเนาคำพิพากษาอ่านให้นักโทษฟังนำนักโทษประหารไปยังที่จัดเตรียมไว้ จัดการยิงให้ตายต่อหน้า

คณะกรรมการ โดยนำผู้ต้องโทษเข้าสู่หลักประหารซึ่งเป็นลักษณะเป็นไม้กางเขน มีความสูงขนาดใหญ่ โดยผู้ต้องโทษจะถูกมัดด้วยด้ายดิบ ให้อยืนหันหน้าเข้าหลักประหารซึ่งมีไม้ นั่งคร่อมป้องกันมิให้ผู้ต้องโทษยื่นตัวหรือเข่าอ่อน ข้อมือทั้งสองผูกมัดติดกับหลักประหารในลักษณะประณมมือกำดอกไม้รูปเทียนไว้ เจ้าหน้าที่นำฉากประหารซึ่งมีเป่าวงกลมติดอยู่กับฉากตั้งเล็งให้เป่าอยู่ตรงจุดกลางหัวใจของผู้ต้องโทษห่างจากด้านหลังผู้ต้องโทษประมาณ 1 ฟุต เพื่อกำบังมิให้เจ้าหน้าที่ผู้ลั่นไกปืนเห็นตัวผู้ต้องโทษ แทนปืนประหารตั้งอยู่ห่างจากฉากประหาร ประมาณ 4 เมตร เมื่อพร้อมแล้วเจ้าหน้าที่ให้สัญญาณ โดยโบกธงสีแดง ผู้ทำหน้าที่ลั่นไกปืน คณะกรรมการประหารชีวิตร่วมกันตรวจสอบจนแน่ใจว่านักโทษถึงแก่ความตายอย่างแท้จริง จากนั้นเจ้าหน้าที่จะจัดพิมพ์ลายนิ้วมือนักโทษประหารเป็นครั้งสุดท้าย เพื่อยืนยันว่าไม่ประหารชีวิตผิดตัว

ให้คณะกรรมการตรวจนักโทษว่าได้ตายแล้วจริง พิมพ์ลายนิ้วมือลงนามรับรองว่าเป็นลายนิ้วมือของนักโทษประหารจริง ส่วนศพถ้ามีญาติมารับก็อนุญาต ถ้าไม่มีญาติมาขอรับเรือนจำ จะดำเนินการให้ตามระเบียบกรมราชทัณฑ์กำหนดให้ประหารชีวิตก่อนเวลา 07.00 น. ตั้งแต่ พ.ศ.2505 ได้เปลี่ยนมาดำเนินการในเวลาเย็น ตั้งแต่เวลา 18.00 น. เป็นต้นไป

2) การประหารชีวิตด้วยการฉีดยา

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการประหารชีวิตจากการยิงเป้ามาเป็นการประหารชีวิตด้วยการฉีดยาในปี พ.ศ. 2545 แต่ได้มีการดำเนินการประหารชีวิตด้วยการฉีดยาเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2546 โดยสถานภาพของโทษประหารชีวิตในประเทศไทย ประกอบด้วย (สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน, 2548)

3) วิธีการประหารชีวิตด้วยการฉีดยา

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิต คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 19 จากเดิมที่กำหนดว่า “ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิต ให้เอาไปยิงเสียให้ตาย” โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2546 ดังนี้ “ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิตให้ดำเนินการด้วยวิธีฉีดยาหรือสารพิษให้ตาย หลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิต ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

วิธีการประหารชีวิตด้วยการฉีดยาในประเทศไทยมีความแตกต่างจากวิธีการประหารชีวิตในประเทศสหรัฐอเมริกาบ้างเล็กน้อย กล่าวคือ ขั้นตอนการประหารชีวิตโดยการฉีดยาในประเทศสหรัฐอเมริกา จะมีการเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อนการประหาร เช่น ก่อนการประหาร 4 วัน นักโทษประหารจะถูกนำ ตัวจากแดนนักโทษประหารไปสู่ห้องขังพิเศษสำหรับนักโทษประหาร

โดยเฉพาะ ซึ่งจะถูกเฝ้าดูจากเจ้าหน้าที่ตลอด 24 ชั่วโมง จดหมายทุกฉบับจะถูกถ่ายสำเนาให้ ส่วนฉบับจริงจะเก็บไว้เนื่องจากกลัวว่าจะมียาพิษ ยาเสพติด หรือยาอื่น ๆ เคลือบมา การโทรศัพท์ ต้องได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำก่อนในช่วงนี้อาจมีญาติมาเยี่ยมได้

ก่อนการประหาร 2 วัน ผู้บัญชาการจะตรวจตราเพื่อเตรียมอุปกรณ์ในการประหารให้พร้อม รวมทั้งเตรียมการเกี่ยวกับใบมรณบัตรและการเคลื่อนย้ายศพ และก่อนการประหารหนึ่งวัน เจ้าหน้าที่ประหารจะเตรียมอุปกรณ์เข็มฉีดยาและยา และอุปกรณ์สำรองให้พร้อมมีการจัดเตรียมพื้นที่หรือห้องสำหรับผู้สื่อข่าวที่เข้าไปทำข่าวในเรือนจำ รวมทั้งพยานที่จะเข้าไปสังเกตการณ์ในการประหาร เวลา 18.00 น.

เจ้าหน้าที่จะจัดอาหารมื้อสุดท้ายไปให้นักโทษประหารรับประทาน เวลา 22.00 น. ผู้สื่อข่าว และพยานจึงได้รับอนุญาตให้เข้าเรือนจำ และได้รับการชี้แจงจากเจ้าหน้าที่ถึงขั้นตอนการประหาร เวลา 23.30 น. จึงได้เริ่มดำเนินการเพื่อเตรียมการประหารซึ่งจะเริ่มเวลาเที่ยงคืนตรง เมื่อใกล้ถึงเวลาประหาร เจ้าหน้าที่จะนำตัวนักโทษประหารจากห้องขังไปที่ห้องประหาร แต่แทนที่จะนำนักโทษประหารไปยืนตรงกับหลักประหาร ก็เปลี่ยนเป็นการให้นอนบนเตียงประหาร ตรึงและผูกด้วยสายหนัง ทั้งขา ลำตัว และแขนทั้ง 2 ข้าง ซึ่งอยู่ในท่ากางออกทำให้ไม่สามารถดิ้นได้ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่ได้รับการฝึกอบรมมาอย่างดีจะมาติดเครื่องวัดการเต้นของหัวใจเข้ากับตัวนักโทษ เพื่อตรวจสอบการตายหลังการฉีดยา โดยให้กรรมการภายนอกได้เห็นการเต้นของหัวใจ จากนั้น จึงแทงเข็มเข้าเส้นเลือดใหญ่ หรือที่หลังมือทั้ง 2 ข้าง ข้างหนึ่งเป็นเข็มที่ใช้จริง อีกข้างหนึ่งเป็นเข็มสำรองในกรณีที่เข็มแรกมีปัญหา หรือบางกรณีจะแทงเข็มที่แขนเข็มเดียว จากนั้นนำท่อมาต่อเข้าเข็มโยงไปยังเครื่องฉีดยา

เมื่อได้เวลา เจ้าหน้าที่เรือนจำ ก็จะทำให้สัญญาณในการดำเนินการประหารได้ เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เพชรฆาต 2 คน ซึ่งอยู่ในห้องฉีดยาจะมี 2 ปุ่ม กดคนละปุ่ม แต่จะมีปุ่มเดียวที่ปล่อยยาเข้าร่างดังนั้น เจ้าหน้าที่ทั้ง 2 จึงไม่มีโอกาสทราบได้ว่าใครเป็นผู้กดปุ่มปล่อยยาเข้าเส้น แต่สำหรับประเทศที่ไม่ใช้เครื่องฉีดยาอัตโนมัติ จะใช้คนฉีดยาด้วยมือ ซึ่งจะมีคนเดียว ฉีดเข้าแขนซ้ายหรือขวา การฉีดไม่ได้ไปยืนฉีดที่แขน แต่ต่อสายยางออกมาและผู้ฉีดยาจะอยู่หลังมาน

ยาที่ใช้ฉีดจะมี Sodium Penrotha 1 ในสารละลาย 20-25 cc Pancuronium bromide 50 cc และ Potassium chloride 50 cc

ยาดังกล่าวนี้นี้เป็นผลมาจากการวิจัยของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเท็กซัสว่าจะให้ผลอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ยาที่ใช้ฉีดไม่ใช่ยาพิษ แต่เป็นยาทั่วไป ซึ่งถ้าให้เกินขนาดก็จะมีผลทำให้ตายได้ โดยจะต้องมีปริมาณที่มากพอสมควร ต้องค่อย ๆ ปล่อยเข้าไปในเส้นเลือด และใช้ถึง 3 ชนิด การฉีดยา เริ่มแรกจะปล่อยยา Sodium Penrotha 1 เข้าไปให้กลับก่อน จากนั้นจึงปล่อย Pancuronium Bromide และ Potassium Chloride ตามลำดับ เพื่อให้หัวใจหยุดสูบฉีดโลหิตภายในไม่ถึงนาที เมื่อ

นักโทษแสดงอาการแน่นิ่งไป ผู้บัญชาการเรือนจำ จะขอให้นายแพทย์ของเรือนจำ เข้าตรวจยืนยัน การตายของผู้ต้องขัง และประกาศเวลาตายต่อหน้าพยาน รวมใช้เวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนนี้ ทั้งสิ้นประมาณ 20-30 นาที ผู้แทนจากกองทะเบียนประวัติอาชญากรจะพิมพ์ลายนิ้วมืออีกครั้ง และ เคลื่อนย้ายศพของนักโทษไปห้องเก็บศพต่อไป โดยเก็บไว้ตรวจสอบอีก 1 วัน ตลอดเวลาจะมี การ ถ่ายรูปและวิดีโอตามขั้นตอนต่าง ๆ ไว้

สำหรับในประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงวิธีการประหารมาเป็นการฉีดยานั้น ขั้นตอนการ ประหารจะแตกต่างจากในสหรัฐ เพราะการประหารชีวิตของไทยจะกระทำโดยทันทีที่ได้รับคำสั่ง โดย ปกติจะเป็นเวลาเย็น นักโทษประหารจะไม่ต้องตัวล่วงหน้า เมื่อเจ้าหน้าที่เดินเข้าไปในแดนประหารและ นำตัวผู้ใดออกมาเมื่อนั้นจึงจะรู้ตัว และเมื่อผ่านพิธีการด้านการตรวจสอบบุคคล พิธีกรรมทางศาสนา และอื่น ๆ แล้ว จะถูกนำตัวเข้าสู่แดนประหาร ซึ่งในช่วงนี้แทนที่จะเป็นการนำไปผูกกับ หลักประหาร ก็เปลี่ยนเป็นการนำไปสู่เตียงประหารนั่นเอง ทั้งนี้ การเปลี่ยนจากการประหารชีวิต โดยการยิงเข้ามา เป็นการฉีดยานั้น ทำได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมมากนัก เพราะสามารถใช้ห้องประหารใน เรือนจำ กลางบางขวางเช่นเดิม หากากัน จัดหาเตียง และสายหนังรัด และจัดอุปกรณ์เข็มและเครื่อง ฉีดยาเพิ่มเติม ค่าใช้จ่ายในการประหารแต่ละครั้ง โดยเฉพาะค่ายาจะถูกกว่าค่ากระสุนปืน

2.4 การใช้โทษประหารชีวิตสำหรับคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด (Most Serious Crime)

ในปี พ.ศ. 2491 สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้รับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ในฐานะที่เป็นมาตรฐานขั้นต่ำในการเคารพสิทธิ มนุษยชนพื้นฐานของทุกชาติในโลก หลังจากนั้น มีความพยายามในการทำให้ การปฏิบัติตาม มาตรฐานขั้นต่ำภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนั้นชัดเจนมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2509 สมัชชา ใหญ่แห่งสหประชาชาติได้รับรองกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights หรือ ICCPR) ICCPR เป็นสนธิสัญญาพหุ ภาคีซึ่งสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติรับรองเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2509 และมีผลใช้บังคับเมื่อ วันที่ 23 มีนาคม พ.ศ.2519 สนธิสัญญานี้ให้คำมั่นสัญญาว่าภาคี จะเคารพสิทธิพลเมืองและสิทธิ ทางการเมืองของบุคคล ซึ่งรวมถึงสิทธิในชีวิต เสรีภาพใน ศาสนา เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการ ชุมชุม สิทธิเลือกตั้ง และสิทธิในการได้รับการพิจารณาความอย่างยุติธรรม

ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีกติกา ICCPR โดยการภาคยานุวัติเมื่อ วันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ.2539 โดยมีผลบังคับใช้กับประเทศไทยเมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ.2540 มีข้อกำหนดที่สำคัญต่อการเคารพ สิทธิเสรีภาพและความปลอดภัยของพลเมืองในประเทศเป็นสำคัญ ซึ่งประเทศไทยได้มีการปฏิบัติตาม ข้อกำหนดของพิธีสารดังกล่าวในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับผู้ที่มีอายุ ต่ำกว่า 18 ปี และสตรีผู้ที่ตั้งครรรภ์ และในประเทศที่ยังมิได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต การลงโทษ

ประหารชีวิตอาจกระทำได้เฉพาะอาชญากรรมที่ร้ายแรงที่สุดหรืออาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด (Most Serious Crime) ตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำความผิด และไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกติกา

“ในประเทศที่ยังมิได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต การลงโทษประหารชีวิตอาจกระทำได้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำความผิด และไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกติกาและต่ออนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์การลงโทษเช่นว่านี้จะกระทำได้อีกแต่โดยคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลที่มีอำนาจ”

“In countries which have not abolished the death penalty, sentence of death may be imposed only for the most serious crimes in accordance with the law in force at the time of the commission of the crime and not contrary to the provisions of the present Covenant and to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide. This penalty can only be carried out pursuant to a final judgement rendered by a competent court”

(ภาค 3 ข้อ 6 ของ ICPPR)

“บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี กระทำความผิดจะถูกพิพากษาประหารชีวิตมิได้ และจะดำเนินการประหารชีวิตสตรีขณะมีครรภ์มิได้”

“Sentence of death shall not be imposed for crimes committed by persons below eighteen years of age and shall not be carried out on pregnant women.”

(ภาค 3 ข้อ 6 ของ ICPPR)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเทศที่ยังไม่ได้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต การพิจารณาตัดสินโทษประหารชีวิตจะถูกนำมาบังคับใช้สำหรับอาชญากรรมร้ายแรงที่สุดตามกฎหมายที่มีการบังคับใช้ในขณะประกอบอาชญากรรม อย่างไรก็ตาม อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดมีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศตามวัฒนธรรม ศาสนาและบริบททางการเมือง และปี พ.ศ. 2549 องค์การสหประชาชาติได้ให้นิยามของอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด คือ กรณีการกระทำผิดที่ได้แสดงให้เห็นว่ามีเจตนาในการฆาตกรรม โดยมีผลของการกระทำ คือ ทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต อย่างไรก็ตาม การใช้โทษประหารชีวิตมีการใช้ตามบริบทที่เหมาะสมของแต่ละประเทศ หากแต่มีการคำนึงถึงเจตนาในการประกอบอาชญากรรมและส่งผลให้ผู้อื่นเสียชีวิตเป็นสำคัญ หากแต่มีประเทศส่วนหนึ่งที่มีการใช้โทษประหารชีวิตโดยไม่ได้คำนึงถึงข้อกำหนดดังกล่าว หากแต่มีการใช้โทษประหารชีวิตตามกฎหมายของประเทศ อาทิ ประเทศไนจีเรีย อิหร่าน ที่มีการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับผู้ที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศ ที่มีความแตกต่างจากบุคคลอื่นทั่วไปในสังคม (International Commission against the Death Penalty, 2013)

นอกจากนี้ จากพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองแห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights) ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญที่ต้องการให้ประเทศต่าง ๆ มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยกำหนดให้เมื่อประเทศสมาชิกได้มีการลงนามแล้ว จะต้องไม่มีการลงโทษประหารชีวิตในประเทศดังกล่าวสำหรับอาชญากรรมทุกประเภทคดี หากแต่สามารถใช้บทลงโทษประหารชีวิตระหว่างสงคราม ตามคำพิพากษาคดีอาญาร้ายแรงที่สุดทางทหารที่กระทำในระหว่างสงคราม แต่ปัจจุบันไทยยังไม่ได้เข้าร่วมภาคีฉบับนี้ (United Nations, 2020)

คณะกรรมการระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านโทษประหารชีวิตและองค์การสหประชาชาติได้มีความเห็นเกี่ยวกับฐานความผิดที่ไม่ได้สอดคล้องกับ “คดีอุกฉกรรจ์ที่สุด” (Most Serious Crime) ดังนี้

1) อาชญากรรมที่เป็นการกระทำต่อความมั่นคงของรัฐหรือคดีอาญาที่ร้ายแรงทางทหาร

ประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตส่วนใหญ่และประเทศส่วนหนึ่งยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทั่วไป หากแต่มีการคงโทษประหารชีวิตไว้สำหรับการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางการเมือง ซึ่งรวมทั้งพฤติกรรมการกระทำผิดที่ละเมิดต่อความมั่นคงของประเทศและความสงบเรียบร้อยของสังคม การละเมิดกฏอัยการศึก หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาที่ร้ายแรงทางทหารในขณะเกิดภาวะสงคราม การก่อการร้าย และการกบฏ โดยส่วนหนึ่งเป็นพฤติกรรมการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับการสูญเสียชีวิตโดยเป็นการฆาตกรรมโดยเจตนา แต่หลายประเทศได้กำหนดให้โทษประหารชีวิตสามารถบังคับใช้สำหรับพฤติกรรมการกระทำผิดที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นอาชญากรรมร้ายแรงหรืออาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดเนื่องจากไม่มีเจตนาฆ่าผู้อื่น แต่ให้เหตุผลว่าเป็นการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของรัฐ (International Commission against the Death Penalty, 2013)

Most retentionist and a few other states that have abolished the death penalty for ordinary crimes, retain the death penalty for certain political offences, including offences against the state and public order, violations of military law in time of war, and for “terrorist” acts and acts of treason. Some of these offences may involve loss of life and could therefore be construed as intentional murder, but many are so broadly defined that the death penalty can be imposed for a range of offences that do not meet the threshold for “most serious crimes” identified above. Some could be

described as political offences (see Annex A for a country by country review of death penalty law and practice in retentionist states).

2) อาชญากรรมที่มีผลต่อการทำให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิต

ประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิต อาชญากรรมที่มีความรุนแรง หรืออาชญากรรมในคดีอุกฉกรรจ์ เช่น การลอบวางเพลิง การทำร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บสาหัส การลักขโมยหรือปล้นจี้ โดยทำให้ผู้อื่นเสียชีวิตอาจถูกลงโทษประหารชีวิต การฆาตกรรมซึ่งกระทำโดยขาดเจตนาในระหว่างกระทำอาชญากรรมอีกฐานหนึ่ง ในบางประเทศได้ถูกกำหนดให้เป็นการกระทำความผิดร้ายแรง ซึ่งการกระทำเหล่านี้ไม่สอดคล้องกับคำว่า “คดีอุกฉกรรจ์ที่สุด” เนื่องจากเป็นพฤติกรรมการกระทำผิดที่ไม่ได้มีเจตนาในการฆาตกรรมอย่างแท้จริง

In some retentionist countries, serious crimes (or felonies) like arson, aggravated assault, burglary or robbery resulting in loss of life are punishable by death. Felony murder – where a killing was unintentionally committed during the commission of another crime – is also defined as a capital offence by some states. These crimes do not necessarily meet the “most serious crimes” threshold since loss of life may occur without actual intent to kill.

3) การกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

การกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดซึ่งถือว่าเป็นอาชญากรรมและควรได้รับโทษประหารชีวิต รวมทั้งการครอบครอง การผลิต การค้ายาเสพติด หรือ การใช้สารเสพติดผิดกฎหมาย โดยทั่วไป การที่บุคคลจะถูกตัดสินประหารชีวิตหรือไม่ขึ้นอยู่กับประเภทและปริมาณของยาเสพติด ในบางประเทศการครอบครองยาเสพติดจำนวนเล็กน้อยก็สามารถถูกลงโทษประหารชีวิตได้ ในขณะที่ประเทศอื่น การครอบครองยาเสพติดจำนวนเล็กน้อยดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด แต่อาจเข้าข่ายความผิดฐานค้ายาเสพติดซึ่งอาจถูกลงโทษประหารชีวิตได้

Drugs-related crimes for which the death penalty can be imposed include possession, production, trafficking or use of illicit narcotics. Generally, whether a person is sentenced to death or not depends on the type and quantity of drugs involved. In some countries possession of even a small amount of an illegal substance is punishable by death while in other countries drug possession per se is not a capital

offence but may be construed as drug trafficking and hence subject to the death penalty. (International Commission against the Death Penalty, 2013)

ความสัมพันธ์ของอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดกับการใช้โทษประหารชีวิตในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติสำหรับประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิต

สำหรับความสัมพันธ์ของอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดกับการใช้โทษประหารชีวิตในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติสำหรับประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตในปัจจุบัน พบว่าในขณะที่กฎหมายระหว่างประเทศได้มีข้อจำกัดต่อการใช้โทษประหารชีวิต คือ จะต้องใช้สำหรับอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด อย่างไรก็ตาม ยังคงมีการประยุกต์ใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ โดยประเทศส่วนใหญ่ที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตอาจไม่ได้คำนึงถึงอาชญากรรมร้ายแรง อาทิ ประเทศอิหร่าน ผู้ที่ถูกประหารมากกว่าร้อยละ 80 ไม่ได้มีพฤติกรรมการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับการอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด รวมทั้งประเทศจีนที่มีการประหารชีวิตสำหรับคดีที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสูญเสียชีวิต และประเทศมาเลเซียที่ผู้ที่ถูกประหารชีวิตส่วนใหญ่ได้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ในขณะที่หลายประเทศได้กำหนดให้การกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการคบขู่ การละทิ้งหรือเลิกนับถือศาสนา การข่มขืน การรวมแก๊งปล้น การร่วมเพศที่ผิดธรรมชาติ เป็นความเชื่อว่าการใช้โทษประหารชีวิตสามารถยับยั้งอาชญากรรมได้ หากแต่ในทางปฏิบัติได้มีการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับการฆาตกรรมและมีการใช้โทษประหารไม่มากนัก

ปัจจุบันประเทศส่วนใหญ่ทั่วโลกมีแนวโน้มยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งที่เป็นการยกเลิกในทางกฎหมายหรือในทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม หากประเทศต่าง ๆ ที่ยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิตจะมีการบังคับใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด ซึ่งเป็นการกระทำความผิดที่เป็นการฆาตกรรมโดยเจตนาหรือการกระทำที่ทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต จะทำให้จำนวนผู้ที่จะถูกประหารชีวิตทั่วโลกมีจำนวนที่ลดลง (สุมนทิพย์ จิตสว่าง, 2561) โดยประเทศที่นำมาเป็นกรณีศึกษา ได้แก่ ประเทศจีน ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศอิหร่าน และ ประเทศลิทัวเนีย ทั้งสี่ประเทศได้เข้าร่วมเป็นรัฐภาคีต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)) ซึ่งการลงโทษประหารชีวิตตามแนวทางของสหประชาชาติจะต้องเป็นไปตามคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด (Most Serious Crime)

โดย ประเทศจีน จัดว่าเป็นประเทศที่มีการลงโทษประหารชีวิตอัตราสูงสุดเป็นอันดับ 1 ของโลกในคดีต่าง ๆ ซึ่งบางคดีไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติในการลงโทษประหารชีวิตคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด และ ประเทศฟิลิปปินส์ ถือเป็นประเทศที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต เพราะนอกจากจะเข้าร่วมภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองยังเข้าร่วมพิธีสารเลือกรับฉบับที่ 2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่มี

เป้าหมายยกเลิกโทษประหารชีวิต แต่ในปี พ.ศ. 2560 สภาผู้แทนราษฎรฟิลิปปินส์ได้ผ่านร่างกฎหมายให้มีการรื้อฟื้นโทษประหารชีวิต กฎหมายดังกล่าวจะระบุโทษประหารชีวิตสำหรับคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด **ประเทศอิหร่าน** จัดเป็นอีก 1 ประเทศที่มีการลงโทษประหารชีวิตในอัตราที่สูงติดเป็นอันดับต้นๆของโลก อีกทั้งยังเป็นประเทศที่มีการนำหลักศาสนาเข้ามายึดโยงกับตัวบทกฎหมายรวมถึงการลงโทษประหารชีวิตซึ่งไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติในการลงโทษประหารชีวิตคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดอีกด้วย อีกทั้งยังได้ยกกรณีศึกษาใน **ประเทศลิทัวเนีย** ซึ่งได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดทางอาญาทุกประเภท โดยก่อนการยกเลิกโทษประหารชีวิตทุกรูปแบบ ความผิดประเทศลิทัวเนียได้มีการทดลองลงโทษประหารชีวิตเฉพาะคดีที่สอดคล้องต่อแนวทางคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติโดยไม่ได้เข้าร่วมภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแต่ในภายหลังได้เข้าร่วมภาคีพิธีสารเลือกรับของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ฉบับที่ 2 เพื่อการกำจัดประหารชีวิต (Second Optional Protocol to the ICCPR, aiming at the abolition of death penalty) ถือว่าเป็นประเทศที่ปฏิบัติตามแนวทางของสหประชาชาติและได้ผลลัพธ์ในเชิงบวก

2.4.1 ประเทศจีน

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล กล่าวว่า ในปี 2562 จีนยังคงมีการประหารชีวิตและตัดสินประหารชีวิตบุคคลอีกหลายพันคน และยังคงเป็นประเทศที่ประหารชีวิตมากที่สุดในโลก ทั้งนี้ทางการจีนยังคงเก็บข้อมูลการใช้โทษประหารชีวิตเป็นความลับทางราชการ ทำให้ไม่สามารถประเมินได้อย่างเป็นอิสระถึงแนวโน้มและข้ออ้างของทางการว่าจะลดการประหารชีวิตให้น้อยลงได้ ทางองค์กรยังคงเรียกร้องให้ทางการจีนดำเนินการอย่างโปร่งใส และเปิดเผยข้อมูลเหล่านี้ต่อสาธารณะอย่างละเอียดและสมบูรณ์ ยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิตกับความผิด 46 ประเภท รวมทั้งความผิดที่ไม่ใช้ความรุนแรงและไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่เป็น “อาชญากรรมร้ายแรงที่สุด” (Most Serious Crime) ซึ่งอนุญาตให้ใช้โทษประหารชีวิตได้ตามกฎหมายและมาตรฐานระหว่างประเทศ จากการติดตามข้อมูลที่ได้ในระหว่างปี รวมถึงคำพิพากษาในฐานข้อมูลออนไลน์ของศาลประชาชนสูงสุด (Supreme People’s Court - SPC) แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล พบว่า คดีที่มีการใช้โทษประหารชีวิตส่วนใหญ่เกี่ยวกับความผิดฐานฆาตกรรมและยาเสพติด สื่อออนไลน์ของรัฐตีพิมพ์เผยแพร่รายงานหลายฉบับเกี่ยวกับการใช้โทษประหารชีวิต และการประหารชีวิตที่ศาลตัดสินว่ามีความผิดในคดียาเสพติดก่อนถึงวันต่อต้านการใช้ยาเสพติด และการค้ายาเสพติดที่ผิดกฎหมายสากลตามประกาศของสหประชาชาติ ในวันที่ 26 มิถุนายน โดยศาลประชาชนระดับสูงของเจียงซู ถึงกับจัดแถลงข่าวเพื่อรายงานว่ามีศาล 43 แห่งทั่วประเทศ พิพากษาคดียาเสพติด 82 คดีเนื่องในโอกาสครบรอบวันดังกล่าว ทั้งยังมีการตัดสินโทษประหารชีวิตบางคดีด้วย การหันกลับมาใช้โทษประหารชีวิตในคดียาเสพติดดู

เหมือนจะมีบทบาทสำคัญ ท่ามกลางการเผชิญหน้าทางการเมืองระหว่างจีนกับต่างชาติ โดยในบางคดี เช่น โรเบิร์ต เซลเลนเบิร์ก พลเมืองสัญชาติแคนาดา ถูกศาลสั่งประหารชีวิตหลังการไต่สวนคดีใหม่ อย่างรีบเร่งในเวลาเพียงหนึ่งวัน โดยศาลตัดสินว่าเขามีความผิดในข้อหาที่ร้ายแรงกว่าการไต่สวนคดี ครั้งแรก เขาถูกจับกุมเป็นครั้งแรกเมื่อปี 2557 ต่อมาศาลตัดสินว่ามีความผิดฐานค้ายาเสพติดและ ลงโทษจำคุก 15 ปี เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2561 หลังการอุทธรณ์คำสั่งศาล ศาลอุทธรณ์สั่งให้มีการไต่ สวนคดีใหม่โดยระบุว่า การตัดสินโทษของศาลชั้นต้นถือว่าปราณีเกินไป

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ยังกังวลกับการใช้โทษประหารแบบลับในเขตปกครองตนเองซินเจียง อุยกูร์ (Xinjiang Uighur Autonomous Region - XUAR) โดยทางการใช้มาตรการด้านความ มั่นคงมากขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมาในรูปของแคมเปญ “สงครามประชาชน (People’s War)” และ “จัดหนัก (strike hard)” ส่งผลกระทบโดยเฉพาะกับชนกลุ่มน้อยที่เป็นมุสลิมภายในภูมิภาค การ รณรงค์ปราบปรามเหล่านี้ มักเพิ่มขึ้นพร้อมกับการใช้โทษประหารชีวิต โดยนักวิชาการได้วิจารณ์ ขั้นตอนปฏิบัติในการปราบปรามว่าปราศจากหลักประกัน เพื่อให้เกิดการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม และมีแนวโน้มจะทำให้เกิด “การประหารชีวิตผิดตัว” ทักษิโพลด์ ไทยีป อธิการบดีมหาวิทยาลัยซินเจียง ขณะที่ถูกเป็นเหยื่อการบังคับให้สูญหายในปี 2560 เชื่อได้ว่าเขามีความเสี่ยงอย่างยิ่งที่จะถูกประหาร ชีวิตในปี 2562 เนื่องจากศาลตัดสินว่ามีความผิดในข้อหา “แบ่งแยกดินแดน” ในการพิจารณาคดีแบบ ลับและไม่เป็นธรรมอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เงื่อนไข “การตัดสินประหารชีวิตแบบรอลงอาญา” ซึ่งหมายถึงอาจ มีการลดโทษได้สองปีภายหลังจำคุกหากไม่มีการกระทำความผิดซ้ำ ได้หมดอายุลงแล้วเมื่อเดือน กันยายน 2562 แต่จนถึงปัจจุบันยังไม่มีผู้ใดทราบว่าเขาอยู่ที่ใด ศาลได้ตัดสิน “การประหารชีวิตแบบ รอลงอาญา” ครั้งใหม่ในคดีทุจริต เป็นตัวเลขที่สอดคล้องกับ จำนวนการตัดสินประหารชีวิตที่ลดลง โดยรวมในช่วงหลายปีที่ผ่านมากับความผิดเช่นนี้ ซึ่งโดยมากมักมีโอกาสดูโทษได้หลังผ่านไปสองปี ในช่วงปีที่ผ่านมา ศาลประชาชนสูงสุด (SPC) กำหนดแนวปฏิบัติใหม่เกี่ยวกับคดีที่มีโทษประหารชีวิต โดยจำเลยมีสิทธิในการเข้าถึงทนายความระหว่างการพิจารณาคดีของศาลประชาชนสูงสุด และมีการ แจ้งคำพิพากษาให้ทราบภายในห้าวันหลังการตัดสินคดี โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน นอกจากนี้ แนวปฏิบัตินี้ยังกำหนดว่า ศาลชั้นต้นจะต้องแจ้งให้นักโทษและญาติที่ใกล้ชิดทราบถึงการ ประหารชีวิตที่จะเกิดขึ้น และอนุญาตให้เข้าเยี่ยมหลังรับทราบคำวินิจฉัย สุดท้ายของศาลประชาชน สูงสุด ศาลชั้นต้นสามารถใช้ดุลพินิจอนุญาตให้ผู้ที่กำลังจะถูกประหารชีวิต สามารถพบญาติพี่น้องและ เพื่อนฝูงในช่วงเวลาสุดท้ายของชีวิตด้วย แนวปฏิบัตินี้ยังกำหนดสิทธิในการบันทึกคำพูดสุดท้ายของ นักโทษ ซึ่งรวมถึงการบันทึกวิดีโอความเห็นเพิ่มเติม ที่เผยแพร่เมื่อเดือนกันยายน ยังกำหนดให้ศาล ชั้นต้นประชุมร่วมกับคณะกรรมการยุติธรรมของศาลประชาชนสูงสุด กรณีที่เป็นการใช้ดุลพินิจในคดี เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ การทุจริต เสถียรภาพของสังคม และคดีที่ละเอียดอ่อนอื่น ๆ รวมทั้งคดี สำคัญ ยุงยาก ชับช้อน หรือคดีที่ตัดสินโทษประหารชีวิตได้ แนวปฏิบัติใหม่นี้เกิดขึ้นหลังจากมีการ

ตัดสินผิดพลาดในหลายคดี บางคดีทำให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากสาธารณชนในประเทศ สำนักข่าวซินหัวของทางการรายงานเมื่อวันที่ 7 มกราคมว่า ศาลประชาชนชั้นกลางในเหลียวหยวน มอบเงิน 4.6 ล้านหยวน (ประมาณ 670,000 ดอลลาร์ สหรัฐ) ให้กับหลิวจงหลิน เพื่อชดเชยจากการตัดสินคดีที่ผิดพลาดของศาล 64 โดยศาลตัดสินให้ เขาได้รับ “โทษประหารชีวิตแบบรอลงอาญา” สำหรับความผิดฐานฆ่าผู้อื่นในปี 2537 แต่หลังการอุทธรณ์หลายครั้ง เขาได้รับการปล่อยตัวในปี 2559 และต่อมาศาลได้พิพากษายกคำตัดสินเดิม ที่สั่งประหารชีวิตเมื่อเดือนเมษายน 2561 (แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, 2562)

จากรายงานสถานการณ์ล่าสุดของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล พบว่า ประเทศจีนยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิตที่ขัดต่อแนวทางข้อกำหนดกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) เนื่องจากยังมีการประหารชีวิตในฐานความผิดที่ไม่สอดคล้องกับอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด (Most Serious Crime) ตามแนวทางสหประชาชาติ เพราะยังมีการประหารชีวิตในคดียาเสพติด การแบ่งแยกดินแดน และทางการเงินลงโทษบุคคลในอาชญากรรมทางเศรษฐกิจโดยการใช้โทษประหารชีวิตแบบ “รอลงอาญา” ซึ่งในกรณีทั่วไปมักมีการลดโทษเป็นจำคุกหลังจากจำคุกแล้วสองปี ในกรณีที่ไม่มีการกระทำ ความผิดอื่น ซึ่งฐานความผิดเหล่านี้ไม่ได้มีเจตนาที่จะทำให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิต สืบเนื่องจากประเทศจีนได้ลงนามต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) ในวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2541

2.4.2 ประเทศฟิลิปปินส์

ฟิลิปปินส์มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีประธานาธิบดีเป็นประมุขและหัวหน้าฝ่ายบริหาร ประธานาธิบดีคนปัจจุบันคือนางกลอเรีย มาคาปากัล อาร์โรโย (Gloria Macapagal Arroyo) และได้แถลงนโยบาย และผลงานประจำปีต่อรัฐสภา (State of the Nation Address) เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2547 สรุปว่า จะดำเนินตามนโยบาย 10 ประการที่ได้ประกาศไว้ในพิธีสาบานตนเข้ารับตำแหน่ง ได้แก่ การปราบปรามการฉ้อราษฎร์ บังหลวง การสร้างงาน การสร้างคุณธรรมทางสังคมและความต้องการขั้นพื้นฐาน การปรับปรุงระบบการศึกษา ให้ทันสมัย การพึ่งพาและการประหยัดพลังงานภายในประเทศ แก้ปัญหาการขาดดุลงบประมาณ การลดจำนวนหน่วยงานของรัฐบาล การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การเพิ่มปริมาณการลงทุน การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด ประธานาธิบดีอาร์โรโยมีแนวคิดจะแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อเปลี่ยนรูปแบบการปกครองเป็น แบบรัฐสภา และได้แต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาในการแก้ไขรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2548 อย่างไรก็ตาม การแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อปฏิรูปการปกครอง

ยังไม่ได้ข้อยุติเนื่องจากหลายฝ่าย ยังมีความเห็นที่แตกต่างกัน แต่รัฐบาลฟิลิปปินส์ยืนยันจะคงผลักดันให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญต่อไปหลังจาก การเลือกตั้งในเดือนพฤษภาคม 2550

ประเทศฟิลิปปินส์เริ่มมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างมีเงื่อนไข ตามรัฐธรรมนูญ ปีค.ศ. 1987 โดย รัฐสภาที่มีอำนาจที่จะพิจารณากำหนดโทษให้มีการใช้โทษประหารชีวิตได้เฉพาะกรณีที่เป็น การกระทำผิดร้ายแรง เท่านั้น ต่อมาในปีค.ศ. 1993 ได้มีการรื้อฟื้นโทษประหารชีวิตขึ้นมาใหม่ โดย คะแนนเสียงส่วนใหญ่ 123 ต่อ 6 ใน รัฐสภาและ 17 ต่อ 4 ในวุฒิสภา ในยุคประธานาธิบดี Gloria Macapagal Arroya และอีก 5 ปีต่อมาในยุค Fidel Ramos ได้ตราเป็นกฎหมายให้มีโทษประหาร ชีวิตอีกครั้งและฟิลิปปินส์ก็กลายเป็นประเทศที่มีนักโทษประหารชีวิตมาก ที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง ใน ปี ค.ศ. 1999 ถึงปี ค.ศ.2000 ได้มีการประหารชีวิตนักโทษจริง ๆ ไป 7 รายด้วยวิธีการฉีดยาพิษ แต่ใน Estrada ได้ประกาศที่จะพักการลงโทษประหารชีวิตออกไป เพื่อเฉลิมฉลองปี Christian Jubilee นับ แต่ปีค.ศ. 2000 จนกระทั่งปลายปีเดียวกัน ได้มีคำสั่งเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นจำคุกตลอดชีวิต สำหรับนักโทษกว่า 1,000 คน ที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดไปแล้วจนกระทั่งปีค.ศ. 2006 Arroyo ที่ได้ กลับมาเป็นประธานาธิบดีได้ลงนามในการให้อภัยโทษ ลดโทษจากประหารชีวิตเป็นจำคุกตลอดชีวิต จำนวน 1,200 คน ซึ่งถือเป็นการลงโทษครั้งใหญ่ที่สุดและในปลายปีเดียวกัน ได้ลงนามในกฎหมาย ยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างสิ้นเชิงด้วยคะแนนเสียง 120 ต่อ 20 ในรัฐสภาและ 16 ต่อ 0 ในวุฒิสภา

สำหรับปัญหาสำคัญ คือ การยกเลิกโทษประหารชีวิตในครั้งที่สองของฟิลิปปินส์นั้น จะเป็นการยกเลิก ถาวรหรือเป็นเพียงการเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เนื่องจากเมื่อพิจารณาถึง การนำโทษประหารชีวิต กลับมาใช้ใหม่ในปีค.ศ.1994 แล้ว จะพบว่ารัฐบาลต้องการที่จะใช้เป็น เครื่องมือในการยับยั้งและข่มขู่ให้สมาชิกใน สังคมกระทำผิดในลักษณะเดียวกัน แต่ผลที่ได้กลับ กลายเป็นเพียงสัญลักษณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นจริง ในทางปฏิบัติและ ความเป็นจริง ระบบการประหารชีวิต เป็นไปด้วยความยากลำบาก ระบบไม่สามารถดำเนินอย่างมีประสิทธิภาพ การแก้แค้นทดแทนให้ ผู้กระทำผิดได้รับโทษอย่างสาสมไม่เป็นจริง ไม่มีการประหารชีวิตจริง อีกทั้งระบบดังกล่าวยัง ถูก นำมาใช้อย่างมีอคติผิดพลาดและเป็นไปตามอำเภอใจ ซึ่งนำมาสู่ความผิดหวังของเจ้าหน้าที่และผู้สนับสนุนอย่างมาก ทำให้กลุ่มผู้สนับสนุนการใช้โทษประหารชีวิตหันกลับมาสนับสนุนให้ยกเลิกโทษ ประหารชีวิตโดยสิ้นเชิง ซึ่ง ในช่วงยกเลิกโทษประหารชีวิตนั้น พบว่า มีข้อเท็จจริง ดังนี้ (Johnson and Zimring, 2009 อ้างถึงใน ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, 2556)

- 1) เป็นช่วงที่มีการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ ในปี ค.ศ. 1987
- 2) ไม่มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนว่าเห็นด้วยหรือไม่ แต่นักวิชาการเชื่อว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิต
- 3) แนวคิดในการยกเลิกโทษประหารชีวิตมาจากความต้องการของผู้นำ ไม่ใช่ความคิดเห็น ของสาธารณะ โดยในสมัยประธานาธิบดี Carazon Aquino ได้แต่งตั้งคณะกรรมการร่าง

รัฐธรรมนูญ (Constitutional Commission : CONCOM) ซึ่งมาจากการแต่งตั้งฝ่ายการเมือง โดยคัดเลือกนักวิชาการที่มีการศึกษาสูงชั้นสูงและนักกฎหมายชั้นนำ จำนวน 48 คน ที่มีแนวคิดสอดคล้องกันในการยกเลิกโทษประหารชีวิต เพื่อเป็นสัญลักษณ์ในการผลักดันให้ประเทศมีความเป็นประชาธิปไตยอันเป็นการพลิกโฉมการปกครองเผด็จการของ Marcos ซึ่งมีประเด็นสำคัญ คือการยอมรับและเคารพต่อชีวิต (respect for life) และการนำแนวคิดเรื่องการปรับปรุงพฤติกรรม (Rehabilitation) มาใช้ในกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญาเป็นสำคัญ แต่ก็มีข้อโต้แย้งมากมาย โดยเห็นว่าการกระทำที่ชั่วร้ายสมควรถูกลงโทษ แม้การลงโทษ ดังกล่าวอาจจะไม่เป็นการยับยั้ง (deterrence) ต่อสังคมแต่ประการใดเลยก็ตาม

4) การยกเลิกโทษประหารชีวิตในฟิลิปปินส์ยังเชื่อมโยงกับสิทธิอื่น ๆ โดยรับรองไว้ใน Bill of Rights และ รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญในหมวดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยบัญญัติไว้อย่างชัดเจน ในมาตรา 3 อนุ 19 วรรค 1 แห่งรัฐธรรมนูญ ค.ศ.1987

5) การยกเลิกโทษประหารชีวิตในครั้งที่ 2 ของฟิลิปปินส์นั้น ผู้นำ ณ ขณะนั้นเกิดพลังศีลธรรมจากการสนับสนุนของฝ่ายศาสนา Catholic Church เข้ามามีบทบาทสำคัญ และรวมถึงการได้รับอิทธิพลแนวคิดในการ ดำเนินชีวิตเช่นเดียวกับชาติตะวันตกอื่น ๆ ด้วย คือฟิลิปปินส์เคยตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศสเปนมากกว่า 300 ปี ซึ่งประเทศดังกล่าวได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว จึงทำให้ผู้นำของประเทศฟิลิปปินส์ยึดถือแนวคิดของยุโรป ตะวันตกเป็นแหล่งอ้างอิงในการดำเนินแนวคิดทางการเมืองด้วย

และในปี พ.ศ. 2560 สภาผู้แทนราษฎรฟิลิปปินส์ได้ผ่านร่างกฎหมายให้มีการรื้อฟื้นโทษประหารชีวิต กฎหมายดังกล่าวจะระบุโทษประหารชีวิตสำหรับคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยระบุว่ากฎหมายฉบับนี้จะมีประสิทธิภาพในการปราบปรามอาชญากรรมที่รุนแรง ในการพิจารณาร่างกฎหมายฉบับนี้ในวาระแรกได้มีการระบุโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดใน 21 คดี ซึ่งรวมถึง การปล้น, ข่มขืน และการกบฏ แต่ในการพิจารณาวาระที่ 2 ที่ประชุมสภาได้เห็นพ้องให้งดเว้นโทษประหารชีวิตต่อคดีที่เกี่ยวข้องกับการปล้น, ข่มขืน และการกบฏ โดยผู้ที่กระทำความผิดในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเท่านั้นที่จะถูกลงโทษประหารชีวิต ร่างกฎหมายดังกล่าวกำหนดให้มีการลงโทษประหารชีวิตได้โดยการแขวนคอ ยิงเป้า หรือฉีดยาพิษโดยจำกัดให้ใช้เฉพาะในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเท่านั้น เช่น คดีครอบครอง, ผลิต หรือจำหน่ายกัญชา, โคเคน, เฮโรอีน, ยาไอ, คดีฆาตกรรมและคดีข่มขืนที่กระทำหลังเสพยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาที่นายดูเตอร์เตได้ให้ไว้ว่าจะกวาดล้างอาชญากรรมและการทุจริต (จินทพร ศรีโพน, 2560 อ้างถึงใน สุมนทิพย์ จิตสว่าง, 2561) จากการนำโทษประหารชีวิตมาใช้อีกครั้งหลังจากยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตมากกว่าทศวรรษ แสดงให้เห็นว่าการลงโทษประหารชีวิตยังมีความจำเป็นในการใช้ต่อคดีอุกฉกรรจ์อยู่ (สุมนทิพย์ จิตสว่าง, 2561)

ปัจจุบันประเทศฟิลิปปินส์ได้เข้าร่วมสัตยาบันต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) และเป็นรัฐภาคีของ พิธีสารเลือกรับฉบับที่ 2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่มี เป้าหมายยกเลิกโทษประหารชีวิต พบว่าประเทศฟิลิปปินส์ได้ละเมิดสิทธิต่อข้อกำหนดของทั้งสองภาคี เนื่องจากยังคงโทษประหารชีวิตที่ไม่สอดคล้องต่อ “อาชญากรรมอุกฉกรรจ์” (Most Serious Crime) และกรณีสังหารในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด อีกทั้งยังร่างกฎหมายให้มีการรื้อฟื้นโทษประหารชีวิต กฎหมายดังกล่าวจะระบุโทษประหารชีวิตสำหรับคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดซึ่งขัดต่อเป้าหมายของพิธีสารเลือกรับฉบับที่ 2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่มี เป้าหมายยกเลิกโทษประหารชีวิต (แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, 2562)

2.4.3 ประเทศอิหร่าน

ในปีที่ผ่านมา การประหารชีวิตยังคงน้อยลงกว่า ช่วงก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายปราบปรามยาเสพติดในเดือนพฤศจิกายน 2560 ซึ่งส่งผล ให้จำนวนผู้ที่ถูกประหารชีวิตในคดียาเสพติดลดลงอย่างมาก จากข้อมูลที่แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลบันทึกได้ในจำนวนผู้ถูกประหารชีวิต 251 คนนี้ มี 196 คน ถูกวินิจฉัยว่ามีความผิด ในข้อหาฆ่าผู้อื่น 30 คน ในข้อหาค้ายาเสพติด 12 คน ในข้อหาข่มขืน 1 คน ในข้อหาข่มขืนฆ่า และ 8 คน ในข้อหา moharebeh (“แสดงความเป็นปรปักษ์ต่อพระเจ้า”) โดยหกคนในจำนวนนี้ เกี่ยวข้องกับการลักทรัพย์ และอีกสองคนในจำนวนนี้เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมือง นอกจากนี้ ผู้ถูกประหารชีวิตสองคนถูกวินิจฉัยว่ามีความผิดในข้อหา efsad f'il arz (“ขยายการทุจริตต่อโลก”) 1 คน ในข้อหาลักพาตัวและข่มขืน และ 1 คนในความผิดที่ไม่ปรากฏชัด ผู้หญิง 15 คน ถูกประหารชีวิต ซึ่งมากกว่าปี 2561 จำนวน 10 คน การประหารชีวิต 13 ครั้งเกิดขึ้นในที่สาธารณะ

ประมวลกฎหมายอาญาอิสลามยังคงกำหนดโทษประหารชีวิตด้วยการปาหิน แต่ไม่มีข้อมูลการใช้โทษนี้ในปี 2562 มีเพียงข้อมูลการประหารชีวิตด้วยการแขวนคอในปีที่ผ่านมา ยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิตกับการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างเพศเดียวกันด้วยความยินยอม และการมีเพศสัมพันธ์นอกสมรส รวมทั้งความผิดที่กำกวมอย่างอื่น เช่น “ดูหมิ่นศาสดา” “แสดงความเป็นปรปักษ์ต่อพระเจ้า” และ “ขยายการทุจริตต่อโลก” อิหร่านยังคงใช้โทษประหารชีวิตกับผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ขณะที่กระทำความผิด ตรงข้ามกับ กฎหมายระหว่างประเทศที่ห้ามการใช้โทษประหารชีวิตในคดีเหล่านี้ อย่างเคร่งครัด ในฐานะเป็น รัฐภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง อิหร่านมีพันธกรณีต้องปฏิบัติต่อผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปีเหมือนเป็น

ผู้เยาว์ และประกันว่าจะไม่ใช่โทษประหารชีวิตกับพวกเขา ในปีที่ผ่านมา แอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนลบันทึกข้อมูลการ ประหารชีวิตนักโทษ 4 คน ซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปี ขณะที่กระทำความผิด

เมฮ์ดี โสราบีฟาร์และอาหมิน เซดาซัด ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องกันถูกประหารชีวิตในวันที่ 25 เมษายน ที่เรือนจำอาเตลาบัด ในเมืองซีราซ แคว้นฟาร์ส ตอนเหนือของอิหร่าน ทั้งคู่ถูกจับกุมเมื่ออายุได้ 15 ปี และถูกศาลตัดสินว่ามีความผิดข้อหาข่มขืนกระทำชำเราหลายกรรม ภายหลังจากพิจารณาคดีที่ไม่เป็นธรรม พวกเขาอายุ 17 ปีขณะที่ถูกประหารชีวิต จากข้อมูลที่แอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนลได้รับวัยรุ่นทั้งสองคนไม่ทราบว่าตนเองถูกตัดสินประหารชีวิต จนกระทั่งก่อนจะถูกประหารชีวิตไม่นาน บนร่างกายของพวกเขามีร่องรอยการถูกโบย แสดงว่าก่อนตายพวกเขาถูก เชียนตี ครอบคร้ว และทนายความไม่ได้รับแจ้งล่วงหน้าว่าจะมีการประหารชีวิต ทั้งคู่ถูกควบคุมตัว ในสถานพินิจเด็กและเยาวชนที่แคว้นซีราซตั้งแต่ปี 2560 ในวันที่ 24 เมษายน มีการส่งตัวพวกเขาไปที่เรือนจำอาเตลาบัด โดยไม่ปรากฏชัดว่าด้วยเหตุผลใด ในวันเดียวกัน ครอบคร้วได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยม แต่ไม่ได้รับแจ้งว่าทางการเตรียมจะประหารชีวิตพวกเขา วันต่อมาในวันที่ 25 เมษายน ครอบคร้วได้รับโทรศัพท์จากสำนักงานการแพทย์ด้านกฎหมายของอิหร่าน ซึ่งเป็นสถาบันนิติเวชของรัฐแจ้งให้ทราบว่ามีการประหารชีวิตทั้งสองคนแล้ว และขอให้มารับศพกลับไป กระบวนการทางกฎหมายก่อนที่เด็กผู้ชายทั้งสองคนจะถูกศาลวินิจฉัยว่ามีความผิดและตัดสินโทษขาดความเป็นธรรมและละเมิดอย่างรุนแรงต่อหลักการว่าด้วยความยุติธรรมต่อผู้เยาว์ ภายหลังจากจับกุมพวกเขาถูกควบคุมตัวที่สถานที่ควบคุมตัวของตำรวจสองเดือน พวกเขาระบุว่าถูกซ้อมทรมานในสถานที่แห่งนั้น ทั้งยังไม่สามารถเข้าถึงทนายความในขั้นตอนการสอบสวน

ศูนย์อับโดเราะห์มาน โบรูมานด์ (Abdorrahman Boroumand Center) รายงานการประหาร ชีวิตเพิ่มอีกสองรายในเดือนกรกฎาคม อาเมียร์ อาลี ซาดาบี อายุ 17 ปีขณะถูกจับกุม ต่อมาศาลวินิจฉัยว่ามีความผิดข้อหาฆ่าผู้อื่นและตัดสินให้ประหารชีวิตตามหลักการ qesas (“ตาต่อตา ฟันต่อฟัน”) โดยเขาถูกประหารชีวิตในวันที่ 14 กรกฎาคม ที่เรือนจำมานับ แคว้นโฮมส์กัน 110 ทัวราจ อาชีซ (อาชีซาเดย์) อายุ 16 ปีขณะถูกจับกุม เขาถูกศาลวินิจฉัยว่ามีความผิดข้อหาฆ่าคนตายและตัดสินให้ประหารชีวิตตามหลักการ qesas โดยถูกประหารชีวิตเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม ที่เรือนจำนุร์ แคว้นมาซานดาร์น 111 ตามประมวลกฎหมายอาญาอิสลามของอิหร่าน เด็กผู้ชายที่อายุเกิน 15 ปี ตามปฏิทินจันทรคติ และเด็กผู้หญิงที่อายุเกิน 9 ปีตามปฏิทินจันทรคติ ซึ่งศาลเห็นว่ามีความผิดฐานฆ่าผู้อื่น และ ความผิดที่มีโทษประหารชีวิตอื่น ๆ อาจถูกตัดสินให้ประหารชีวิตลักษณะเดียวกับผู้ใหญ่ อย่างไรก็ตาม กิติ กฎหมายให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจเพื่อกำหนดบทลงโทษอื่นแทนการประหารชีวิต กรณีที่มีข้อสงสัยเกี่ยวกับ “วุฒิกภาวะ” ของบุคคลนั้นขณะที่กระทำความผิด ในปีดังกล่าว เดเนียล ซีโนลาเบตินี มีความเสี่ยงอย่างมากที่จะถูกประหารชีวิตที่เรือนจำอาเตลาบัด ภายหลังจากศาลตัดสินว่ามีความผิดจากการ

กระทำที่กระตุ้นขณะที่เขาอายุ 17 ปี 112 ศาลพิพากษา ประหารชีวิตเขาในวันที่ 3 มิถุนายน 2561 หลังจากศาลอาญาของเยาวชนที่เมืองมาฮาบัต

แคว้นอาเซอร์ไบจานตะวันตก วินิจฉัยว่าเขามีความผิดฐานเข้าร่วมกับชายหนุ่มอีกสี่คน ในการ ฆาตกรรมชายคนหนึ่ง ศาลยกคำร้องของทนายความที่ขอให้กำหนดโทษอื่นแทนโทษประหารชีวิต ด้วยเหตุว่า เขายังไม่บรรลุนิติภาวะ ศาลให้เหตุผลว่า แม้ว่า “เขาจะมีอายุน้อยกว่าจำเลยคนอื่น ซึ่งมีอายุระหว่าง 18-20 ปีขณะที่กระทำความผิด แต่วิธีการพุดจาของเขา การโต้เถียงและการปกป้องตนเอง แสดงให้เห็นวุฒิภาวะทางจิตใจของเขาที่สูงกว่าจำเลยคนอื่น” ศาลฎีกาพิพากษา ยืนคำตัดสินประหารชีวิตในวันที่ 27 ตุลาคม 2561 และศาลปฏิเสธคำขออื่น ๆ ของเดเนียล ซิโนลาเบดีนิ กระบวนการพิจารณาคดีที่นำไปสู่การตัดสินว่าเขามีความผิดล้วนไม่เป็นธรรม และละเมิดอย่างรุนแรงต่อหลักการความยุติธรรมของผู้เยาว์ โดยที่เขาไม่สามารถเข้าถึงทนายความ ทั้งช่วงที่ถูกควบคุมตัวระหว่างรอการพิจารณาคดี และระหว่างการให้ถ้อยคำในศาล ซึ่งมีการนำถ้อยคำเหล่านี้กลับมาใช้ พิสูจน์ความผิดของเขาเอง

ในวันที่ 4 สิงหาคม अबดุลเลาะห์ คาร์โมเลาะห์ ซาบ และฮัสเซม अबดุลเลาะห์ ชายสองคน จากชนกลุ่มน้อยอาวาซอห์หรับของอิหร่าน ถูกประหารชีวิตที่เรือนจำเตซฟูล แคว้นคูเซสถาน หลังการพิจารณาคดีที่ไม่เป็นธรรมอย่างยิ่ง โดยอาศัย “คำสารภาพ” ของจำเลย ซึ่งอ้างว่าต้องสารภาพ เพราะถูกทรมานและปฏิบัติอย่างโหดร้าย ส่งผลให้พวกเขาถูกศาลตัดสินว่ามีความผิดข้อหา moharebeh (“แสดงความเป็นปรปักษ์ต่อพระเจ้า”) अबดุลเลาะห์ คาร์โมเลาะห์ ซาบ และฮัสเซม अबดุลเลาะห์ เป็นส่วนหนึ่งของชาวอาวาซอห์หรับ 15 คนที่ถูกจับ หลังเหตุการณ์โจมตีพิธีกรรม ทางศาสนาที่เมืองซาเฟียบัด แคว้นคูเซสถาน เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2558 หลังถูกจับ ทั้งสองคน ถูกขังเดี่ยวในสถานที่ลับเป็นเวลาหกเดือน นอกจากนี้ ภายในเวลาไม่กี่สัปดาห์หลังเหตุโจมตี และก่อนการไต่สวนคดีจะเริ่มขึ้น ทางกรมมีประกาศหลายครั้งที่ลดทอนหลักการสันนิษฐานว่าเป็น ผู้บริสุทธิ์ของคนทั้งสองระหว่างอยู่ในศาล अबดุลเลาะห์ คาร์โมเลาะห์ ซาบ และฮัสเซม अबดุลเลาะห์ ถูกพิจารณาคดีร่วมกับชาวอาวาซอห์หรับอื่น ๆ อีกหกคน พนักงานอัยการกล่าวหาว่าพวกเขา มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มติดอาวุธที่ชื่อจันโดฟาเรก ซึ่งทางการบอกว่าเป็นกลุ่มที่มีอุดมการณ์ “ซาลาฟีตักฟีรี” แต่ไม่สามารถหาพยานหลักฐานมา พิสูจน์ว่าจำเลยเชื่อมโยงกับกลุ่มนี้อย่างไร แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลได้รับข้อมูลที่นำเชื่อถือชี้ให้เห็นข้อบกพร่องของการสอบสวนการโจมตีด้วยอาวุธครั้งนี้ รวมทั้ง “คำสารภาพ” ที่มีเนื้อหาขัดแย้งกัน และจำเลยอ้างว่าเป็นการให้ ถ้อยคำเพราะถูกทรมาน และนำมาใช้เป็นหลักฐานในศาล นอกจากนี้ ฮัสเซม अबดุลเลาะห์ ซึ่งเป็นเกษตรกรแจ้งต่อพนักงานสอบสวนว่า เขามีปืนไรเฟิล และระเบิดสถานที่เก็บปืน อยากรู้คดี จาก ถ้อยคำของผู้เชี่ยวชาญด้านอาวุธที่ให้การในคดีนี้ และจากรายงานของหน่วยงานความมั่นคง ปลอกกระสุนซึ่งพบในที่เกิดเหตุไม่ตรงกับกระสุนปืนที่ใช้กับปืนไรเฟิลที่ค้นมาได้จากบ้านของ ฮัสเซม अबดุลเลาะห์ ถึงจะมีข้อบกพร่องเช่นนี้ แต่ผู้พิพากษาในคดีปฏิเสธ

ไม่สั่งการให้สอบสวน ตามข้อกล่าวหาว่ามีการทรมาน และยอมให้นำ “คำสารภาพ” นั้นมาใช้เป็นหลักฐานเพื่อสั่ง ประหารชีวิตพวกเขา (แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, 2562)

2.4.4 ประเทศลิทัวเนีย

ในสมัยที่เป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิโซเวียตรัสเซีย ประเทศลิทัวเนียมีประสบการณ์ในการใช้โทษประหารชีวิต อย่างกว้างขวางโดยมีโทษประหารฯ ถึง 16 ฐานความผิด ซึ่งครอบคลุมถึงอาชญากรรมต่อชีวิต ความผิดจากการเมืองและเศรษฐกิจ หลังจากที่ได้เอกราชในปี ค.ศ.1990 ลิทัวเนียได้เปลี่ยนการปกครองจากระบอบสังคมนิยมมาเป็นประชาธิปไตย ทำให้มีการปฏิรูปสังคม การเมือง และระบบกฎหมาย การได้อิสราภาพจากโซเวียตทำให้สังคมลิทัวเนียแสวงหาประชาธิปไตย แสวงหาคุณค่าสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานและเข้าใจคุณค่าของความเป็นมนุษย์ตามแนวทางของสังคมยุโรป และการที่ลิทัวเนียเตรียมตัวเข้าเป็นสมาชิกของสภาแห่งยุโรป (Council of Europe) ซึ่งเป็นองค์กรที่มีเป้าหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน มีผลต่อพัฒนาการด้านสิทธิมนุษยชนของลิทัวเนียอย่างมาก ประชาชนลิทัวเนียเชื่อว่าในช่วงการปกครองโดยโซเวียตนั้น มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมถึงการใช้โทษประหารฯ อย่างแพร่หลาย การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จึงเป็นสิ่งที่ประชาชนลิทัวเนียให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เพราะเชื่อว่าจะเป็นการยกระดับมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศ และเป็นปัจจัยสำคัญในการฟื้นตนเองจากประเทศสังคมนิยมไปสู่ชาติประชาธิปไตยที่สมบูรณ์

กระบวนการยกเลิกโทษประหารฯ ของลิทัวเนีย เริ่มขึ้นในปลายปี ค.ศ. 1991 โดยกฎหมายอาญาแก้ไขฐานความผิดที่มีโทษประหารฯ จากเดิม 16 ฐาน เหลือเพียง 1 ฐาน ซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับฆ่าโดยเจตนา และมีการบังคับโทษประหารชีวิต ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1992 อย่างไรก็ตามจาก ค.ศ. 1996 ลิทัวเนียไม่มีการบังคับใช้โทษประหารชีวิต อีกเลย เมื่อย้อนดูสถิติในห้วงเวลาที่มีการใช้โทษประหารชีวิต จะพบว่ามีการบังคับประหารชีวิตในทางปฏิบัติได้น้อยมาก

แม้ว่ารัฐบาลลิทัวเนียมีนโยบายในการยกเลิกโทษประหารชีวิต อย่างไรก็ตามในปี ค.ศ. 1990 ได้มีการสำรวจความคิดเห็นปรากฏว่ากว่าร้อยละ 70 ของชาวลิทัวเนียยังสนับสนุนการมีโทษประหารชีวิต ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างมากในการยกเลิกโทษประหารชีวิต เนื่องจากรัฐบาลยังต้องอาศัยฐานเสียงจากประชาชน ดังนั้นรัฐบาลจึงใช้นโยบายสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งองค์กรสิทธิมนุษยชนแห่งลิทัวเนีย ได้สนองรับพันธกิจดังกล่าว โดยจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ในการที่จะชี้ให้เห็นถึงข้อเสียของโทษประหารชีวิต ที่โหดร้าย ขาดประสิทธิภาพ และไม่มีความยุติธรรมสมบูรณ์แบบ รวมถึงกระบวนการยุติธรรมที่ล่าสมัย ความพยายามอันชัดเจนนี้สะท้อนออกมาในรูปของการรวบรวมความคิดเห็นการสนับสนุนจากสาธารณะชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้มีการศึกษาดี หลังจากนั้นก็ได้

ทำการสำรวจความเห็นอีกครั้งหนึ่งในปี ค.ศ. 1997 ซึ่งปรากฏว่ามีเพียงร้อยละ 18.3 เท่านั้นที่สนับสนุนโทษประหารชีวิต

จุดหักเหของโทษประหารฯ ในลิทัวเนียเกิดขึ้นในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1998 เมื่อศาลรัฐธรรมนูญลิทัวเนียได้วินิจฉัยว่า “โทษประหารชีวิต ขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน” คำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลทางวิชาการ รายงานของผู้เชี่ยวชาญ งานวิจัย สภาพทางการเมืองและสังคม รวมถึงความคิดเห็นของประชาชน ไม่จำกัดเพียงข้อกฎหมายเพียงอย่างเดียว ในปี ค.ศ. 1999 รัฐสภาลิทัวเนียได้ตัดสินใจแก้ไขกฎหมายอาญา ยกเลิกโทษประหารฯ เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต และได้เข้าเป็นภาคีพิธีสารฉบับที่ 6 (ว่าด้วยการยกเลิกโทษประหารฯ) ของอนุสัญญาสิทธิมนุษยชนยุโรปและเข้าเป็นภาคีพิธีสาร ICCPR ว่าด้วยการยกเลิกโทษประหารชีวิต ในปีเดียวกัน ซึ่งใช้เวลาไม่ถึง 10 ปีนับแต่ได้มีการรณรงค์ (วิชัย ศรีรัตน์, 2560)

จากข้อมูลทั้ง 4 ประเทศด้านบนสามารถจำแนกลักษณะการยึดหลักอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด “Most Serious Crime” ดังตารางด้านล่าง

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบความสอดคล้องในการใช้โทษประหารชีวิตกับคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด “Most Serious Crime” ของประเทศต่าง ๆ กับแนวทางของสหประชาชาติ

ประเทศ	ภาคีที่เข้าร่วม	เปรียบเทียบความสอดคล้องในการใช้โทษประหารชีวิตกับคดี “อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด” ตามแนวทางสหประชาชาติ
จีน	1.) พิธีสารเลือกรับของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Optional Protocol to the ICCPR)	- ไม่สอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติ (ได้แก่ การใช้โทษประหารชีวิตในคดี ยาเสพติด การแบ่งแยกดินแดน)
ฟิลิปปินส์	1.) พิธีสารเลือกรับของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Optional Protocol to the ICCPR) 2.) พิธีสารเลือกรับของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ฉบับที่ 2 เพื่อการกำจัดกาประหารชีวิต (Second Optional Protocol to the ICCPR, aiming at the abolition of death penalty)	- ไม่สอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติ และละเมิดกติกาทั้งสองภาคี (ได้แก่ กรณีสังหารในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และร่างกฎหมายให้มีการรื้อฟื้นโทษประหารชีวิต)

อิหร่าน	1.) พิธีสารเลือกรับของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Optional Protocol to the ICCPR)	- ไม่สอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติ (ได้แก่ การใช้โทษประหารชีวิตในความผิดเกี่ยวกับศาสนา)
ลิทัวเนีย	1.) พิธีสารเลือกรับของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ฉบับที่ 2 เพื่อการกำจัดการประหารชีวิต (Second Optional Protocol to the ICCPR, aiming at the abolition of death penalty)	- สอดคล้องตามแนวทางของสหประชาชาติ นำไปสู่ การยกเลิกโทษประหารฯ เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต

ที่มา: ผู้วิจัยเป็นผู้จัดทำ

จากตารางพบว่า **ประเทศจีน** ได้ลงนามต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) ในวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2541 แต่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตที่ขัดต่อแนวทางข้อกำหนดกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) เนื่องจากยังมีการประหารชีวิตในฐานความผิดที่ไม่สอดคล้องกับ อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด (Most Serious Crime) ตามแนวทางสหประชาชาติ เพราะยังมีการประหารชีวิตในคดีอาชญากรรม การแบ่งแยกดินแดน ซึ่งฐานความผิดเหล่านี้ไม่ได้มีเจตนาที่จะทำให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิต อีกทั้ง ยิ่งไปกว่านั้น ปัจจุบัน ประเทศจีนเป็นประเทศอันดับ 1 ที่มีอัตราการลงโทษประหารชีวิตสูงที่สุดในโลก **ประเทศฟิลิปปินส์** ได้เข้าร่วมสัตยาบันต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) และเป็นรัฐภาคีของพิธีสารเลือกรับฉบับที่ 2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่มี เป้าหมายยกเลิกโทษประหารชีวิต พบว่าประเทศฟิลิปปินส์ได้ละเมิดสิทธิต่อข้อกำหนดของทั้งสองภาคี เนื่องจากยังคงโทษประหารชีวิตที่ไม่สอดคล้องต่อ “อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด” (Most Serious Crime) และกรณีสังหารในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด อีกทั้งยังร่างกฎหมายให้มีการรื้อฟื้นโทษประหารชีวิต กฎหมายดังกล่าวจะระบุโทษประหารชีวิตสำหรับคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดซึ่งขัดต่อเป้าหมายของพิธีสารเลือกรับฉบับที่ 2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่มีเป้าหมายยกเลิกโทษประหารชีวิต (แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, 2562) **ประเทศอิหร่าน** เป็นประเทศที่มีอัตราการลงโทษประหารชีวิตที่สูงเป็นอันดับต้น ๆ ของโลกเช่นเดียวกับประเทศจีน โดยฐานความผิดจำนวนมากถูกลงโทษประหารชีวิตจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับศาสนา ความผิดเหล่านี้ไม่ได้มีเจตนามุ่งสู่การสูญเสียชีวิตของผู้อื่น ซึ่งไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ ตามนิยามอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด และ **ประเทศลิทัวเนีย** ไม่ได้เข้าร่วมพิธีสารเลือกรับของกติกา

ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Optional Protocol to the ICCPR) แต่ในปี ค.ศ. 1991 กระบวนการยกเลิกโทษประหารชีวิตของลิทัวเนีย ได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาโดยการแก้ไขฐานความผิดที่มีโทษประหารชีวิต จากเดิม 16 ฐาน เหลือเพียง 1 ฐาน ซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับการฆ่าโดยเจตนา และมีการบังคับโทษประหารชีวิต ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1992 อย่างไรก็ตาม นับจาก ค.ศ. 1996 ลิทัวเนียไม่มีการบังคับใช้โทษประหารชีวิตอีกเลย เมื่อย้อนดูสถิติในช่วงเวลาที่มีการใช้โทษประหารชีวิต จะพบว่ามี การบังคับโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ น้อยมาก

ในส่วนประเทศไทย ได้กำหนดฐานความผิดที่มีโทษประหารชีวิตรวมทั้งสิ้น 55 ฐาน แต่ในทางปฏิบัติพบว่ามี การลงโทษประหารชีวิต น้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศจีน ฟิลิปปินส์ และอิหร่าน อย่างไรก็ตาม ประเทศไทย ได้เข้าร่วมพิธีสารเลือกรับของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Optional Protocol to the ICCPR) โดยมีข้อกำหนดของพิธีสารดังกล่าวในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และสตรีผู้ที่ตั้งครรภ์ อีกทั้งจากภาคที่ 3 ข้อที่ 6 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) ว่าด้วย ในประเทศที่ยังมิได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต การลงโทษประหารชีวิตอาจกระทำได้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำความผิด และไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกติกานี้และต่ออนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ การลงโทษเช่นว่านี้จะกระทำได้ ก็ได้แต่โดยคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลที่มีอำนาจจากการศึกษาเปรียบเทียบกับพบว่าประเทศดังกล่าวข้างต้นมีการลงโทษประหารชีวิตในฐานความผิดที่ไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ โดยฐานความผิดมีลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น คดียาเสพติด และคดีความมั่นคง เป็นต้น โดยประเทศอิหร่านอาจแตกต่างในส่วนของการลงโทษประหารชีวิตในฐานความผิดเกี่ยวกับศาสนาเป็นส่วนใหญ่ ในทางกลับกันประเทศลิทัวเนียซึ่งยึดหลักตามแนวทางของสหประชาชาติในฐานความผิดที่มีการลงโทษประหารชีวิตสถานเดียว คือ ความผิดเกี่ยวกับการฆ่าโดยเจตนา ผลปรากฏว่า จำนวนอาชญากรรมกลับไม่ได้ลดน้อยลง จนนำมาสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิตในปี ค.ศ. 1999 ตามกำหนดแนวทางของพิธีสารเลือกรับของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ฉบับที่ 2 เพื่อการกำจัดการประหารชีวิต (Second Optional Protocol to the ICCPR, aiming at the abolition of death penalty)

2.5 ฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทย

สืบเนื่องจากพิธีสารเลือกรับของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) มีข้อกำหนดที่สำคัญต่อการเคารพสิทธิเสรีภาพและความปลอดภัยของพลเมืองในประเทศเป็นสำคัญ ซึ่งประเทศไทยได้มีการ

ปฏิบัติตามข้อกำหนดของพิธีสารดังกล่าวในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และสตรีผู้ที่ตั้งครรภ์ และจากภาคที่ 3 ข้อที่ 6 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) ว่าด้วย

“ในประเทศที่ยังมิได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต การลงโทษประหารชีวิตอาจกระทำได้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่กระทำความผิด และไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกติกานี้และต่ออนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ การลงโทษเช่นนี้จะกระทำได้ ก็ได้ แต่โดยคำ พิพากษาถึงที่สุดของศาลที่มีอำนาจ”

โดยตามคำนิยามคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติ คือ กรณีการกระทำผิดที่ได้แสดงให้เห็นว่ามีเจตนาในการฆาตกรรมโดยมีผลของการกระทำ คือ ทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต โดยประเทศต่าง ๆ มีแนวทางการใช้โทษประหารชีวิตในฐานความผิดที่แตกต่างกันตามความเชื่อ วัฒนธรรม ศาสนา ซึ่งบางฐานความผิดอาจไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ และประเทศไทยได้มีการกำหนดฐานความผิดไว้ 55 สถานที่ได้กำหนดบทลงโทษไว้สูงสุดคือการประหารชีวิต และกำหนดโทษประหารชีวิตสถานเดียว โดยความผิดทั้ง 55 สถาน แบ่งตามลักษณะความผิดได้ ดังนี้ (กรมคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, 2557)

ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร

มาตรา 107 ผู้ใดปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ ต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา 108 ผู้ใดกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระมหากษัตริย์ ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต ถ้าการกระทำนั้นมีลักษณะอันน่าจะเป็นอันตรายแก่พระชนม์ ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา 109 ผู้ใดปลงพระชนม์พระราชินีหรือรัชทายาท หรือฆ่าผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา 110 ผู้ใดกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระราชินีหรือรัชทายาท หรือต่อร่างกายหรือเสรีภาพของผู้ สำเร็จราชการแทนพระองค์ ถ้าการกระทำนั้นมีลักษณะอันน่าจะเป็นอันตรายแก่พระชนม์หรือชีวิต ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร

มาตรา 113 ผู้ใดใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อลี้ภัยหรือเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ ลี้ภัยอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร หรืออำนาจตุลาการแห่งรัฐธรรมนูญ หรือให้ใช้อำนาจดังกล่าวแล้วไม่ได้ หรือแบ่งแยกราชอาณาจักร หรือยึดอำนาจปกครองในส่วนหนึ่ง ส่วนใดแห่งราชอาณาจักร ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นกบฏ ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 121 คนไทยคนใดกระทำการรบต่อประเทศหรือเข้าร่วมเป็นข้าศึกของประเทศ ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 122 ผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่ออุปการะแก่การดำเนินการรบ หรือการเตรียมการรบของข้าศึก ถ้าการอุปการะนั้นเป็นการทำให้ป้อม ค่าย สนามบิน ยานรบ ยานพาหนะ ทางคมนาคม สิ่งที่ใช้ในการสื่อสาร ยุทธภัณฑ์ เสบียงอาหาร ภูเรืออาคาร หรือสิ่ง อื่นใดสำหรับใช้เพื่อการสงครามใช้ การไม่ได้หรือตกไปอยู่ในเงื้อมมือ ของข้าศึก ยุยงทหารให้ละเลยไม่กระทำการตามหน้าที่ ก่อการ กบฏ หนี่ราชการหรือละเมิดวินัย กระทำจารกรรม นำหรือแนะทางให้ข้าศึก หรือกระทำโดยประการ อื่นใดให้ข้าศึกได้เปรียบในการรบผู้กระทำความผิด ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 124 ผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่อให้ผู้อื่นล่วงรู้หรือได้ไป ซึ่งข้อความเอกสารหรือสิ่งใด ๆ อันปกปิดไว้เป็นความลับสำหรับความปลอดภัยของประเทศ ที่กระทำให้รัฐต่างประเทศได้รับ ประโยชน์ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 127 ผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่อให้เกิดเหตุร้ายแก่ประเทศจากภายนอก ถ้าเหตุร้าย เกิดขึ้น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สองปีถึงยี่สิบปี

ความผิดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ

มาตรา 132 ผู้ใดฆ่าหรือพยายามฆ่าบุคคลหนึ่งบุคคลใด ราชอาธิบดี ราชินี ราชสามี รัชทายาท หรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ หรือผู้แทนรัฐต่างประเทศ ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้มาสู่พระราชสำนักต้อง ระวางโทษประหารชีวิตหรือ จำคุกตลอดชีวิต

ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย

มาตรา 135/1 ผู้ใดกระทำการอันเป็นความผิดอาญา ดังต่อไปนี้

(1) ใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการใดอันก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต หรืออันตรายอย่าง ร้ายแรงต่อร่างกาย หรือเสรีภาพของบุคคลใด ๆ

(2) กระทบการใดอันก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ระบบการขนส่งสาธารณะ ระบบโทรคมนาคม หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะ

(3) การกระทบการใดอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของรัฐหนึ่งรัฐใด หรือของบุคคลใดหรือต่อสิ่งแวดล้อม อันก่อให้เกิดหรือน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างสำคัญ

ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อขู่เข็ญหรือบังคับรัฐบาลไทย รัฐบาลต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ ให้กระทำหรือไม่กระทบการใดอันจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง หรือเพื่อสร้างความปั่นป่วนเพื่อให้เกิดความหวาดกลัวในหมู่ประชาชน ผู้นั้นกระทำความผิดฐานก่อการร้าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สามปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงหนึ่งล้านบาท

ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง

มาตรา 148 ผู้ใดเป็นเจ้าของงาน ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ช่มชู้ใจหรือจูงใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา 149 ผู้ใดเป็นเจ้าของงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาล เรียก รับหรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ หรือกระทบการหรือไม่กระทบการอย่างใด ในตำแหน่งไม่ว่าการนั้น จะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม

มาตรา 201 ผู้ใดเป็นเจ้าของงานในตำแหน่งตุลาการพนักงาน อัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำ การหรือไม่กระทบการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุก ตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา 202 ผู้ใดเป็นเจ้าของงานในตำแหน่งตุลาการพนักงาน อัยการผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน กระทำการหรือไม่กระทบการ อย่างใด ๆ ในตำแหน่ง โดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่น

ใด ซึ่งตนได้เรียกรับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งในตำแหน่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปีหรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน

มาตรา 218 ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ โรงเรือน เรือ หรือแพที่คนอยู่อาศัย แอ่นเป็นที่เก็บ หรือที่ทำสินค้า โรงมหรสพหรือสถานที่ประชุม โรงเรือนอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นสาธารณสถาน หรือเป็นที่สำหรับประกอบพิธีกรรมตามศาสนา สถานีรถไฟ ท่าอากาศยานหรือที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ เรือกลไฟหรือเรือยนต์ อันมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป อากาศยาน หรือรถไฟที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะ ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี

มาตรา 224 ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวใน มาตรา 217 มาตรา 218 มาตรา 221 หรือ มาตรา 222 เป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าเป็นเหตุให้บุคคลอื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี

ความผิดเกี่ยวกับเพศ

มาตรา 277 ผู้ใดกระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีซึ่งมิใช่ภริยาหรือสามีของตน โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา 277 ทวิ ถ้าการกระทำความผิดตาม มาตรา 276 วรรคหนึ่ง หรือ มาตรา 277 วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 277 ตรี ถ้าการกระทำความผิดตาม มาตรา 276 วรรคสาม หรือ มาตรา 277 วรรคสี่ เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิตถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา 280 ถ้าการกระทำความผิดตาม มาตรา 278 หรือ มาตรา 279 เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 283 ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง โดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชี้ยม ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิด

คลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

มาตรา 288 ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุก ตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

มาตรา 289 ผู้ใดฆ่าบุพการี ฆ่าเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุ ที่จะกระทำ หรือได้กระทำการตามหน้าที่ ฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำ ตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วยหรือได้ช่วยเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว ฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ฆ่าผู้อื่นโดยทรमानหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย ฆ่าผู้อื่นเพื่อเตรียมการ หรือเพื่อความสะดวกในการ ที่จะกระทำความผิดอย่างอื่น หรือฆ่าผู้อื่นเพื่อจะเอาหรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิด แต่การที่ ตนได้กระทำความผิดอื่น เพื่อปกปิดความผิดอื่นของตนหรือเพื่อ หลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดที่ตนได้กระทำไว้ ต้องระวางโทษประหารชีวิต

ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง

มาตรา 313 ผู้ใดเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าไถ่ เอาตัวเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีไป เอาตัวบุคคลอายุกว่าสิบห้าปีไป โดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจ ด้วยประการอื่นใด หรือหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังบุคคลใดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่น บาท ถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นเหตุให้ผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูก หน่วงเหนี่ยวหรือผู้ถูกกักขังนั้นรับอันตรายสาหัสหรือเป็นการกระทำโดย ทรमानหรือโดยทารุณโหดร้าย จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำนั้นรับอันตราย แก่กาย หรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดนั้นเป็นเหตุให้ผู้ถูกเอาตัวไปผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว หรือผู้ถูกกักขังนั้นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

มาตรา 339 ผู้ใดลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่า ในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อให้ความสะดวกรับการลักทรัพย์หรือการพาทรัพย์นั้นไป ให้อื่นให้ซึ่งทรัพย์นั้น ยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้ ปกปิดการกระทำความผิดนั้น หรือให้พ้นจากการจับกุม ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิด ระวังโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 339 ทวิ ถ้าการชิงทรัพย์ตามวรรคแรก หรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่น ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิด ระวังโทษประหารชีวิต

มาตรา 340 ผู้ใดชิงทรัพย์โดยร่วมกันกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้หนึ่งกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ถ้าการปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิด ระวังโทษประหารชีวิต

มาตรา 340 ทวิ ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองได้กระทำให้แสดง ความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้อันยัง ใช้อาวุธระเบิดหรือกระทำทรมาน ผู้กระทำความผิด ระวังโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึง แก่ความตาย ผู้กระทำความผิด ระวังโทษประหารชีวิต

ฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิตตามกฎหมายอาญาทหาร

มาตรา 13 เพลยศึกที่เสียด้อยว่า เมื่อได้รับการปล่อยตัวแล้วให้ สัตย์ว่าจะไม่ทำการรบต่อประเทศไทยตลอดเวลา สงคราม ผู้กระทำความผิด ระวังโทษประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี - 20 ปี

มาตรา 14 การลักลอกสอดแนม โดยเข้าไปในป้อม ค่าย เรือรบ หรือสถานที่ใด ๆ อันเป็นของทหาร ผู้กระทำความผิด ระวังโทษประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 15 การให้ความช่วยเหลือ หรือปิดบังผู้ลักลอกสอดแนม โดยที่รู้อยู่แล้วว่าเป็นศัตรู ผู้กระทำความผิด ระวังโทษประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 16 ทหารที่กระทำการเกลี้ยกล่อมให้ผู้อื่น กลายเป็นพวกของศัตรู ผู้กระทำความผิด ระวังโทษประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 17 นายทหารที่บังคับกองทหาร ป้อม ค่าย เรือรบ หรือ สถานที่ใด ๆ ถ้ายังไม่สิ้นกำลังและยังสามารถต่อสู้ศัตรูอยู่ได้ หากยอมแพ้ให้แก่ศัตรู ผู้กระทำความผิด ระวังโทษประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี - 20 ปี

มาตรา 18 การยุยง หรือข่มขืนใจ นายทหารบังคับกองทหาร ป้อม ค่าย เรือรบ หรือสถานที่ใด ๆ ให้อยอมแพ้แก่ข้าศึก ผู้กระทำความผิดระวางโทษประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี – 20 ปี

มาตรา 19 นายทหารเรือซึ่งมีหน้าที่ควบคุมเรือของทหาร ได้ถอยเรือออกจากสถานที่รบ ในขณะที่รบ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ผู้กระทำความผิดระวางโทษประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี – 20 ปี

มาตรา 27 (1) นายทหารที่ได้บังอาจทำลายหรือละทิ้งเครื่องศาสตราวุธ กระสุนดินปืน หรือ เครื่องยุทนาการใด ๆ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู ผู้กระทำความผิดระวางโทษประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 1 ปี – 20 ปี

มาตรา 29 (1) ทหารที่ได้รับมอบหมายให้อยู่ยามรักษาการณ์ หาก ละทิ้งหน้าที่หรือไปเสียจากหน้าที่โดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู ผู้กระทำความผิดระวางโทษประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี – 20 ปี

มาตรา 30 (1) ทหารที่ขัดขืนหรือละเลยไม่ได้กระทำตามคำสั่งอย่างใด ๆ ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู ผู้กระทำความผิดระวางโทษประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 3 ปี – 20 ปี

มาตรา 31 (1) ทหารที่ขัดขืนไม่ได้กระทำตามคำสั่งอย่างใด ๆ โดยการแสดงความขัดขืนด้วยกิริยา หรือวาจาองอาจต่อหน้าทหารถืออาวุธ ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู ผู้กระทำความผิดระวางโทษประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี – 20 ปี

มาตรา 36 (1) การใช้กำลังทำร้ายทหารยามรักษาการณ์ หรือทหาร อยู่ยามประจำหน้าที่ ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู ผู้กระทำความผิดระวางโทษประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี – 20 ปี

มาตรา 38 (1) ทหารซึ่งได้ใช้กำลังประทุษร้ายด้วยกำลังแก่ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไป ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู ผู้กระทำความผิดระวางโทษประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี – 20 ปี

มาตรา 42 (1) ทหารได้ทำการมั่วสุม ณ สถานที่ใด ๆ กันตั้งแต่ 5 คน ขึ้นไป ใช้กำลังทำร้าย หรือขู่เชื่อว่าจะทำร้าย หรือ กระทำการใด ๆ ขึ้น ให้มีความวุ่นวายเกิดขึ้นในบ้านเมือง ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู ผู้กระทำความผิดระวางโทษประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 3 ปี – 20 ปี

มาตรา 43 (1) ทหารได้ทำการมั่วสุม ณ สถานที่ใด ๆ กันตั้งแต่ 5 คน ขึ้นไป ใช้กำลังทำร้าย หรือขู่เชื่อว่าจะทำร้าย หรือ กระทำการใด ๆ ขึ้น ให้มีความวุ่นวายเกิดขึ้นในบ้านเมือง ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู และปรากฏว่ามีทหารตั้งแต่คนหนึ่งขึ้นไปมีอาวุธ ผู้กระทำความผิดระวางโทษประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี – 20 ปี

มาตรา 46 (1) ความผิดฐานหนีราชการ และเป็นการหนีเข้าไปอยู่กับพวกศัตรู ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา 52 การกระทำด้วยความประสงค์ที่จะบ่อนทำลายให้สมรรถภาพของกรมกองทหาร เสื่อมทรามลง อันเป็นส่วนหนึ่งของแผนที่จะล้มล้างรัฐบาลหรือเพื่อให้ เปลี่ยนแปลงประเพณีทางการเมืองหรือเศรษฐกิจของทหาร ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539

มาตรา 12 การหน่วงเหนี่ยว กักขัง กระทำด้วยประการใดให้ ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกายหรือทำร้ายร่างกาย หรือขู่เชือดด้วยประการใด ๆ ว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้อื่น เพื่อข่มขืนใจให้ผู้อื่นนั้นกระทำการค้าประเวณี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต

พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490

มาตรา 78 การใช้อาวุธปืน เครื่องกระสุน หรือวัตถุระเบิด นอกจากที่กำหนดในกฎกระทรวง ที่อนุญาตให้ออก ได้นำไปใช้ในการกระทำผิด ได้แก่ ฆ่าผู้อื่น เรียกค่าไถ่ กรรโชกทรัพย์ ชิงทรัพย์ และ ปล้นทรัพย์ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 (แก้ไขล่าสุด พ.ศ. 2560)

มาตรา 65 ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ถ้าการกระทำ ความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา 66 ผู้ใดจำหน่ายหรือมีไว้ครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 โดยไม่ได้รับอนุญาตและมีปริมาณค่านวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไปต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต

หมายเหตุ: คำจำกัดความและปริมาณของยาเสพติดประเภท 1 ที่มีโทษประหารชีวิต

1. ยาเสพติดประเภท 1 คือ ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง มี 75 รายการที่สำคัญ เช่น เฮโรอีน แอมเฟตามีน แมทแอมเฟตามีน เอกซ์ตาซีและแอลเอสดี เป็นต้น

2. การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ตามปริมาณดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

(1) เด็กซ์ไทรโลเซอร์ไซด์ หรือ แอล เอส ดี มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ 0.75 มิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวน 15 หน่วยการใช้ขึ้นไปหรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่ 300 มิลลิกรัมขึ้นไป

(2) แอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์แอมเฟตามีน มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ 375 มิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวน 15 หน่วยการใช้ขึ้นไป หรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่ 1.5 กรัมขึ้นไป

(3) ยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 นอกจาก (1) และ (2) มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ 3 กรัมขึ้นไป

มาตรา 93 ผู้ใดใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดตามวรรคสามเป็นเฮโรอีนผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเป็นสองเท่า และถ้าเป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

จาก 55 ฐานความผิดตั้งข้อมูลข้างตน สามารถจำแนกเป็นประมวลความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาจำนวน 33 ฐาน ความผิดตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ จำนวน 5 ฐาน และความผิดตามกฎหมายอาญาทหารจำนวน 17 ฐาน พบว่ามีความผิดหลายมาตราที่ไม่สอดคล้องกับความผิดอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางสหประชาชาติ เช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับการทุจริต และความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง เป็นต้น

โดยมาตราที่สอดคล้องต่อการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติเป็นการกระทำความผิดที่มีเจตนาฆาตกรรมและมีผลทำให้ผู้อื่นเสียชีวิตนั้นมีดังต่อไปนี้

1. การปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์มาตราที่เกี่ยวข้อง 107 และ 111
2. การปลงพระชนม์พระราชินีรัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์มาตราที่เกี่ยวข้อง 109 และ 111
3. การฆ่าหรือพยายามฆ่าราชาธิบดีราชาินีราชสามีรัชทายาทหรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ ซึ่งมีสัมพันธไมตรีกับผู้แทนรัฐต่างประเทศซึ่งได้รับแต่งตั้งให้มาสู่พระราชสำนัก มาตราที่เกี่ยวข้อง 132
4. การฆ่าผู้อื่น มาตราที่เกี่ยวข้อง 288
5. การฆ่าผู้อื่นที่กฎหมายกำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องได้รับโทษหนักขึ้น เช่น การฆ่าบุพการีฆ่าเจ้าพนักงานที่กระทำตามหน้าที่การฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน เป็นต้น มาตราที่เกี่ยวข้อง 289

2.6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

การลงโทษประหารชีวิตเป็นรูปแบบของการลงโทษที่มีอยู่ในสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่กระบวนการในการประหารชีวิตนั้นมีวิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงเรื่อยมา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นจากปัจจัยหลายประการ จากการศึกษากระบวนการลงโทษประหารชีวิตในยุคต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของประเทศไทย โดยเปรียบเทียบกับกระบวนการลงโทษประหารชีวิตในประเทศต่าง ๆ ทั้งที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร ระบบกฎหมายจารีตประเพณี และปกครองในระบอบสังคมนิยม รวมทั้งกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งประเทศไทยให้ความรับรองและเข้าเป็นภาคีแล้ว พบว่ามีปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการกำหนดกระบวนการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทยซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามแต่ละสมัย ดังนี้ (ณัฐพร นครอินทร์, 2553)

2.6.1 ปัจจัยด้านคติความเชื่อศาสนา

จากการที่ประเทศไทยมีประวัติศาสตร์อย่างยาวนานตั้งแต่สมัยสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี รัตนโกสินทร์ รวมระยะเวลาแล้วประมาณ 700 ปี และจากที่ตั้งของประเทศไทยซึ่งอยู่บริเวณคาบสมุทรอินโดจีน จึงได้รับอิทธิพลมาจากหลากหลายชาติ และที่มีอิทธิพลอย่างมากคือ ประเทศอินเดียและจีน

อิทธิพลสำคัญที่ประเทศไทยได้รับจากประเทศอินเดียคือ ศาสนา โดยเฉพาะศาสนาพุทธ โดยศาสนาพุทธนิกายหินยานได้รับการวางรากฐานอย่างเป็นปึกแผ่นในผืนแผ่นดินไทย อันจะเห็นได้จากสถาบันสงฆ์ ซึ่งเป็นหนึ่งในพระรัตนตรัยและเป็นผู้สืบทอดศาสนามีวิวัฒนาการอย่างเป็นระบบและยาวนาน พระมหากษัตริย์ไทยหลายพระองค์ทรงผนวชเพื่อศึกษาพระพุทธศาสนาและการเข้าพระราชหฤทัยในหลักธรรมและสังคมสงฆ์ ซึ่งประวัติศาสตร์ของประเทศไทยนั้นเรื่องของศาสนาและอาณาจักรจะเกี่ยวข้องประสานกันอย่างแนบแน่น จนแยกกันแทบไม่ออกและมีส่วนต่อการดำรงคงอยู่ของชาติไทยมาตลอดระยะเวลาอันยาวนาน (จารุณี ฐานรตากร, ม.ป.ป.) นอกจากศาสนาพุทธจะมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของประชาชนโดยทั่วไป รวมถึงอิทธิพลต่อสังคมแล้วศาสนาพุทธยังกลมกลืนและแทรกซึมอยู่ในระบบกฎหมายของไทยด้วย

หากพิจารณาจากกฎหมายมั่งรายศาสตร์ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในอาณาจักรล้านนา ในสมัยเดียวกับกรุงสุโขทัยนั้น จะพบว่าการกระทำความผิดด้วยการทำลายกุฎีวิหารพระพุทธรูป และลักขงพระสงฆ์ มีโทษหนักถึงขั้นประหารชีวิต นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากกฎหมายในสมัยกรุงศรีอยุธยา เมื่อมีการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับสถาบันศาสนา ทั้งในส่วนของอุโบสถ พระพุทธรูป รวมถึงพระสงฆ์ ย่อมต้องได้รับโทษที่หนักและรุนแรง

นอกจากนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการลงโทษประหารชีวิตนั้น จากบทบัญญัติของกฎหมายสมัยอยุธยาและกฎหมายตราสามดวงซึ่งกำหนดกระบวนการลงโทษไว้นั้น จะเห็นได้ว่า

กระบวนการในการลงโทษเป็นไปในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ มีการทรมานร่างกายก่อนที่จะมีการดำเนินการประหารชีวิต และภายหลังจากการประหารชีวิตแล้ว ก็จะมีการประจาน แต่หากจะพิจารณาถึงอิทธิพลของศาสนาพุทธที่มีต่อกระบวนการในการลงโทษประหารชีวิตนั้น สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของศาสนาพุทธมากที่สุดคงเป็นวิธีการลงโทษประหารชีวิตไว้ซึ่งกำหนดไว้ถึง 21 สถาน ทั้งตามกฎหมายสมัยอยุธยาและกฎหมายตราสามดวงนั่นเอง

อย่างไรก็ดี แม้วิธีการลงโทษประหารชีวิตดังกล่าวจะมีความโหดร้ายทารุณ และมีความเห็นว่ามันที่จริงแล้ววิธีการลงโทษประหารชีวิต 21 สถานที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้นไม่มีการใช้จริง มีเพียงเป็นการข่มขู่ให้คนกลัวกระทำความผิด หรือแม้มีการใช้ก็เป็นจำนวนน้อย แต่หากบัพัญญัติดังกล่าวมีเพื่อการข่มขู่จริง ก็ยังเห็นถึงอิทธิพลของปัจจัยทางด้านคติความเชื่อตามแนวทางของพระพุทธศาสนาว่า หากกระทำความผิดร้ายแรงจะได้รับโทษเหมือนกับการลงโทษในนรก กล่าวคือเป็นการนำความเชื่อในเรื่องนรกในเรื่องสวรรค์มาใช้ในการข่มขู่ อีกทั้ง แม้ต่อมามีการยกเลิกกฎหมายตราสามดวง และมีการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ขึ้นมาใช้แทนโดยกำหนดวิธีการประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะแทน ซึ่งนับเป็นการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการของประหารชีวิตนั้น อาจมีความเห็นว่าเหตุที่ใช้วิธีการประหารชีวิตดังกล่าว เนื่องจากในสมัยอยุธยาและสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจะมีการกำหนดวิธีการประหารชีวิตดังกล่าว เนื่องจากในสมัยอยุธยาและสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจะมีการกำหนดวิธีการประหารชีวิตไว้เป็น 21 สถาน แต่ในความเป็นจริงแล้ว วิธีการที่ใช้คือการตัดศีรษะ เมื่อมีการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 จึงนำวิธีการที่มีใช้กันอยู่มาบัญญัติไว้ในกฎหมายนี้ แต่หากพิจารณาในแง่ของปัจจัยทางคติความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาจะเห็นได้ว่า การตัดศีรษะด้วยดาบ ก็เป็นหนึ่งในกรรมกรณ 26 อย่าง ซึ่งใช้ลงโทษคนพาล นอกจากนี้ ตามประวัติศาสตร์ของไทย จะเห็นว่า การประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะของไทยนั้นจะเป็นการตัดศีรษะด้วยดาบเสมอ ไม่เคยปรากฏว่ามีการตัดศีรษะด้วยขวานดังที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ของอังกฤษ หรือญี่ปุ่น ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าวิธีการประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะด้วยดาบนี้ ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดและความเชื่อทางด้านพระพุทธศาสนาด้วยเช่นกัน

แต่ในแง่ของคติความเชื่อทางด้านศาสนาอื่น ๆ นอกจากพระพุทธศาสนา เช่น ศาสนาอิสลาม ซึ่งกฎหมายที่ใช้เป็นกฎหมายศาสนานั้น กลับไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีผลต่อกระบวนการลงโทษประหารชีวิตของไทยแต่อย่างใด แม้ปัจจุบันผู้คนทางใต้ของประเทศไทย ส่วนมากจะนับถือศาสนาอิสลาม แต่ก็มีได้นำบัพัญญัติเกี่ยวกับการลงโทษตามกฎหมายศาสนาของตนมาใช้ด้วย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะศาสนาอิสลามมิใช่ศาสนาที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทยดังเช่นศาสนาพุทธ และการแผ่ขยายของศาสนาอิสลามก็มีอิทธิพลในประเทศไทยเพียงบางส่วนเท่านั้นและกฎหมายของไทยที่ใช้อยู่นั้นก็เพียงพอและสามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ในการลงโทษได้ตลอดจนกระบวนการประหารชีวิตที่มีอยู่บางส่วนก็ใกล้เคียงกับกฎหมายศาสนาของอิสลาม ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องนำกฎหมาย

ศาสนาอิสลามมาใช้อีก ศาสนาอิสลามจึงมิได้มีอิทธิพลต่อการกำหนดกระบวนการประหารชีวิตในประเทศไทย (ปรีชา ช้างขวัญยืน และ คณะ, 2551)

แนวคิดของอิสลามกับโทษประหารชีวิต

กฎหมายอิสลาม หมายถึง หลักปฏิบัติตามบทบัญญัติโดยมีที่มาจากคัมภีร์อัลกุรอาน อัซซุนนะฮ์ อัลอิจญ์มาอ์ และอัลกียาซ พระผู้เป็นเจ้าของได้ประทานบทบัญญัติหรือกฎหมายอิสลามในมิติของระดับความ จำเป็น โดยมีเจตนารมณ์พื้นฐาน 5 ประการ ได้แก่

- 1) เพื่อรักษาและปกป้องศาสนา
- 2) รักษาชีวิต โดยห้ามมิให้ละเมิดต่อชีวิตของผู้อื่นและการฆ่าตัวตาย
- 3) รักษาทรัพย์สิน ห้ามมิให้ละเมิดต่อทรัพย์สินของผู้อื่น การได้มาของทรัพย์สินในทางมิชอบ ตลอดจนการนำทรัพย์สินไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง
- 4) รักษาสติปัญญา ห้ามมิให้ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เป็นการทำลายสติปัญญาของตนเอง
- 5) รักษาเชื้อสายวงศ์ตระกูล โดยสนับสนุนให้แต่งงานและ มีบุตร ขณะเดียวกันก็กำหนดผู้ไม่แต่งงาน ทั้งที่มีความสามารถและความพร้อม

เจตนารมณ์พื้นฐานทั้ง 5 ประการนี้เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ดังนั้น อิสลามจึงห้ามพฤติกรรม ที่ละเมิดต่อหลักเจตนารมณ์พื้นฐานดังกล่าว หากละเมิดถือว่ามีความผิดและต้องรับโทษ พระผู้เป็นเจ้าของทรง กำหนดบทลงโทษในกฎหมายอาญาอิสลาม ผ่านคัมภีร์อัลกุรอานและพระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด บทลงโทษนั้นแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการก่อเหตุและสภาพความผิดหนักเบา โดยเชื่อว่า การลงโทษ ผู้กระทำผิดทำให้อาชญากรรมลดลงอันจะเป็นผลดีต่อความสงบสุขในสังคม กฎหมายอิสลามได้แบ่งความผิด ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- 1) อัลฮุดูด ความผิดที่มีบทลงโทษกำหนดไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานและพระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด จะบังคับใช้กับความผิดที่ผูกพันกับสิทธิของพระผู้เป็นเจ้าของ เช่น การผิดประเวณีการลักขโมย การเสพสิ่งมีนเมา
- 2) อัลกียศศ ความผิดที่มีบทลงโทษ สำหรับการฆ่าคนตายโดยเจตนา และการทำร้ายร่างกายจนเป็น ผลให้เกิดการบาดเจ็บ หรือสูญเสียอวัยวะ
- 3) อัตตะฮ์ซีร ความผิดที่ไม่มีบทลงโทษบัญญัติไว้เช่น การปฏิเสธการปฏิบัติละหมาด การลักขโมย สิ่งของเพียงเล็กน้อย แต่ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล โดยจะพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้กระทำผิด และสังคม และเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่สังคมในอนาคต

ความผิดทั้ง 3 ประเภทนี้มีบทลงโทษที่แตกต่างกันตั้งแต่การโบย การเขียน โดยจำนวนที่โบยหรือเขียน ขึ้นอยู่กับการกระทำผิด การตัดมือตัดเท้า ขึ้นอยู่กับจำนวนครั้งที่ลักขโมย และการประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะ

บทลงโทษที่ถือว่าร้ายแรงที่สุดคือการประหารชีวิต แม้ว่าชีวิตมนุษย์จะได้รับความคุ้มครองจาก ศาสนาอิสลามและเป็นสิ่งต้องห้าม แต่ความผิดในบางกรณีอิสลามอนุมัติให้ทำลายชีวิตนั้นได้โดยการประหาร พระผู้เป็นเจ้าทรงมีดำรัสในคัมภีร์อัลกุรอานโดยความหมายว่า

“และพวกเจ้าอย่าฆ่าชีวิตซึ่งพระผู้เป็นเจ้าทรงห้ามไว้เว้นแต่เพื่อความเที่ยงธรรม”

(บทอัลอิสรอฮ์: 33)

โองการข้างต้นบ่งบอกว่า พระผู้เป็นเจ้าทรงห้ามการฆ่าชีวิต นอกเสียจากเพื่อความยุติธรรม หมายความว่า ชีวิตเป็นสิ่งต้องห้าม แต่เมื่อใดก็ตามที่มีความชอบธรรม ก็อาจจะประหารชีวิตนั้นได้ กฎหมาย อาญาอิสลามได้กำหนดความผิดที่อนุมัติให้ประหารชีวิตได้ 5 ฐานความผิด คือ 1) การฆาตกรรม คือการฆ่า ผู้อื่นโดยเจตนา 2) การสละสถานภาพความเป็นมุสลิมโดยเจตนา 3) การผิดประเวณีการมีเพศสัมพันธ์ที่ มิชอบ สำหรับชายหรือหญิงที่เคยผ่านการแต่งงานมาแล้ว 4) การปล้นทรัพย์ และ 5) การเป็นกบฏต่อรัฐ

บทลงโทษประหารชีวิตในกฎหมายอาญาอิสลามยังคงบังคับใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน สำหรับการประหาร ชีวิตในกฎหมายอาญาอิสลามนั้น แตกต่างกันในเรื่องวิธีการประหาร ที่ขึ้นอยู่กับวิธีการกระทำ ความผิด มี 2 วิธี ได้แก่ 1) วิธีเฉพาะของการกระทำความผิด คือการขว้างด้วยก้อนหินในความผิดฐานผิดประเวณีสำหรับผู้ที่เคย ผ่านการแต่งงานมาแล้ว 2) วิธีการทั่วไป คือตัดศีรษะ ในความผิดฐานฆ่า ผู้อื่นโดยเจตนา การปล้นทรัพย์การ เป็นกบฏต่อรัฐอิสลาม และการสละสถานภาพความเป็นมุสลิมโดยเจตนา (อดิศักดี นุซมี, 2561)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กฎหมายอาญาอิสลามที่บัญญัติให้ประหารชีวิต

การกบฏ เป็นการลงโทษแบบ “ดาต่อตา ฟันต่อฟัน” หรือการฆ่าให้ตายตกตามกัน ใช้ลงโทษ ผู้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ชาวอาหรับในยุคก่อนอิสลามถือว่า คนในเผ่าหรือในตระกูลต้องมีส่วนร่วม รับผิดชอบกับการกระทำของบุคคลที่อยู่ในตระกูลเดียวกัน นอกจากจะประกาศต่อสาธารณชนว่าได้ขับฆาตกร ออกจากเผ่าหรือตระกูลแล้ว เนื่องจากตระกูลของฝ่ายที่ถูกสังหารจะเรียกร้องให้ประหารฆาตกร หรือบางครั้ง เรียกร้องให้ประหารบุคคลที่อยู่ในตระกูลเดียวกับฆาตกรด้วย จนเป็นสาเหตุให้เกิดการสู้รบประหัตประหารกัน ระหว่าง 2 ตระกูล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากผู้ที่ถูกสังหาร อยู่ในตระกูลที่มีเกียรติและมีสถานะทางสังคม ต่อมาในยุคของอิสลาม มีการบัญญัติบทลงโทษและขอบเขตของการลงโทษไว้อย่างยุติธรรม บทลงโทษในกฎหมายอาญาอิสลามตามความผิดฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา บัญญัติให้ประหารชีวิตตายตกไปตามกัน ดังที่พระผู้เป็นเจ้ามีดำรัสไว้โดยความหมายว่า

“ผู้ศรัทธาทั้งหลาย การประหารฆาตกรให้ตายตาม ในกรณีที่มีผู้ถูกฆ่าตายนั้น ได้ถูกกำหนด
แก่ พวกเจ้าแล้ว”

(บทอัลบะเกาะเราะฮ์: 178)

“และเราได้บัญญัติแก่พวกเขาไว้ในคัมภีร์นั้นว่า แท้จริงชีวิตด้อยกว่าชีวิต”

(บทอัลมาอิดะฮ์: 45)

บทลงโทษในกฎหมายอาญาอิสลามที่บัญญัติให้ประหารชีวิตในฐานความผิดฆ่าผู้อื่นโดย
เจตนา การมีเพศสัมพันธ์ที่มีขอบสำหรับชายหรือหญิงที่ผ่านการแต่งงานมาแล้ว และการสิ้นสภาพ
จากการเป็นมุสลิม จาก พระวณะของศาสดามุฮัมมัดระบุไว้โดยความหมายว่า

“ไม่เป็นที่อนุมัติให้ประหารมุสลิม ที่กล่าวปฏิญาณว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์และ
ปฏิญาณ ว่าฉันคือศาสนทูตของอัลลอฮ์นอกจาก 1 ใน 3 กรณีคือ ชีวิตต่อชีวิต (การฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา)
การผิดประเวณี สำหรับบุคคลที่เคยผ่านการแต่งงานมาแล้ว และผู้ที่ละทิ้งศาสนาอิสลาม”

(บันทึกโดยอัลบุกอริย์: 6484 และ มุสลิม: 1676)

บทลงโทษในกฎหมายอาญาอิสลามที่บัญญัติให้ประหารชีวิตในความผิดฐานปล้นทรัพย์ดังที่
ระบุผู้ เป็นเจ้ามีดำรัสไว้โดยความหมายว่า

“แท้จริงการตอบแทนแก่บรรดาผู้ที่ทำสงครามต่อพระผู้เป็นเจ้าและศาสนทูตของพระองค์
และ พยายามบ่อนทำลายในแผ่นดินนั้น คือการที่พวกเขาจะถูกฆ่าหรือถูกตรึงบนไม้กางเขน หรือมือ
ของพวกเขาและ เท้าของพวกเขาจะถูกตัดสลัดข้าง หรือถูกเนรเทศออกไปจากแผ่นดิน”

(บทอัลมาอิดะฮ์: 33)

บทลงโทษในกฎหมายอาญาอิสลามที่บัญญัติให้ประหารชีวิตในความผิดฐานเป็นกบฏต่อรัฐ
พระองค์มี ดำรัสไว้โดยความหมายว่า

“และหากมีสองฝ่ายจากบรรดาผู้ศรัทธาทะเลาะวิวาทกัน พวกเจ้าก็จงไกล่เกลี่ยระหว่างทั้ง
สองฝ่าย หากฝ่ายหนึ่งในสองฝ่ายนั้นละเมิดอีกฝ่ายหนึ่ง พวกเจ้าก็จงปรามฝ่ายที่ละเมิดจนกว่าฝ่ายนั้น
จะกลับสู่พระ บัญชาของพระผู้เป็นเจ้า ฉะนั้นหากฝ่ายนั้นกลับ (สู่พระบัญชาของพระผู้เป็นเจ้า) แล้ว
พวกเจ้าก็จง ประนีประนอมระหว่างทั้งสองฝ่ายด้วยความยุติธรรม และพวกเจ้าจงให้ความเที่ยงธรรม
(แก่ทั้งสองฝ่าย) เถิด แท้จริงพระผู้เป็นเจ้า ทรงรักใคร่บรรดาผู้ให้ความเที่ยงธรรม”

(บทอัลฮุกุญรอต: 9)

ฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิตในกฎหมายอาญาอิสลาม จำนวน 5 ฐานความผิด
ดังที่ได้ กล่าวมาข้างต้น เป็นฐานความผิดที่มีโทษประหารชีวิตซึ่งพระผู้เป็นเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้ใน
คัมภีร์อัลกุรอานและ พระวณะของศาสดามุฮัมมัด ที่ไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงไปเป็นอื่นได้แม้ว่า
สังคมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร หรือวันเวลาจะผ่านไปอีกกี่ยุคก็สมัย นั่นคือแนวคิดและความเชื่อใน

แนวทางของศาสนาอิสลาม แต่การลงโทษ ประหารชีวิตนั้นเป็นของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ ซึ่งจะปฏิบัติหลังจากที่ดำเนินการตามขั้นตอนและ กระบวนการที่กฎหมายอาญาอิสลามได้กำหนดไว้เท่านั้น บุคคลทั่วไปไม่สามารถนำกฎหมายดังกล่าวมา ดำเนินการพิพากษาและลงโทษผู้หนึ่งผู้ใดได้โดยพลการ แม้ว่าบุคคลนั้นจะกระทำความผิดอย่างชัดเจน ไม่ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิด หรือผู้ถูกกระทำ เป็นคนในครอบครัวของตนก็ตาม ทั้งนี้เพื่อป้องกันความวุ่นวาย ความสับสน ความไม่เป็นระเบียบ อย่างไรก็ตาม ในกรณีฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา นั้น บางครั้งผู้พิพากษาอาจมอบตัว ผู้กระทำผิดให้ทนายของ ผู้ถูกฆาตกรรม ได้ประหารชีวิตฆาตกรด้วยตนเอง ต่อหน้าผู้พิพากษาได้ทั้งนี้เพื่อให้ จิตใจของทนายผู้ นั้นสงบลง และเลิกความคิดที่จะแก้แค้นต่อกัน พระผู้เป็นเจ้ามีดำรัสไว้โดยความหมายว่า

“และผู้ใดถูกฆ่าอย่างยุติธรรม ดังนั้นเราได้อำนาจแก่ผู้ปกครองของเขา ฉะนั้นอย่าได้ ล่วงเกิน ขอบเขตในเรื่องการฆ่า แท้จริงเขา (ผู้ถูกฆาตกรรม) จะได้รับความช่วยเหลือ”

(บทอัลอิสรอฮ์: 33)

ทนายของผู้ถูกฆาตกรรมอาจตกลงเจรจากับฆาตกร เพื่อให้ฆาตกรชดเชยค่าสินไหมทดแทน แลกกับ การละโทษประหารชีวิต ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าว ได้แก่อูฐจำนวน 100 ตัว ประกอบด้วย อูฐอายุ 3 ปี 30 ตัว อูฐอายุ 4 ปี 30 ตัว และอูฐที่กำลังท้อง 40 ตัว นอกจากนั้น ทนายยังสามารถ เรียกร้องค่าทดแทนได้มากกว่า นั้นอีก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตกลงกันระหว่าง 2 ฝ่าย ทุกการฆ่าจะมีข้อ อนุโลม ให้สิทธิญาติของผู้ตายว่าจะเลือกให้ดำเนินคดีถึงที่สุด ฆ่าให้ตกตามกันไปหรือไม่ เพราะอิสลาม คำนึงถึงความมีจิตใจของปวงชนธรรมดาที่มีความแค้นอยู่ในใจ จะทำอะไรไม่ให้เกิดการตามฆ่าล้าง แค้น แต่ผ่านกระบวนการทางกฎหมาย จึงต้องมีกระบวนการ หากคดีใดมีความคลุมเครือ โทษสูงสุด เป็นอัยยัก (อดิศักดิ์ นุซมี, 2561)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.6.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและทรัพยากร

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและทรัพยากรนับเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งส่งผลต่อการลงโทษ ประหารชีวิต ซึ่งเศรษฐกิจและทรัพยากรในที่นี้ได้หมายความเพียงระบบเศรษฐกิจและภาวะทาง เศรษฐกิจของประเทศเท่านั้น หากยังหมายความรวมถึงความสามารถในการจัดหาและพัฒนา ทรัพยากรของรัฐด้วย กล่าวคือ เมื่อพิจารณาจากกระบวนการลงโทษประหารชีวิตตามกฎหมายสมัย อยุธยาและกฎหมายตราสามดวง ซึ่งในช่วงนั้นสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยยังเป็นไปในลักษณะ ของการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเอง อาชีพหลักยังคงเป็นการทำเกษตรกรรม และหากพิจารณาใน แง่ของทรัพยากร และหากพิจารณาในแง่ของทรัพยากรหรือภาวะที่จะนำมาใช้ในกระบวนการลงโทษ ประหารชีวิตได้นั้นก็จะเป็นเพียงหอก ดาบ หรือขวาน ที่มีการใช้งานและพัฒนาอยู่ในสมัยนั้น กล่าวคือ เป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในขณะนั้นมาเป็นเครื่องมือในการลงโทษประหารชีวิต โดยที่รัฐมิได้ แสวงหาทรัพยากรในรูปแบบใหม่มาใช้ดำเนินการประหารชีวิตแทน และในขณะนั้น แม้มีการใช้อาวุธ

ปิ่นหรือปิ่นใหญ่อยู่บ้าง แต่ก็นับว่าเป็นเครื่องมือที่มีราคาสูง และจะใช้ในยามสงครามเท่านั้น มิได้นำมาใช้ในการลงโทษแต่อย่างใด แต่ต่อมาเมื่อระบบทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงมาเป็นระบบเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับการค้าและการอุตสาหกรรมมากขึ้น ทรัพยากรที่มีอยู่ก็มีการพัฒนา จึงมีการเปลี่ยนการลงโทษประหารชีวิตด้วยการใช้ดาบ มาเป็นการยิงเสียชีวิตโดยการยิงปืนแทน ทั้งนี้ เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าวเกิดเหตุการณ์ในช่วงสงครามโลก ประกอบกับอาวุธปืนเป็นทรัพยากรที่มีการใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้น ส่งผลให้การเข้าถึงทรัพยากรสะดวกมากขึ้น จึงมีการใช้ปืนในการลงโทษประหารชีวิตแทน และเมื่อต่อมามีการใช้การฉีดยาหรือสารพิษก็มีการพิจารณาถึงต้นทุนในการดำเนินการเช่นกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า ราคาของยาหรือสารพิษที่ใช้มีราคาต่ำกว่าการใช้ปืนในการลงโทษประหารชีวิต ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กระบวนการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทยมีวิวัฒนาการมาจนถึงปัจจุบัน (กฤตยชญ์ ศิริเขต, 2545)

2.6.3 ปัจจัยทางด้านสังคม

ภาวะทางสังคมย่อมส่งผลต่อวิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเมื่อภาวะทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป กฎหมายก็ย่อมเปลี่ยนแปลงตาม ซึ่งกฎหมายในที่นี้ย่อมหมายถึงความรวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตด้วย ทั้งนี้ เนื่องด้วยเป้าหมายของสังคมและทัศนคติของคนในสังคมในสมัยก่อน กล่าวคือ ในสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้นนั้น เป้าหมายในการลงโทษประหารชีวิตคือการแก้แค้นทดแทนและการข่มขู่ยับยั้งมิให้ผู้อื่นกระทำความผิด อีกทั้งทัศนคติของคนในสังคมมองว่าเมื่อมีการกระทำความผิด โทษที่จะได้รับก็ควรที่จะสาสมกับความผิดที่กระทำและควรตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมโดยเด็ดขาด นั่นคือการประหารชีวิต ประกอบกับสภาพสังคมในสมัยนั้นยังมีขนาดเล็ก มีการไปมาหาสู่และข่าวสารไปถึงกันโดยง่าย ดังนั้น กระบวนการลงโทษประหารชีวิตในสมัยนั้นจึงมีกระบวนการในการประจาน เช่น การตัดหัวเสียบประจาน หรือการขึ้นขาหยั่งประจาน และมีการประหารชีวิตในที่สาธารณะซึ่งประชาชนสามารถเห็นได้โดยง่าย ทั้งนี้เพื่อตอบสนองและสอดคล้องต่อวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่ประสงค์ให้เป็นการข่มขู่ยับยั้งและป้องปรามมิให้ผู้อื่นกระทำความผิดอีก แต่เมื่อเป้าหมายของการลงโทษเปลี่ยนแปลงไปเป็นการแก้ไขฟื้นฟู ประกอบกับสภาพสังคมเป็นสังคมที่ขยายกว้างมากขึ้น กระบวนการลงโทษประหารชีวิตก็แปรเปลี่ยนเปลี่ยนแปลงไป ไม่มีการประจานดังเช่นแต่ก่อน เพราะไม่อาจปรับให้เข้ากับสังคมที่ขยายตัวขึ้นได้ และการดำเนินการประหารชีวิตก็ไม่ได้ดำเนินการในที่สาธารณะเช่นในสมัยก่อน ทั้งนี้ เพราะเมื่อเป้าหมายเปลี่ยนแปลงไป ทัศนคติของคนในสังคมแปรเปลี่ยน กระบวนการลงโทษประหารชีวิตจึงมีวิวัฒนาการไปด้วยเช่นกัน (ยุทธ ศักดิ์เดชยนต์, 2545)

2.6.4 ปัจจัยด้านสังคมการเมืองระหว่างประเทศ

ปัจจัยด้านวิเทศสัมพันธ์หรือความสัมพันธ์กับนานาประเทศนั้นมีความสำคัญและส่งผลต่อการลงโทษประหารชีวิตในทุกสมัย กล่าวคือ ในสมัยอยุธยาที่มีการรับแนวความคิดเกี่ยวกับความเป็นทวารวษาของพระมหากษัตริย์จากขอม ซึ่งส่งผลต่อการลงโทษประหารชีวิตดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ว่าเมื่อมีการกระทำความผิดต่อพระมหากษัตริย์ก็ต้องมีการลงโทษที่รุนแรงและโหดร้ายทารุณ ครั้นเมื่อต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งประเทศไทยมีการติดต่อกับชาติตะวันตกเป็นอย่างมากในสมัยนั้น ประกอบกับการเสียดิสทิภาพนอกอาณาเขต อันเป็นผลให้คนในชาติและคนในตะวันตกไม่ต้องขึ้นศาลไทย จึงเป็นแรงผลักดันให้ประเทศไทยทำการปฏิรูประบบกฎหมายให้ทัดเทียมนานาอารยประเทศและพัฒนาสู่ความเป็นสากลมากขึ้น โดยมีการร่างกฎหมายลักษณะอาญาร.ศ.127 ซึ่งทำให้กฎหมายอาญาเป็นหมวดหมู่ และด้วยแนวความคิดด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งกำลังแพร่หลายและเจริญก้าวหน้าในแถบตะวันตกในยุคนั้น จึงส่งผลต่อการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทยซึ่งบัญญัติในกฎหมายลักษณะอาญาและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเริ่มมีแนวความคิดด้านสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แฝงอยู่ในกฎหมายดังกล่าว (ณัฐพร นครอินทร์, 2553)

2.6.5 ปัจจัยด้านมาตรฐานและแนวปฏิบัติของสหประชาชาติ

หากพิจารณาถึงวิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทยในช่วงหลังนับตั้งแต่ที่มีการติดต่อกับประเทศแถบตะวันตกในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จนกระทั่งปัจจุบัน พบว่าปัจจัยด้านวิเทศสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อกระบวนการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทยนั้น มิใช่เพียงความสัมพันธ์กับประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือเกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคมการเมืองโดยเฉพาะ หากเป็นความสัมพันธ์ของนานาประเทศร่วมกันในระดับพหุภาคี จึงเกิดปัจจัยด้านวิเทศสัมพันธ์ที่มีผลต่อกระบวนการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทยอีกประการคือกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่อรัฐ มิใช่บุคคลต่อบุคคลดังเช่นกฎหมายภายในประเทศ ดังนั้น เมื่อประเทศไทยอยู่ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศย่อมต้องผูกพันตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายระหว่างประเทศเหล่านี้ด้วย ทั้งนี้ มีสนธิสัญญาอันเป็นบ่อเกิดของกฎหมายระหว่างประเทศบางฉบับซึ่งมีเจตนารมณ์และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการลงโทษประหารชีวิต และเมื่อประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีตามสนธิสัญญาดังกล่าวย่อมต้องมีพันธกรณีและต้องถูกบังคับตามบทบัญญัติแห่งสนธิสัญญาเหล่านั้นด้วย

อนึ่ง กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับกระบวนการลงโทษประหารชีวิตซึ่งประเทศไทยให้การรับรองและเข้าภาคีนั้น ได้แก่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 ซึ่งรับรองสิทธิของมนุษย์ว่ามีสิทธิในการมีชีวิตอยู่ ผู้ใดจะมาพรากสิทธิดังกล่าวไปจากมนุษย์ตามอำเภอใจไม่ได้ กติกา

ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ.1966 ซึ่งรับรองสิทธิในการมีชีวิตอยู่ เช่นกัน แต่หากรัฐภาคียังคงมีการใช้โทษประหารชีวิตอยู่ โทษประหารชีวิตนั้นก็จะใช้กับความผิดที่ร้ายแรงที่สุดตามกฎหมายเท่านั้น อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ว่า ต้องมิให้บุคคลใดตกอยู่ภายใต้การทรมาน หรือการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งให้การคุ้มครองเด็กซึ่งหมายถึงบุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี โดยรัฐต้องประกันว่าจะไม่มีการลงโทษประหารชีวิตกับเด็กที่กระทำความผิด ซึ่งเมื่อประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสันธิสัญญาต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ประเทศไทยจึงมีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญาดังกล่าว จึงเป็นผลที่มีต่อวิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประหารชีวิตของประเทศด้วย

นอกจากนี้ สันธิสัญญาอีกฉบับที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทยก็คือ สันธิสัญญาต้นแบบว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ค.ศ.1990 ทั้งนี้ เนื่องจากการที่ประเทศไทยยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิต จึงเป็นอุปสรรคในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่นที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว อย่างไรก็ตาม สันธิสัญญาต้นแบบดังกล่าวได้วางแนวทางไว้สำหรับกรณีที่มีการร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนสำหรับคดีที่มีระวางโทษประหารชีวิต โดยวางหลักว่ารัฐผู้รับคำร้องขอสามารถปฏิเสธไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้ได้ แต่ก็มีข้อยกเว้นให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ หากรัฐผู้ร้องขอให้หลักประกันว่าจะไม่มีการลงโทษประหารชีวิต หรือแม้มีการลงโทษประหารชีวิตก็จะไม่มีการปฏิบัติตาม ซึ่งในข้อนี้ส่งผลกระทบต่อวิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย ในกรณีที่ต้องมีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนมาดำเนินคดีที่มีโทษประหารชีวิตในประเทศไทย ดังนั้น ปัจจัยดังกล่าวจึงส่งผลให้ประเทศไทยมีการยกเลิกพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ.2472 และมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ.2551 เพื่อเป็นการสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามสนธิสัญญาฉบับต้นแบบดังกล่าว จึงเห็นได้ชัดเจนว่าปัจจัยด้านกฎหมายระหว่างประเทศมีผลต่อวิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทยเป็นอย่างมาก

แม้ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการลงโทษประหารชีวิตจะมีอยู่หลายปัจจัย แต่จะเห็นได้ว่า แต่ละปัจจัยนั้นกลับมีผลมากหรือน้อยแตกต่างกันตามแต่ละสมัย เช่น ปัจจัยด้านคติความเชื่ออาจจะมีผลมากต่อวิวัฒนาการในสมัยอยุธยา แต่อาจมีผลน้อยลงในปัจจุบัน แต่ในบางช่วงของการเปลี่ยนแปลงปัจจัยทั้งหมดก็มีผลต่อวิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทยอย่างสอดคล้องกันจนไม่อาจแยกได้ว่ากระบวนการลงโทษประหารชีวิตนั้นเกิดจากปัจจัยใดมากกว่า หรือปัจจัยใดที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากกว่า ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าปัจจัยต่าง ๆ ทำงานด้วยกันอย่างเป็นระบบเพื่อผลักดันให้เกิดวิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประหารชีวิตมาจนปัจจุบัน

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาวิวัฒนาการในช่วงหลังมานี้จนถึงปัจจุบัน ตลอดจนแนวโน้มของวิวัฒนาการที่จะเป็นไปในอนาคต จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่มีผลมากที่สุดคือปัจจัยด้านวิเทศสัมพันธ์ โดยเฉพาะปัจจัยด้านกฎหมายระหว่างประเทศ

อนึ่ง สาเหตุที่ปัจจัยด้านคติความเชื่อซึ่งมีอิทธิพลต่อวิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประหารชีวิตในสมัยอยุธยามากที่สุด มีอิทธิพลลดลงมากในปัจจุบัน ในขณะที่ปัจจัยด้านกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งแต่เดิมนั้นไม่มีอิทธิพลต่อวิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประหารชีวิตกลับมาอิทธิพลมากที่สุดในปัจจุบัน เนื่องจากในสมัยก่อน มนุษย์ยังไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในธรรมชาติได้ จึงเชื่อว่ามีอำนาจเหนือธรรมชาติที่บันดาลให้เกิดสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น หากบุคคลใดฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของสิ่งเหนือธรรมชาติย่อมต้องได้รับการลงโทษที่รุนแรง ประกอบกับประเทศไทยมีคติความเชื่อในทางพุทธศาสนา โดยเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมเมื่อบุคคลใดกระทำความผิดย่อมต้องได้รับผลกระทบเป็นสิ่งตอบแทน ดังนั้น การลงโทษจึงต้องรุนแรงเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเชื่อในกฎแห่งกรรมดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ ปัจจัยด้านคติความเชื่อจึงมีผลต่อกระบวนการลงโทษประหารชีวิตในสมัยก่อนเป็นอันมาก

อย่างไรก็ดี เมื่อประเทศไทยได้มีการติดต่อกับชาติอื่นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันจึงเกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและถ่ายทอดความรู้จากต่างประเทศ ก่อให้เกิดความรู้ในทางวิทยาศาสตร์และได้รับแนวความคิดใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งเมื่อประเทศไทยรับแนวความคิดดังกล่าวมาใช้แล้วพบว่า เป็นแนวความคิดเดิมของตนมาสู่แนวความคิดใหม่ ประกอบกับมนุษย์เริ่มมีแนวความคิดเรื่องมนุษยนิยมและเหตุผลนิยม โดยเชื่อว่ามนุษย์มีสติปัญญาหรือเหตุผลของตนเอง จึงพยายามอธิบายสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง จึงส่งผลให้คติความเชื่อเปลี่ยนแปลงไปและมีอิทธิพลลดลง และเมื่อประเทศไทยได้รับแนวความคิดดังกล่าวมาด้วย จึงเป็นเหตุให้ปัจจัยด้านคติความเชื่อมีผลต่อวิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทยลดลงด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุที่ปัจจัยด้านกฎหมายระหว่างประเทศมีผลต่อวิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทยมากที่สุดในปัจจุบัน จะพบว่าเหตุผลที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากการมีปัจจัยด้านสังคมการเมืองระหว่างประเทศ กล่าวคือ มีการเปิดประเทศ ติดต่อกับค้าขายและมีความสัมพันธ์กับประเทศแถบตะวันตกมากยิ่งขึ้น ประกอบกับเกิดลัทธิแสวงหาอาณานิคม จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมโลก และจากกระแสของโลกที่แปรผันไปในทิศทางของการตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากขึ้น จึงเป็นแรงผลักดันให้ประเทศไทยต้องเข้าเป็นภาคีในสนธิสัญญาต่าง ๆ ในระดับพหุภาคี ประเทศไทยจึงปฏิเสธที่จะไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าว รวมถึงกระแสของประชาคมโลกไม่ได้

นอกจากนี้ เมื่อมีปัจจัยด้านวิเทศสัมพันธ์ ทั้งในด้านสังคมการเมืองระหว่างประเทศและด้านกฎหมายระหว่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องหรือกำหนดแนวทาง การเปลี่ยนแปลงกระบวนการลงโทษ

ประชากรชีวิตจะมีการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากที่สุด ทั้งนี้เพราะการติดต่อเชื่อมโยง และมีความสัมพันธ์กันระหว่างนานาประเทศมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น การตรวจสอบอย่างไม่เป็นทางการของนานาประเทศกว้างขวางมากขึ้น และเกิดการใช้อำนาจบังคับในเชิงเศรษฐกิจแทนที่การทำสงครามเช่นแต่เดิม ประกอบกับภายใต้แนวความคิดของยุคโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน จึงส่งผลให้ปัจจัยด้านกฎหมายระหว่างประเทศมีบทบาทมากที่สุดต่อวิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประชากรชีวิตในปัจจุบันนี้ (ณัฐพร นครินทร์, 2553)

2.7 ข้อถกเถียงเกี่ยวกับการลงโทษประชากรชีวิตในประเทศไทย

ในสังคมยุคปัจจุบันแนวโน้มของการใช้โทษประชากรชีวิตในหลายประเทศทั่วโลกมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยประเทศส่วนใหญ่ได้ยุติการประหารชีวิตไปแล้วไม่ว่าในทางกฎหมายหรือทางปฏิบัติ ด้วยเหตุที่หลายประเทศได้หันมาให้ความสำคัญตระหนักและให้การสนับสนุนในประเด็น “การยกเลิกโทษประชากรชีวิต” โดยเล็งเห็นว่าการประหารชีวิตเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน เพราะเป็นการละเมิดสิทธิในการมีชีวิตอยู่ที่มีมนุษย์ทุกคนพึงมีสิทธินี้เสมอ กัน โดยไม่คำนึงถึงสถานภาพ ชาติพันธุ์ ศาสนา หรือชาติกำเนิด ซึ่งเป็นสิทธิที่ไม่อาจพรากไปจากบุคคลได้ โดยถือเสมือนเป็นสิทธิที่ติดตัวของคนทุกคน พร้อมทั้งยังเห็นว่าการประหารชีวิตไม่ได้ยับยั้งอาชญากรรมรุนแรง หรือทำให้สังคมปลอดภัยขึ้นได้ กลับยิ่งจะทำให้สังคมเกิดความเลวร้ายมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบยุติธรรมทางอาญา ย่อมมีความเสี่ยงที่จะเกิดการเลือกปฏิบัติ หรือการตัดสินคดีที่มีความผิดพลาด ซึ่งนักโทษประหารชีวิตโดยส่วนใหญ่เป็นคนยากจน คนด้อยโอกาสไม่มีเงินจ้างทนายความ จึงไม่มีโอกาสในการที่จะต่อสู้คดีเพื่อให้ตนเองชนะคดีได้ ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีการรณรงค์ให้มีการยกเลิกโทษประชากรชีวิตในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกซึ่ง “การยุติการประหารชีวิต” มิใช่การยกเลิกหรือสนับสนุนให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษทางอาญาแต่อย่างใด หากแต่เพียงยุติการลงโทษที่ไม่คุ้มค่า ไม่สมเหตุสมผลและยังเป็นการลงโทษที่โหดร้ายลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พร้อมทั้งยังเป็นการลดความเสี่ยงที่โทษประชากรชีวิตจะถูกนำไปใช้กับ “ผู้บริสุทธิ์” อีกด้วย

การลงโทษประชากรชีวิตสำหรับประชาคมอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยประเทศสมาชิกจำนวน 10 ประเทศนั้น ประเทศกัมพูชาและฟิลิปปินส์ ได้ยกเลิกโทษประชากรชีวิตสำหรับความผิดทางอาญาทุกประเภท ส่วนประเทศลาว เมียนมาร์ และบรูไน ได้ยกเลิกโทษประชากรชีวิตในทางปฏิบัติ กล่าวคือ ยังคงไว้ซึ่งโทษประชากรชีวิตในตัวบทกฎหมาย แต่ไม่ได้มีการประหารชีวิตนักโทษในทางปฏิบัติ ส่วนประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และเวียดนาม ยังคงมีและใช้โทษประชากรชีวิต ซึ่งหากไม่มีการประหารชีวิต 10 ปีติดต่อกัน ทางองค์การสหประชาชาติจะถือว่าเป็นประเทศที่มีการยกเลิกโทษประชากรชีวิตในทางปฏิบัติทันที ซึ่งถือเป็นการพัฒนาการที่ดีด้านสิทธิมนุษยชนสำหรับประเทศไทยอีกก้าวหนึ่ง

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเดือนมิถุนายน 2561 ทางกรมราชทัณฑ์ก็ได้มีการประหารชีวิตนักโทษไปจำนวน 1 คน ในรอบ 9 ปี ที่ไม่มีการประหารชีวิตนักโทษมาก่อน ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนและมีผลกระทบโดยตรงต่อความรู้สึกของประชาชนโดยรวม และในอีกมุมมองหนึ่งประเทศไทยก็ถูกแรงกดดันจากนานาประเทศให้ต้องยกเลิกโทษประหารชีวิตด้วย เพราะเป็น 1 ใน 56 ประเทศไทยที่ยังคงใช้โทษประหารอยู่ ทั้งนี้ ไม่ได้หมายความว่าไม่นำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ แต่ให้พิจารณาว่าการลงโทษประหารชีวิตนั้นมีความเหมาะสมแล้วหรือไม่ และเพื่อเป็นการป้องกันการไม่ให้ความยุติธรรมต่อผู้บริสุทธิ์

หลักการกำหนดบทลงโทษประหารชีวิตเป็นประเด็นปัญหาที่ถกเถียงกันอยู่ในสังคมไทยว่า ควรจะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต หรือจะยังคงลงโทษประหารชีวิตกันต่อไปหรือไม่ โดยมีความเห็นเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายที่สนับสนุนให้มีการลงโทษประหารชีวิต และฝ่ายที่คัดค้านการลงโทษประหารชีวิต โดยฝ่ายสนับสนุนให้มีการลงโทษประหารชีวิต ให้เหตุผลว่าโทษประหารชีวิตเป็นเครื่องมือที่จำเป็นของกระบวนการยุติธรรมและการป้องกันอาชญากรรม ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษที่สาสมกับความผิดที่กระทำ นอกจากนี้โทษประหารชีวิตยังสามารถยับยั้งอาชญากรรมได้มากกว่าโทษจำคุก อย่างไรก็ตามฝ่ายที่คัดค้านการลงโทษประหารชีวิตให้เหตุผลว่า การประหารชีวิตเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ เป็นไปไม่ได้ที่การฆ่าเพื่อนมนุษย์จะเป็นสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิต การประหารชีวิตเป็นเรื่องไร้มนุษยธรรมและไร้ประโยชน์ โดยเหตุผลสนับสนุนแนวคิดทั้ง 2 ฝ่าย ดังนี้

2.7.1 แนวคิดฝ่ายสนับสนุนให้มีการลงโทษประหารชีวิต ให้เหตุผลไว้ ดังนี้ (ดวงดาว กิริติกานนท์, 2552)

1) โทษประหารชีวิตเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการยุติธรรม การลงโทษผู้กระทำความผิดต้องคำนึงถึงความยุติธรรมเป็นหลัก ความยุติธรรมที่แท้จริงไม่ใช่การแก้แค้นแต่หมายถึงการลงโทษที่เหมาะสมกับความผิดที่ได้กระทำ ถ้าทำผิดมากแต่ถูกลงโทษน้อยก็ถือว่าไม่เป็นธรรมกับฝ่ายที่ถูกกระทำ ในทางกลับกันหากกระทำผิดน้อยแต่ถูกลงโทษมากก็ไม่เป็นธรรมกับผู้กระทำความผิดเช่นกัน การประหารชีวิตนับว่าเป็นเป็นการลงโทษที่เหมาะสมและยุติธรรมสำหรับผู้กระทำความผิดร้ายแรง เช่น การฆ่าผู้อื่น ทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนาก็ตาม บุคคลทั่วไปเห็นควรให้มีการลงโทษประหารชีวิตเพราะคิดว่าความตาย คือ การชดใช้ที่เหมาะสมที่สุดสำหรับผู้กระทำความผิดที่โหดเหี้ยม ทั้งนี้ จุดมุ่งหมายของการลงโทษผู้กระทำความผิดมิใช่เพียงแต่ยับยั้งป้องกันไม่ให้ผู้อื่นกระทำความผิดเท่านั้น แต่จุดมุ่งหมายสำคัญของการลงโทษ คือ การชดใช้สิ่งที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำไว้ การประหารชีวิตจึงเหมาะสมแล้ว เพราะเป็นการชดใช้บุคคลนั้นออกจากสังคมตลอดไป ถ้าเพียงแต่กักตัวไว้ในที่คุมขังก็เท่ากับลงโทษน้อยกว่าโทษผู้กระทำความผิดสมควรได้รับ

2) โทษประหารชีวิตสามารถยับยั้งอาชญากรรมอย่างได้ผล เพราะทำให้ผู้ที่คิดจะทำผิดเกิดความกลัวไม่กล้าก่ออาชญากรรมที่รุนแรง ยิ่งมีบทลงโทษหนักมาก การก่ออาชญากรรมก็ยิ่งมีความเสี่ยงมาก และเมื่อมีความเสี่ยงมากจะส่งผลให้ไม่กล้าก่ออาชญากรรม การประหารชีวิตนอกจากจะทำให้ผู้กระทำผิดไม่กล้ากระทำผิดแล้วยังส่งผลไปถึงผู้อื่นด้วย ดังนั้น ความรุนแรงของโทษประหารชีวิตสามารถหยุดความคิดที่จะก่ออาชญากรรมได้ นอกจากนี้ การประหารชีวิตจะช่วยป้องกันไม่ให้ผู้กระทำผิดมีโอกาสกระทำผิดได้อีก ดังนั้น การทำให้ผู้กระทำผิดกลัวโทษทัณฑ์จึงเป็นมาตรการสำคัญที่ช่วยลดอาชญากรรมอย่างได้ผล

3) อาชญากรบางประเภทเป็นอันตรายเกินกว่าจะยอมให้มีชีวิตอยู่ต่อได้ อาชญากรบางประเภทสามารถก่ออาชญากรรมที่รุนแรง คือ ทำลายชีวิตผู้คนได้ทุกเมื่อโดยไม่มีเหตุผล บุคคลอันตรายเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นพวกต่อต้านสังคม ความเครียดทำให้เขาใช้ความรุนแรงเพื่อแสดงออกทางอารมณ์ เมื่อไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ก็มีความเสี่ยงสูงพวกเขาจะก่ออาชญากรรม และหากไม่มีการลงโทษประหารชีวิต บุคคลเหล่านี้ก็จะกระทำความผิดแบบเดิมซ้ำอีก อัตราการกระทำความผิดซ้ำของอาชญากรเหล่านี้ค่อนข้างสูง หากอาชญากรเหล่านี้ได้รับโทษแค่จำคุกตลอดชีวิตอาจเกิดปัญหา มากกว่าการลงโทษประหารชีวิตเสียอีก ดังนั้น จึงมีเพียงโทษประหารชีวิตเท่านั้นที่จะทำให้มั่นใจได้ว่าบุคคลเหล่านี้จะไม่สามารถกระทำความผิดที่รุนแรงต่อบุคคลใดได้อีก

4) รัฐไม่ควรต้องเสียงบประมาณจำนวนมากในการดูแลนักโทษที่ถูกจำคุกในเรือนจำ ไม่ควรนำภาษีส่วนหนึ่งของประชาชน ไปใช้จ่ายเพื่อดูแลนักโทษผู้ซึ่งไม่มีความเคารพในชีวิตของมนุษย์ และกฎหมายของบ้านเมือง การประหารชีวิตนอกจากจะช่วยกำจัดบุคคลที่เป็นอันตรายต่อสังคมแล้วยังช่วยประหยัดงบประมาณของรัฐบาลอีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้ในเรือนจำต่าง ๆ มีจำนวนนักโทษเป็นจำนวนมาก การลงโทษประหารชีวิตจะช่วยแก้ปัญหาหนักโทษล้นคุกได้ด้วยเช่นกัน

2.7.2 แนวคิดของฝ่ายคัดค้านการลงโทษประหารชีวิต (ดวงดาว กิริติกานนท์, 2552) ให้เหตุผลไว้ ดังนี้

1) ชีวิตทุกชีวิตมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรีแม้ชีวิตของอาชญากรที่เลวร้ายที่สุด ไม่ว่าใครจะกระทำผิดร้ายแรงแค่ไหนเขาก็ยังเป็นมนุษย์ คุณค่าของชีวิตของผู้กระทำผิดไม่อาจถูกทำลายโดยความประพฤติชั่วของเขา พวกเขามีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ การประหารชีวิตเป็นการละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การประหารชีวิตคือการฆ่า จึงเป็นไปได้ที่ฆาตคนจะเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และการประหารชีวิตก็ไม่ต่างอะไรกับการฆาตกรรม เพียงแต่เป็นวิธีการที่ต้องตามกฎหมายเท่านั้น ทั้งนี้ ไม่ว่าอาชญากรจะกระทำผิดร้ายแรงเพียงใดก็ตามเขาก็ยังเป็นคน และคนเรานั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ แม้แต่คนที่ทำผิดร้ายแรง ดังนั้น การลงโทษจำคุกตลอดชีวิตจึงน่าจะเป็นวิธีการลงโทษที่เหมาะสมและยังเป็นการให้โอกาสผู้กระทำผิดได้กลับตัวเป็นคนดีสู่สังคม

2) การประหารชีวิตเป็นการลงโทษที่โหดร้าย ป่าเถื่อน และไร้มนุษยธรรม ซึ่งปัจจุบันการประหารชีวิตถือเป็นความป่าเถื่อนที่ไม่ควรจะมีอยู่ในสังคมอีกต่อไป เพราะเป็นการแสดงถึงความโหดเหี้ยมในจิตใจของผู้คนและเป็นการขาดเมตตาธรรมต่อเพื่อนมนุษย์ การประหารชีวิตเป็นการฆ่าอย่างเลือดเย็นที่ทรมาณจิตใจนักโทษที่อยู่ในช่วงระหว่างรอเวลาที่จะถูกนำตัวไปประหารชีวิต โทษประหารชีวิตจึงไม่ใช่ทางออกที่สามารถแก้ปัญหาในสังคมได้ การลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ใช่การแก้แค้น แต่เป็นการลงโทษเพื่อความยุติธรรม

3) ถ้ายังมีการใช้โทษประหารชีวิต ผู้บริสุทธิ์อาจถูกประหารด้วยความเข้าใจผิดหรือด้วยความผิดพลาด บกพร่อง ตลอดจนความเข้าใจผิดของกระบวนการยุติธรรม เป็นความจริงที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ว่าถ้ายังมีโทษประหารชีวิตอยู่ไม่ช้าก็เร็วอาจมีคนถูกประหารชีวิตในความผิดที่เขาไม่ได้กระทำ และเมื่อมีการประหารชีวิตไปแล้ว ในภายหลังหากพบว่าเขาเป็นผู้บริสุทธิ์ก็ไม่สามารถแก้ไขได้แล้ว ถ้ายังมีโทษประหารชีวิตก็มีโอกาสที่คนบริสุทธิ์จะถูกประหารชีวิตได้ ความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรมอาจนำไปสู่การสูญเสียของผู้บริสุทธิ์ได้ ดังนั้น จึงควรยกเลิกโทษประหารชีวิตเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเหล่านี้ขึ้น

4) โทษประหารชีวิตไม่ช่วยหยุดยั้งอาชญากรรมที่รุนแรงได้ เพราะผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่กระทำความผิดตามอารมณ์มากกว่าเหตุผล การกระทำความผิดมักเกิดจากอารมณ์ชั่ววูบ ไม่มีเวลาไตร่ตรองถึงโทษที่จะได้รับแต่อย่างใด นอกจากนี้โทษประหารชีวิตก็ไม่อาจยับยั้งการฆาตกรรมหรืออาชญากรรมที่ไม่ได้เตรียมการมาก่อน ซึ่งมักเกิดกับอาชญากรที่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์หรือมีปัญหาทางจิต การลงโทษจะรุนแรงเพียงใดก็ไม่สามารถหยุดยั้งอาชญากรได้

กล่าวโดยสรุป การจะพิจารณาว่าสมควรที่จะมีการกำหนดบทลงโทษประหารชีวิตไว้ในระบบกฎหมายอาญาของไทยต่อไปหรือไม่ หรือควรที่จะยกเลิกการประหารชีวิต ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงต้องพิจารณาด้วยความละเอียดรอบคอบ ถึงผลดีผลเสีย ความคุ้มค่า และประโยชน์ของการลงโทษประหารชีวิต หรือประโยชน์ของการยกเลิกโทษประหารชีวิตว่าสิ่งใดเป็นประโยชน์ต่อสังคมมากกว่า ทั้งนี้ โดยเฉพาะควรพิจารณาบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 77 วรรคสาม ที่กำหนดให้รัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ประกอบกับเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากลที่ในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลกต่างก็ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตด้วยเหตุผลว่า การประหารชีวิตถือว่าขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตอยู่และมองว่าการประหารชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่คุ้มค่า ไม่สมเหตุสมผล และยังเป็นการลงโทษประหารชีวิตด้วยเหตุผลว่า การประหารชีวิตถือว่าขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตอยู่และมองว่าการประหารชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่คุ้มค่า ไม่สมเหตุสมผล และยังเป็นการลงโทษที่โหดร้าย ลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และเสี่ยงต่อการประหารชีวิตคนบริสุทธิ์ นักโทษประหารชีวิตส่วนใหญ่เป็นคนยากจน จึงไม่มีเงินจ้างทนายความที่มีฝีมือแก้ต่างคดีให้ ไม่มีโอกาสในการที่จะต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ยังมองว่ากระบวนการยุติธรรมทางอาญาบาง

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาบางกระบวนการอาจเกิดความผิดพลาด ไม่ว่าจะในการที่จะจับผิดตัวหรือตัดสินผิดพลาด ซึ่งหากตัดสินประหารชีวิตไปแล้ว บุคคลนั้นจะไม่มีโอกาสได้อยู่ในโลกนี้ต่อไป และการประหารชีวิตไม่ได้ช่วยยับยั้งอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมไม่ทำให้คนเกรงกลัวหรือไม่กล้าที่จะกระทำผิด กลับจะยิ่งทำให้สังคมเกิดความเลวร้ายมากขึ้น เพราะเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ

ดังนั้น การที่ประเทศไทยสมควรที่จะมีการลงโทษประหารชีวิตต่อไป หรือควรที่จะยกเลิกการประหารชีวิตหรือไม่นั้น จึงเป็นประเด็นข้อควรพิจารณาที่ต้องมีการพิจารณาทบทวนด้วยความละเอียด รอบคอบ และอย่างรอบด้านว่าโทษประหารชีวิตนั้น จะช่วยทำให้สังคมสงบสุขและปลอดภัย อาชญากรรมได้จริงหรือไม่ และกระบวนการยุติธรรมต้องเป็นธรรม ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษที่สาสมไม่ได้ถูกก่อกวนแก่งหรือถูกกล่าวหาโดยไม่เป็นธรรม โดยทุกฝ่ายต้องหาทางออกร่วมกันว่าแนวทางใดจะดีที่สุด ทั้งนี้ โดยพิจารณาผลดีผลเสีย ความคุ้มค่า และประโยชน์ของการลงโทษประหารชีวิตหรือประโยชน์ของการยกเลิกโทษประหารชีวิต ดังจะเห็นได้จากหลักการของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นที่ว่า “เมื่อเกิดความอยุติธรรมขึ้นต่อคนคนหนึ่งย่อมเป็นเรื่องสำคัญของคนทุกคน” ซึ่งเป็นหลักการที่น่าสนใจที่เราทุกคนควรให้ความสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างมั่นคงและยั่งยืนตลอดไป

2.8 มาตรการแทนการลงโทษประหารชีวิต

การยกเลิกโทษประหารชีวิตเป็นความคิดเห็นที่เกิดขึ้นมาเป็นเวลานาน ดังจะเห็นได้จากซีซาร์ เบ็คคาเรีย ที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้โทษประหารชีวิตมาตั้งแต่ ค.ศ. 1764 ซึ่งเบ็คคาเรียได้ให้เหตุผลสำคัญสองประการ คือ เบ็คคาเรียเชื่อว่ารัฐหรือบุคคลใดก็ตามไม่มีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะฆ่าผู้อื่น และประการที่สองคือ การประหารชีวิตไม่ได้เป็นการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

หากแต่การจะทำให้บุคคลอื่นเกรงกลัวต่อการลงโทษที่ดีที่สุด คือ ระยะเวลาในการรับโทษซึ่งการที่บุคคลทั่วไปเห็นผู้กระทำความผิดถูกถอดถอนหรือยกเลิกสิทธิเสรีภาพตลอดชีวิตที่เหลือของบุคคลดังกล่าว จะเป็นการป้องกันอาชญากรรมที่ได้ผลดีกว่าการประหารชีวิต เนื่องจากการจำคุกตลอดชีวิตจะเป็นตัวอย่างให้ประชาชนทั่วไปได้เห็นตลอดไป อันเป็นการข่มขู่ยับยั้งต่อผู้ที่ต้องการจะประกอบอาชญากรรมต่อไป และมาตรการที่สำคัญเพื่อทดแทนการใช้โทษประหารชีวิต คือการใช้มาตรการ “การจำคุกตลอดชีวิต” ดังนี้ (สุมนทิพย์ จิตสว่าง, 2561)

1) การจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่ได้รับการลดโทษ

เริ่มมีการนำมาใช้ในบางประเทศในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการประกอบอาชญากรรมบางประเภท โดยอาชญากรบางคนที่กระทำด้วยความโหดร้ายทารุณและต่อเนื่องเป็นอันตรายต่อสังคมอย่างยิ่ง ไม่สมควรที่จะได้รับการปลดปล่อยไปสู่สังคม เพื่อความปลอดภัยของสังคม

ในสถานะที่ไม่มีโทษประหารชีวิตและไม่สนใจว่าผู้ต้องขังโทษจำคุกตลอดชีวิตดังกล่าวจะกลับตัวพัฒนาพฤติกรรมดีขึ้น ขณะอยู่ในเรือนจำหรือไม่ เพราะอาชญากรรมที่เขาก่อไว้ร้ายแรงเกินกว่าที่จะให้อภัย และจำเป็นจะต้องได้รับการลงโทษตอบแทนอย่างสาสมโดยการจำคุกไว้ในเรือนจำจนกว่าสิ้นชีวิต

การกำหนดโทษจำคุกเป็นระยะเวลายาวนานเกินกว่าอายุขัยของนักโทษ เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่ได้รับการลดโทษในทางปฏิบัติ

2) การจำคุกตลอดชีวิตที่มีโอกาสได้รับพักการลงโทษ

สำหรับการตัดสินจำคุกตลอดชีวิตซึ่งมีระยะเวลาในการจำคุกที่ไม่มีระยะเวลาที่สิ้นสุดอย่างแท้จริง อาจนำไปสู่การลงโทษผู้กระทำผิดที่ได้แสดงให้เห็นว่าเป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่ไม่มีความเหมาะสมตามหลักสิทธิมนุษยชน และอาจทำให้นักโทษต้องประสบกับปัญหาสุขภาพจิต เนื่องจากไม่ทราบถึงระยะเวลาที่แน่นอนที่ต้องถูกจำคุก

ดังนั้นประเทศที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตและหันมาใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตแทน พบว่าประเทศส่วนหนึ่งมีการกำหนดโทษจำคุกตลอดชีวิต หากแต่มีการพิจารณาทบทวนถึงการลดโทษสำหรับนักโทษที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต อย่างไรก็ตาม การพิจารณาทบทวนการลดโทษแก่ให้นักโทษที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตไม่ใช่เป็นสิ่งที่รับประกันว่านักโทษที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตจะได้รับการลดโทษและพ้นโทษก่อนกำหนด โดยนักโทษจะต้องแสดงให้เห็นว่าได้รับการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูจนกระทั่งไม่เป็นบุคคลที่เป็นอันตรายต่อสังคม หรือจะต้องไม่มีการกระทำผิดซ้ำ โดยจะไม่ได้รับการปล่อยตัวแม้จะจำคุกมาเป็นระยะเวลาขั้นต่ำของโทษจำคุกตลอดชีวิต

3) การใช้โทษจำคุกระยะยาวที่มีกำหนดระยะเวลาแน่นอนในการพ้นโทษ

แนวทางที่สำคัญของการใช้โทษจำคุกระยะยาวที่มีการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนในการพ้นโทษ ประกอบด้วย การกำหนดโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำ หรือ ขั้นสูงสุดในการจำคุกที่แน่นอน หลังจากนั้นนักโทษจะได้รับการพิจารณาให้ได้รับการพักโทษ โดยเหตุผลที่สำคัญที่มีการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนการประหารชีวิตมีการพักโทษให้นักโทษเพื่อให้สามารถพ้นโทษและกลับคืนสู่สังคมได้ เนื่องจากแนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดด้วยการแก้ไขฟื้นฟู ซึ่งผู้กระทำผิดควรได้รับการแก้ไขฟื้นฟูในเรือนจำและได้รับการลดโทษก่อนกำหนด

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศไทย

นฤมล ถินทอง (2561) ได้ศึกษาเรื่อง “มาตรการทางเลือกทดแทนโทษประหารชีวิต” เพื่อศึกษารูปแบบมาตรการทางเลือกทดแทนโทษประหารชีวิตที่เหมาะสมในประเทศไทย เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ของการนำมาตรการทางเลือกทดแทนโทษประหารชีวิตมาใช้ในประเทศไทย เพื่อเสนอแนวมาตรการทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อทดแทนโทษประหารชีวิต วิทยานิพนธ์เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) คือการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology) โดยการใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือ และเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota sampling) จากกลุ่มบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม คือ ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ในกรุงเทพมหานครฯ และปริมณฑล จำนวน 210 ราย สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพได้ใช้วิธีการเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรม จำนวน 6 ราย ผลการศึกษาพบว่า 1) บุคลากรและผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรมเห็นด้วยต่อการใช้โทษประหารชีวิต ในกรณีที่โทษประหารชีวิตเป็นโทษ สูงสุดทางอาญา มีความเหมาะสมกับความผิด มีส่วนในการข่มขู่ให้ผู้ใดกระทำความผิดอีก การตัดโอกาสในการกระทำความผิดซ้ำ อย่างไรก็ตามโทษประหาร ชีวิตไม่สามารถแก้ไขความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรมและไม่ได้ทำให้สถิติอาชญากรรมลดลง 2) บุคลากรและผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรมส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยเห็นว่า โทษประหารชีวิตที่นำมาใช้ไม่สามารถควบคุมการกระทำความผิดของคนในสังคม อย่างไรก็ตามหาก จะต้องมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าควรยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยข้อกำหนดของกฎหมายเป็นอันดับแรก ส่วนการยกเลิกโทษ ประหารชีวิตโดยการลดฐานความผิดที่มีโทษประหารชีวิตลงจากเดิม และการยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยข้อเท็จจริง (การยกเลิกในทางปฏิบัติ) นั้น ผู้เชี่ยวชาญ เห็นว่าวิธีการเหล่านี้ยังไม่ใช่วิธีการยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างแท้จริง 3) บุคลากรและผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรมกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อ มาตรการทางเลือกทดแทนโทษประหารชีวิตในแต่ละรูปแบบนั้นมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ โทษจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่มีการอภัยโทษ โทษจำคุกตลอดชีวิตโดย ให้มีการอภัยโทษ และวิธีลงโทษที่ควรนำมาใช้แทนโทษประหารชีวิตอันดับสุดท้าย คือโทษจำคุกระยะยาวโดยมีการกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำ (ไม่น้อยกว่า 20 ปี แต่ไม่เกิน 40 ปี) ข้อเสนอแนะของการศึกษา คือ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมควรมีการจำกัดปริมาณการประหารชีวิต เช่น การใช้โทษอื่นแทนโทษ ประหารชีวิต การแก้ไขฟื้นฟูควรมีมาตรการที่ดีและงบประมาณที่เพิ่มขึ้น เพื่อให้การแก้ไขฟื้นฟูมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้หันมาใช้การแก้ไขฟื้นฟูมากกว่าการ แก้แค้นทดแทน รัฐควรมีการปรับโครงสร้างทางสังคม สถานภาพ การศึกษา และทางเศรษฐกิจให้ประชาชนในสังคมได้

มีความเสมอภาค และเท่าเทียม รวมทั้ง มีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อป้องกันการเกิดอาชญากรรม
 กรมราชทัณฑ์ควรเสนอทางเลือกอื่นนอกเหนือจากโทษประหารชีวิตที่มีผลในการตัดผู้กระทำผิด
 ออกจากสังคม เช่น โทษจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่มีการอภัยโทษ รัฐควรจัดสรรงบประมาณให้แก่กรม
 ราชทัณฑ์ในการสร้างเรือนจำความมั่นคงสูงเพื่อคุมขัง ผู้กระทำผิดร้ายแรง และควรเริ่มพัฒนา
 มาตรการทางเลือกในการลงโทษรูปแบบอื่น ๆ ที่สามารถใช้ทดแทนโทษประหารชีวิตได้

วิชัย ศรีรัตน์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาความเป็นไปได้ในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือก
 รับฉบับที่สองของกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเพื่อการยกเลิกโทษ
 ประหารชีวิต” งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์สามประการ คือ (1) ศึกษาพันธกรณีของพิธีสารฉบับที่สอง
 ต่อรัฐภาคีและวิเคราะห์ความสอดคล้องโทษประหารตามกฎหมายไทยกับพันธกรณีดังกล่าว (2) ศึกษา
 ประสบการณ์ในการเตรียมตัวเข้าเป็นภาคีพิธีสารของประเทศฟิลิปปินส์และลิทัวเนีย เพื่อเป็นตัวอย่าง
 ในการเตรียมพร้อมทางสังคมก่อนการเป็นภาคี และ (3) ประเมินทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้องใน
 กระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีต่อการเป็นภาคีพิธีสาร ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลให้กับกรมคุ้มครองสิทธิ
 และเสรีภาพในการเสนอต่อรัฐบาลในการกำหนดนโยบายทางอาญาต่อไป โดยได้บทสรุปและ
 ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

พิธีสารเป็นสนธิสัญญาฯ ที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง และกำหนดพันธกรณีที่เคร่งครัดต่อ
 รัฐ นั่นคือในภาวะปกติรัฐไม่สามารถลงโทษประหารฯ ได้เลย ส่วนในยามสงครามรัฐสามารถใช้โทษ
 ประหารฯ ได้ในกรณีที่รัฐได้ตั้งข้อสงวนไว้แล้วเท่านั้น และจะใช้โทษประหารฯ ได้เฉพาะต่อ
 อาชญากรรมทางทหารที่ร้ายแรงที่สุดเท่านั้น และเมื่อรัฐเป็นภาคีแล้วจะนำโทษประหารฯ มาใช้อีก
 ไม่ได้ พิธีสารไม่ยินยอมให้รัฐถอนการเป็นภาคี ดังนั้นการตัดสินใจจำเป็นต้องกระทำด้วยความ
 รอบคอบ

กฎหมายอาญาของไทยกำหนดโทษประหารชีวิตไว้หลายฐานความผิด บางฐานยังไม่
 สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศเกี่ยวกับการลงโทษอาญาตามข้อ 6 ของ ICCPR ที่ยินยอมให้ใช้
 โทษประหารฯ กับอาชญากรรมร้ายแรงที่กระทำโดยเจตนามุ่งหมายต่อชีวิตและมีการตาย โทษ
 ประหารชีวิตทุกฐานความผิดตามกฎหมายไทยขัดต่อพิธีสาร ดังนั้นถ้าประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคี
 จะต้องแก้ไขกฎหมายอาญาทุกฐานความผิดที่มีอัตราโทษประหารชีวิตเป็นโทษอื่น เช่นจำคุกตลอด
 ชีวิต ทั้งความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตาม พระราชบัญญัติอื่น และความผิดตาม
 กฎหมายอาญาทหาร ในส่วนของการตั้งข้อสงวนตามพิธีสารกระทำได้อย่างจำกัดคือได้เฉพาะกรณีที่
 เป็นอาชญากรรมทางทหารที่ร้ายแรงและอาชญากรรมนั้นได้กระทำลงระหว่างสงครามเท่านั้น

การยกเลิกโทษประหารฯ ในฟิลิปปินส์และลิทัวเนียเริ่มจากการมีเจตจำนงของฝ่ายบริหาร
 ประกอบกับการมียุทธศาสตร์ในการปรับเปลี่ยนทัศนคติทางสังคม โดยการทำความเข้าใจที่ถูกต้อง ใน
 ความสัมพันธ์ระหว่างโทษประหารฯ ปรากฏการณ์ของอาชญากรรม และประสิทธิภาพของมาตรการ

ทางอาญา รวมถึงการทำให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าของสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ในการจัดทำประชามติหรือสำรวจความเห็นเกี่ยวกับโทษประหารฯ ไม่ควรตั้งคำถามง่าย ๆ ว่าควรมีหรือไม่ควรมีโทษประหารฯ แต่ควรเน้นที่สำรวจความเข้าใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพของโทษประหารฯ ในการป้องกันอาชญากรรม และเป้าหมายของอาชญาวิทยาเป็นสำคัญ จากสถิติหลังการยกเลิกโทษประหารฯ อาชญากรรมในลิทัวเนียมิได้เพิ่มขึ้น

ทัศนคติของสังคมเกี่ยวกับความเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับ การใช้โทษประหาร ส่วนใหญ่เห็นว่ายังจำเป็นที่ยังคงมีโทษประหารฯ ในขณะที่ส่วนหนึ่งเห็นว่าควรใช้โทษประหารฯ เพื่อลดนักโทษล้นคุก ในขณะที่ส่วนหนึ่งสนับสนุนการยกเลิกการใช้โทษประหารอย่างไรก็มีข้อสรุปเหมือนกันว่า ประเทศไทยยังไม่สมควรเข้าเป็นภาคีพิธีสาร จากการรับฟังความเห็นกลุ่มเป้าหมายมีข้อเสนอแนะแนวทางการนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารว่าควรทำลักษณะค่อยเป็นค่อยไป โดยไม่จำเป็นต้องมีเป้าหมายว่าจะเข้าเป็นภาคีพิธีสารแต่โดยการปรับแก้กฎหมายภายในให้สอดคล้องกับ ข้อ 6 ของ ICCPR ก่อนหลังจากนั้นควรพิจารณาแก้กฎหมายที่อัตราโทษประหารชีวิตอย่างเดียว โดยให้มีอัตราโทษอื่นประกอบเพื่อให้ศาลได้ใช้ดุลพินิจลงโทษตามความร้ายแรงของการกระทำผิดและคุณลักษณะตัวของผู้กระทำ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทางอาชญาวิทยาได้ เมื่อพิจารณาข้อมูลการมีผลในการป้องปรามการใช้โทษประหารในไทยไม่อาจสรุปได้ว่าสามารถป้องปรามอาชญากรรมรุนแรงได้

ณัฐพร นครอินทร์ (2553) ศึกษาเรื่อง วิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทยและปัจจัยที่ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลง โดยพบว่าวิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประหารชีวิตจะเป็นไปตามปัจจัยหลายด้าน ซึ่งวิวัฒนาการดังกล่าวนี้ย่อมมิได้เป็นผลมาจากปัจจัยใดเพียงปัจจัยหนึ่ง อย่างไรก็ตามปัจจัยในแต่ละด้านก็ส่งผลต่อกระบวนการลงโทษประหารชีวิตในแต่ละสมัยที่แตกต่างกันไป กล่าวคือ ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาเชื่อ และปัจจัยด้านสังคมจะมีผลต่อกระบวนการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยา และกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นเป็นอย่างมาก แต่ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนกลางและตอนปลาย ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและทรัพยากร รวมถึงปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะส่งผลต่อกระบวนการลงโทษประหารชีวิตมากกว่า ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้ยังส่งผลต่อวิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทยมาจนปัจจุบัน

กนกวรรณ ขวัญดี (2550) ศึกษาเรื่อง การยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย เป็นการศึกษา โดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎีประวัติวิวัฒนาการ วัตถุประสงค์วิธีการ และกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิต และการยกเลิก

โทษประหารชีวิตในต่างประเทศ และประกอบกับการศึกษาทัศนคติของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิต

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 15 ราย ประกอบด้วย บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม เหยื่อ/ผู้เสียหาย หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลจากการกระทำความผิด ผู้เคยต้องโทษประหารชีวิต ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเหยื่อองค์กรสิทธิมนุษยชน และประชาชนทั่วไป มีทัศนคติเห็นด้วยต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต จำนวน 9 ราย และผู้ที่ไม่เห็นด้วย จำนวน 6 ราย โดยกลุ่มที่เห็นด้วยกับการยกเลิกมีเหตุผลว่า โทษประหารชีวิตเป็นเพียงการข่มขู่ระยะสั้นเท่านั้น ไม่มีผลในการยับยั้งป้องกันอาชญากรรมแต่อย่างใด อาจทำให้เกิดข้อผิดพลาดในกระบวนการดำเนินคดีจนส่งผลให้เกิดการประหารชีวิตผู้บริสุทธิ์ เป็นการกระทำที่ละเมิดต่อหลักสิทธิมนุษยชน และขัดต่อหลักพระพุทธศาสนา ส่วนกลุ่มที่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต ให้เหตุผลว่าโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่สามารถป้องกันปราบปรามอาชญากรรมผู้กระทำความผิด หรือคิดที่จะกระทำความผิด ทำให้ผู้อื่นเกิดความเกรงกลัวที่ไม่กล้ากระทำความผิด เป็นการกำจัดคนที่กระทำความผิด หรือเป็นอาชญากรโดยสันดานออกไปจากสังคมอย่างเด็ดขาด เพื่อสาสมกับฐานความผิดที่เกิดขึ้น

อนุสรณ์ แก่งสันเทียะ (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของชาวกรุงเทพมหานครต่อการลงโทษประหารชีวิต” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยที่ทัศนคติของชาวกรุงเทพมหานครต่อการลงโทษประหารชีวิต เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของชาวกรุงเทพมหานครต่อการลงโทษประหารชีวิตและเพื่อศึกษาวิธีการลงโทษประหารชีวิตที่ใช้ในปัจจุบันว่าเหมาะสมสำหรับสังคมไทยหรือไม่ หรือควรเปลี่ยนแปลงอย่างไร ข้อมูลสำหรับการวิจัยได้เก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างคือประชาชนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 200 ราย โดยใช้แบบสอบถาม และจากการสัมภาษณ์เจาะลึกประชาชนในกรุงเทพมหานครที่เป็นญาติของนักโทษประหารชีวิตและที่เป็นเหยื่อของอาชญากรรม จำนวน 5 ราย โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และการทดสอบค่าไคสแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัยพบว่าชาวกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ร้อยละ 99.0 เห็นด้วยกับการใช้โทษประหารชีวิต โดย ร้อยละ 52.0 เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าสภาพสังคมไทยในปัจจุบันยังจำเป็นต้องใช้โทษประหารชีวิตอยู่ ร้อยละ 57.5 เห็นว่าควรเปลี่ยนแปลงการลงโทษประหารชีวิต และร้อยละ 50.0 เห็นว่าควรใช้วิธีการฉีดสารพิษในการประหารชีวิต

นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับความรุนแรงของอาชญากรรมมีผลต่อทัศนคติของชาวกรุงเทพมหานครต่อการลงโทษประหารชีวิต ในขณะที่ปัจจัยเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส ประสบการณ์เกี่ยวกับอาชญากรรม การรับรู้เกี่ยวกับอาชญากรรมและความห่างเหินจากศาสนา ไม่มีผลต่อทัศนคติของชาวกรุงเทพมหานครต่อการลงโทษประหารชีวิต

งานวิจัยต่างประเทศ

Mortensen (2008 อ้างถึงใน สุมนทิพย์ จิตสว่าง, 2561) เรื่องการยกเลิกโทษประหารชีวิต การวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ทางการเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม ที่เป็นปัจจัยต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต และสนับสนุนให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยทำการศึกษาประเทศจำนวน 145 ประเทศ ระหว่าง ค.ศ. 1960 – 2004 ที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตและคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตอยู่

ผลการศึกษาปรากฏว่า ปัจจัยทางด้านการเมืองมีผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตมากกว่า ปัจจัยทางด้านสังคม โดยเฉพาะลักษณะของการเมือง กล่าวคือ

ปัจจัยทางด้านการเมือง ซึ่งประกอบด้วย

- ระดับของความเป็นประชาธิปไตย
  - การเปลี่ยนเป็นระบอบประชาธิปไตย
  - แนวคิดทางการเมืองของผู้บริหารประเทศ
  - การถูกกดดันต่อการยกเลิกโทษประหารอาชญากรรมเป็นสมาชิกสภายุโรป
- การถูกกดดันจากประเทศข้างเคียงในภูมิภาคเดียวกัน

- ประสบการณ์ในการเกิดสงครามโดยหากเป็นช่วงระยะเวลาที่ไม่มีสงคราม จะทำให้การยกเลิกโทษประหารชีวิตสามารถกระทำได้ง่ายกว่าในช่วงที่ประเทศกำลังมีสงคราม

ปัจจัยทางด้านสังคม สำหรับปัจจัยทางด้านสังคมที่มีผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต ประกอบด้วย

- ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) แบบประเทศอังกฤษ มีผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตแม้จะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในช่วงแรกน้อยหากแต่ในระยะเวลาต่อมาได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตมากขึ้น

- ประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามหรือเป็นชาวมุสลิมไม่ต้องการยกเลิกการใช้โทษประหารเนื่องจากมีบทบัญญัติของศาสนาที่สามารถประหารชีวิตผู้กระทำความผิดที่หลักศาสนาได้กำหนดไว้ กล่าวคือระบบของกฎหมายซึ่งกำเนิดมาจากความเชื่อการยอมรับโทษประหารชีวิตของมุสลิมนั้นมีพื้นฐานมาจากคำพูดของอัลเลาะห์ที่บันทึกเอาไว้ในคัมภีร์โครานหรืออัลกุรอานซึ่งไม่สามารถยกเลิกได้โทษประหารชีวิตนั้นเป็นของที่มาคู่กับการฆาตกรรมที่มีการไตร่ตรองเอาไว้ล่วงหน้าการคบชู้ของบุคคลที่แต่งงานแล้วการละทิ้งศาสนาและการเป็นสายให้กับศัตรูในช่วงเวลาสงคราม (สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน สสส, 2551, น.15 อ้างใน สุมนทิพย์ จิตสว่าง, 2561)

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคมที่มีผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต ได้แก่

ประเทศที่เศรษฐกิจขึ้นอยู่กับประเทศอื่นจะส่งผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตมากกว่า ประเทศที่ไม่ต้องพึ่งพาเศรษฐกิจกับประเทศอื่นอย่างไรก็ตามจากผลการศึกษาไม่ได้แสดงให้เห็นว่า

ระดับของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ หรือสิทธิมนุษยชนมีผลต่อการยกเลิกโทษ ประหารชีวิตสำหรับแนวทางในกติกายกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับประเทศกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว พบว่า การยกเลิกโทษประหารชีวิตมี 2 แนวทาง ได้แก่

1. การยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทุกประเภทซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการยกเลิกโทษประหารในกลุ่มนี้ได้แก่ลักษณะความเป็นผู้นำทางการเมืองที่มีความเป็นกลาง ประสบการณ์ของประเทศในการเกิดปัญหา ความขัดแย้งระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) และการต้องพึ่งพาทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่น

2. การยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทั่วไป (Ordinary Crime) ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการยกเลิกโทษประหารในกลุ่มนี้ได้แก่ลักษณะความเป็นผู้นำทางการเมือง หากแต่ปัญหาความขัดแย้งระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) และการต้องพึ่งพาทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่นไม่มีผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตที่สำคัญของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ประกอบด้วย ปัจจัยทางด้านการเมือง ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม (สุนันทิพย์ จิตสว่าง, 2561)

Radetet & Lacock (2009) เรื่อง "การประหารชีวิตทำให้อัตราการฆาตกรรมน้อยลงหรือไม่" งานวิจัยบางชิ้นพบเพียงว่า การลงโทษประหารชีวิต ช่วยลดอาชญากรรมได้ในระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้น แต่ในระยะยาวอัตราการเกิดอาชญากรรมก็กลับเป็นปกติเหมือนเดิม นอกจากนี้มีงานวิจัยอาชญากรรมบางประเภท พบว่า อัตราความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตจากการเข้าร่วม ก่ออาชญากรรมสูงกว่าความเสี่ยงต่อการถูกลงโทษประหารชีวิตเสียด้วยซ้ำ นั่นคือ หากอาชญากรกลัวเสียชีวิตแม้จะไม่มีโทษประหารชีวิต ก็คงไม่ก่ออาชญากรรม เพราะเสี่ยงต่อการเสียชีวิตเหมือนกัน เท่ากับอาชญากรก็มีการชั่ง น้ำหนักแล้วว่าแม้การก่ออาชญากรรมจะมีความเสี่ยงถึงแก่ชีวิตและเสี่ยงต่อการถูกลงโทษประหารชีวิตก็ตาม แต่ก็คุ้มค่างับสิ่งที่ตนจะกระทำลงไป และที่ผ่านมาแอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนล ประเทศไทย ได้มีการศึกษา เปรียบเทียบระหว่าง ประเทศอเมริกากับแคนาดา พบว่าอัตราอาชญากรรมไม่ได้ต่างกัน แม้ประเทศหนึ่งใช้โทษประหารชีวิตและอีกประเทศหนึ่งไม่ได้ใช้โทษประหารชีวิต แคนาดาไม่มีโทษประหารแต่อาชญากรรมน้อยกว่า และมีการเปรียบเทียบฮ่องกงกับสิงคโปร์อัตราอาชญากรรมก็ไม่ต่างกัน แม้สิงคโปร์จะยังใช้โทษประหารอย่างเข้มงวด ในขณะที่ฮ่องกงยกเลิกโทษประหารมานานแล้ว

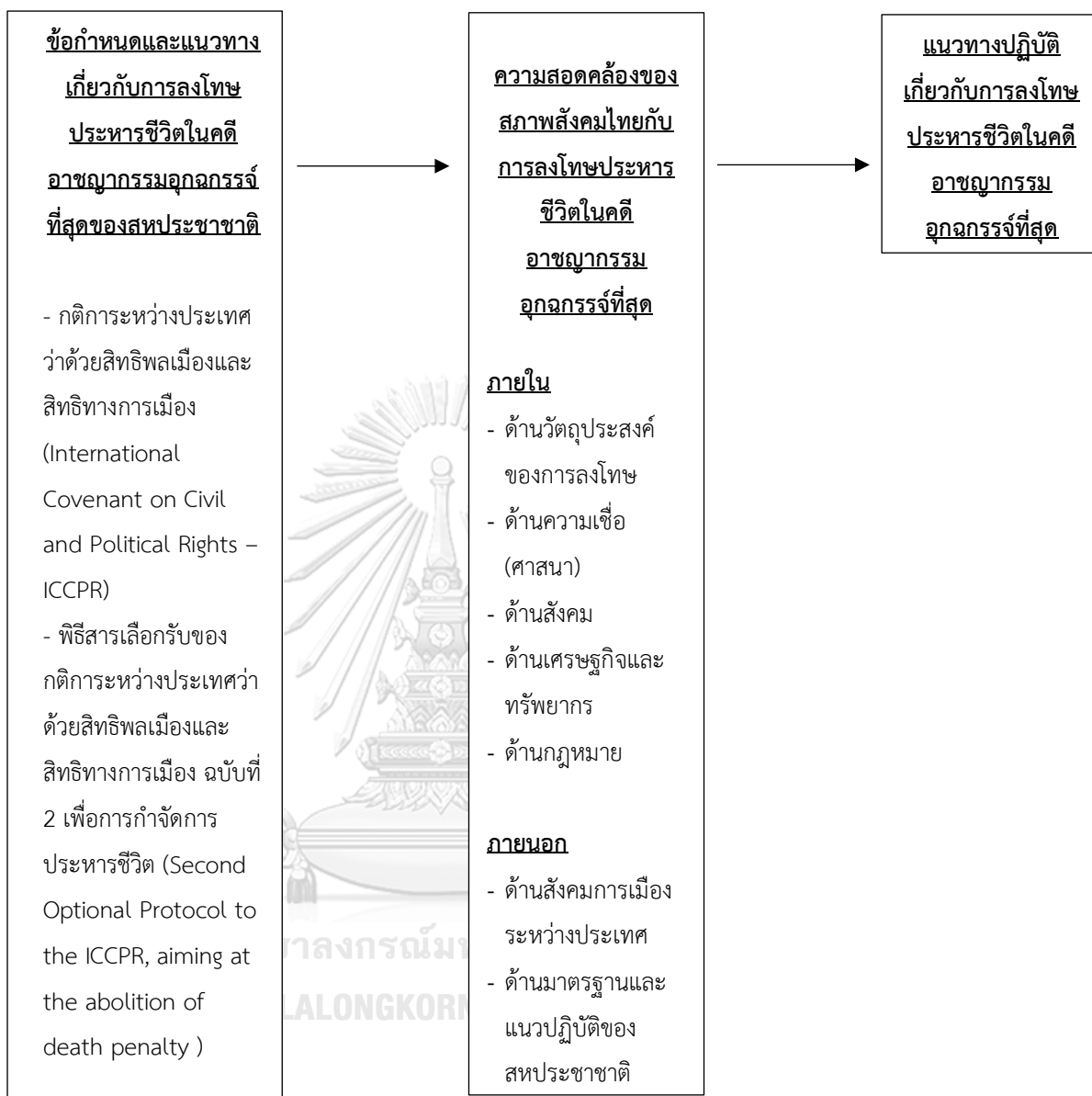
งานวิจัยของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเดิมเคยคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตในทุกมลรัฐ แต่ภายหลัง จากกระแสประชาคมโลก จึงทำให้เกิดแรงกดดันให้ประเทศสหรัฐอเมริกาใน 19 มลรัฐ มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว โดยมลรัฐ Nebraska เป็นรัฐล่าสุดที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต เมื่อปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) ยังเหลืออีก 31 มลรัฐยังคงใช้โทษประหารชีวิตอยู่ (Death Penalty Information

Center, 2017 อ้างใน สุมนทิพย์ จิตสว่าง, 2561) โดยประเทศสหรัฐอเมริกาได้ทำการศึกษาวิจัยว่าโทษประหารชีวิตสามารถยับยั้งอาชญากรรมได้จริงหรือไม่ จากรายงานเรื่อง A crisis of confidence : Americans' Doubts About the Death Penalty จะพบว่า กลุ่มตัวอย่างกว่าร้อยละ 60 ไม่เชื่อว่าโทษประหารชีวิตสามารถยับยั้งการกระทำผิดในคดีฆาตกรรมได้และเชื่อว่าโดยศีลธรรมจรรยาแล้วนักโทษไม่ควรได้รับโทษประหารชีวิต อย่างไรก็ตาม ประชาชนส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 60 ก็เห็นว่าโทษประหารชีวิตเป็นมาตรการที่จำเป็นในการบริหารกระบวนการยุติธรรมทางอาญา แต่ถ้าหากจะต้องเลือกว่าสิ่งใดเหมาะสมกว่ากันระหว่างประหารชีวิตกับจำคุกตลอดชีวิต พบว่า มีอัตราร้อยละ 47 ต่อ 43 รัฐควรจะต้องกำหนดมาตรฐานการพิสูจน์ในระดับที่สูงกว่าคดีอาญาทั่วไป ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกาเองก็ได้ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการเกิดอาชญากรรมระหว่างมลรัฐที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตและมลรัฐที่ยังใช้โทษประหารชีวิตด้วย ซึ่งจากข้อมูลการศึกษาวิจัย พบว่า โทษประหารชีวิตไม่มีผลต่อการเกิดอาชญากรรม เช่น กรณี ของรัฐเท็กซัสที่มีโทษประหารชีวิต ปรากฏว่ามีคดีฆาตกรรมเกิดขึ้น อัตรา 5.4 ต่อประชากร 100,000 คน แต่ขณะที่รัฐโอไฮโอที่ไม่มีโทษประหารชีวิตกลับมีคดีฆาตกรรมเกิดขึ้น อัตรา 1.1 ต่อประชากร 100,000 คน เท่านั้น (Death Penalty Information Center, 2017 อ้างใน สุมนทิพย์ จิตสว่าง, 2561)

2.10 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เมื่อพิจารณาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ในภาพรวมได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการยังคงหรือยกเลิกโทษประหารชีวิต ในแต่ละประเทศมีความคล้ายคลึงและแตกต่างกันไปตามบริบทของสังคมในประเทศนั้น ๆ และมีมติในทัศนะของประชาชนทั่วไปต่อการลงโทษประหารชีวิตมีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยในการยังคงมีการลงโทษประหารชีวิต อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันยังมิได้มีศึกษาแนวทางการลงโทษประหารชีวิต ในกรณีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางสหประชาชาติต่อการลงโทษประหารชีวิต ถึงความเหมาะสมกับสังคมไทยแต่อย่างใด

ดังนั้น จึงนำมาสู่การศึกษาการศึกษาข้อกำหนดและแนวทางเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติตลอดจนแนวปฏิบัติของต่างประเทศ ความสอดคล้องของสภาพสังคมไทยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบคิดในการวิจัยเรื่อง “แนวทางการลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทย: ศึกษากรณีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางสหประชาชาติ” ดังนี้

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทย: กรณีศึกษาอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางสหประชาชาติ” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาข้อกำหนดและแนวทางเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติ เพื่อศึกษาความสอดคล้องของสภาพสังคมไทยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด และเสนอแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติ จากผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำนโยบายมาปฏิบัติ กลุ่มประชาสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม และกลุ่มนักวิชาการทางด้านอาชญาวิทยาและกฎหมาย ทั้งนี้ เป็นการศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัย

3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยมีการกำหนดแนวหัวข้อสัมภาษณ์ (Questionnaire guide) ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับข้อกำหนดและแนวทางเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติ รวมถึงศึกษาความสอดคล้องของสภาพสังคมไทยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์มาจากการรวบรวมเอกสารและการสังเคราะห์ทฤษฎีและแนวคิดทางด้านอาชญาวิทยา โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) 4 กลุ่ม ได้แก่

- 3.1.1 ผู้กำหนดแผนและนโยบายการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติและผู้ร่างกฎหมาย
  - 1) ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ จำนวน 1 ท่าน
  - 2) ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน จำนวน 1 ท่าน
- 3.1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม
  - 1) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 1 ท่าน
  - 2) สภานายความ จำนวน 1 ท่าน

3) สำนักงานอัยการสูงสุด	จำนวน	1	ท่าน
4) ศาลยุติธรรม	จำนวน	1	ท่าน
5) กรมราชทัณฑ์	จำนวน	1	ท่าน
6) ทณฑสถานหญิงกลาง	จำนวน	1	ท่าน
7) เรือนจำกลางบางขวาง	จำนวน	1	ท่าน

3.1.3 กลุ่มประชาสังคม

- 1) ผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมการสิทธิมนุษยชน จำนวน 1 ท่าน
- 2) แอมเนสตี อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย จำนวน 1 ท่าน

3.1.4 นักวิชาการ

- 1) ด้านอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา จำนวน 1 ท่าน
- 2) ด้านกฎหมาย จำนวน 1 ท่าน
- 3) ด้านกฎหมายระหว่างประเทศ จำนวน 1 ท่าน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยส่วนนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ (Interview form) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการออกแบบแบบสัมภาษณ์นั้น คำถามจะมีลักษณะปลายเปิด เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลมีอิสระในการตอบ การแสดงความคิดเห็น การแบ่งปันข้อมูล แนวคิด ประสบการณ์ ความชำนาญ โดยลำดับคำถามนั้นไม่มีลำดับที่แน่นอน สามารถเปลี่ยนแปลงคำถามได้ตามแต่สถานการณ์ และแตกต่างกันตามแต่ความเชี่ยวชาญและหน้าที่ที่รับผิดชอบของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน และผู้วิจัยได้ค้นคว้าวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนตามที่ผู้วิจัยต้องการจากผู้ให้ข้อมูล และยังได้ข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นที่น่าสนใจ นอกจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยยังใช้เครื่องบันทึกเสียงเพื่อให้สามารถบันทึกบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลได้อย่างครบถ้วนอีกด้วย

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) ที่มีแหล่งที่มาที่เชื่อถือได้ ได้แก่

3.3.1 เอกสารและข้อมูลต่าง ๆ ที่แสดงถึงข้อมูลประวัติ ที่มา รูปแบบ วิวัฒนาการ และวัตถุประสงค์ของการลงโทษประหารชีวิต

3.3.2 เอกสารและข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวคิดในการลงโทษประหารชีวิตของชาติตะวันตกและประเทศไทย

3.3.3 เอกสารและข้อมูลต่าง ๆ ที่แสดงถึงปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

3.3.4 เอกสารข้อมูลการดำเนินการประหารชีวิตตามระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิตนักโทษ พ.ศ. 2546

3.3.5 เอกสารข้อมูลและข้อมูลต่าง ๆ ที่ดำเนินการต่อต้านและสนับสนุนการลงโทษประหารชีวิต

3.3.6 รายงานสถานการณ์ บทวิเคราะห์ และข้อเสนอแนะ ที่ได้จาก องค์กรแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล (Amnesty International) หน่วยงานหรือคณะกรรมการที่เป็นอิสระ เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เอกสารเบื้องต้นจะถูกรวบรวมและนำมาประกอบกับการดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยจะเป็นการโต้ตอบกับ Key Informants เพื่อเก็บข้อมูลจากความรู้ ประสบการณ์ แนวคิด ความเชี่ยวชาญของผู้ตอบให้ได้มากที่สุด โดยมีการกำหนดแนวหัวข้อสัมภาษณ์ (Questionnaire guide) ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินที่ต่อการศึกษา โดยประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์มาจากการรวบรวมเอกสารและการสังเคราะห์ทฤษฎีและแนวคิดทางด้านอาชญาวิทยา

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ผู้วิจัยจะนำข้อมูลจากการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์มาบรรยายในรูปแบบการพรรณนาข้อมูล (Descriptive) และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อศึกษาข้อกำหนดและแนวทางเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติตลอดจนแนวปฏิบัติของต่างประเทศ เพื่อศึกษาความสอดคล้องของสภาพสังคมไทยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด และเสนอแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติจากผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำนโยบายมาปฏิบัติ กลุ่มประชาสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม และกลุ่มนักวิชาการทางด้านอาชญาวิทยาและกฎหมาย โดยประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์มาจากการรวบรวมเอกสารและการสังเคราะห์ทฤษฎีและแนวคิดทางด้านอาชญาวิทยา

3.5 จริยธรรมการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับจริยธรรมการวิจัย ดังต่อไปนี้

3.5.1 ผู้วิจัยต้องได้รับความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยก่อนการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจะต้องทำการชี้แจงให้ผู้ให้ข้อมูลทราบถึงสาระสำคัญและวัตถุประสงค์ของการวิจัย คำนึงความสนใจของผู้ให้ข้อมูล รวมถึงมีแนวทางการรักษาไว้ซึ่งสิทธิส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

3.5.2 ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยที่ได้ดำเนินการโดยปราศจากอคติและตรงไปตรงมาตามข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมและนำมาวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการศึกษาและการอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทย: กรณีศึกษาอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สอดคล้องตามแนวทางสหประชาชาติ” การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการศึกษาข้อกำหนดและแนวทางเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติ ประกอบกับศึกษาความสอดคล้องของสภาพสังคมไทยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด อีกทั้งแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติ โดยการศึกษาวิจัยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ในการเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งศึกษาจากกลุ่ม 4 กลุ่ม ดังนี้ ผู้กำหนดนโยบาย ประกอบด้วย ผู้กำหนดแผนและนโยบายการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ และผู้ร่างกฎหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ จำนวน 1 ท่าน และคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน จำนวน 1 ท่าน และผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ ผู้นำนโยบาย มาปฏิบัติ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 1 ท่าน สภานายความ จำนวน 1 ท่าน สำนักงานอัยการสูงสุด จำนวน 1 ท่าน ศาลยุติธรรม จำนวน 1 ท่าน และกรมราชทัณฑ์จำนวน 3 ท่าน และทำการสัมภาษณ์ กลุ่มประชาสังคม ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมการสิทธิมนุษยชน จำนวน 1 ท่าน และแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย จำนวน 1 ท่าน และสัมภาษณ์กลุ่มนักวิชาการ ประกอบด้วย นักวิชาการทางด้านอาชญาวิทยา จำนวน 1 ท่านและนักวิชาการทางด้านกฎหมายอาญาจำนวน 1 ท่าน เพื่อประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาตามลำดับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

- 4.1 ข้อกำหนดและแนวทางเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติ
- 4.2 ความสอดคล้องของสภาพสังคมไทยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด
- 4.3 แนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สอดคล้องตามมาตรฐานสหประชาชาติ
- 4.4 การอภิปรายผลการศึกษา

4.1 ข้อกำหนดและแนวทางเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติ

ข้อกำหนดของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ที่สำคัญต่อการเคารพสิทธิเสรีภาพและความปลอดภัยของพลเมืองในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต คือ ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และสตรีผู้ที่ตั้งครรภ์ จะถูกพิพากษาประหารชีวิตมิได้ และในประเทศที่ยังมิได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต การลงโทษประหารชีวิตอาจกระทำได้เฉพาะอาชญากรรมที่ร้ายแรงที่สุดหรืออาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด (Most Serious Crime) ตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำความผิด และไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกติกานี้ ซึ่งปรากฏในภาคที่ 3 ข้อที่ 6 ของข้อกำหนดกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ดังนี้

“ในประเทศที่ยังมิได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต การลงโทษประหารชีวิตอาจกระทำได้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำความผิด และไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกติกานี้ และต่ออนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์การลงโทษเช่นว่านี้จะกระทำได้อีกแต่โดยคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลที่มีอำนาจ”

(ภาค 3 ข้อ 6 ของ ICCPR)

“In countries which have not abolished the death penalty, sentence of death may be imposed only for the most serious crimes in accordance with the law in force at the time of the commission of the crime and not contrary to the provisions of the present Covenant and to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide. This penalty can only be carried out pursuant to a final judgement rendered by a competent court”

(Part 3, Article 6 of the ICCPR)

“บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี กระทำความผิดจะถูกพิพากษาประหารชีวิตมิได้ และจะดำเนินการประหารชีวิตสตรีขณะมีครรภ์มิได้”

(ภาค 3 ข้อ 6 ของ ICCPR)

“Sentence of death shall not be imposed for crimes committed by persons below eighteen years of age and shall not be carried out on pregnant women.”

(Part 3, Article 6 of the ICCPR)

จากนั้นสหประชาชาติได้บัญญัติพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองแห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights) มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญต้องการให้ประเทศต่าง ๆ มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิกที่ได้มีการลงนามแล้ว จะต้องไม่มีการลงโทษประหารชีวิตในประเทศดังกล่าวสำหรับอาชญากรรมทุกประเภทคดี หากแต่สามารถใช้บทลงโทษประหารชีวิตระหว่างสงครามตามคำพิพากษาคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดทางทหารที่กระทำในระหว่างสงครามได้ ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่ได้มีการลงนามในพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองแห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights) ทำให้ยังคงมีการลงโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ

ภายหลังมีการถกเถียงกันว่าฐานความผิดใดบ้างคือ Most Serious Crime ในท้ายที่สุดสหประชาชาติจึงให้นิยามร่วมกันว่าคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดหรือ Most Serious Crime คือคดีเจตนาฆ่าและทำให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิต (International Commission against the Death Penalty, 2013) เนื่องจากคดีต่อชีวิตนั้นเป็นคดีที่ทุกวัฒนธรรมเห็นตรงกันว่าการฆาตกรรมเป็นสิ่งชั่วร้ายแบบสากลในทุกบริบทสังคมและวัฒนธรรม นิยามต่อคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดยังชัดเจนขึ้นเมื่อสหประชาชาติออกมาแสดงความกังวลถึงการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทยที่ไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ โดยพบว่าคดีเกี่ยวกับความมั่นคง คดีเกี่ยวกับยาเสพติด หรือคดีฆาตกรรมที่มีผลทำให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิตก็ตาม หากพิจารณาจากเจตนาและผลลัพธ์นั้นอาจยังไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ เนื่องจากบางคดีขาดเจตนาหรือขาดผลลัพธ์ที่ทำให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิต หรือขาดทั้งสองปัจจัย

ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารและความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อแนวทางเกี่ยวกับลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 4 กลุ่ม พบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แสดงความคิดเห็นต่อแนวทางการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติว่าเป็นเรื่องมาตรฐานสากลที่ควรพึงปฏิบัติ แม้ว่าในแต่ละประเทศจะมีบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน โดยปัจจัยหนึ่งที่สำคัญของสังคมไทยที่จะลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดอย่างสอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติได้นั้นทัศนคติของผู้กำหนดนโยบายก็มีส่วนสำคัญต่อการกำหนดนโยบายของการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด อีกทั้งหากประเทศไทยกำหนดนโยบายการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดสอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติจะส่งผลให้สามารถลดความผิดพลาดในการดำเนินคดีอาญาในการลงโทษประหารชีวิตผิดคน และลดผลกระทบต่อเหยื่อได้

1) มาตรฐานสากลในด้านสิทธิมนุษยชน

ปัจจุบันประเทศที่เป็นภาคีของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองโดยสหประชาชาติมีความมุ่งหวังให้ประเทศที่เป็นสมาชิกยกเลิกโทษประหารชีวิต แต่ประเทศที่ยังมีการใช้การลงโทษประหารชีวิตอยู่นั้นสามารถลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดได้ ซึ่งในแต่ละประเทศนั้นมีแนวคิด ความเชื่อ วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน รวมถึงรูปแบบอาชญากรรมที่เป็นปัญหาในสังคมแตกต่างกัน ส่งผลให้การบัญญัติฐานความผิดที่มีโทษประหารชีวิตที่แตกต่างกัน แต่จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่าทุกประเทศควรมีมาตรฐานที่พึงปฏิบัติอันเหมาะสมต่อความเป็นมนุษย์ของคนในประเทศ ดังบทสัมภาษณ์

“คือจริง ๆ มันก็เป็นที่ยกเถียงของเหล่าประเทศสมาชิกนะว่าจะให้ขอบเขตของคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดเป็นแบบไหน เพราะแต่ละประเทศก็มีแนวคิดเป็นของตนเอง แต่ยูเอ็นก็ต้องหาพื้นที่ตรงกลาง ซึ่งคือคดีเจตนาฆ่าแล้วทำให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิต เพราะมันเป็นประเด็นที่ทุกประเทศ ทุกสังคมมองตรงกัน อยู่แล้วว่าการฆ่าคนโดยเจตนามันมีความชั่วร้ายในการกระทำอยู่ ซึ่งความผิดแบบนี้เป็นความผิดที่เป็นสากล”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากกลุ่มประชาสังคมกฎหมายระหว่างประเทศ

“ของเราค่อนข้างชัดเจนอยู่แล้ว ไม่ใช่เฉพาะ *most serious crime* เราอยากให้อภัยทุกกรณี ไม่ควรได้รับการลงโทษประหารชีวิตเลย ในส่วนของกรณีของไทยเรามีข้อยกเว้นไม่ประหารชีวิตเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 18 ปีหรือหญิงตั้งครรภ์ก็ถือเป็นความก้าวหน้า เพราะหลายๆประเทศยังมีการประหารชีวิตบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปีอยู่ แต่สิ่งที่ *amnesty* เรารณรงค์มา 40 กว่าปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี 2520 ก็คืออยากให้อภัยการลงโทษประหารชีวิตในทุกกรณี ยอมรับว่า ประเทศแถบตะวันออกกลางเป็นประเทศที่มีสถิติสูงตามรายงานของการลงโทษประหารชีวิต ไม่ว่าจะเป็ศาลนาหรือวัฒนธรรมอะไรก็ตามแล้วแต่ในโลก เรามองว่าสิทธิหรือการลงโทษประหารชีวิตเนี่ยมันเป็นมาตรฐานสากล เราจะไม่มองว่าประเทศนี้มีวัฒนธรรมแบบนี้ประเทศนั้นมีวัฒนธรรมแบบนั้น มันเป็นเรื่องมาตรฐานสากล”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย

สอดคล้องกับความคิดเห็นจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งว่าการประหารชีวิตผู้กระทำผิดเป็นการละเมิดสิทธิในการมีชีวิตของผู้กระทำผิด โดยสิทธิในการมีชีวิตจะติดตัวบุคคลไปตลอดในทุกสถานะ ดังบทสัมภาษณ์

“เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต มนุษย์ทุกคนมีสิทธิในชีวิตและร่างกายของตัวเอง ถึงแม้ว่ามนุษย์คนนั้นจะไปละเมิดสิทธิในการมีชีวิตของคนอื่นก็ตามเช่น ฆ่าหรือข่มขืน แต่สิทธิของเขาก็ยังมีอยู่ การลงโทษโดยการลิดรอนสิทธิในการมีชีวิตอย่างโทษประหารจึงไม่สมควรมีอยู่ ยิ่งหากผลปรากฏว่าผู้ต้องหาเป็นแค่แพะแล้วได้ทำการประหารไปแล้ว ก็เท่ากับว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้นั้นในการมีชีวิตอยู่อย่างร้ายแรง ยิ่งไงก็เห็นว่า การลงโทษด้วยวิธีการอื่น ๆ เช่นการจำคุกตลอดชีวิตก็เป็นทางเลือกที่ดีกว่า”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมการสิทธิมนุษยชน

2) ทศนะของผู้กำหนดนโยบายต่อการลงโทษประหารชีวิต

ไม่เพียงเฉพาะแต่แนวของสหประชาชาติที่กำหนดให้ประหารชีวิตได้ในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดคือคดีต่อชีวิตเท่านั้น แต่ปัจจัยที่ทำให้การขับเคลื่อนของนโยบายการลงโทษประหาร

ชีวิตว่าจะขับเคลื่อนไปในทิศทางใด พบว่าทัศนะของผู้กำหนดนโยบายก็เป็นส่วนสำคัญ ดังบทสัมภาษณ์

“ประเทศฝรั่งเศส ในอดีตยังมีการใช้ประชากรชีวิตอยู่ ตอนนั้นมีแนวคิดของ *policy maker* ซึ่งมีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนว่ารัฐจะดำเนินการยกเลิกโทษประชากรชีวิต ในขณะนั้นประชาชนส่วนใหญ่ก็ไม่เห็นด้วย แต่ผู้นำของเขาก็ยังตัดสินใจยกเลิกโทษประชากรชีวิตไป ใ้มาใช้พักหนึ่งประชาชนก็รู้สึกคุ้นชิน และเห็นว่ามันไม่ได้มีนัยยะใด ๆ ที่เกี่ยวข้องในการเกิดอาชญากรรมเลย หลังจากนั้นก็มีมีการสำรวจความคิดเห็นอีกครั้งว่าจะกลับมาใช้โทษประชากรชีวิตอีกครั้งดีหรือไม่ สุดท้ายประชาชนก็ไม่เห็นด้วยแล้วว่าจะนำโทษประชากรชีวิตกลับมาใช้ใหม่”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย

3) การลดความผิดพลาดในการดำเนินคดีอาญาและการลงโทษผู้บริสุทธิ์

ประเด็นที่ส่งผลให้โทษประชากรชีวิตไม่เหมาะสมที่จะใช้กับสังคมไทยคือปัญหาของกระบวนการยุติธรรมที่ยังมีข้อผิดพลาด โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดในการดำเนินคดีอาญาตั้งแต่ต้นทางของกระบวนการ คือการรวบรวมพยานหลักฐาน หรือการสร้างพยานหลักฐานเท็จ ซึ่งขั้นตอนกระบวนการเหล่านี้ถือเป็นต้นทางของกระบวนการยุติธรรม หากมีข้อผิดพลาดตั้งแต่ต้นทางแล้วจะนำไปสู่ขั้นตอนต่อจากนั้น และในปลายทางท้ายที่สุดอาจมีการดำเนินคดีกับผู้บริสุทธิ์

อีกทั้ง หากประเทศไทยมีการลงโทษประชากรชีวิตโดยยึดหลักอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามสหประชาชาติจะเป็นการลดฐานความผิดที่ต้องโทษประชากรชีวิตรวมถึงลดจำนวนผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษประชากรชีวิต ส่งผลให้สามารถลดจำนวนกรณีความผิดพลาดอันเกิดจากกระบวนการยุติธรรมในการลงโทษผู้บริสุทธิ์ ดังบทสัมภาษณ์

“ไม่รู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้น จากการล้างเลขของไทยที่เกือบจะครบ 10 ปีในการไม่ลงโทษประชากรชีวิต แต่สุดท้ายก็มีการประหารตอนปี 61 ประหาร “มิก หลงจี” ประหารผิดคนด้วยนะ ล้านเปอร์เซ็นต์ มิกไม่ได้เป็นคนกระทำ พี่ก็ศึกษาเอาคำพิพากษามาดู ผู้การฯในสมัยนั้น เขาก็บอกว่าคดีนี้มีเป็นไปตามหลักฐาน มีนิติวิทยาศาสตร์ พอเราไปดูคำพิพากษากลับไม่มีหลักฐานนิติวิทยาศาสตร์อะไรเลย เลื้อยเปื้อนเลือดก็ไม่มี มีดก็ไม่มี แล้วพอดูคำพิพากษาพบว่าพยานเรียกคนร้ายว่า บิ๊กๆ ไปได้แล้ว เรียกบิ๊ก

นะ แต่คนถูกประหารชื่อมิก คดีนี้พิพากษาโดยอาศัยพยานบุคคลคือเด็กที่อยู่กับคนตาย ก็เท่ากับว่าไม่ใช่การรวบรวมพยานหลักฐาน ไม่ได้มีหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ใดๆเลย เพราะรวบรวมไม่ได้ เหมือนเป็นการตัดตอนว่าเราไม่ใช่ประเทศที่จะยกเลิกโทษประหาร ไอ้มิกก็รับเคราะห์ไป ความเป็นจริงแล้วกระบวนการยุติธรรมของไทยยังมีปัญหา ไม่ว่าจะ เป็นนิติเวช พิสูจน์หลักฐานอาจจะมีปัญหา ความน่าเชื่อถือในการรวบรวมพยานหลักฐาน ทำให้อาจประหารผิดคนได้”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน

สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มผู้นำนโยบายมาปฏิบัติท่านหนึ่งที่ทำให้เห็นว่าขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐานที่ยังมีข้อผิดพลาดและไม่โปร่งใสซึ่งถือว่าเป็นต้นทางของกระบวนการยุติธรรม โดยหากมีข้อผิดพลาดอาจนำไปสู่การดำเนินคดีผิดคน ดังบทสัมภาษณ์

“ไม่เห็นด้วยในการที่จะให้มีโทษประหารชีวิตในประเทศไทย เพราะ การให้โอกาสคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย ยังเกรงกลัวว่ามีความไม่ถูกต้องในชั้นพิจารณาของศาล เช่น พยานหลักฐานในคดีกับความจริง มันไม่สอดคล้องกัน บางคนเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่พยานหลักฐานยังไม่เพียงพอ ทำให้ศาลต้องเชื่อและตัดสินตามพยานหลักฐาน หลักการทฤษฎีตาต่อตา ฟันต่อฟัน ผมว่าถ้าใช้แล้วจะเหมาะสม กระบวนการยุติธรรมควรมีความถูกต้องและโปร่งใสเสียก่อน แต่ในขณะที่ประเทศไทยเรื่องของการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของจำเลยนั้นมันอยู่ในเกณฑ์สมบูรณ์ 100% หรือไม่? เมื่อถึงเวลาที่มาตรการในรวบรวมพยานหลักฐาน มาตรการในการพิสูจน์ความผิดถูกของจำเลยและโจทก์ถึงเกณฑ์ที่เชื่อถือได้ ทฤษฎีตาต่อตา ฟันต่อฟันถึงจะเหมาะสมในการนำมาใช้ แล้วในส่วนของคุณกฤษฎิ์ที่สุด ถ้าพูดในกรณีของขณะก่อเหตุฆ่าคนตาย ผู้กระทำผิดสติไม่สมประกอบ หรือลงมือฆ่าเพราะโกรธแค้นที่เขาโดนทำร้ายก่อนมาเป็นระยะเวลาาน แบบนี้มันเหมาะสมหรือไม่กับการลงโทษประหารชีวิต”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากสภานายความ

4) การลดผลกระทบต่อเหยื่อ

พบว่าประเด็นที่ไม่ควรมีโทษประหารชีวิตเนื่องจากในบางฐานความผิดที่ปัจจุบันกำหนดฐานความผิดไว้เพียงแค่จำคุก ถ้าหากเพิ่มอัตราโทษประหารชีวิตเข้าไปในฐานความผิดเดิม อาจส่งผล

ต่อเหยื่อหรือผู้เสียหายทำให้มีโอกาสที่จะได้รับความร้ายแรงหรือความเสียหายที่มากกว่าเดิม ยกตัวอย่างเช่น กรณีเรียกร้องให้ช่มขึ้นเท่ากับประหารชีวิต ซึ่งการกระทำความผิดรูปแบบนี้ไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติต่อคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด อีกทั้งอาจก่อให้เกิดความเสียหายและความสูญเสียต่อเหยื่อผู้เสียหายมากยิ่งขึ้น ดังบทสัมภาษณ์

“การมีโทษประหารชีวิตเนี่ย ถ้ามองในแง่ของ**เหยื่อวิทยา** เน้นอนว่าการมีโทษประหารชีวิต จะทำให้มีเหยื่อมากขึ้น การมีโทษประหารชีวิตเนี่ย ไม่ใช่จะทำให้ให้อาชญากรไม่กล้ากระทำความผิดนะ 1. จำเลยบางคนไม่สนใจว่าโทษเป็นอย่างไร 2. จำเลยบางคนไม่รู้โทษรู้แต่ว่าแรงผลักดันที่จะกระทำความผิดมันมีมากกว่า 3. จำเลยเป็นโรคจิต 4. **ทำไปแล้วผู้เสียหายอาจได้รับผลกระทบที่มากกว่าเดิม**”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากศาลยุติธรรม

ผลจากการสัมภาษณ์ในด้านข้อกำหนดและแนวทางเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติพบว่าเห็นด้วยในกรณีไม่ประหารชีวิตบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี และสตรีตั้งครรภ์ อีกทั้ง ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยควรยึดปฏิบัติตามมาตรฐานสากล กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แสดงความคิดเห็นต่อแนวทางการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติว่าเป็นเรื่องมาตรฐานสากลที่ควรพึงปฏิบัติ แม้ว่าในแต่ละประเทศจะมีบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน โดยปัจจัยหนึ่งที่สำคัญของสังคมไทยที่จะลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดอย่างสอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติได้นั้นทัศนคติของผู้กำหนดนโยบายก็มีส่วนสำคัญต่อการกำหนดนโยบายของการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด อีกทั้งหากประเทศไทยกำหนดนโยบายการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดสอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติจะส่งผลให้สามารถลดความผิดพลาดในการดำเนินคดีอาญาในการลงโทษประหารชีวิตผิดคน และลดผลกระทบต่อเหยื่อได้

4.2 ความสอดคล้องของสภาพสังคมไทยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด

ปัจจุบันประเทศไทยได้กำหนดฐานความผิดที่มีอัตราโทษสูงสุดคือโทษประหารชีวิตไว้ 55 ฐานความผิดอันแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมิได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อสอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติในการกำหนดค่านิยมของอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด ซึ่งเป็นไปตาม

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยสามารถแบ่งได้เป็น ฐานความผิด ที่มีบทลงโทษประหารชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา 33 ฐานความผิด ฐานความผิดที่มีบทลงโทษ ประหารชีวิตตามกฎหมายอาญาทหาร 17 ฐานความผิด ฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิตตาม กฎหมายอื่น ๆ 5 ฐานความผิด ประกอบด้วย พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539, พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน และพระราชบัญญัติ ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

จากฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา 33 ฐานความผิดนั้น พบว่ามี ฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับการฆ่า หรือเป็นเหตุให้เกิดการตายหรือสูญเสียชีวิตซึ่งสอดคล้อง ต่อแนวทางของสหประชาชาติจำนวนน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของฐานความผิดที่มีโทษประหารชีวิตทั้งหมด เหตุผลของการบัญญัติฐานความผิดเหล่านี้ไว้ให้มีอัตราโทษสูงสุดชีวิต เนื่องจากสังคมไทยมองว่า ความผิดเหล่านี้เป็นความชั่วร้ายเมื่อการกระทำผิดเกิดขึ้นจำเป็นต้องลงโทษอย่างรุนแรง เป็น ความรู้สึกของสังคมที่ต้องการแก้แค้นทดแทนผู้กระทำผิดที่ก่อคดีอุกฉกรรจ์ขึ้น รวมถึงเพื่อข่มขู่และตัด โอกาสไม่ให้เกิดกระทำผิดในรูปแบบนี้อีก อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากบริบทสังคมต่อการลงโทษ ประหารชีวิตของสังคมไทยช่วงหลังจากการที่มีเปลี่ยนโทษประหารชีวิตด้วยการยิงเป้ามาใช้การ ประหารชีวิตด้วยเข็มฉีดยา พบว่าส่วนใหญ่เป็นการลงโทษประหารชีวิตผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติด เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากบริบทของสังคมไทยมีการประกาศต่อสู้กับยาเสพติด เพื่อเป็นการ ปราบปรามและใช้การลงโทษประหารชีวิตเชิงข่มขู่ยับยั้ง จึงจะพบว่าตัวเลขของการลงโทษประหาร ชีวิตนั้นเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นจำนวนมาก และหากพิจารณาตามคำ นิยามของสหประชาชาติต่อคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดจะพบว่าคดียาเสพติดนั้นไม่สอดคล้องต่อ แนวทางของสหประชาชาติ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความ สอดคล้องของสภาพสังคมไทยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด โดยแบ่ง ออกเป็น 2 ด้าน คือ ความสอดคล้องภายในสังคมไทย ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ของการลงโทษ 2) คติความเชื่อทางศาสนา 3) ด้านเศรษฐกิจและทรัพยากร 4) ภาวะทางสังคมในประเทศไทย 5) นโยบายและกฎหมาย และความสอดคล้องภายนอกสังคมไทย ประกอบด้วย 1) สภาพสังคมการเมือง ระหว่างประเทศ 2) มาตรฐานและแนวปฏิบัติของสหประชาชาติ ดังบทสัมภาษณ์

1) วัตถุประสงค์ของการลงโทษ

การแก้ไขฟื้นฟูเป็นวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นการให้โอกาสแก่ผู้กระทำผิด โดยผู้กระทำผิดสามารถกลับเป็นคนดีคืนสู่สังคม ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย ในแง่มุมมองของผู้กระทำผิดก็สามารถกลับคืนสู่สังคมเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่และมุ่งกระทำความดี อีกทั้งในแง่มุมมองของสังคมก็ได้ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพแก่สังคมอีกทั้งเป็นการลดค่าใช้จ่ายจากงบประมาณ ในปัจจุบันประเทศไทยมีแนวโน้มในการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูมากขึ้นเพื่อให้เหมาะสมและได้สัดส่วนต่อการกระทำผิดเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ แต่ยังคงมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษแบบแก้แค้นทดแทนในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด ซึ่งยังเป็นความต้องการของสังคม ดังบทสัมภาษณ์

“แนวทางในการฟื้นฟูผู้กระทำผิดมากขึ้น มันก็ได้ประโยชน์แก่ทุกฝ่าย ฝ่ายผู้กระทำผิดก็มีความผิดก็มีโอกาสกลับเนื้อกลับตัว ฝ่ายรัฐเองก็ได้ประหยัดงบประมาณ พื้นที่จำกัดในการควบคุม แต่ก็ต้องมีกระบวนการตรวจสอบติดตามที่ดี แต่โทษบางโทษก็ไม่สามารถจะใช้กระบวนการที่จัดให้ได้ ในส่วนของกระแสสังคมที่ส่วนใหญ่ยังอยากให้มีโทษประหารชีวิตไว้อยู่ เรามั่นใจได้แค่ไหนละว่ากระบวนการยุติธรรมจะลงโทษอย่างถูกคนได้ 100 เปอร์เซ็นต์”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มผู้นำนโยบายมาปฏิบัติท่านหนึ่งว่าการแก้ไขฟื้นฟูเป็นวิธีการที่มีประโยชน์ต่อสังคม โดยต้องการแก้ไขฟื้นฟูนั้นต้องมีคุณภาพควบคู่ด้วย ดังบทสัมภาษณ์

“แนวทางของกรมราชทัณฑ์ที่หันมาใช้วัตถุประสงค์ในการลงโทษแบบแก้ไขฟื้นฟูเนี่ยถือว่าเป็นข้อดีนะ แต่การกระทำผิดมันต้องดูว่าสามารถแก้ไขฟื้นฟูได้ไหม ทำให้เขากลับเป็นคนดีได้ไหม และต้องมีเครื่องมือที่จัดการได้อย่างมีคุณภาพ”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

อีกทั้งมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มผู้นำนโยบายไปปฏิบัติท่านหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าวิธีการแก้ไขฟื้นฟูเป็นมาตรการภายหลัง ไม่ได้ส่งผลให้อัตราการเกิดอาชญากรรมลดลง สิ่งที่จะทำ

ให้อัตราการเกิดอาชญากรรมลดลงคือการบังคับใช้กฎหมายอย่างแข็งขันและเที่ยงธรรม ดังบทสัมภาษณ์

“ทุกวันนี้แนวทางการลงโทษของเราก็เริ่มมีการเน้นวิธีการแก้ไขฟื้นฟู ซึ่งวิธีนี้มันเป็นมาตรการภายหลัง มันไม่ใช่มาตรการที่ลดอาชญากรรม แต่มันลดการกระทำความผิดซ้ำ ถ้าต้องการลดอาชญากรรม ผมยังเชื่อว่าทำอะไรให้ประชาชนตระหนักรู้ เมื่อกระทำความผิดแล้ว ไม่มีทางรอดจากเงื้อมมือของกฎหมาย คุณจะถูกปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาซื่อสัตย์ไม่ได้ จะมีมาตรการการสืบสวนสอบสวนที่เข้มข้นชัดเจน รวดเร็ว และแม่นยำ เช่น มีกล้องวงจรปิดทุกมุมตึก มีการตรวจ DNA ในที่เกิดเหตุที่ชัดเจนในทุกอย่าง”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานอัยการสูงสุด

ซึ่งความคิดเห็นจากกลุ่มผู้นำนโยบายมาปฏิบัติท่านหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าวิธีการแก้ไขฟื้นฟูไม่สามารถใช้ได้กับผู้กระทำความผิดทุกราย ควรพิจารณาเป็นรายบุคคล ดังบทสัมภาษณ์

“เรื่องวัตถุประสงค์การลงโทษมุมของราชทัณฑ์แน่นอนว่าจะใช้ทางใดทางหนึ่งสุดโต่งคงเป็นไปได้ ต้องดูเป็นรายๆไป บางคนเหมาะสมที่จะแก้ไขฟื้นฟู บางคนอาการหนักแล้วเหยียดยาไม่ได้แล้วมันก็ต้องลงโทษประหารชีวิต หรือใช้วิธีการลงโทษที่เด็ดขาด ซึ่งมันก็ยากที่จะเป็นแนวทางของสหประชาชาติได้ทั้งหมด” จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมราชทัณฑ์

การลงโทษในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการลงโทษที่เน้นการแก้ไขฟื้นฟูมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติ อย่างไรก็ตามกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูจะต้องมีการพิจารณาให้เหมาะสมเป็นรายบุคคล โดยมีเครื่องมือในการแก้ไขฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจมีข้อจำกัดในกรณีที่บุคคลบางคนได้สูญเสียบุคลิกภาพไปแล้วและไม่อาจแก้ไขฟื้นฟูให้ดีขึ้นได้ หรืออาจต้องใช้เวลาานอีกทั้งอาชญากรรมเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมจึงต้องใช้วิธีที่หลากหลายควบคู่ไปด้วยกัน

2) คติความเชื่อทางศาสนา

ปัจจัยที่มีผลอย่างมากในการกำหนดทิศทาง การลงโทษประหารชีวิตในแต่ละประเทศ ล้วนแล้วแต่ขึ้นอยู่กับบริบทความเชื่อ และวัฒนธรรมของประเทศนั้น ๆ ซึ่งความเข้มข้นในการนำหลักความเชื่อ ศาสนาเข้ามาอยู่ในบัญญัติกฎหมายนั้นแตกต่างกันตามบริบท ซึ่งบางบริบทความเชื่อของแต่ละประเทศอาจไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ โดยอาจมองว่าสิ่งที่ชั่วร้ายที่ยากต่อการที่สังคมจะยอมรับได้นั้นไม่ใช่เพียงคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดที่เป็นเพียงเรื่องของการฆาตกรรมเท่านั้น แต่อาจเป็นความผิดประเภทอื่น ๆ ด้วยก็เป็นได้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นถึงความสอดคล้องกับสังคมไทยในทางศาสนาว่าศาสนาคริสต์และอิสลาม ทุกอย่างคือประสงค์ของพระเจ้าหากทำดีพระเจ้าจะให้รางวัล หากทำชั่วก็จะต้องถูกลงโทษ การถูกลงโทษประหารชีวิตจึงเป็นเรื่องปกติ แต่ประเทศไทยซึ่งถือเป็นเมืองพุทธการประหารชีวิตถือเป็นการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตรูปแบบหนึ่งซึ่งไม่ควรพึงกระทำ ดังบทสัมภาษณ์

“ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ทุกอย่างคือประสงค์ของพระเจ้า พระเจ้าให้ทั้งรางวัลและพระเจ้าก็ลงโทษได้ เมื่อคุณทำดีพระเจ้าก็ให้รางวัลคุณ แต่เมื่อคุณทำชั่วพระเจ้าก็ลงโทษคุณ พระเจ้าสั่งให้คุณตายได้เพราะคุณทำผิด เพราะฉะนั้นการประหารชีวิตของเขามันจึงเป็นเรื่องปกติ ซึ่งตรงข้ามกับพุทธเรา โดยถ้าเป็นพุทธแท้ๆ เนี่ย ไม่เห็นด้วยกับการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตอยู่แล้ว ไม่มีคำว่าพระเจ้าลงโทษพระเจ้าให้รางวัลในศาสนาพุทธ ทำให้ถ้าจะไปพูดถึงประเทศที่เคร่งศาสนา แล้วนำศาสนามาประยุกต์ใช้ในกฎหมาย มันก็ยิ่งยากเลย”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผู้ทรงคุณวุฒิจากศาลยุติธรรม

ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มผู้กำหนดนโยบายท่านหนึ่งว่าศาสนาอิสลามมีการนำศาสนาเข้ามาใช้หลักกฎหมาย โดยมีการลงโทษตามการกระทำความผิด ซึ่งหลักการของศาสนานั้นบัญญัติบนพื้นฐานว่ากระบวนการยุติธรรมนั้นเที่ยงธรรม โดยความคิดความเชื่อในเรื่องคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดนั้นแตกต่างกันในแต่ละประเทศและความเชื่อ ดังบทสัมภาษณ์

“ความอุกฉกรรจ์มันไม่เหมือนกันนะ ในแต่ละประเทศ อิสลามเขาจะมีกฎหมายของอิสลามหรือกฎหมายชะรีอะห์ว่าใครทำผิดอะไร ก็ต้องถูกลงโทษอย่างนั้น ไม่มีสิทธิ์บิดไปจากหลักการของอัลกุรอาน เพราะเราเป็นผู้ศรัทธา เราต้องเชื่อว่ากระบวนการในการวินิจฉัยตามหลักการในคัมภีร์

นั้นเขียนบนพื้นฐานของความบริสุทธิ์ในกระบวนการยุติธรรมของทุกฝ่ายแล้ว เขาถึงเขียนอย่างนั้น หากว่าในสังคมโลกปัจจุบันยังไม่สามารถจะให้โอกาส ให้ความบริสุทธิ์อย่างแท้จริง เราก็ยังน่าจะมีโอกาสผ่อนปรนได้ ผมไม่ปฏิเสธในหลักการศาสนา แต่เราต้องไปดูในบริบทของสังคมว่าใช้แล้วเอื้อประโยชน์ให้ทุกฝ่ายจริงหรือไม่ ถ้าไม่จริงก็ต้องมีกระบวนการระหว่างอัลกุรอานตรงนั้น ผมไม่ปฏิเสธแน่นอน เพราะผมก็เป็นอิสลาม”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

อีกทั้งผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มประชาสังคมท่านหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าแนวคิดของความเชื่อศาสนาอาจจะมามีมาก่อนหลักการสิทธิมนุษยชน แต่ในความเป็นจริงก็ควรเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและยุคสมัยโดยคำนึงถึงหลักการสิทธิมนุษยชนความเป็นมนุษย์มาก่อน ดังบทสัมภาษณ์

“จะเห็นว่ามีจำนวนประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต หรือประเทศที่ไม่ได้ลงโทษประหารชีวิตจริง ๆ มีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น มันก็แสดงให้เห็นว่าความคิดความเชื่อ วัฒนธรรมที่ฝังมาตั้งแต่อดีต มันก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับว่าในแต่ละประเทศนั้นคุณให้คุณค่าเรื่องใดเป็นเรื่องสำคัญ เพราะปัจจุบัน บางประเทศอาจจะให้คุณค่าทางด้านศาสนาเป็นหลัก แต่นั่นมันก็ทำให้ประเทศอื่น ๆ มองว่าเขาไม่เคารพสิทธิมนุษยชน และก็ทำให้ถูกตำหนิจากนานาประเทศได้ เพราะเรื่องความเชื่อในอดีตบางเรื่องก็ต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมโลกในปัจจุบัน อย่างคาทอลิก โป๊ป ฟรานซิส ก็มีการพูดถึงในเรื่องของการจะยกเลิกโทษประหาร จะเห็นว่าในบางศาสนาออกมามุ่งเน้นเลยว่าอยากให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต พุดง่าย ๆ ว่าศาสนาไม่ได้สอนให้มีการลงโทษประหารชีวิต”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย

และผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งได้ให้ความคิดเห็นว่าคนในสังคมไทยซึ่งเป็นเมืองพุทธยังมีเรื่องของโทษเข้ามามีอิทธิพลอย่างมากในกระทำความผิด หากไม่สามารถระงับโทษได้จะส่งผลให้เกิดการกระทำความผิดรวมถึงอยากให้ผู้กระทำความผิดนั้นถูกลงโทษด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาและส่งผลให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ดังบทสัมภาษณ์

“ไม่สอดคล้องเพราะ ประเทศไทยเป็นเมืองพุทธก็จริง แต่ว่าคนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าถึงความเป็นพุทธอย่างแท้จริง พอตกเป็นเหยื่อก็เกิดความโกรธ อยากให้คนที่กระทำความผิดต่อตนเอง ได้รับ

การลงโทษอย่างเหมาะสม คำสั่งสอนของศาสนาอาจสอดคล้อง แต่ความเป็นพุทธของคนในสังคม อาจจะไม่สอดคล้องและเหมาะสมเท่าที่ควร ไม่เหมือนประเทศอิสลามที่เขาเคร่งตามหลักการของ ศาสนาและยึดถือปฏิบัติอย่างเข้มข้น”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งว่าแนวทางของพระพุทธเจ้าคือ สอนให้ละเว้นการฆ่า รวมถึงต้องมีการยับยั้งชั่งใจไม่ให้กระทำความผิด แต่ในความเป็นจริงแล้ว ผู้กระทำความผิดอาจทำความผิดเนื่องจากเหตุจำเป็นหรือ สติไม่ดีขาดความยับยั้งชั่งใจ ดังบท สัมภาษณ์

“คือจริง ๆ แนวทางของพระพุทธเจ้าให้ละเว้นการฆ่าอยู่แล้ว และการให้อภัยมันเป็นการ ละพยาบาทในตัวเรา ซึ่งถ้าเป็นพุทธศาสนาจริง ๆ มันก็ต้องละเว้นการฆ่า ถ้าคนปกติในสังคมมี ทัศนคติที่ถูกต้อง มีความยับยั้งชั่งใจที่ดี เขาน่าจะไม่กระทำความผิดอยู่แล้ว เพราะมันไม่คุ้ม แต่อย่า ลืมนะ อาชญากรเนี่ยไม่นับรวมผู้กระทำความผิดเพราะเหตุจำเป็นนะ พวกนี้เขาไม่มีสติ ความยับยั้งชั่ง ใจที่ดี ดังนั้นวิธีคิดแบบนี้มันอาจใช้ไม่ได้กับคนแบบนี้”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานอัยการสูงสุด

จากข้อมูลข้างต้นพบว่าประเทศไทยเป็นเมืองพุทธ ศาสนาพุทธมีข้อห้ามไม่ให้ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติ แต่ในข้อเท็จจริงกลับพบว่าทัศนคติของคนในสังคมไทยยัง มีความต้องการให้ลงโทษประหารชีวิตไม่เพียงแต่ในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามการให้นิยาม ของสหประชาชาติเท่านั้น ยังคงปรากฏการลงโทษประหารชีวิตในความผิดฐานอื่นด้วย ส่วนประเทศที่ นับถือศาสนาอิสลามซึ่งมีกฎหมายอิสลามหรือกฎหมายชะรีอะฮ์ที่มีความชัดเจนในการลงโทษที่รุนแรง แบบตาต่อตาฟันต่อฟัน ตามฐานความผิดต่าง ๆ อีกทั้งความคิดความเชื่อทางศาสนาในแต่ละประเทศ ล้วนแล้วแต่มีการประพฤติ ปฏิบัติ และมีแนวทางเป็นไปตามบริบทของแต่ละประเทศ ซึ่งผู้ให้ข้อมูล มองว่าแนวคิดศาสนาที่ขัดแย้งต่อแนวทางของสหประชาชาติสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับ มาตรฐานสากลได้

3) ด้านเศรษฐกิจและทรัพยากร

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและทรัพยากรนับเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อการลงโทษประหารชีวิต ซึ่งเศรษฐกิจและทรัพยากรในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าเพียงระบบเศรษฐกิจและภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศเท่านั้น หากยังหมายความรวมถึงความสามารถในการจัดหาและพัฒนาทรัพยากรของรัฐด้วย ประกอบการนำคนเข้ามาอยู่ในคุกจำนวนมากจากคดีอาชญากรรมโดยถือเป็นจำนวนกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ ส่งผลให้เกิดภาวะนักโทษล้นคุกอีกทั้งอาจไม่สามารถใช้รูปแบบวิธีการแก้ไขฟื้นฟูอย่างได้ตามความมุ่งหมายของการลงโทษ แม้ว่าจะมีมาตรการพักการลงโทษ ซึ่งอาจก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำและผลเสียที่ตามมาอีก

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มผู้นำนโยบายมาปฏิบัติท่านหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในด้านเศรษฐกิจและทรัพยากรว่ากรมราชทัณฑ์มีการใช้พักการลงโทษต่อผู้กระทำความผิดที่มีพฤติกรรมที่ดี และสามารถแก้ไขฟื้นฟูเป็นคนดีคืนสู่สังคมได้ ซึ่งเกิดประโยชน์ในเชิงทรัพยากรมนุษย์รวมถึงทรัพยากรที่ต้องใช้กับนักโทษคนหนึ่ง ดังบทสัมภาษณ์

“ราชทัณฑ์ยังต้องมีการใช้พักการลงโทษ ส่วนหนึ่งก็อาจเป็นไปได้ว่าเพราะไม่อยากจะให้นักโทษล้นคุก แต่คนที่เราปล่อยไป ก็เป็นนักโทษคดีที่สมควรจะพักการลงโทษ ประโยชน์ก็คือไม่ต้องมาใช้งบประมาณกับเรื่องแบบนี้ ก็ควรเป็นการเพิ่มทรัพยากร แรงงานด้านต่าง ๆ ให้กับประเทศ ดีกว่ามาติดอยู่ในเรือนจำ”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมราชทัณฑ์
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ให้ความคิดเห็นว่าหากเหลือการลงโทษประหารชีวิตเฉพาะคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดนั้น ในมุมของการลดค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการประหารในแต่ละครั้งนั้นไม่ได้มีผลมาก แต่สิ่งที่สำคัญคือเรื่องทรัพยากรมนุษย์มากกว่า ดังบทสัมภาษณ์

“การที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิต หรือเหลือเพียงคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด ถ้าพูดทางด้านลดค่าใช้จ่ายในการซื้ออุปกรณ์ประหารชีวิต จริงๆ ก็ไม่ได้มีผลอะไรมาก ส่วนนี้มันเป็นเงินเพียงไม่กี่บาทหรอก ที่สำคัญคือทรัพยากรทางมนุษย์มากกว่า ถ้าสามารถทำให้คนเหล่านี้กลับตัวเป็นคนดีคืนสู่สังคมได้ มันมีมูลค่ามหาศาลสำหรับประเทศชาติ”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

สอดคล้องกับความคิดเห็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งซึ่งมองว่าได้ผลดีในแง่ของการประหยัดงบประมาณของกระทรวงยุติธรรม แต่ไม่ได้มีผลอะไรมาก ดังบทสัมภาษณ์

“จริงๆแล้วถ้าเกิดต้องปฏิบัติตามแนวทางของยูเอ็นจริงๆ มันก็คงดีในแง่ของเศรษฐกิจงบประมาณ แต่ไม่ได้ส่งผลอะไรมาก เพราะ ปัจจุบันใช้การฉ้อฉลในการประหารชีวิต ซึ่งไม่ได้ใช้งบประมาณอะไรมากอยู่แล้ว”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

อีกทั้งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งในเรื่องของทรัพยากรมนุษย์ ดังบทสัมภาษณ์

“ที่มองในเรื่องทรัพยากรมนุษย์นะ ถ้าเกิดที่เราประหารชีวิตคนที่ถนัดด้านใดด้านหนึ่งไป เช่น สมมติว่านักโทษคนนั้นถนัดทางด้านวิชาการซึ่งมีความสามารถมาก เท่ากับว่าเราจะเสียคนชำนาญด้านนี้ของประเทศชาติไปคนนึง ขณะเดียวกันเราก็ต้องเสียทรัพยากรไปในระหว่างกระบวนการประหารชีวิตอีกด้วย”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากนักวิชาการทางด้านกฎหมายอาญา

จากข้อมูลข้างต้นพบว่าแนวโน้มนโยบายของกระทรวงยุติธรรมมีการใช้การพักการลงโทษในบางคดีมากขึ้น รวมถึงการปรับอัตราโทษในคดีอาชญากรรม เพื่อแก้ปัญหานักโทษล้นคุก และจากการใช้วิธีการแก้ไขฟื้นฟูมากขึ้นนั้นผลประโยชน์จะตกแก่ทุกฝ่าย ฝ่ายผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัวเป็นคนดีคืนสู่สังคม อีกทั้งสังคมหรือประเทศชาติจะได้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพมากขึ้นเพิ่มขึ้นและแปรเปลี่ยนทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นอันตรายต่อสังคมให้กลายเป็นคนดีคืนสู่สังคม และรัฐก็ได้ประหยัดงบประมาณรวมลดถึงพื้นที่ในการควบคุมผู้กระทำความผิดอีกด้วย

4) ภาวะทางสังคมในประเทศไทย

ภาวะทางสังคมย่อมส่งผลกระทบต่อวิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเมื่อภาวะทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งมีการเรียกร้องยกเลิก

โทษประหารชีวิตทำให้มีการทบทวนว่าประเทศไทยควรจะมีการคงการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดหรือยกเลิกทุกฐานความผิด ส่งผลให้กฎหมายก็ย่อมเปลี่ยนแปลงตาม ซึ่งกฎหมายในที่นี้ย่อมหมายถึงความรวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตด้วย เช่น

1. การวางเพลิงเผาทรัพย์หรือกระทำให้เกิดระเบิดเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ทรัพย์ที่กฎหมายกำหนด เป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย หรือได้รับอันตรายสาหัส มาตรการที่เกี่ยวข้อง 224

2. การข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่น หรือเด็กที่มีอายุยังไม่เกิน 15 ปีหรือเด็กที่มีอายุยังไม่เกิน 13 ปีจนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย มาตรการที่เกี่ยวข้อง 277 ตี (1)

3. การข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่น หรือเด็กที่มีอายุยังไม่เกิน 15 ปีหรือเด็กที่มีอายุยังไม่เกิน 13 ปีโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยร่วมกระทำผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการรวมโจรกรรม จนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย มาตรการที่เกี่ยวข้อง 277 ตี (2)

4. การกระทำอนาจารผู้อื่นโดยขู่เข็ญหรือใช้กำลังประทุษร้าย หรือเด็กที่มีอายุไม่เกิน 15 ปีไม่ว่าเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม จนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย มาตรการที่เกี่ยวข้อง 280

5. การหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกาย หรือการเอาคนลงเป็นทาสเพื่อซื้อขาย จำหน่าย รับ ไม่ว่าจะนำเข้าไปหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร จนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย มาตรการที่เกี่ยวข้อง 312 ทวิ

6. การชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย มาตรการที่เกี่ยวข้อง 399

7. การชิงทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุทางศาสนาอันเป็นที่สักการบูชาของประชาชนหรือได้กระทำในวัดหรือสถานอันเป็นที่เคารพทางศาสนา จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย มาตรการที่เกี่ยวข้อง 399 ทวิ

8. การปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย มาตรการที่เกี่ยวข้อง 340

9. การปล้นทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุทางศาสนาอันเป็นที่สักการบูชาของประชาชนหรือได้กระทำในวัดหรือสถานอันเป็นที่เคารพทางศาสนา จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย มาตรการที่เกี่ยวข้อง 340 ทวิ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มประชาสังคมท่านหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในด้านภาวะทางสังคมว่าผู้กำหนดนโยบายจะกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตไปในทิศทางใด ส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลคือทัศนคติของคนในสังคม ดังบทสัมภาษณ์

“คนในสังคมไทยส่วนใหญ่คือคนที่เห็นด้วยกับโทษประหารชีวิต ซึ่งคือฐานเสียงของพรรคการเมืองต่าง ๆ อย่างเช่น เราเคยไป lobby กับพรรคๆ นึง สมัยที่จะได้เป็นรัฐบาลซึ่งตอนแรกมุมมองของพรรคการเมืองนี้มาในทางสิทธิมนุษยชน แต่พอถึงเวลาจริงๆ เขาก็**พื้นฐานเสียงเป็นหลัก** ก็เลยกลายเป็นว่านี่เป็นอุปสรรคหลักๆ ในการที่จะเปลี่ยนแปลงในเรื่องของโทษประหารชีวิต”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย

ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มผู้นำนโยบายมาปฏิบัติท่านหนึ่งว่าการตรากฎหมายจำเป็นจะต้องได้รับความเห็นชอบต่อคนส่วนใหญ่ในสังคมว่านโยบายที่ออกมานั้นจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนมากที่สุด ดังบทสัมภาษณ์

“**การตรากฎหมายขึ้นมาใช้ในสังคม ต้องได้รับฉันทานุมัติจากสังคม** ดังนั้นเมื่อสังคมยังมีทัศนคติเช่นนี้ แนวนอนกฎหมายก็ยังคงเลิกโทษประหารชีวิตไม่ได้ เพราะว่ามันย่อมนำมาซึ่งความไม่เห็นด้วยของประชาชน”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานอัยการสูงสุด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

อีกทั้งผู้แทนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติยังให้เห็นความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าสถานะทางสังคมไทยในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องและพร้อมที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิตรวมทั้งประหารชีวิตเฉพาะคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดเนื่องจากสังคมยังมีการเรียกร้องให้เกิดการประหารชีวิตในฐานะความผิดต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น คดีทางเพศออกมาเรียกร้องให้การข่มขืนจะต้องได้รับโทษประหารชีวิต ซึ่งตามความเป็นจริงในประมวลกฎหมายแล้วนั้นโทษการข่มขืนแล้วฆ่าโทษสูงสุดคือโทษประหารชีวิตอยู่แล้ว ดังบทสัมภาษณ์

“**ผมมองว่าสถานะทางสังคมของไทยตอนนี้ยังไม่สอดคล้อง** เพราะ ยังมีคนจำนวนมากที่ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต หรือให้เหลือแต่คดีเจตนาฆ่า เพราะยังมีหลายความผิดที่คนยังเรียกร้องให้ประหารชีวิตอยู่ ทั้งความผิดทางเพศ และอีกหลายๆความผิด จึงอาจยากที่จะยกเลิก

โทษประหารชีวิตไปเลย หรือเหลือแต่คดีเจตนาฆ่า อาจจะต้องใช้เวลาเพื่อค่อยๆปรับทัศนคติ และ ความเหมาะสมกับสังคมไทย และดูว่าในสังคมไทยยังมีอาชญากรรมประเภทไหนอยู่บ้างที่เกิดขึ้นบ่อย”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งมีความเห็นว่านอกจากกระแสสังคมจะมีส่วนผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตแล้ว ทัศนคติของผู้กำหนดนโยบายก็มีผลเช่นกัน ดังบทสัมภาษณ์

“ผมมองว่าถึงแม้ว่าสถานะทางสังคมจะเห็นด้วยให้ทำตามแนวทางของยูเอ็น แต่**ถ้าทัศนคติของผู้กำหนดนโยบายมีธงในใจอยู่แล้ว** ว่าเห็นด้วยกับการประหารชีวิต มันก็ยากที่ประเด็นนี้จะถูกหยิบยกมา มันเกี่ยวกับธงในใจของผู้กำหนดนโยบาย มีผลสุดแล้วละในความคิดผม”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากนักวิชาการทางด้านกฎหมายอาญา

จากสถิติของกรมราชทัณฑ์พบว่าจำนวนผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดมีมากกว่าผู้กระทำผิดคดี ความผิดต่อชีวิตอย่างมีนัยสำคัญ ส่งผลให้บริบทของสังคมไทยจำเป็นต้องแก้ไขในคดียาเสพติดเป็นหลัก ซึ่งคดียาเสพติดนั้นถือเป็นความผิดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิด ไม่มีความชั่วร้ายในตัวเอง อีกทั้งไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติที่มุ่งเน้นการประหารชีวิตเฉพาะคดีอาชญากรรม อุกฉกรรจ์ที่สุดโดยเป็นคดีที่มีความชั่วร้ายในตัวเองอย่างคดีเจตนาฆ่าแล้วทำให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิต ผู้ให้ ข้อมูลสำคัญจึงมีความคิดเห็นว่าบริบทของสังคมไทยยังไม่เหมาะสมที่จะปฏิบัติตามแนวทางของ สหประชาชาติ ดังบทสัมภาษณ์

“เรามีการแก้กฎหมายให้สอดคล้องในเรื่องไม่ประหารบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี และหญิงมีครรภ์ และในความเป็นจริง *most serious crime* ที่สหประชาชาติให้คำนิยามมา เป็นคดีฆ่าคนตายโดยเจตนา แต่ความเป็นจริงแล้วประเทศไทยอาชญากรรมที่มีปัญหาจริง ๆ คือ ยาเสพติด ซึ่งมัน**ไม่สอดคล้องกับบริบทของสหประชาชาติ ลักษณะของอาชญากรรมมันต่างกัน**”

นักวิชาการทางด้านอาชญาวิทยา

อีกทั้งผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าในแต่ละประเทศมีประสบการณ์ในการพบเจอปัญหาอาชญากรรมที่แตกต่างกัน รวมถึงประวัติศาสตร์ ประเพณี ความเชื่อ ที่อาจมีอิทธิพลในการบัญญัติกฎหมาย ส่งผลให้มุมมองของความอุดรจรจ์อาจแตกต่างไปจากแนวทางของสหประชาชาติ ดังบทสัมภาษณ์

“โทษประหารชีวิตถือว่าเป็นกฎหมายสารบัญญัติ เพราะฉะนั้นต้องพิจารณาประวัติศาสตร์ ประเพณี ความเป็นมา ระบบกฎหมาย ของแต่ละชาติ ดังนั้นการหาแนวทางที่เป็นสากลของการลงโทษประหารชีวิตที่เป็นจุดลงตัว มันหาไม่ได้ ทุกวันนี้จึงมีกลุ่มประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต และกลุ่มประเทศที่ไม่ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต ดังนั้นคุณจะไปบังคับเขาในเรื่องที่เลวร้ายสุดๆไม่ได้ มันก็ต้องให้เขาพิจารณากันเองว่าแต่ละเรื่อง เรื่องไหนถึงขั้นเอาชีวิต เพราะฉะนั้นเราก็จะไปคุยกับประเทศแถบอาหรับลำบาก เพราะเขาก็มีแนวทางทางศาสนาของเขาที่ชัดเจน”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานอัยการสูงสุด

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า กระแสสังคมมีผลต่อการกำหนดนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิต หากคนในสังคมยังไม่เห็นด้วยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรม อุดรจรจ์ที่สุดตามแนวทางสหประชาชาติ ก็เป็นการยากที่ประเทศไทยจะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในบางฐานความผิด อีกทั้งพบว่าในแต่ละยุคสมัย ทศนคติของผู้กำหนดนโยบายรวมถึงกระแสสังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะสอดคล้องกับบริบทในสังคมขณะนั้น และมีผลในการกำหนดนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิต ยกตัวอย่างเช่น หากยุคสมัยนั้นมีคดีปล้นฆ่าทำให้ผู้อื่นเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก จนทำให้สังคมรู้สึกหวาดกลัวและโกรธแค้นกับการกระทำอันเหี้ยมโหดของอาชญากร กระแสสังคมก็จะออกมากดดันให้ผู้กำหนดนโยบายหรือภาครัฐออกมาลงโทษอาชญากรเหล่านี้ และมีกระแสเรียกร้องให้นำโทษประหารชีวิตมาใช้อย่างจริงจัง

5) นโยบายและกฎหมาย

ประเทศไทยนั้นมีฐานความผิดประมาณ 55 ฐานความผิดที่มีอัตราโทษสูงสุดคือประหารชีวิต โดยสามารถแบ่งลักษณะฐานความผิดได้เป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย **อาชญากรรมที่เป็นการกระทำต่อความมั่นคงของรัฐหรือคดียาเสพติดที่ร้ายแรงทางทหาร**, **อาชญากรรมที่มีผลต่อการทำให้ผู้อื่น**

สูญเสียชีวิต และการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งมากกว่าครึ่งหนึ่งของฐานความผิดที่มีอัตราโทษสูงสุดคือประหารชีวิตที่ไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ โดยอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติคือคดีเจตนาฆ่าทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต ซึ่งประเทศไทยยังคงมีการประหารชีวิตผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดเป็นจำนวนสูงที่สุดตั้งแต่เปลี่ยนมาใช้การประหารชีวิตโดยวิธีการฉีดยา อีกทั้งขัดต่อบทบัญญัติของสหประชาชาติตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มผู้กำหนดนโยบายได้แสดงความคิดเห็นถึงเรื่องหมวดที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติว่าถึงแม้บางมาตรการกระทำความผิดจะไม่มีผลเสียหายถึงชีวิตแต่ก็เป็นเรื่องที่น่าประหลาดใจและกระทบจิตใจของคนในชาติเป็นอย่างมาก ดังบทสัมภาษณ์

“ถ้าพูดถึงกฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคงอย่างมาตรา 107 ก็สอดคล้องอยู่แล้วเพราะปลงพระชนม์มันก็เป็นเจตนาฆ่าและทำให้เสียชีวิต แต่ถ้าอย่างมาตรา 108 ละ คนที่มาทำร้ายพระมหากษัตริย์หรือเสรีภาพ ถ้าเป็นตาม un นี้ไม่ตายไม่ได้ แล้วต้องปรับเปลี่ยนพวกนี้นะหรือ ผมมองว่าไม่ได้นะ มันเป็นเรื่องประหลาดสำหรับสังคมไทย คนปกติไม่คิดทำการความผิดแบบนี้หรอก ถ้ามาทำร้ายแล้วพระมหากษัตริย์พิการแบบนี้ มันเป็นเรื่องอุกฉกรรจ์มากๆนะ สำหรับสังคมไทย เพราะฉะนั้นผมไม่เห็นด้วย มันกระทบต่อความรู้สึกของสังคมไทย ถ้าจะไม่หารประหารชีวิตคนที่กระทำผิดเหล่านี้”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

“อย่างมาตรา 121 คนไทยเป็นข้าศึกต่อประเทศ จะไม่ให้ประหารชีวิตหรือ มีโทษประหารชีวิตสำหรับคดีพวกนี้ไว้เป็นการป้องกันนะ จะได้ไม่กล้าที่จะกระทำการที่เป็นภัยแก่ความมั่นคงของชาติ”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งมองว่ามาตราที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงนั้น สมควรและเหมาะสมแล้วต่ออัตราโทษสูงสุดคือประหารชีวิตดังบทสัมภาษณ์

“มาตราที่ล้วนเกี่ยวกับความมั่นคงหรือสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มองว่าเป็นเรื่องที่เหมาะสมแล้วนะ ไม่ว่าจะเป็นครูหมื่น ต่ำ หยาบคาย หรือ คิดไม่ดีต่อสถาบัน พี่ว่าคนเหล่านี้ควรจะได้รับโทษสูงสุดถึงประหารชีวิตอยู่แล้ว มันเป็นความผิดที่มีความชั่วร้าย”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมราชทัณฑ์

ในทางตรงกันข้ามผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นว่าคดีเกี่ยวกับความมั่นคงที่ไม่ได้เจตนาฆ่าและสูญเสียถึงชีวิตไม่ควรจะใช้โทษประหารชีวิต เนื่องจากมีการกระทำความผิดนั้นมียุทธศาสตร์หลาย อีกทั้งยังไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ ดังบทสัมภาษณ์

“หรือการกบฏกระทบต่อความมั่นคง มาตราที่เกี่ยวกับความมั่นคงเขาตั้งอัตราโทษถึงประหารชีวิตเพราะมองในมุมว่ามันเป็นคนขายชาติ มันทำลายชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ แต่อีกมุมหนึ่งเขาไม่ได้พูดถึง มุมของคนไทยที่รักชาติแล้วมองว่าระบอบทุกวันนี้มันเลว มันต้องฆ่าทิ้ง หรือต้องปฏิวัติแล้วปกครองโดยคนไทยคนอื่นให้มันดีกว่าเดิม ไม่ได้ชั่วนะ เขาคิดดีนะ แต่วิธีการอาจจะผิดพลาดแค่นั้น หรือความเห็นต่างทางการเมืองพวกนี้ไม่ควรจะดำเนินคดีด้วยซ้ำ ไม่ควรจะต้องเข้าคุก ใช้วิธีการปรับทัศนคติก็พอแล้ว ไม่ต้องถึงขั้นประหารชีวิต”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากศาลยุติธรรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งว่าควรพิจารณาเจตนาในการกระทำความผิดบางมาตราของคดีที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงซึ่งมีอัตราโทษสูงสุดถึงประหารชีวิต ดังบทสัมภาษณ์

“ในขอบข่ายของมาตราที่เกี่ยวกับความมั่นคงโดยผลของการกระทำผิดคือการเจตนาฆ่าแล้วทำให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิตแบบมาตรา 108 พวกนี้ ก็โอเคถือว่ายังอยู่ในแนวทางของยูเอ็นอยู่ แต่จะมามีปัญหาตรงบางมาตรา เช่น มาตรา 121 ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับกบฏ มันก็ต้องพิจารณากันว่าการก่อกบฏนั้นมีเรื่องของการเจตนาฆ่าไหม หรือเป็นการก่อกบฏแบบในเรื่องเชิงการเมือง มันก็ต้องพิจารณาตามมิติ ซึ่งศาลก็มีหน้าที่มีอำนาจในการใช้ดุลยพินิจอยู่แล้ว แต่สำหรับพี่ที่มองว่ามันไม่ควรใช้อัตราโทษสูงสุดถึงประหารชีวิตอยู่แล้ว โดยเฉพาะหากเป็นเรื่องเกี่ยวกับคดีการเมือง”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากกลุ่มประชาสังคมกฎหมายระหว่างประเทศ

อีกทั้งได้แสดงความคิดเห็นว่าการกระทำความผิดลักษณะฆ่าโดยเจตนาและทำให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิตนั้นเป็นการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อคนในสังคม ซึ่งถือเป็นความชั่วร้าย แตกต่างจากความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงหรือเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งเป็นการกระทำความผิดแล้วส่งผลต่อสังคม ความชั่วร้ายในการกระทำความผิดนั้นแตกต่างกัน ดังบทสัมภาษณ์

“ต้องมองแบบนี้ว่าฐานความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงหรือเกี่ยวกับยาเสพติดที่มีโทษถึงประหารชีวิตเนี่ย สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นการกระทำผิดที่มีความเสียหายต่อสังคม แต่คดีชีวิตต่อชีวิตโดยเจตนาเนี่ยมันสร้างความเสียหายต่อคน เพราะฉะนั้นความเสียหายต่อคนผมมองว่ามีความชั่วร้ายที่สุดในจิตใจมนุษย์คือการฆ่ามนุษย์ด้วยกันเอง การเอามือต่อหน้าคนนิ่งเนี่ย ผมว่าชั่วมากแล้วนะ การโกงกันต่อให้หนีเป็นพันล้าน เขาก็ไม่คิดจะทำลายคนนะ เขาแค่อโลภมาก คนเสียหายเนื้อตัวไม่เจ็บ”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากศาลยุติธรรม

และได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าลักษณะการกระทำความผิดต่อชีวิต ก็ควรที่จะพิจารณาแรงจูงใจในการกระทำผิดด้วย ดังบทสัมภาษณ์

“ต่อให้เป็นคดีกบฏที่กระทบต่อความมั่นคงหรือการปลงพระชนม์ต่อพระมหากษัตริย์ก็ตาม ต้องย้อนไปคิดว่าเขาฆ่าเพราะคนนั้นเป็นพระมหากษัตริย์แล้วไม่เห็นด้วยต่อระบบกษัตริย์ หรือเขาฆ่าเพราะพระมหากษัตริย์เคยไปฆ่าพ่อแม่เขา เพราะฉะนั้นถ้าเป็นเจตของชีวิตต่อชีวิตก็ควรพิจารณาแรงจูงใจด้วย เพราะฉะนั้นในมาตราที่มันสอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติในคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดก็ยังคงควรมีความยืดหยุ่นในฐานความผิด ไม่ใช่ว่าจะประหารชีวิตสถานเดียว”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากศาลยุติธรรม

อีกทั้งได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าวิธีการที่เหมาะสมกับสังคมไทยคือการลดบางฐานความผิดออกไปจากการลงโทษประหารชีวิต รวมถึงเพิ่มอัตราโทษเข้าไปในฐานความผิดที่มีโทษประหารชีวิตเพียงสถานเดียว ดังบทสัมภาษณ์

“การลดฐานความผิด เหมาะสมกับสังคมไทย เพราะทำให้ทัศนคติของคนในสังคมพยายอมรับได้ ถ้าไปยกเลิกทั้งหมดเลย คงเป็นไปได้ยากแน่นอน และการเพิ่มดุลยพินิจของศาล ในกรณีที่แจ้งกระด้างจริง ๆ ที่เป็นโทษประหารอย่างเดียวนี้อย่างเดียว เราก็เพิ่มดุลยพินิจให้กับศาล เช่น **คดีมาตรา 289 ก็ให้ศาลมีดุลยพินิจเพิ่มเข้าไป อย่างบังคับให้ศาลต้องประหารชีวิตเสียอย่างเดียว**”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานอัยการสูงสุด

สอดคล้องกับความคิดเห็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งว่าแนวทางของสหประชาชาตินอกจากจะไม่ต้องการให้มีการลงโทษประหารชีวิตที่ไม่สอดคล้องต่อคำนิยามของสหประชาชาติแล้ว สหประชาชาติยังไม่ต้องการให้มีฐานความผิดที่มีโทษประหารชีวิตเพียงสถานเดียวด้วย ดังบทสัมภาษณ์

“ส่วนคดีชีวิตต่อชีวิตก็แน่นอนว่ามันสอดคล้องกับแนวทางของยูเอ็น แต่อย่างมาตราที่ฆ่าไว้โดยไตร่ตรอง ที่มีเพียงโทษประหารชีวิตเพียงสถานเดียวเท่านั้น พี่ก็มองว่ามันไม่ควรเป็นแบบนี้ เพราะจริงๆ แนวทางของยูเอ็น เขาไม่ได้ต้องการให้มีเพียงโทษประหารชีวิตเพียงสถานเดียว ถึงแม้จะเป็นคดีเจตนาฆ่าก็ตาม”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากกลุ่มประชาสังคมกฎหมายระหว่างประเทศ

จากนั้นผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มผู้สนับสนุนนโยบายมาปฏิบัติได้แสดงความคิดเห็นเรื่องนโยบายและกฎหมายของสังคมไทยว่ากฎหมายของไทยการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและฐานความผิดอื่น ๆ ที่มีอัตราโทษสูงสุดคือประหารชีวิตควรมีหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษประหารชีวิต และควรยกเลิกฐานความผิดที่ไม่ควรจะได้รับโทษประหารชีวิต ดังบทสัมภาษณ์

“แม้ประเทศที่มีโทษประหารชีวิต เขาก็มีหลักเกณฑ์ เช่น สหรัฐอเมริกา เขาได้วางหลักเกณฑ์ไว้ว่าจะลงโทษประหารชีวิต ในเรื่องชีวิตต่อชีวิต เพราะฉะนั้น กฎหมายของไทยเรา เช่น **เรื่องยาเสพติด จาจรกรรม วางเพลิงเผาทรัพย์ หนีทหาร** เรื่องพวกนี้จึงไม่ควรจะมีโทษประหารชีวิต มันคือความก้าวหน้าในเรื่องชีวิตต่อชีวิต สมมติว่ามีการปล้นฆ่า แล้วมีคนหนึ่งไปยิงคนตาย ถ้ากฎหมายไทยประหารทั้งหมดเลย แต่ว่าเคยมีเคสในสหรัฐอเมริกา ศาลฎีกาของมลรัฐพิพากษาประหารชีวิตคนที่ร่วมกันปล้น ปรากฏว่าศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา หรือ US Supreme court พิพากษาว่าประหารคนที่

ไม่ได้ลงมือฆ่าไม่ได้ ดังนั้นเขาก็ประหารคนที่ลงมือฆ่าเท่านั้น แม้ฐานความผิดจะเป็นโทษประหารชีวิตก็ตาม ดังนั้นมันก็มีหลักเกณฑ์”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานอัยการสูงสุด

“หรืออย่างการวางเพลิง เผาทรัพย์แล้วมีคนตาย ถ้าเขาไม่ได้มีเจตนา ก็ไม่สมควรที่จะถึงโทษประหารชีวิตอยู่ดี หรือทรัพย์เสียหายมากขนาดไหนก็ไม่สมควรประหารชีวิตเขาอยู่ดี เพราะฉะนั้นพื้ก็มองว่ายึดตามหลักอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด คือการเจตนาฆ่าแล้วทำให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิตนี้แหละ แต่ไม่ใช่ประหารชีวิตสถานเดียว ให้ศาลใช้ดุลยพินิจได้”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากกลุ่มประชาสังคมกฎหมายระหว่างประเทศ

และผู้ใช้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นว่าเรื่องของการกระทำความผิดทางด้านยาเสพติดถึงแม้จะเป็นผู้ค้ารายใหญ่ก็ไม่ควรมีอัตราโทษถึงประหารชีวิตควรรักษาโทษประจำคุกตลอดชีวิตแทน ดังบทสัมภาษณ์

“ส่วนยาเสพติดไม่ว่าจะกรณีไหนผมอยากให้ยกเลิกอยู่แล้ว ไม่ควรมีโทษประหารชีวิต **ต่อให้เป็นโรงงานยาเสพติดขนาดใหญ่ก็ไม่สมควรประหาร** ถ้าเป็นเฮโรอินหรือพวกยาเสพติดประเภท 1 ตามที่เข้าข่ายในมาตราต่างๆของประมวลกฎหมายอาญา ก็ใช้จำคุกตลอดชีวิตไป เพราะว่าเขาก็ขายยาอะนะ ไม่ใช่ขายยาพิษ หรือต่อให้เป็นยาพิษ คนก็รู้ว่ายาพิษ ถ้าคนก็รู้ว่าไม่ดีแต่ก็ยังกิน คนกินก็ผิดด้วยนะ”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากศาลยุติธรรม

สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งที่มองว่าคดีเกี่ยวกับยาเสพติดผู้ที่ถูกดำเนินคดีส่วนใหญ่ไม่ใช่ผู้ค้ารายใหญ่ และถึงแม้ผู้กระทำความผิดที่ถูกดำเนินคดีจะเป็นพ่อค้ารายใหญ่ แต่หากพิจารณาการกระทำความผิดนั้นย่อมไม่สอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติในการกำหนดฐานความที่มีอัตราโทษสูงสุดถึงประหารชีวิต ดังบทสัมภาษณ์

“เรื่องของคดียาเสพติด เน้นอนว่าปัญหาตอนนี้คนที่โดนจับจากคดีค้า ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรา 65 หรือ 66 ซึ่งอัตราโทษสูงสุดคือประหารชีวิตนั้น ต้องยอมรับว่าส่วนใหญ่จะไม่ใช้พ่อค้า รายใหญ่จริงๆ และถึงแม้จะเป็นค้ารายใหญ่จริงๆ เจตนาของกระทำผิดมันก็ไม่สอดคล้องต่อ แนวทางของยูเอ็นเลยนะ เพราะฉะนั้นก็มองว่าก็ไม่ควรประหารชีวิตในคดีเกี่ยวกับยาเสพติด”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากกลุ่มประชาสังคมกฎหมายระหว่างประเทศ

ซึ่งความคิดเห็นจากผู้นำนโยบายมาปฏิบัติท่านหนึ่งมองว่านโยบายจากภาครัฐมีผลในการ ลงโทษประหารชีวิตอย่างมาก ซึ่งบางฐานความผิดที่ถูกประหารชีวิตเป็นจำนวนมาก กลับไม่สมควรที่ จะได้รับโทษประหารชีวิต ดังบทสัมภาษณ์

“ช่วงนั้นนะ ช่วงยุครัฐบาลคุณทักษิณ อธิปไตยศาลอาญา(ขออนุญาตไม่เอ่ยนาม) ประหารหลัก นโยบายยาเสพติดในช่วงนั้นเน้นตาต่อตาฟันต่อฟัน ชัดเจนเลยว่ารัฐบาลมีนโยบายที่เอาโทษประหาร ชีวิต เพราะฉะนั้นมันก็ส่งต่อไปให้ราชทัณฑ์มีการประหารที่เยอะเช่นเดียวกัน อะไรที่เข้าข่ายการ ลงโทษประหารชีวิต ที่เป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ก็ประหารหลักเลย ถ้าถามผมผมมองว่าคดียา เสพติดไม่ควรประหารชีวิต เพราะยาเสพติด เป็น mala prohibita เขาแค่อยากรวย คนอยากรวย สมควรตายหรือ?”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากศาลยุติธรรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ในทางตรงกันข้ามผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งได้ให้ความเห็นว่าการจะแก้ไขกฎหมายและ นโยบายเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตให้สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติยังไม่เหมาะ เพราะ โทษประหารชีวิตยังเป็นเครื่องมือที่ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่กล้าที่จะกระทำความผิดในคดี ต่างๆ ดังบทสัมภาษณ์

“ยังมีหลายฐานความผิดที่จำเป็นต้องบังคับใช้ในประเทศไทยอยู่ ประเทศไทยยังไม่เหมาะ ที่จะใช้เพียงแค่คดีเจตนาฆ่าทำให้ผู้เสียชีวิต หรือยกเลิกโทษประหารไปเลย เพราะ อย่างคดียาเสพติดที่ต้องระบุนำผู้ค้ายาจำนวนมาก ต้องมีโทษประหารชีวิต จำทำให้กลัวไม่กล้าที่จะค้ายา เพราะ หากไม่กลัวแล้ว คนค้ายาก็คงมองว่าติดคุกแปะๆ ก็ออกมาใช้เงินที่ได้จากการค้ายาได้ แต่ถ้ามีโทษ ประหารชีวิตแล้วก็จะทำให้เขากลัว ไม่กล้ากระทำความผิด” (เพิ่มประเด็นเรื่อง crime control)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งว่าการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในมาตราที่มีอัตราโทษสูงสุดนั้นเหมาะสม เนื่องจากการกระทำผิดรูปแบบนี้ส่งผลเสียต่อสังคมอย่างมาก อีกทั้งอาจนำไปสู่รูปแบบอาชญากรรมในลักษณะอื่นได้อีก ดังบทสัมภาษณ์

“ส่วนเรื่องคดียาเสพติด พี่มองว่าคนค้ายานะ มันส่งผลเสียต่อสังคมมากนะ ทั้งเชิงเศรษฐกิจ รวมถึงมันก็เหมือนเป็นการเจตนาฆ่าคนรูปแบบนึงนะ เหมือนขายยาพิษ คนซื้อไปเสพก็เป็นผลเสียแก่ร่างกาย คนเสพร่างกายแย่สุดท้ายตาย หรือคนเสพก็อาจไปก่ออาชญากรรมรูปแบบอื่นๆ ตามมาอีกก็ได้”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมราชทัณฑ์

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า การตรากฎหมายขึ้นมาใช้ในสังคม ต้องได้รับฉันทานุมติจากสังคม จึงเป็นการยากที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิต กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จึงเสนอการลดบางฐานความผิดที่มีโทษประหารชีวิต โดยประเทศไทยนั้นมีฐานความผิดประมาณ 55 ฐานความผิดที่มีอัตราโทษสูงสุดคือ ประหารชีวิต โดยสามารถแบ่งลักษณะฐานความผิดได้เป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย อาชญากรรมที่เป็น การกระทำต่อความมั่นคงของรัฐหรือคดีอาญาร้ายแรงทางทหาร, อาชญากรรมที่มีผลต่อการทำให้ผู้อื่น สูญเสียชีวิต และการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งมากกว่าครึ่งหนึ่งของฐานความผิดที่มีอัตรา โทษสูงสุดคือประหารชีวิตที่ไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ โดยอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติคือคดีเจตนาฆ่าทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต ซึ่งประเทศไทยยังคงมีการ ประหารชีวิตผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดเป็นจำนวนสูงที่สุดตั้งแต่เปลี่ยนมาใช้การประหารชีวิตโดย วิธีการฉีดยา อีกทั้งขัดต่อบทบัญญัติของสหประชาชาติตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง

จากนั้นผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มนักวิชาการท่านหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความ สอดคล้องภายนอกสังคมไทย อันได้แก่ 1) สภาพสังคมการเมืองระหว่างประเทศ 2) มาตรฐานและ แนวปฏิบัติของสหประชาชาติดังบทสัมภาษณ์

1) สภาพสังคมการเมืองระหว่างประเทศ

ความสัมพันธ์กับนานาประเทศนั้นมีความสำคัญและส่งผลต่อการลงโทษประหารชีวิตในทศวรรษ โดยประเทศไทยยังมีการพึ่งพาในเชิงระบบกับนานาประเทศ ซึ่งส่งผลให้แนวคิดและวิธีการในการลงโทษประหารชีวิตจะต้องสอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อหลีกเลี่ยงการกดดันในเชิงระบบ แต่ในความเป็นจริงในการละเมิดข้อตกลงในภาคีต่าง ๆ กลับไม่ได้บดบังโทษที่เป็นในเชิงกฎหมายระหว่างประเทศที่มีคำพิพากษาในกฎหมายระหว่างประเทศ ส่งผลให้หลายประเทศสมาชิกรวมถึงประเทศไทย ไม่ปฏิบัติตามแนวทางของสหประชาชาติทั้งหมด

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นว่าประเทศที่มีอำนาจหรือได้เปรียบในเชิงระบบสามารถกดดันประเทศที่เล็กกว่าถึงแนวทางในการลงโทษประหารชีวิต ดังบทสัมภาษณ์

“ขนาดประเทศมหาอำนาจของยูเอินอย่างสหรัฐอเมริกาเนี่ย บางรัฐยังมีโทษประหารชีวิตอยู่ ซึ่งกลับกันถ้าเกิดว่าประเทศจีนเป็นประเทศยักษ์ใหญ่บ้างละ แน่นนอนแนวทางเปลี่ยนแน่ เพราะจีนนี่เจ้าพ่อเรื่องประหาร แล้วเรื่องำวิธีการประหารเนี่ย คือจริง ๆ แล้วผลลัพธ์มันก็ตายเหมือนกัน แต่ที่แตกต่างคือความรุนแรงในการลงโทษเนี่ย อาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การเกิดอาชญากรรมไม่ลดลง”

นักวิชาการทางด้านกฎหมายอาญา

อีกทั้งผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งให้ความเห็นว่าประเทศไทยได้ปฏิบัติตามแนวทางของสภาพสังคมระหว่างประเทศแล้ว โดยการคงโทษประหารชีวิตไว้ในคดีร้ายแรงเพื่อเป็นการข่มขู่กับขั้วขั้วยังไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำรวมถึงไม่ให้มีผู้กล้ากระทำความผิดอีก ดังบทสัมภาษณ์

“สอดคล้อง แต่ยังจำเป็นที่จะต้องมีการลงโทษอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ หรือที่ร้ายแรงไว้ก่อน พฤติกรรมการกระทำผิดที่ทารุณโหดร้าย เพื่อให้ประชาชนมีความเกรงกลัวที่จะกระทำความผิด และข่มขู่ตัวอาชญากรที่อยู่ในคุกไปในตัว ไม่ให้กล้ามากระทำผิดซ้ำอีก อาจยกเลิกเป็นบางมาตรา ในคดีทารุณโหดร้ายก็คงไว้ เพื่อให้คนกลัว ไม่กล้ากระทำความผิด เพื่อไม่ให้คนที่ทำผิดไม่ออกมาทำผิดอีก จะได้เป็นผ่อนคลายจากแรงกดดันของนานาประเทศ แต่สำหรับคนที่มีพฤติกรรมร้ายแรงที่มีความเสี่ยงว่าจะกระทำผิดร้ายแรงอีกก็ควรจะยังคงโทษประหารชีวิตไว้”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

และผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกท่านหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าหากประเทศที่มีการพึ่งพาอาศัยต่อประเทศมหาอำนาจในด้านต่างๆ ไม่ปฏิบัติตามการกีดกันหรือแนวทางที่ประเทศมหาอำนาจต้องการให้เป็น จะถูกลงโทษเชิงระบบ ดังบทสัมภาษณ์

“แน่นอนว่าถ้าหากเราไม่ทำตามกฎกติกาที่จะมีการกีดกันในเชิงระบบ เช่น หากเรามีการค้าขายกับประเทศทางฝั่ง EU ซึ่งเป็นฝั่งที่ยากให้ยกเลิกโทษประหารชีวิต แต่เราไม่ปฏิบัติตามก็อาจจะมียผลในจุดนี้ด้วย พอโดนกีดกันมาก ก็ประหารจริงในทางปฏิบัติไม่ได้”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย

สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งที่มองว่าการกีดกันเชิงระบบจากประเทศมหาอำนาจมีผลที่จะต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงในการลงโทษประหารชีวิต ดังบทสัมภาษณ์

“ต้องยอมรับว่าเราเป็นประเทศที่ต้องพึ่งพาประเทศมหาอำนาจประเทศอื่นๆ อยู่ เพราะฉะนั้นเราก็ยังอาจจะต้องทำตามแนวทางของประเนวทศที่กีดกันเราได้ มันก็เลยเป็นปัญหาค้างคาวว่า โทษประหารชีวิตมีไว้ พอโดนกีดกันมากๆ ก็ประหารจริงๆ ไม่ได้”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมราชทัณฑ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อีกทั้งผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งให้ความเห็นว่าการกีดกันเชิงระบบจากสหประชาชาติอาจไม่ได้ทำให้ผู้มีอำนาจกำหนดนโยบายเกรงกลัวต่อการกีดกัน ดังบทสัมภาษณ์

“ผมมองว่าบทลงโทษหรือการกีดกันจากสหประชาชาติ บางทีไม่ได้ทำให้ผู้กำหนดนโยบายเกรงกลัวขนาดนั้น เพราะจะเห็นว่าความเป็นจริงหลายๆประเทศสมาชิก รวมถึงประเทศไทยก็ไม่ได้ปฏิบัติตามกติกาที่เข้าร่วมเสียทีเดียว มีหลายอย่างที่ไม่ทำตาม โดยก็ไม่ได้สนใจการกีดกันสักเท่าไร อย่างประเทศฟิลิปปินส์เดี่ยวยกเลิกโทษประหารชีวิต เดี่ยวยากลับมาใช้”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากนักวิชาการทางด้านกฎหมายอาญา

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่ต้องพึ่งพาอาศัยประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้นจำเป็นต้องปฏิบัติตามแนวทางของประเทศที่สามารถกดดันเชิงระบบ เช่น ระบบเศรษฐกิจ เป็นต้น ส่งผลให้แนวทางการลงโทษประหารชีวิตจะต้องมีมาตรฐานปฏิบัติตามประเทศมหาอำนาจในช่วงเวลานั้น หากช่วงเวลานั้นประเทศที่เป็นมหาอำนาจ มีแนวคิดแบบโลกสมัยใหม่ เน้นการแก้ไขฟื้นฟู จะทำให้ประเทศไทยต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมโลก เพราะหากไม่ปฏิบัติตามจะมีการกดดันในเชิงระบบ ซึ่งเห็นได้จากการที่ประเทศไทยมีโทษประหารชีวิตจริง แต่ในทางปฏิบัติแทบจะไม่มีการประหารชีวิต

2) มาตรฐานและแนวปฏิบัติของสหประชาชาติ

มาตรฐานและแนวปฏิบัติของสหประชาชาติเป็นสิ่งที่ประเทศควรพึงปฏิบัติเนื่องจากการเข้าร่วมภาคีสันติสัญญาต่าง ๆ แต่ในทางปฏิบัติประเทศไทยยังมีหลายเรื่องในข้อตกลงร่วมกันที่ประเทศไทยไม่ปฏิบัติตามหลักการของสหประชาชาติรวมถึงการลงโทษประหารชีวิต โดยเหตุผลหลักที่ประเทศไทยไม่ปฏิบัติตามแนวทางของสหประชาชาติอาจประกอบด้วย 1) ทศนะของผู้กำหนดนโยบาย แนวทางของนโยบายกฎหมายที่เกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตล้วนขึ้นอยู่กับตัวผู้กำหนดนโยบาย 2) ความเหมาะสมของสภาพสังคม เนื่องจากปัญหาอาชญากรรม และปัญหาในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยนั้นมีความเป็นปัจเจก 3) ทศนคติของคนในสังคม ซึ่งจะเห็นได้จากข้อเรียกร้องบางอย่างในการที่จะเพิ่มฐานความผิดให้มีอัตราโทษสูงสุดคือประหารชีวิต ซึ่งองค์ประกอบที่กล่าวมานี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของเหตุผลที่ทำให้ประเทศไทย ยังมีอุปสรรคในการที่จะปฏิบัติตามแนวทางของสหประชาชาติ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นว่าสิ่งที่ประเทศต่าง ๆ ควรยึดถือหลักการสิทธิมนุษยชนนำมาปฏิบัติโดยคำนึงความเป็นมนุษย์ และถือเป็นมาตรฐานสากลที่ทุกความเชื่อ ศาสนา ควรยึดถือปฏิบัติร่วมกัน ดังบทสัมภาษณ์

“แนวคิดเรื่องศาสนาอาจจะมาก่อนแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นการให้คุณค่าความเป็นมนุษย์ของคน ตามหลักปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เป็นพันธะสัญญาที่ทุกประเทศได้ตกลงร่วมกันว่าจะปฏิบัติตามกฎเพื่อให้เกิดความเคารพและปกป้องส่งเสริมความเป็นมนุษย์ให้กับทุกคนในโลก แต่จากการเริ่มปฏิบัติงานของเราตั้งแต่ปี 2520 จะเห็นว่า มีจำนวนประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต หรือประเทศที่ไม่ได้ลงโทษประหารชีวิตจริง มีจำนวนเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าความคิด

ความเชื่อ วัฒนธรรมที่ฝังมาตั้งแต่อดีตสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับว่าในประเทศนั้นคุณให้คุณค่าเรื่องใดเป็นเรื่องสำคัญ เพราะปัจจุบันบางประเทศอาจจะให้คุณค่าทางด้านศาสนาเป็นหลัก แต่นั่นก็ทำให้ประเทศอื่นมองว่าไม่เคารพสิทธิมนุษยชน และทำให้ถูกตำหนิจากนานาประเทศเพราะเรื่องความเชื่อในอดีตบางเรื่องจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมโลกในปัจจุบัน”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากแอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล ประเทศไทย

เกือบจะครบ 10 ปีที่ประเทศไทยไม่มีการประหารชีวิตในทางปฏิบัติ แต่แล้วในปี พ.ศ.2561 มีการประหารชีวิต นาย ธีรศักดิ์ หลงจิ ถือเป็นการแสดงจุดยืนของประเทศไทยที่ยังไม่พร้อมจะยกเลิกโทษประหารชีวิตในเชิงปฏิบัติ ซึ่งก่อนการประหารชีวิตไม่นานได้มีองค์กรที่เข้าไปร่วมทำงานกับกระทรวงยุติธรรมเพื่อหาทางออกในการที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิตให้สอดคล้องตามมาตรฐานของสหประชาชาติ แต่แล้วทุกอย่างที่ร่วมทำไว้กลับต้องยุติลง ดังบทสัมภาษณ์

“จริง ๆ แล้วในช่วงปี 61 เราได้ร่วมทำงานกับกระทรวงยุติธรรมอย่างใกล้ชิด เขาก็มีแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการยกเลิกโทษประหารชีวิตด้วยซ้ำ แต่หลังจากนั้นก็กลับมีการลงโทษประหารชีวิต มิก หลงจิ ก็ถือว่าเป็นการประกาศจุดยืนของประเทศไทยว่ายังไม่พร้อมที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิต”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากแอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล ประเทศไทย

อีกมุมมองหนึ่งจากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งมองว่าประเทศไทยยังไม่พร้อมที่จะปฏิบัติตามแนวทางของสหประชาชาติได้ทั้งหมด เนื่องจากปัจจุบันสภาพสังคมไทยยังไม่พร้อม ดังบทสัมภาษณ์

“ประเทศไทยเข้าร่วมพิธีสารอยู่แล้ว แต่ก็ไม่ได้มีการประหารชีวิตบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปีหญิงตั้งครรภ์ แต่เพียงแค่นี้ยังมีบางฐานความผิดที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางสหประชาชาติ แต่ถ้าดูจากแนวโน้มที่ปี 61 ประหารคดีเกี่ยวกับชีวิตมันก็ค่อนข้างสอดคล้องนะ โดยหากจะให้ไปตามแนวทางสหประชาชาติจริงๆ อาจต้องใช้เวลา เพราะต้องปรับทัศนคติของประชาชน และดูสถานะทางสังคมด้วย ว่าพร้อมแล้วหรือยัง แต่ถ้าพูดถึงปัจจุบันตอนนี้แน่นอนว่ายังไม่พร้อม”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งว่าประเทศไทยยังไม่พร้อมที่จะปฏิบัติตามมาตรฐานของสหประชาชาติ ดังบทสัมภาษณ์

“คิดว่าสังคมไทยตอนนี้ยังไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานของยูเอ็นได้ 100 เปอร์เซ็นต์ และคงไม่ปฏิบัติได้ในเร็ววัน เนื่องจากทัศนคติของคนในสังคมยังขาดความเข้าใจในเรื่องด้านสิทธิมนุษยชนหรือหลักการเกี่ยวกับลงโทษประหารชีวิต แต่ถ้าคนในสังคมได้เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้มากขึ้น ก็เป็นไปได้ที่จะสามารถปฏิบัติตามได้ แต่ไม่ใช่ในเร็ววันนี้”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากนักวิชาการทางด้านกฎหมายอาญา

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนหรือแนวคิดอื่นที่เกี่ยวข้องกับการให้คุณค่าในความเป็นมนุษย์ ประเทศต่าง ๆ จะต้องปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐานสากล และประเทศไทยก็เริ่มมีการปรับตัวให้เข้ากับแนวทางของสหประชาชาติ โดยเห็นได้จากการที่ประเทศไทยมีโทษประหารชีวิต แต่ไม่ได้ปฏิบัติจริง จนกระทั่งมีการประหารชีวิตครั้งล่าสุดนาย มิก หลงจิ ในปี พ.ศ. 2561 ในคดีฆ่าผู้อื่นอย่างทารุณโหดร้ายเพื่อชิงทรัพย์ เป็นไปตามนิยามคำว่าคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการในสังคมไทยต่อการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดให้คงอยู่ต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลจากการสัมภาษณ์ในด้านความสอดคล้องของสภาพสังคมไทยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดพบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องภายในสังคมไทย อันประกอบด้วย

1) ด้านวัตถุประสงค์การลงโทษ โดยแสดงความคิดเห็นว่าปัจจุบันเริ่มใช้ลงโทษแบบแก้ไขฟื้นฟูซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติ แต่ต้องพิจารณาเป็นรายกรณีว่าสมควรแก้ไขฟื้นฟูหรือไม่ โดยต้องมีเครื่องมือในการแก้ไขฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพ แม้ว่าการแก้ไขฟื้นฟูเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุแต่อาจลดการกระทำผิดซ้ำได้

2) ด้านศาสนา ได้แสดงความคิดเห็นว่า ประเทศไทยเป็นเมืองพุทธ ซึ่งตามหลักศาสนา ห้ามฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติ แต่ทัศนคติของคนในสังคมไทยอาจไม่ได้

เป็นแบบแนวพุทธทั้งหมด เพราะในสังคมพุทธของไทยส่วนใหญ่ยังคงเห็นด้วยกับการลงโทษประหารชีวิต ซึ่งอาจจะสะท้อนโทษของคนในสังคมผู้กระทำผิดที่ทำลายชีวิตผู้อื่นต้องตายไปตามกัน ซึ่งสะท้อนวัตถุประสงค์การลงโทษในกรณีการแก้แค้นทดแทน ที่ใช้หลักตาต่อตาฟันต่อฟันมากกว่าหลักศาสนา แต่ประเทศที่นับถือศาสนาอิสลาม จะมีกฎหมายอิสลามหรือกฎหมายชะรีอะห์ที่มีความชัดเจนในการลงโทษที่รุนแรงแบบตาต่อตาฟันต่อฟัน ตามฐานความผิดต่าง ๆ อีกทั้งความคิดความเชื่อทางศาสนาในแต่ละประเทศล้วนแล้วแต่มีการประเพณี ปฏิบัติ แนวทางเป็นไปตามบริบทของแต่ละประเทศนั้น ๆ

3) เศรษฐกิจและทรัพยากร ได้แสดงความคิดเห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่กรมราชทัณฑ์เริ่มมาใช้ในการพักการลงโทษในบางคดีมากขึ้น เพื่อเป็นการลดภาระจากการเกิดปัญหานักโทษล้นคุก และในคดีที่ไม่ได้มีความออกอรรถรจ์สามารถแก้ไขฟื้นฟูคืนสังคมได้ ถือเป็นการทำงานมนุษยนิยมในแง่บวกแก่สังคม อีกทั้งผู้ให้ข้อมูลสำคัญมองว่าในแง่มุมมองงบประมาณในเรื่องค่าใช้จ่ายในอุปกรณ์การประหารชีวิตในแต่ละรายไม่ได้มีผลมาก

4) ภาวะทางสังคม ได้แสดงความคิดเห็นว่า กระแสสังคมมีผลต่อการกำหนดนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิต หากคนในสังคมยังไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต ก็เป็นการยากที่ประเทศไทยจะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต

5) นโยบายและกฎหมาย ได้แสดงความคิดเห็นว่า การตรากฎหมายขึ้นมาใช้ในสังคม ต้องได้รับฉันทานุมัติจากสังคม จึงเป็นการยากที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิต กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จึงเสนอการลดบางฐานความผิดที่มีโทษประหารชีวิต และส่วนใหญ่ได้เสนอฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด อีกทั้งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องภายนอกสังคมไทย อันประกอบด้วย

1) สภาพสังคมการเมืองระหว่างประเทศ ได้แสดงความคิดเห็นว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่ต้องพึ่งพาอาศัยจากประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้นต้องปฏิบัติตามแนวทางของประเทศที่สามารถกดดันเชิงระบบ และ

2) มาตรฐานและแนวปฏิบัติของสหประชาชาติ พบว่า แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนหรือแนวคิดอื่นที่เกี่ยวข้องกับการให้คุณค่าในความเป็นมนุษย์ ประเทศต่าง ๆ จะต้องปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐานสากล และประเทศไทยก็เริ่มมีการปรับตัวให้เข้ากับแนวทางของสหประชาชาติ โดยเห็นได้จากการที่ประเทศไทยมีโทษประหารชีวิต แต่ไม่ได้ปฏิบัติจริง รวมถึงการไม่ประหารชีวิตบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี และหญิงตั้งครรภ์

4.3 แนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติ

ปัจจุบันการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทยยังมีความผิดที่ไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ เช่น ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง หรือความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งมีอัตราการลงโทษประหารชีวิตเป็นจำนวนมากในความผิดประเภทนี้ โดยประเทศไทยจำเป็นต้องปฏิบัติตามแนวทางของสหประชาชาติต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่ประเทศไทยได้เข้าร่วม เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องหาทางออกด้วยแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทย เพื่อใช้แล้วเกิดประโยชน์แก่สังคมและไม่ส่งผลเสียต่อสังคม

พบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติ ประกอบด้วยคือ 1) การใช้โทษประหารชีวิตในกรณีคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติ 2) พักการใช้โทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ 3) กำหนดโทษจำคุกเพิ่มเข้าไปในบางฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิตเพียงสถานเดียว 4) การใช้โทษจำคุกกระยะยาวที่มีกำหนดระยะเวลาแน่นอนในการพ้นโทษ 5) การจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่ได้รับการลดโทษ 6) การนำนักโทษประหารชีวิตไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังบทสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1) การใช้โทษประหารชีวิตในกรณีคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มองว่าสภาพสังคมไทยยังไม่เหมาะสมกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตในทุกฐานความผิด หากยังคงโทษประหารชีวิตไว้ควรเริ่มจากการคงโทษประหารชีวิตในคดีที่เป็นความผิดต่อชีวิต เนื่องจากการกระทำต่อชีวิตคนนั้นมีความชั่วร้าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด ดังบทสัมภาษณ์

“เรื่องของโทษประหารชีวิตผมอยากให้ยกเลิกทุกฐานความผิด ส่วนโทษประหารชีวิตในฐานความผิดทำผู้อื่นเสียชีวิตโดยเจตนาหรือฆ่าโดยไตร่ตรองผมว่าควรคงไว้ เพราะว่าความชั่วร้ายที่สุดในจิตใจมนุษย์ก็คือการฆ่าเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง แต่อยากให้สามารถยืดหยุ่นได้นะ ทุกวันนี้ให้

ลงโทษประหารชีวิตสถานเดียวเนี่ยผมไม่เห็นด้วย เพราะว่า สิ่งที่เราพิจารณาในการลงโทษคนเนี่ย เรา ดู 2 ปัจจัย 1.ความชั่วในใจ ลงไปหาสาสมกับสิ่งที่กระทำผิด 2.ดู motivate ในการกระทำผิด เพราะ บางคนก็มีที่ฆ่าเพราะมีเหตุผล เช่น พ่อแม่ถูกฆ่า โดมาแก้แค้น ที่ฆ่าเพราะมันฆ่าพ่อฉัน ตามในความเป็นจริงตอนนี้ ศาลพิจารณาแค่เส้นเดียว ไม่ได้ดูเส้นที่สองว่าฆ่าเพราะอะไร หากเข้าข่ายไตร่ตรองก่อน ฆ่าแล้ว ก็ต้องลงโทษประหารชีวิตสถานเดียว อย่างให้เปิดช่องให้ศาลได้ใช้ดุลยพินิจบ้าง ผมมองว่าไม่ควรมีความผิดไหน ที่มีบทลงโทษประหารชีวิตเพียงอย่างเดียว”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากศาลยุติธรรม

สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งว่าประเทศไทยมีหลายฐานความผิดที่ไม่มีความชั่วร้ายในตัวเอง อีกทั้งไม่สอดคล้องต่อนิยามอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติ ประเทศไทยจึงจำเป็นที่จะต้องยกเลิกฐานความผิดที่ไม่สอดคล้องกับอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดออก ดังบทสัมภาษณ์

“การลดฐานความผิดเหมาะสมกับสังคมไทย เช่น คดียาเสพติด คดีเกี่ยวกับการปกครอง คดีเกี่ยวกับทหาร ยาเสพติด ฐานความผิดเหล่านี้บางฐานความผิดไม่มีความชั่วร้ายในตัวเอง เพราะทำให้ทัศนคติของคนในสังคมพยายอมรับได้ ถ้าไปยกเลิกทั้งหมดเลย คงเป็นไปได้ยากแน่นอน”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานอัยการสูงสุด

ในทางปฏิบัติจริงอาจจะเป็นการยากที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิตในทุกฐานความผิดและปฏิบัติตามแนวทางของสหประชาชาติได้ทั้งหมด ดังนั้นผู้ให้ข้อมูลสำคัญจึงเสนอแนวทางแบบค่อยเป็นค่อยไปในการเปลี่ยนแปลงการใช้โทษประหารชีวิตที่เหมาะสมและสอดคล้องกับข้อเสนอมาตรการทดแทนที่นำมาใช้แทนการลงโทษประหารชีวิตในฐานความผิดที่ไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติในคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด เพื่อสอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติในการลงโทษประหารชีวิตคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด โดยใช้มาตรการอื่นเข้ามาทดแทน

2) พักการใช้โทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ

ปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าร่วมภาคี ICCPR ซึ่งแนวทางของสหประชาชาติในปัจจุบันนั้น มุ่งเน้นให้ยกเลิกโทษประหารชีวิต แต่จากเนื้อหาของภาคีนี้มีการระบุว่าประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตอยู่จะต้องประหารชีวิตเฉพาะคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด หากแต่ประเทศไทยยังคงบางฐานความผิดที่ไม่สอดคล้องนั้น ทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องให้แนวทางที่เหมาะสมเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งจึงเสนอแนวทางให้ยกเลิกทุกกรณีไม่เพียงแต่กรณีคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด โดยเริ่มจากการพักการใช้โทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ ดังบทสัมภาษณ์

“ของเราค่อนข้างชัดเจนอยู่แล้ว ไม่ใช่เฉพาะ most serious crime เราอยากให้ยกเลิกทุกกรณี ไม่ควรได้รับการลงโทษประหารชีวิตเลย ต้องรอว่าประเทศไทยจะมีผู้นำ หรือ policy maker มากำทำเรื่องนี้หรือเปล่า ซึ่ง amnesty เรายื่นเรียกร้องไป 3 ข้อ คือ 1.) พักการใช้โทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ 2.) แก้ไขฐานความผิด 3.) การลงนามในสัตยาบันพิธีสารเลือกรับฉบับที่ 2 ทำแบบนี้ก่อนในระยะแรกๆ เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ เห็นว่า ประเทศไทยก็มีแนวทางที่จะมุ่งยกเลิกโทษประหารชีวิต ตามคำมั่นสัญญาที่เคยให้ไว้”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย

3) กำหนดโทษจำคุกเพิ่มเข้าไปในบางฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิตเพียงสถานเดียว

ปัจจุบันประเทศไทยมีบางมาตราในฐานความผิดที่มีอัตราโทษสูงสุดคือโทษประหารชีวิตที่กำหนดโทษประหารชีวิตเพียงสถานเดียว ถึงแม้ว่าจะเป็นคดีต่อชีวิตซึ่งสอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ ก็ควรที่จะมีกำหนดบทลงโทษเพื่อให้การวินิจฉัยของศาลได้ใช้ดุลยพินิจในการตัดสินเพิ่มมากขึ้น และเป็นการลงโทษที่ได้สัดส่วนตามการกระทำความผิด เนื่องจากผู้กระทำความผิดอาจมีแรงจูงใจในการกระทำความผิดที่แตกต่างกัน ดังบทสัมภาษณ์

“การเพิ่มทางเลือกการลงโทษพวกคดีที่มีโทษประหารชีวิตอย่างเดียว สามารถทำได้ในบางฐานความผิดที่ไม่ควรประหารอย่างเดียว เพื่อยืดหยุ่นไปตามสถานการณ์ของสังคม ผมเคยเป็นกรรมการเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานของการลงโทษ (สนช.) ก็มีการพูดคุยว่าเราจะมีมาตรการยังไงที่จะทำให้การลงโทษเหมาะสมกับการกระทำความผิด เพราะมองว่าบางความผิดบางคดีเนี่ย ไม่

จำเป็นต้องลงโทษรุนแรง เพราะสามารถแก้ไขฟื้นฟูได้ บางคดีไม่จำเป็นต้องลงโทษจำคุกเลย ให้ใช้มาตรการทางสังคมช่วยกลับเป็นคนดี แต่โทษประหารการชีวิตมันเป็นการตัดออกจากสังคมไปเลย”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งในฐานความผิดที่กำหนดเพียงโทษประหารชีวิตสถานเดียวนั้นควรมีการเพิ่มอัตราโทษขั้นต่ำและขั้นสูงสุดไว้เพื่อเปิดโอกาสให้ศาลได้ใช้ดุลยพินิจในการวินิจฉัยคดีความ ดังบทสัมภาษณ์

“.....และการเพิ่มดุลยพินิจของศาลในคดีที่แท้จริงต่างจริง ๆ ที่เป็นโทษประหารอย่างเดียวเนี่ย เราก็เพิ่มดุลยพินิจให้กับศาล เช่น คดีมาตรา 289 ก็ให้ศาลมีดุลยพินิจเพิ่มเข้าไป อย่าบังคับให้ศาลต้องประหารชีวิตเสียอย่างเดียว”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานอัยการสูงสุด

4) การใช้โทษจำคุกกระยะยาวที่มีกำหนดระยะเวลาแน่นอนในการพ้นโทษ

ปัจจุบันประเทศไทยมีการลดโทษแก่นักโทษประหารชีวิตรวมถึงนักโทษคดีอื่น ๆ โดยปัจจัยที่ทำให้เกิดการลดโทษ เช่น การทูลเกล้าขอภัยโทษในวาระสำคัญ การยอมรับสารภาพ และอื่น ๆ ทำให้ให้นักโทษประหารชีวิตบางรายมีอัตราโทษลดเหลือจำคุกตลอดชีวิต และจากจำคุกตลอดชีวิตเหลือจำคุกกระยะเวลาไม่กี่ปีส่งผลให้เหยื่อหรือผู้เสียหายไม่รู้สึกได้ถึงความยุติธรรม อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดกลับมากระทำผิดซ้ำอีก ซึ่งในกรณีในประเทศไทยยังไม่ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในคดีที่เป็นคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดที่ไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ การใช้โทษจำคุกกระยะยาวที่มีกำหนดระยะเวลาแน่นอนในการพ้นโทษเป็นมาตรการทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำมาทดแทนอย่างได้สัดส่วน ดังบทสัมภาษณ์

“มาตรการที่จะเอามาใช้ก็โทษจำคุกตลอดชีวิต โดยเขียนไว้มาตราหนึ่งก็ได้ ว่า “ความผิดใดที่มีโทษประหารชีวิตให้เปลี่ยนเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต ผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุกตลอดชีวิต ต้องรับโทษจริงเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 30 ปีหรือบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย หาก 30 ปี ยังน้อยไปอีก 40 ปีก็ได้ ให้ออกมาเอาเป็นว่าหมดสภาพไปเลย ความเป็นภัยไม่มีจะได้ไม่เป็นที่คับแค้นใจของประชาชน ความคับแค้นใจของผู้เสียหายก็น่าจะลดความโกรธแค้นได้บ้างแล้ว โดยเรื่องนักโทษล้นคุกมันคนละเรื่องนะ

เพราะว่าการประหารชีวิตมันก็ได้แก้ปัญหานักโทษล้นคุกนี้ วิธีการแก้ปัญหานักโทษล้นคุก คุณก็ต้องป้องกันไม่ให้มีการกระทำผิดอาญา แก่ที่ต้นเหตุ ปัจจัยสิ่งแวดล้อมของอาชญากรรมต่าง ๆ แค่คุณปิดผับบาร์ สถานบันเทิง บ่อนการพนัน แค่นี้ก็ลดความผิดอาญาได้แล้ว ไม่ยากหรอก คุณจะจับหนู แต่คุณไปไล่จับหนูทีละตัว มันจะหมดมัยละ สู้ว่าคุณไปเคลียร์รังหนูเลย เดี่ยวหนูมันก็หมด”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน

ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นจากผู้นำนโยบายมาปฏิบัติท่านหนึ่งว่าหากมีการจำคุกเป็นระยะเวลานาน จนหมดความสามารถที่จะกลับมากระทำผิดซ้ำได้อีก ดังบทสัมภาษณ์

“จำคุกตลอดชีวิต 25 ปี 30 ปี เพราะกว่าจะพ้นโทษออกไปเขาก็จะมีอายุที่มากแล้ว ลดความเสี่ยงที่จะกระทำผิดได้อีก แน่แน่นอนว่าเราก็ต้องมีกระบวนการยุติธรรมที่โปร่งใส เป็นธรรม และมีประสิทธิผล และก็ควรมีกระบวนการคัดกรองบุคคล ว่าเขามีความพร้อมที่จะออกมาหรือยัง และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของกรมราชทัณฑ์ก็คืออยากให้มีการแก้ไขฟื้นฟูคนเหล่านี้ได้จริง ๆ เวลาจะแก้ปัญหารื่องนี้ต้องแก้ปัญหารอบด้าน ซึ่งเราเห็นกระบวนการเหล่านี้ในหลายๆประเทศที่มีการพัฒนาแล้วได้ทำ ซึ่งในเมืองไทยเราอาจจะยังไม่เห็นในเรื่องนี้มากนัก เราก็อยากให้มีการทำประเด็นนี้้อย่างรอบด้าน ซึ่งเป็นโจทย์ของภาครัฐ ซึ่งภาครัฐก็ต้องให้เรื่องของงบประมาณ องค์กรความรู้กับด้านนี้มากขึ้น”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

5) การจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่ได้รับการลดโทษ

ในกรณีที่ประเทศไทยยังไม่ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในคดีที่เป็นคดีอาชญากรรม อุกฉกรรจ์ที่สุดที่ไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติซึ่งสามารถนำมาทดแทนอย่างได้สัดส่วนต่อการลงโทษประหารชีวิต อีกหนึ่งมาตรการทางเลือกแทนการลงโทษประหารชีวิต คือการจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่ได้รับการพักการลงโทษหรือลดโทษ เพื่อปิดช่องโหว่ของปัญหากระบวนการยุติธรรมที่อาจดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดอย่างไม่ถูกต้องหรือผิดคน เพราะยังมีผู้กระทำผิดยังมีชีวิตและสามารถพิสูจน์ความผิดได้อยู่ อีกทั้งยังไม่เป็นอันตรายต่อสังคมภายนอก ดังบทสัมภาษณ์

“**จำคุกตลอดชีวิตและต้องไม่มีกระบวนการพักการลงโทษ** และการให้อภัยโทษในวาระสำคัญควรพิจารณาดี ๆ แต่แนวทางที่ปรากฏในรัชสมัยปัจจุบัน เราก็จะเห็นว่าค่อนข้างจะมีรายละเอียดในการอภัยโทษ ถือว่าเป็นการสอดคล้องกับสังคมโลกที่ว่า การจะลงโทษคน เราก็ต้องเข้มงวด ในส่วนของโทษที่เขาจะต้องได้รับ อีกอย่างเรามีพระราชบัญญัติรื้อฟื้นคดีอยู่แล้ว วันใดที่ผู้กระทำความผิดมีพยานหลักฐานใหม่ที่พิสูจน์ความบริสุทธิ์ของเขาได้ เขาก็ยังมีโอกาส เพราะเขายังไม่ถูกปลดชีพ แต่ก็อาจจะต้องมาแก้ไขปรับปรุงในกระบวนการใช้พระราชบัญญัติรื้อฟื้นคดีใหม่เช่นกัน เพราะกระบวนการมันยังยากและซับซ้อน”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งว่าวิธีการจัดคุกตลอดชีวิตโดยไม่ได้รับการลดโทษเป็นวิธีการที่เหมาะสม ดังบทสัมภาษณ์

“ถ้าต้องยกเลิกโทษประหารชีวิต ก็จะใช้**จำคุกตลอดชีวิตโดยไม่ได้รับการลดโทษ** ให้อยู่ในคุกนั้นแหละ ส่วนเรื่องที่ว่าจะไปทำให้นักโทษล้นคุก ราชทัณฑ์ก็บ่นไม่ได้นะ เพราะอย่างคดีเยอะแยะการก็บ่นไม่ได้เหมือนกัน มันเป็นหน้าที่ หรือไม่งั้นทางรัฐบาลก็ให้จำนวนเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำมากขึ้น ให้อะไรมากขึ้นแค่นั้นเอง”

นักวิชาการทางด้านกฎหมายอาญา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

6) การนำนักโทษประหารชีวิตไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ

มาตรการทดแทนการลงโทษประหารชีวิตรูปแบบหนึ่งให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เสนอคือการนำนักโทษประหารชีวิตไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เพื่อเป้าหมายในการสร้างคุณค่าแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งในทางปฏิบัติจริงอาจจะเป็นการขัดต่อหลักการสิทธิมนุษยชนและเป็นการยากในการนำไปปฏิบัติ ดังบทสัมภาษณ์

“ในความเห็นผมนะ ถ้ามีการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตแบบไม่ได้รับการลดโทษจริง ๆ ก็**ไม่จำเป็นต้องมีโทษประหารชีวิตแล้ว** เพราะผมมองว่าคำว่าตายตกไปตามกัน มันเอาไว้เพื่อลงโทษแก้แค้นทดแทนเท่านั้นเอง แต่ถ้าเราทำให้ผู้เสียหายเข้าใจว่า มันมีการลงโทษที่ทรมาณกว่าการตายตกไป

ตามกัน การประหารชีวิตฉีดยาที่เดียวตายเลยมันไม่ได้ทรมาณเท่าไรนะ นั่นก็คือการชั่งคุงจนกว่าตาย
 ใจ ถ้าสังคมเริ่มรู้สึกว่ามันก็แก้แค้นทดแทนได้เหมือนกัน สังคมก็จะยอมรับได้ แต่ความเห็นผมนะถ้า
 เอามาชั่งเฉยๆ มันก็ไร้ประโยชน์ ผมว่าสามารถเอาคนเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ได้ อาจจะเอาไปเป็น
 กองหน้าในสนามรบ หรือไปอยู่ในพื้นที่รกร้างที่ต้องการการพัฒนา เอาไปทดลองเชื้อโควิด ทดลอง
 ทางวิทยาศาสตร์ ถ้าพูดถึงเรื่องสิทธิมนุษยชน พวกนี้เขาหมดไปตั้งแต่ไปฆ่าชีวิตคนอื่นแล้ว”

ผู้ทรงคุณวุฒิจากศาลยุติธรรม

ตามแนวทางของการลงโทษประหารชีวิตของสังคมไทยในฐานความผิดที่ไม่สอดคล้องต่อ
 แนวทางของสหประชาชาติในการลงโทษประหารชีวิตคืออาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด ผู้ให้ข้อมูล
 สำคัญจึงเสนอในประเด็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดี
 อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติและมาตรการทางเลือกแทนการลงโทษ
 ประหารชีวิตที่นำมาใช้ทดแทนการลงโทษประหารชีวิตในฐานความผิดที่ไม่สอดคล้องต่อแนวทางของ
 สหประชาชาติซึ่งได้สัดส่วนและเหมาะสมที่สามารถทดแทนโทษประหารชีวิตได้

การอภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาเรื่อง แนวทางการลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทย: กรณีศึกษาอาชญากรรม
 อุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางสหประชาชาติ โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มกำหนด
 นโยบาย กลุ่มผู้นำนโยบายมาปฏิบัติ กลุ่มประชาสังคม และกลุ่มนักวิชาการ ซึ่งได้แสดงความคิดเห็น
 ต่าง ๆ ทั้งในแง่มุมมองที่หลากหลาย เมื่อผู้วิจัยได้ทำการศึกษาครบทั้งหมดแล้ว จึงรวบรวมข้อมูลเพื่อ
 อภิปรายผลการศึกษา โดยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ประการ ดังนี้

1. ข้อกำหนดและแนวทางเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ ที่สุดของสหประชาชาติ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 4 กลุ่ม มีความคิดเห็นต่อข้อกำหนดและแนวทางเกี่ยวกับลงโทษประหาร
 ชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นด้วยกับการที่
 สังคมไทยจะปฏิบัติตามแนวทางของสหประชาชาติซึ่งได้ไทยได้เข้าร่วมกติการะหว่างประเทศว่าด้วย
 สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยมองว่าประเทศไทยนอกจากควรยกเลิกโทษประหารชีวิตใน

ฐานความผิดที่ไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด ถ้าเป็นไปได้ควรยกเลิกโทษประหารชีวิตทุกกรณี พบว่าอุปสรรคของการที่จะทำให้ประเทศไทยยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตทุกกรณีหรือลงโทษประหารชีวิตเฉพาะคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด อาจเป็นกลุ่มผู้กำหนดนโยบายบางส่วนยังคงไม่เห็นด้วยที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิต เพราะยังต้องยึดเสียงประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งถือเป็นฐานเสียงของผู้กำหนดนโยบายหรือของพรรคการเมือง แต่เชื่อว่าจะไม่สามารถทำให้เกิดขึ้นได้จริง ยกตัวอย่างเช่น ประเทศฝรั่งเศส อดีตเคยมีโทษประหารชีวิต และประชาชนฐานเสียงส่วนใหญ่ก็ไม่ได้เห็นด้วยกับการที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิต แต่ผู้กำหนดนโยบายเลือกที่จะปฏิบัติตามแนวทางของหลักสิทธิมนุษยชนรวมถึงแนวทางของสหประชาชาติ และดำเนินการยกเลิกโทษประหารชีวิต ภายใต้อำนาจกดดันจากประชาชน ซึ่งหลังจากการยกเลิกโทษประหารชีวิตแสดงให้เห็นว่าโทษประหารชีวิตไม่มีนัยยะใด ๆ ในการเกิดอาชญากรรม ส่งผลให้ประชาชนปรับเปลี่ยนความคิดไปได้ในที่สุด เพราะฉะนั้นในส่วนของประเทศไทยก็ขึ้นอยู่กับว่าจะมีกลุ่มผู้กำหนดนโยบายกล้าที่จะปรับเปลี่ยนในเรื่องโทษประหารชีวิตหรือไม่ โดยประเด็นนี้สอดคล้องกับทฤษฎีตัวแบบชนชั้นนำ (Elite model) พบว่านโยบายกฎหมายต่าง ๆ ในสังคมไทยรวมถึงนโยบายเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตนั้น จะเห็นว่าหากรัฐไม่ให้ความสนใจหรือคิดจะเปลี่ยนแปลง นโยบายเหล่านี้จะไม่ถูกนำมาพูดถึง เนื่องจากแนวคิดของผู้กำหนดนโยบายที่มองว่าบทบาทและอิทธิพลของชนชั้นปกครองหรือผู้กำหนดนโยบายมีอำนาจในการตัดสินใจนโยบายอย่างเด็ดขาด ชนชั้นปกครองหรือผู้กำหนดนโยบายจะยึดถือความพึงพอใจหรือค่านิยมของตนเองเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจนโยบาย โดยประชาชนไม่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายอย่างแท้จริง ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่านโยบายการลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทยนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพียงแนวคิดของประชาชนในสังคม แต่สาเหตุหลักที่นโยบายเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตยังไม่มี การขับเคลื่อนให้สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ นั่นคือตัวผู้กำหนดนโยบายที่ไม่เห็นความสำคัญของการลงโทษประหารชีวิตอย่างแท้จริง

ในมุมมองของเหยื่อวิทยา หากมีโทษประหารชีวิตจะทำให้เหยื่อได้รับความสูญเสียที่เพิ่มมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น หากการข่มขืนมีโทษประหารชีวิต เหยื่อที่ถูกข่มขืนจะมีอัตราการรอดชีวิตที่ลดน้อยลง เพราะผู้กระทำผิดอาจจะมองว่าข่มขืนก็ถูกประหารชีวิต แต่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งให้เห็นความคิดเห็นว่า แท้จริงแล้วตัวอาชญากรไม่ได้มีการนึกคิดถึงโทษที่จะได้รับ แต่ลงมือกระทำเพราะความโกรธ ความหลง ความใคร่ และคิดว่ากระบวนการยุติธรรมมีช่องทางที่จะหลุดพ้นความผิดได้ เพราะฉะนั้นกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เอื้อประโยชน์แก่โจทก์และจำเลยอย่างเที่ยงธรรม ทำให้การ

ลงโทษประหารชีวิตไม่สามารถแก้ไขความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรม เพราะฉะนั้นหากยกเลิกโทษประหารชีวิตหรือคงโทษประหารชีวิตไว้เฉพาะคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด เป็นการให้โอกาสคนโดยเฉพาอย่างยิ่งในกระบวนการยุติธรรมของไทยที่ยังคงมีปัญหาโดยปัญหาเกิดขึ้นตั้งแต่ต้นทางคือขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐานดังที่พบเห็นในสภาพสังคมปัจจุบัน

ปัญหาสำคัญของประเทศไทยในเรื่องการลงโทษประหารชีวิต คือกระบวนการยุติธรรมที่มีความผิดพลาดในการดำเนินคดีอาญา ซึ่งปัญหาเริ่มตั้งแต่ต้นทาง เช่น การรวบรวมพยานหลักฐาน การสร้างหลักฐานเท็จต่าง ๆ ซึ่งหากต้นทางของกระบวนการยุติธรรมบิดเบี้ยวแล้วนั้น จะนำไปสู่ผลกระทบที่ตามมาระหว่างกระบวนการยุติธรรมและไปสู่ขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการยุติธรรมซึ่งอาจมีอัตราโทษสูงสุดคือประหารชีวิต เพราะฉะนั้นควรแก้ปัญหาตั้งแต่ต้นทาง อีกทั้งเห็นด้วยกับการไม่ประหารชีวิตบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี และหญิงขณะตั้งครรภ์ ซึ่งสอดคล้องกับการแก้ไขกฎหมายเมื่อปี 2546 ยังไม่ให้ใช้โทษประหารชีวิต กรณีที่เด็กเป็นผู้กระทำความผิด โดยเขียนเพิ่มเติมเป็นมาตรา 18 วรรคสองและวรรคสาม *"...โทษประหารชีวิตและโทษจำคุกตลอดชีวิตมิให้นำมาใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี..."* และตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 247 วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 25) พ.ศ.2540 ในกรณีหญิงมีครรภ์โดยให้รอไว้จนกว่าจะพ้นกำหนดสามปีนับแต่คลอดบุตร และให้ลดโทษประหารชีวิตลงเหลือจำคุกตลอดชีวิต เว้นแต่บุตรถึงแก่ความตายก่อนพ้นกำหนดเวลาเพราะหากพิจารณาแล้วบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปียังถือว่าเป็นบุคคลอาจกระทำความผิดเนื่องจากขาดความสามารถที่จะแยกแยะความผิดถูกของการกระทำได้ และเล็งเห็นถึงการให้โอกาสในการแก้ไขฟื้นฟู ในขณะที่ปัจจุบันยังคงมีบางประเทศที่ประหารชีวิตบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี ในทางปฏิบัติอยู่ ยกตัวอย่างเช่น ประเทศอิหร่านที่ยังคงมีการประหารชีวิตเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง โดยมีเด็กและเยาวชนอายุน้อยที่สุดที่ถูกตัดสินประหารชีวิต คือ 12 ปี นอกจากนี้ ยังพบว่าใน พ.ศ. 2559 ประเทศอิหร่านยังคงมีการประหารชีวิตเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี อย่างน้อย 2 คน (สุมนทิพย์ จิตสว่าง, 2561) โดยประเด็นนี้อาจทำให้ประเทศไทยใช้เป็นข้ออ้างต่อสหประชาชาติได้ว่าการปรับตัวเพื่อสอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติ

อีกทั้งความชั่วร้ายในกฎหมายอาญาไทยไม่ได้หมายถึงสภาพความไม่ดีอันเกิดจากการฝ่าฝืนศีลธรรมหรือขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม ซึ่งมีความแตกต่างจากความชั่วร้ายในความหมายทั่วไป เพราะฉะนั้นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายที่บัญญัติไว้ทุกมาตรากระทำโดยมีความรู้ผิดชอบและโดยเจตนาหรือประมาทนั้นถือว่าเป็นความชั่วในกฎหมายอาญาของไทยแล้ว โดยบางฐานความผิดอาจไม่ฝ่าฝืนต่อขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม (คณิต ญ นคร, 2547) ประกอบกับการพิจารณาความ

อุกฉกรรจ์ตามประมวลกฎหมายไทยคือการทำผิดมีความชั่วร้าย เจตนาฝ่าฝืนข้อบัญญัติกฎหมาย และมีความร้ายแรงในการกระทำ โดยอัตราโทษสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำ เป็นไปตามแนวคิดในการแก้แค้นทดแทนและช่มชู้ยั้ง ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการที่ 55 ฐานความผิดของกฎหมายไทย ยังไม่ถูกแก้ไขให้สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ เป็นเพราะผู้กำหนดนโยบายในการบัญญัติของกฎหมายไทยนั้นมองว่าทั้ง 55 ฐานความผิดมีความชั่วร้ายและอุกฉกรรจ์ แต่ในความเป็นจริงนั้นมาตรฐานของความชั่วร้ายยังไม่แน่ชัด อีกทั้งบางฐานความผิดนั้นล่าช้า ยกตัวอย่างเช่น ความผิดอาญาทางทหาร ซึ่งปัจจุบันไม่มีภาวะสงคราม เป็นต้น เป็นเพียงทัศนคติของผู้กำหนดร่างกฎหมาย ณ ขณะนั้น ซึ่งหากพิจารณาโดยยึดแนวทางมาตรฐานของสหประชาชาติที่มองว่าความชั่วร้ายและอุกฉกรรจ์นั้นคือการเจตนาฆ่าผู้อื่นและทำให้สูญเสียชีวิตนั้น ประเทศไทยจึงควรลดหรือปรับอัตราโทษประหารชีวิตลงมา เหลือเฉพาะฐานความผิดที่มีเจตนาฆ่าและทำให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิต ดังนี้

1. การปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์มาตราที่เกี่ยวข้อง 107 และ 111
2. การปลงพระชนม์พระราชินีรัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์มาตราที่เกี่ยวข้อง 109 และ 111
3. การฆ่าหรือพยายามฆ่าราชาธิบดีราชาินีราชสามีรัชทายาทหรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ ซึ่งมีสัมพันธไมตรีหรือผู้แทนรัฐต่างประเทศซึ่งได้รับแต่งตั้งให้มาสู่พระราชสำนัก มาตราที่เกี่ยวข้อง 132
4. การฆ่าผู้อื่น มาตราที่เกี่ยวข้อง 288
5. การฆ่าผู้อื่นที่กฎหมายกำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องได้รับโทษหนักขึ้น เช่น การฆ่าบุพการีฆ่าเจ้าพนักงานที่กระทำตามหน้าที่การฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน เป็นต้น มาตราที่เกี่ยวข้อง 289

2. ความสอดคล้องของสภาพสังคมไทยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 4 กลุ่ม มีความคิดเห็นต่อความสอดคล้องของสภาพสังคมไทยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด พบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องภายในสังคมไทย อันประกอบด้วย

1) วัตถุประสงค์การลงโทษ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่าสอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติ เนื่องจากปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ใช้วิธีการแก้ไขฟื้นฟูกับผู้กระทำผิดมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเพื่อปรับปรุงผู้กระทำผิด (Reformation Theory) เป็นการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และเป็นแนวคิดแบบสำนักปฏิฐานนิยม (Positive School) แต่ควรมีการปรับใช้เป็นรายบุคคล โดยพิจารณาจากพฤติกรรมของผู้กระทำผิด และวิธีการแก้ไขฟื้นฟูควรมีประสิทธิภาพ เพราะในขณะที่อยู่ในเรือนจำอาชญากรอาจจะมีพฤติกรรมที่ดี แต่หลังจากออกมาสู่สังคมจะต้องเจอสภาพแวดล้อมเดิม แรงชักจูง และแรงผลักดันให้กระทำผิดซ้ำอีก หากจิตใจของอาชญากรไม่เข้มแข็งพอ และไม่สามารถขัดเกลาได้อย่างถ่องแท้ นั้น ก็อาจนำมาสู่การกระทำผิดซ้ำอีกก็เป็นได้ อีกทั้งเครื่องมือที่จะสามารถขัดเกลาอาชญากรได้อย่าง 100 เปอร์เซ็นต์นั้นเป็นเรื่องยาก เนื่องจากกรมราชทัณฑ์เปรียบเสมือนปลายน้ำเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ เพราะฉะนั้นจึงควรมีการพิจารณาเป็นรายบุคคล โดยพิจารณาว่านักโทษหรืออาชญากรประเภทไหนควรได้รับรูปแบบวัตถุประสงค์การลงโทษตามความเหมาะสมกับความผิด ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ที่กำหนดให้เรือนจำหรือทัณฑสถานเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยโดยริเริ่มเตรียมการตั้งแต่ได้รับตัวผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำ เพื่อให้มีกระบวนการในการส่งเสริม และช่วยเหลือผู้ต้องขังได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสม เพื่อให้ผู้ต้องขังทุกคนกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้รวมทั้ง ต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรื่องส่วนตัว เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว และชุมชน ซึ่งมี 2 รูปแบบ คือ การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในเรือนจำทัณฑสถานระบบเปิด (เรือนจำโครงสร้างเบา) และการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยผู้ต้องขังในเรือนจำทัณฑสถานระบบปิด การดำเนินงานเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้กับผู้ต้องขังทั้ง 2 รูปแบบ จะมีการประเมิน ความรู้ ทักษะชีวิตของผู้ต้องขังก่อนเข้ารับการอบรม และภายหลังที่ได้รับการอบรมในแต่ละด้าน เพื่อให้มั่นใจว่า ผู้ต้องขังมีความพร้อมที่จะออกไปใช้ชีวิตในสังคม และไม่หวนมากระทำผิดซ้ำอีก นอกจากนี้จะมีการสำรวจ ความต้องการการขอรับความช่วยเหลือ โดยจะมีการส่งต่อผู้ต้องขังที่ต้องการขอรับความช่วยเหลือให้กับศูนย์ประสานงานส่งเสริมการมีงานทำ (ศูนย์ CARE) ของเรือนจำหรือทัณฑสถานแต่ละแห่ง เพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือ หรือประสานข้อมูลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยผู้วิจัยเห็นว่าโครงการนี้ของกรมราชทัณฑ์เป็นเพียงการแก้ไขฟื้นฟูแบบกลุ่มขนาดใหญ่ ไม่ได้มีการเจาะจงเป็นรายบุคคล เป็นการแก้ไขฟื้นฟูแบบมหภาค เนื่องจากอาจขาดทรัพยากรทางด้านต่าง ๆ ส่งผลให้อาจจะแก้ไขฟื้นฟูได้ผลแค่บางคน แต่อาจใช้ไม่ได้ผลกับผู้กระทำผิดบางคน เนื่องจากสาเหตุของการกระทำผิดของผู้กระทำผิดแต่ละคนนั้นแตกต่างกัน ซึ่งจะเห็นได้จากการที่ยังคงมีผู้กระทำผิดซ้ำอยู่

2) ศาสนา หากยึดตามหลักของศาสนาพุทธ การประหารชีวิตถือเป็นการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตนั้น ถือเป็นความผิดทางธรรม แต่ทัศนคติของคนในสังคมไทย ส่วนใหญ่กลับไม่เป็นไปตามแนวทางของศาสนา เนื่องจากบริบทและสภาพอาชญากรรมที่เกิดในประเทศยังมีปัญหาอาชญากรรมเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ทัศนคติของคนในสังคมไม่เป็นไปตามแนวทางของศาสนาได้อย่างถ่องแท้ อีกทั้งทางธรรมกับทางโลกนั้นมีความคาบเกี่ยวกันแต่ไม่ทั้งหมด การประหารชีวิตถือเป็นกรรมหรือการกระทำ โดยกรรมนั้นจะประกอบด้วย กายกรรม คือ การลงมือประหารชีวิต เช่น เพฆฆาตที่ต้องลงมือประหารชีวิตนักโทษ โดยจิตใจเขาอาจจะอยากหรือไม่อยากประหารชีวิตก็ได้ แต่ตามหน้าที่แล้วเขาจะต้องกระทำการประหารชีวิต วาจกรรม คือ คำพูดหรือการแนะนำให้ประหารชีวิต ยกตัวอย่างเช่น ผู้พิพากษาตัดสินประหารชีวิต โดยจิตใจของผู้พิพากษาอาจจะอยากหรือไม่อยากตัดสินประหารชีวิตก็ได้ แต่จำเป็นต้องทำตามหน้าที่และตามกฎหมายที่กำหนด มโนกรรม คือ เจตนาที่คิดอยากจะทำให้มีการประหารชีวิต ยกตัวอย่างเช่น คนในสังคมไทยส่วนใหญ่สนับสนุนให้มีโทษประหารชีวิตซึ่งขัดกับหลักการของศาสนาพุทธ โดยการที่คนในสังคมไทยที่เป็นชาวพุทธสนับสนุนให้มีการประหารชีวิต นั้น อาจจะถูกต้องทางโลกเนื่องจากอาชญากรที่ตัดสินประหารชีวิตผู้อื่นหรือลงมือฆ่าผู้อื่น ก็สมควรที่จะได้รับบทลงโทษในสิ่งอาชญากรกระทำ แต่อาจจะไม่ถูกต้องทางธรรม เนื่องจากตามหลักของศาสนาพุทธไม่ได้สอนให้ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต บทลงโทษที่อาชญากรควรได้รับ อาจจะเป็นรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่การตัดสินประหารชีวิต แต่ในความเป็นจริงไม่สามารถสรุปว่าศาสนาพุทธนั้นไม่เห็นด้วยกับการลงโทษประหารชีวิต เนื่องจากหากพิจารณาเรื่องนรก สวรรค์ จะเห็นว่าคนทำดีจะได้ขึ้นสวรรค์ หากทำชั่วจะตกนรก ยกตัวอย่างเช่น ความผิดฐานฆ่าบิดามารดา ฆ่าพระภิกษุสงฆ์ ความผิดเกี่ยวกับการทำร้ายสามเณรหรือพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งจะเห็นว่าความผิดเหล่านี้นอกจากจะเป็นการกระทำฝ่าฝืนกฎหมาย ยังเป็นความผิดที่หนังสือไตรภูมิพระร่วงซึ่งเนื้อหารวบรวมข้อความมาจากคัมภีร์ของพุทธศาสนารวม 30 คัมภีร์ กล่าวไว้ว่าเมื่อกระทำความผิดแล้วหากตายไปจะต้องถูกลงโทษในนรกอีกด้วย และในนรกก็มีรูปแบบการลงโทษตามฐานความผิด (ณัฐพร นครอินทร์, 2553) ซึ่งขัดแย้งกับกรณีของจอมโจรองค์คูลิมาลที่ได้เช่นฆ่าผู้คนจำนวนมาก แต่พระพุทธเจ้าได้เสด็จเทศนาโปรดจอมโจรองค์คูลิมาล จนกลับใจวางอาวุธหันมาอุปสมบทเป็นพระภิกษุ และบรรลุเป็นพระอรหันต์ แสดงให้เห็นว่าพระพุทธเจ้าเลือกใช้วิธีการแก้ไขฟื้นฟู ซึ่งหากองค์คูลิมาลเกิดในยุคสมัยปัจจุบันจะต้องถูกกระแสรังแกกดดันให้นำไปประหารชีวิตเนื่องจากกระทำความผิดฆ่าคนเป็นจำนวนมาก แต่สิ่งที่พระพุทธองค์ทรงกระทำนั้นขัดแย้งกับแนวคิดนั้นอย่างสิ้นเชิง แสดงว่าพุทธศาสนานั้นอาจจะเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าคนผิดสมควรได้รับการแก้ไขฟื้นฟู (สมภาร พรหมทา, 2548) ไม่ใช่การฆ่าให้ตายตกไปตามกัน แตกต่างจากประเทศที่

นับถืออิสลามที่มีการประหารชีวิตเป็นจำนวนมาก เช่น ประเทศอิหร่าน ประเทศเหล่านี้จะนำหลักการของศาสนาเข้ามาเป็นหลักในการกำหนดกฎหมายอย่างชัดเจน เช่น กฎหมายชะรีอะฮ์ ความเข้มข้นของความคิดความเชื่อจึงแตกต่างกัน

โดยแนวคิดของอิสลามกับโทษประหารชีวิตนั้นเห็นว่ามนุษย์มีเจตจำนงอิสระในการที่จะปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติโดยพระผู้เป็นเจ้าได้ให้หลักธรรมคำสอนทางศาสนารวมถึงให้สติปัญญากับมนุษย์เพื่อพิจารณาถึงสิ่งใดควร สิ่งใดไม่ควร ดังนั้นเมื่อมนุษย์ได้กระทำความผิดที่เป็นความผิดสมบูรณ์จึงควรที่จะได้รับโทษทัณฑ์ที่เหมาะสมกับการกระทำ โดยพระผู้เป็นเจ้าทรงห้ามการฆ่าชีวิต นอกเสียจากเพื่อความยุติธรรม หมายความว่า ชีวิตเป็นสิ่งต้องห้าม แต่เมื่อใดก็ตามที่มีความชอบธรรม ก็อาจจะประหารชีวิตนั้นได้กฎหมายอาญาอิสลามได้กำหนดความผิดที่อนุมัติให้ประหารชีวิตได้ 5 ฐานความผิดคือ 1. การฆาตกรรมผู้อื่นโดยเจตนา 2. การสละสถานภาพความเป็นมุสลิมโดยเจตนา 3. การผิดประเวณีการมีเพศสัมพันธ์ที่มีขอบ สำหรับชายหรือหญิงที่เคยผ่านการแต่งงานมาแล้ว 4. การปล้นทรัพย์ และ 5. การเป็นกบฏต่อรัฐซึ่งก็สอดคล้องกับบทลงโทษการล้างแค้นทดแทน มุสลิมเชื่อและศรัทธาต่อกฎหมายอิสลามว่ากฎหมายที่ใช้ปฏิบัตินั้นเป็นกฎหมายที่พระผู้เป็นเจ้าทรงประทานให้เป็นกฎหมายที่ถูกกลั่นกรองมาจากคัมภีร์อัลกุรอานและสุนนะฮ์ของศาสดามุฮัมมัด จึงเป็นกฎหมายศักดิ์สิทธิ์ที่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลากว่า 1,400 ปีกฎหมายใดก็ตามที่ได้บัญญัติและนำมาใช้ในสมัยศาสดามุฮัมมัดโดยไม่มีหลักฐานยืนยันว่ากฎหมายดังกล่าวถูกยกเลิก ย่อมแสดงว่ายังคงบังคับใช้ต่อไป ไม่ว่าสภาพสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม ฉะนั้น จึงสรุปได้ว่า ในทัศนะของอิสลาม อาญาประหารชีวิตก็จะยังคงบังคับใช้อยู่ตลอดไป ไม่อาจเปลี่ยนแปลงไปได้แต่สิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้คือ การลดจำนวนผู้ต้องโทษประหารชีวิต หรือไม่ให้มีอาชญากรที่ต้องโทษประหารชีวิต ควรหามาตรการที่จะรณรงค์มิให้เกิดคดีอุกฉกรรจ์ขึ้น เพราะเป็นต้นเหตุที่ทำให้ต้องประหารชีวิต หากไม่เกิดคดีอุกฉกรรจ์ที่ต้องระวางโทษถึงประหารชีวิต ก็ไม่จำเป็นต้องนำโทษประหารมาบังคับใช้และเมื่อเกิดคดีที่มีโทษประหารชีวิตขึ้น กระบวนการยุติธรรมของรัฐต้องดำเนินการอย่างรอบคอบและยุติธรรมตั้งแต่ต้นทางคือการจับกุมดำเนินคดีจนถึงปลายทางคือกระบวนการของศาลโดยดำเนินการอย่างตรงไปตรงมา เสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติหรือใช้สองมาตรฐาน หากปฏิบัติเช่นนี้ได้ทั้งอาชญากรและผู้สูญเสียย่อมได้รับความยุติธรรม (อดิศักดิ์ นุซมี, 2561) แต่ในทางปฏิบัติญาติของผู้เสียหายยังสามารถเลือกที่จะให้อภัยหรือเลือกให้ผู้กระทำความผิดสามารถชดใช้ในรูปแบบอื่นได้ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้สามารถสอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติได้

3) เศรษฐกิจและทรัพยากร พบว่ากรมราชทัณฑ์เริ่มมาใช้ในการพักการลงโทษในบางคดีมากขึ้น เพื่อเป็นการลดภาระจากการเกิดปัญหานักโทษล้นคุก สืบเนื่องจากการใช้วิธีการแก้ไขฟื้นฟูมากขึ้นนั้น ส่งผลให้ได้ประโยชน์แก่ทุกฝ่าย ฝ่ายผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัวเป็นคนดีคืนสู่สังคม โดยหากมองในรูปแบบทรัพยากรมนุษย์ก็เท่ากับว่าประเทศชาติจะได้ทรัพยากรที่มีคุณภาพมากขึ้นเพิ่มมากขึ้น ฝ่ายรัฐก็ได้ประหยัดงบประมาณ พื้นที่จำกัดในการควบคุมอีกด้วย และผู้เสียหายก็ได้รับความรู้สึกถึงความยุติธรรมเกิดขึ้นแล้ว เพราะผู้กระทำความผิดถูกจับดำเนินคดี รับโทษตามอัตราโทษที่สาสมกับการกระทำผิด รวมถึงผู้กระทำความผิดพร้อมที่จะกลับตัวกลับใจเป็นคนดีคืนสู่สังคม สอดคล้องกับหลักการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้กระทำ-ผู้เสียหาย-ชุมชนหรือสังคม โดยกระบวนการนี้จะเป็นกระบวนการที่เกิดความพึงพอใจแก่ทุกฝ่าย และหากทุกฝ่ายเกิดความพึงพอใจแล้ว ความสงบสุขและผลประโยชน์จะตกแก่สังคม แต่แนวทางหรือมาตรการที่จะมาทดแทนโทษประหารชีวิตจำเป็นจะต้องมีแนวทางที่เหมาะสม เพราะถ้าหากแนวทางนั้นไม่เหมาะสมหรือสาสมต่อโทษประหารชีวิตจะส่งผลให้ทั้งตัวผู้กระทำความผิด ยังไม่สามารถแก้ไขปรับปรุงตัว รวมถึงยังไม่รู้สึกสำนึกในการกระทำผิดของตนเอง และส่งผลให้ผู้เสียหายไม่รู้สึกว่าตนเองได้รับความยุติธรรมจากกระบวนการการลงโทษหรือกระบวนการยุติธรรม และสุดท้ายความเสียหายต่าง ๆ ก็จะต้องตกสู่สังคม ทุกฝ่ายไม่ได้ประโยชน์อีกทั้งก่อให้เกิดปัญหาที่มากกว่าเดิมตามมา เพราะฉะนั้นจึงควรมีแนวทางและมาตรการที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับสังคมไทยที่จะนำมาใช้แทนการลงโทษประหารชีวิต ควบคู่ไปกับต้นทางและปลายทางของกระบวนการยุติธรรมที่ดี

4) ภาวะทางสังคม พบว่าในแต่ละยุคสมัย ทศนคติของผู้กำหนดนโยบายรวมถึงกระแสสังคม จะมีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะสอดคล้องกับบริบทในสังคมขณะนั้น และมีผลในการกำหนดนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิต ยกตัวอย่างเช่น หากยุคสมัยนั้นมีคดีปล้นฆ่าทำให้ผู้อื่นเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก จนทำให้สังคมรู้สึกหวาดกลัวและโกรธแค้นกับการกระทำอันเหี้ยมโหดของอาชญากร กระแสสังคมก็จะออกมากดดันให้ผู้กำหนดนโยบายหรือภาครัฐออกมาตรการลงโทษอาชญากรเหล่านี้ และมีกระแสเรียกร้องให้นำโทษประหารชีวิตมาใช้อย่างจริงจัง แต่ในความเป็นจริงแล้วผู้วิจัยมองว่าภาวะทางสังคมไม่ใช่ปัจจัยหลักในการกำหนดกรอบนโยบาย แต่เป็นทัศนคติของผู้กำหนดนโยบายที่ส่งผลมากที่สุด สืบเนื่องจากวิธีการนำมาซึ่งกฎหมายนโยบายที่เป็นไปตามรูปแบบ Elite model คือทัศนคติของผู้กำหนดนโยบายเป็นสำคัญ หากประเด็นการลงโทษประหารชีวิตผู้กำหนดนโยบายมองว่าไม่เป็นเรื่องสำคัญ ประเด็นนี้จะไม่ถูกหยิบยกขึ้นมาเพื่อพิจารณา

อีกทั้งรูปแบบอาชญากรรมในประเทศไทยแตกต่างกับรูปแบบอาชญากรรมของประเทศอื่น ๆ ในสหประชาชาติ รวมถึงกระบวนการยุติธรรมซึ่งเป็นกระบวนการที่นำมาสู่การลงโทษประหารชีวิตนั้น อาจจะไม่ถูกต้องโปร่งใสเทียบเท่ามาตรฐานสากล และจากปัจจุบันตามสถิติของกรมราชทัณฑ์จะพบว่าจำนวนนักโทษในเรือนจำที่มากที่สุดคือคดียาเสพติด จึงถือเป็นปัญหาหลักของสังคมไทย โดยในอนาคตปัญหาอาชญากรรมอาจจะเป็นรูปแบบอื่นก็ได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติ ที่มุ่งเน้นว่าคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดคือคดีเจตนาฆ่าทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต จะเห็นได้ว่าความอุกฉกรรจ์ในแต่ละสังคมนั้นแตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น ประเทศ A ได้ยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตไปแล้ว แต่ภายหลังเริ่มมีการก่อการร้ายที่รุนแรงและเป็นปัญหาต่อประเทศ ส่งผลให้ประเทศ A คิดทบทวนที่จะนำการลงโทษประหารชีวิต มาใช้กับอาชญากรรมการก่อการร้ายขึ้นมาอีก พบว่าในแต่ละช่วงยุคสมัยของแต่ละประเทศมีรูปแบบอาชญากรรมที่เป็นปัญหาแตกต่างกัน ซึ่งอาจสอดคล้องต่อแนวทางในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิต ณ ตอนนั้น

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นสิ่งที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิด (mala prohibita) โดยเป็นความผิดที่เกิดจากการที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดโดยอาจไม่ได้เกี่ยวข้องกับศีลธรรมเลย ซึ่งต่างจากสิ่งที่เป็นความผิดในตัวเอง (mala in se) และหากยังคงกำหนดให้โทษเหล่านี้มีอัตราโทษสูงสุดคือปัญหาชีวิตอยู่นั้นนอกจากไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติแล้วยังอาจส่งผลให้ผู้กระทำผิดมีความรู้สึกถึงความเสี่ยงและความเสียหายจากการถูกจับกุมมีอัตราเท่ากัน คืออัตราสูงสุดถึงชีวิต จึงปรากฏให้พบว่าผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดได้ใช้ความรุนแรงต่อสู้เจ้าพนักงาน และในหลายๆ ครั้งก็มีความพยายามที่จะฆ่าผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนรู้เห็นในคดี เพื่อเป็นการทำลายพยานหลักฐานซึ่งเป็นต้นทางของดำเนินคดีแก่ตัวผู้กระทำผิด ดังนั้นการบัญญัติโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติดจึงมีผลกระทบส่งผลต่ออัตราการเกิดอาชญากรรมอื่นอีกด้วย ปัญหาที่ส่งผลในมุมตัวเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติการซึ่งมีความเสี่ยงภัยมาก ในบางครั้งความรุนแรงของอาชญากรรมยาเสพติดส่งผลต่อเจ้าพนักงานอย่างมากถึงขนาดที่เจ้าพนักงานอาจใช้วิธีหลีกเลี่ยงการปราบปรามกับผู้กระทำผิดรายใหญ่ หรือกลุ่มองค์กรอาชญากรรมตัวจริง ถ้าเป็นเช่นนั้นปัญหายาเสพติดก็ยังคงไม่ได้รับการแก้ไขและปราบปรามเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของฝ่ายบริหารหรือผู้กำหนดนโยบายอย่างแท้จริง อีกทั้งการลงโทษประหารชีวิตก็ไม่ใช่ว่าเครื่องมือที่จะทำปัญหาอาชญากรรมลดลงอีกเช่นกัน แต่อาจทวิคูณความรุนแรง (ศุภชัย ปานพรหมมาศ, 2560)

5.) นโยบายและกฎหมาย พบว่าการตรากฎหมายขึ้นมาใช้ในสังคม ต้องได้รับฉันทานุมัติจากสังคม และปัจจุบันเป็นการยากที่ผู้กำหนดนโยบายจะมาเปลี่ยนแปลงกฎหมายเกี่ยวกับบทลงโทษ

ประหารชีวิต เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่เห็นด้วยกับแนวทางในการยกเลิกโทษประหารชีวิต ซึ่งเห็นได้จากปัจจุบันประเทศไทยยังมีหลายมาตราความผิดและมีบทลงโทษสูงสุดคือโทษประหารชีวิตนั้นไม่สอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติ โดยผู้วิจัยมองว่าวิธีการที่จะทำให้ฉันทานุมติของประชาชนนั้นเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องต่อมาตรฐานสากลในด้านสิทธิมนุษยชน คือ รัฐหรือผู้กำหนดนโยบายควรให้ความสนใจเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตบนพื้นฐานทางด้านหลักอาชญาวิทยา ให้เห็นถึงสถิติของการเกิดอาชญากรรมในกรณีที่มีหรือไม่มีโทษประหารชีวิต หากฉันทานุมติของประชาชนเปลี่ยนแปลงแล้ว รัฐหรือผู้กำหนดนโยบายก็ควรจะเป็นผู้นำทางความคิดไปในทางมาตรฐานสากลในด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อประโยชน์แก่สังคมและประชาชนอย่างแท้จริง เพราะจะเห็นว่าในฐานความผิดต่าง ๆ ที่มีอัตราโทษสูงสุดคือประหารชีวิต บางฐานความผิดที่ถือว่าเป็นการกำหนดความผิดทางอาญาเกินความจำเป็น

โดยปัจจุบันลักษณะฐานความผิดของที่มีอัตราโทษสูงสุดคือประหารชีวิตของประเทศไทยสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) อาชญากรรมที่เป็นการกระทำความมั่นคงของรัฐหรือคดีอาญาทางที่ร้ายแรงทางทหาร

พบว่าหากพิจารณาตามเจตนาในการกระทำความผิดรวมถึงความเสียหายอันเกิดจากกระทำความผิดนั้นเกือบทุกมาตราในหมวดหมู่ประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของรัฐหรือสถาบันพระมหากษัตริย์ยกเว้น มาตรา 107 มาตรา 109 และมาตรา 132 ล้วนแล้วแต่ไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติเนื่องจากการกระทำผิดเหล่านี้สามารถพิจารณาแรงจูงใจในการกระทำความผิดได้ในหลากหลายมิติ ไม่สามารถสรุปได้ว่าการกระทำผิดหรือละเมิดต่อบทบัญญัตินั้นมีเจตนาแห่งการฆาตกรรม อีกทั้งบางมาตรา ยกตัวอย่างเช่น มาตรา 113 ว่าด้วย

“ผู้ใดใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อลี้ภัยหรือเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญลี้ภัยอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร หรืออำนาจตุลาการแห่งรัฐธรรมนูญหรือให้ใช้อำนาจดังกล่าวแล้วไม่ได้ หรือแบ่งแยกราชอาณาจักร หรือยึดอำนาจปกครองในส่วนหนึ่งส่วนใดแห่งราชอาณาจักร ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นกบฏ ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต”

ซึ่งหากพิจารณาแล้วไม่ครบกระบวนการความตามแนวทางของสหประชาชาติทั้งเจตนาในการกระทำความผิด ที่อาจเป็นทางการเมืองหรือเจตนาอื่น ๆ อันไม่ใช่เจตนาที่มุ่งร้ายต่อชีวิต อีกทั้งผลเสียหายจากการกระทำความผิดก็มีใช่การสูญเสียชีวิต เพราะฉะนั้นจึงไม่สมควรที่จะมีอัตราโทษสูงสุดคือการลงโทษประหารชีวิต แต่จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มองว่าการกระทำความผิด

เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือคดีอาญาร้ายแรงทางทหารนั้นมีความเกี่ยวข้องกับสถาบันกษัตริย์ซึ่งเป็นศูนย์รวมยึดเหนี่ยวจิตใจของปวงชนชาวไทย หากมีผู้ใดละเมิดต่อสถาบันจะส่งผลให้เกิดความเปราะบางต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก ไม่เพียงแต่การกระทำความผิดที่มุ่งร้ายชีวิตแต่หากเป็นแค่เพียงการวิพากษ์วิจารณ์ก็สมควรแล้ว อีกทั้งผู้ให้ข้อมูลสำคัญมองว่าการกระทำผิดเหล่านี้มีความชั่วร้ายเป็นอย่างมากเหมาะสมและควรแก่การลงโทษประหารชีวิต

โดยผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่ามุมมองความชั่วร้ายอาจพิจารณาได้จากความชั่วร้ายในแง่มุมมองของกฎหมาย โดยไม่ได้มองจากมุมมองของหลักอาชญาวิทยาเนื่องจากความชั่วร้ายทางกฎหมายอาญานั้นทุกการกระทำความผิดที่ละเมิดต่อบทกฎหมายนั้นล้วนเป็นความชั่วร้ายทั้งหมด อีกทั้งในกรณีของการวิพากษ์วิจารณ์หรือการกระทำความผิดที่อาจสอดคล้องซึ่งนำมาสู่การดำเนินคดีในมาตรา 113 หรือมาตราอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง สหประชาชาติมองว่าประเทศไทยไม่ควรใช้การดำเนินคดีอาญาเกินความจำเป็น รวมถึงการวิพากษ์วิจารณ์ซึ่งเกี่ยวกับความมั่นคงหรือทางการเมือง เช่น การหมิ่นประมาทในทางกฎหมาย ควรจะเป็นกฎหมายแพ่งมิใช่คดีอาญาตามที่ปรากฏในกฎหมายของประเทศไทย อีกทั้งยังปรากฏว่าฐานความผิดเหล่านี้ไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ เนื่องจากมิใช่การกระทำความผิดที่มีเจตนาฆ่าและส่งผลให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิต (United Nation, 2017)

ในส่วนของมาตรา 108, 110 ซึ่งเป็นการประทุษร้ายต่อบุคคลของสถาบันกษัตริย์ ต้องยอมรับว่าประเทศสมาชิกอื่น อาจจะไม่ได้มีสถาบันกษัตริย์หรือหากมีสถาบันกษัตริย์วิสัยทัศน์ต่อระบอบนี้ก็จะแตกต่างไปจากประเทศไทย เพราะฉะนั้นกรอบแนวทางของสหประชาชาติจึงมองในรูปแบบของคนในสังคมทุกคนคือคนเหมือนกัน ไม่มีบุคคลจากสถาบันใดที่จะมีอำนาจให้กำหนดอัตราโทษที่สูงกว่าผู้อื่นเป็นพิเศษ เนื่องจากหากพิจารณามาตราที่มีการประทุษร้ายต่อบุคคลทั่วไป อัตราโทษจะไม่รุนแรงถึงขั้นประหารชีวิต

อีกทั้งผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าหากผู้กำหนดนโยบายมีวิสัยทัศน์ที่บิดเบี้ยวในการมองความชั่วร้ายในการกระทำผิด อาจส่งผลต่อนโยบายกฎหมายรวมถึงกระบวนการยุติธรรมที่ไม่สามารถทำให้ปัญหาอาชญากรรมลดน้อยลง

2) อาชญากรรมที่มีผลต่อการทำให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิต

พบว่าในมาตราที่ระบุถึงสาเหตุการกระทำความผิดซึ่งมาจากเจตนาฆ่าแล้วทำให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิตนั้นล้วนสอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติแต่ในมาตราที่มีอัตราโทษเพียงประหารชีวิตสถานเดียว ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าควรมีการกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำในการลงโทษเข้าไปเพื่อให้ศาลได้

ใช้ดุลยพินิจในการไตร่ตรองพิจารณาการกระทำความผิดถึงแรงจูงใจ และสาเหตุแห่งความชั่วร้าย เช่น มาตรา 107, มาตรา 109, มาตรา 289, มาตรา 312ทวิ และมาตรา 319ทวิ เป็นต้น เพื่อให้สอดคล้อง ต่อแนวทางของสหประชาชาติอย่างสมบูรณ์

3) การกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและอื่น ๆ

ผู้วิจัยมองว่าคดียาเสพติด ที่ถือเป็นความผิดเนื่องจากกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด ไม่ได้มีความชั่วร้ายที่ชัดเจน สมควรแล้วหรือไม่ที่จะต้องลงโทษด้วยการประหารชีวิต หรือสถานการณ์ นักโทษล้นคุกในปัจจุบันซึ่งจำนวนผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นผู้กระทำความผิดจากคดียาเสพติด เป็นไปได้หรือไม่ว่ารัฐหรือผู้กำหนดนโยบายเป็นต้นเหตุที่ทำให้อาชญากรรมเพิ่มขึ้นเองจากนโยบายและกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งอาจเรียกว่า อาชญากรรมที่เกิดขึ้นโดยรัฐ

อีกทั้งมุมมองของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มองว่าการค้ายาเสพติดเหมาะสมต่ออัตราโทษสูงสุด ประหารชีวิตเนื่องจากการกระทำความผิดที่ส่งผลให้ผู้เสพสูญเสียชีวิตหลังจากเสพยาเสพติด ประเภท 1 เข้าไป อีกทั้งผู้เสพยาอาจไปก่ออาชญากรรมที่ส่งผลต่อชีวิตได้เช่นกัน แต่ในประเด็นนี้ผู้วิจัย มองว่าการค้ายาเสพติดไม่สามารถยืนยันได้ว่าเจตนาของการค้ายาเสพติดนั้นคือเจตนาที่จะทำให้ผู้อื่น สูญเสียชีวิต เนื่องจากหากพิจารณาแล้วเจตนาของผู้ค้ายาเสพติดคือความต้องการรวย การที่ต้องการฆ่าคนบุคคลหนึ่งไม่จำเป็นต้องขายยาให้กับบุคคลนั้น อีกทั้งในความเป็นจริงผลลัพธ์ความเสียหายจากการเสพยาเสพติดนั้นไม่ได้เสียชีวิตทุกกรณี ยิ่งไปกว่านั้นหากพิจารณาสิ่งมีนเมาซึ่งรัฐกำหนดให้เป็นสิ่ง ที่ถูกกฎหมาย เช่น สุรา ก็เป็นสิ่งที่เบี่ยงให้เกิดแห่งอาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ ได้เช่นกัน หากพิจารณาจากมิติของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าทั้ง 3 มาตราที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่มีอัตราโทษสูงสุดคือประหารชีวิต ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 คือ มาตรา 65, มาตรา 66 และ มาตรา 93 ล้วนแล้วแต่ไม่ควรใช้อัตราโทษประหารชีวิตเนื่องจากไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ และการลงโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติดในช่วงอดีตที่ผ่านมาก็เป็น เครื่องหมายยืนยันแล้วว่าการลงโทษประหารชีวิตไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหายาเสพติดอย่างถูกต้อง

จากแนวคิดสัดส่วนในการลงโทษพิจารณาจากเหตุทางอาววิสัยนั้นผู้กระทำความผิดจะได้รับ โทษเท่ากับความเสียหายที่เขาได้ก่อให้เกิดขึ้นกับสังคม ดังนั้นหากความเสียหายจากกระทำความผิด มากการลงโทษก็จะรุนแรงตาม ซึ่งเห็นได้จากที่คดียาเสพติดสร้างผลกระทบความเสียหายอย่างมาก ต่อสังคม เลยส่งผลให้มีการลงโทษสูงสุดถึงขั้นประหารชีวิตในสังคมไทย อย่างไรก็ตาม หากคำนึงถึงเหตุ ส่วนตัวของผู้กระทำความผิด หรือเหตุทางอัตวิสัย ซึ่งอาจมีเหตุส่วนตัวอื่น ๆ ในการกระทำความผิด

ดังนั้น การลงโทษอย่างรุนแรงแต่เพียงอย่างเดียวอาจมีผลเพียงการข่มขู่ยังไม่ให้ผู้อื่นกล้ากระทำความผิด แต่อาจไม่มีผลในเรื่องของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเพื่อไม่ให้กระทำความผิดซ้ำอีก รวมถึงไม่สามารถแก้ปัญหาอาชญากรรมได้ เพราะฉะนั้นคดีที่ไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติในการลงโทษคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดนั้นจึงไม่ควรใช้โทษประหารชีวิต รวมถึงคดีที่เป็นอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดนั้นก็ควรที่จะกำหนดโทษประหารชีวิตไว้สถานเดียว เนื่องจากการพิจารณาเพียงภาววิสัยแต่ขาดการพิจารณาแบบอัตวิสัย อีกทั้งการลงโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดนั้นควรพิจารณาลักษณะส่วนตัวที่เป็นเหตุทางอัตวิสัยของผู้กระทำผิดแต่ละคน และนำบุคลิกลักษณะส่วนตัวรวมถึงเหตุปัจจัยทั้งภายในภายนอกของผู้กระทำความผิดมาประกอบดุลพินิจในการลงโทษ ซึ่งจะทำให้การใช้กฎหมายอาญาและการลงโทษเกิดความเป็นธรรมมากที่สุด อันจะนำไปสู่การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมอย่างปกติ (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล และ ปกป้อง ศรีสนิท, 2560)

อีกทั้งพบว่าความสอดคล้องภายนอกสังคมไทย อันประกอบด้วย 1) สภาพสังคมการเมืองระหว่างประเทศ พบว่า ประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทย จำเป็นต้องมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เช่น เศรษฐกิจ เป็นต้น ส่งผลให้แนวทางการลงโทษประหารชีวิตจะต้องมีมาตรฐานปฏิบัติตามประเทสมหาอำนาจในช่วงเวลานั้น หากช่วงเวลานั้นประเทศที่เป็นมหาอำนาจ มีแนวคิดแบบโลกสมัยใหม่ เน้นการแก้ไขฟื้นฟู จะทำให้ประเทศไทยต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมโลก เพราะหากไม่ปฏิบัติตามจะมีการกดดันในเชิงระบบ ซึ่งเห็นได้จากการที่ประเทศไทยมีโทษประหารชีวิตจริง แต่ในทางปฏิบัติแทบจะไม่มีการประหารชีวิต

ในทางปฏิบัติพบว่าประเทศไทยยังมีหลายฐานความผิดที่ไม่สอดคล้องตามแนวทางของสหประชาชาติ ซึ่งผู้วิจัยมองว่ากติกา ICCPR ที่ทั้งประเทศไทยและประเทศสมาชิกอื่นในสหประชาชาติเข้าร่วมนั้นไม่มีบทลงโทษที่ชัดเจน แตกต่างจากกฎหมายในประเทศที่มีการระบอบอัตราโทษไว้ชัดเจน แต่สำหรับประเทศที่เป็นภาคีของกติกาหากไม่ปฏิบัติตามนั้น พบว่าการลงโทษเป็นเพียงแค่การคว่ำบาตรจากประเทศสมาชิกอื่น ๆ หรือกดดันในเชิงระบบเท่านั้น โดยไม่มีบทลงโทษอย่างอื่น อีกทั้งหากสมาชิกรวมถึงสหประชาชาติพบว่าการละเมิดข้อตกลง ในทางปฏิบัติทำเพียงออกมาประนามหรือเรียกร้องให้ประเทศที่ละเมิดควรปฏิบัติตามแนวทางของสหประชาชาติ ซึ่งเห็นได้จากในหลายประเทศยังคงดำเนินการประหารชีวิตแบบไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ โดยไม่คำนึงถึงการกดดันจากสหประชาชาติ และผู้วิจัยมองว่าหากทัศนคติของผู้กำหนดนโยบายในช่วงนั้น ๆ ไม่เห็นถึงผลประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง ก็จะทำให้แนวทางของประเทศไม่ปฏิบัติตาม

แนวทางของสหประชาชาติ พร้อมทั้งจะละเมิดมาตรฐานความเป็นสากลของสิทธิมนุษยชนโดยคำนึงถึงเพียงอำนาจของความเป็นรัฐนั่นเอง พร้อมทั้งจะทำทุกอย่างเพื่อคงอำนาจของตนเองไว้ ส่งผลให้พบว่าประเทศไทยมีการลงโทษประหารชีวิตที่ไม่สอดคล้องต่อแนวทางสหประชาชาติมาตรฐานสากลในด้านสิทธิมนุษยชน และไม่เพียงประเด็นเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตเท่านั้น แต่ยังมีประเด็นอื่น ๆ อีกมากมาย

2) มาตรฐานและแนวปฏิบัติของสหประชาชาติ พบว่า ปัจจุบันไทยได้เข้าร่วมสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนมีลักษณะเป็นสนธิสัญญาพหุภาคี กล่าวคือ สนธิสัญญาที่มีรัฐมากกว่าสองรัฐขึ้นไปเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญา ซึ่งกระบวนการในการทำสนธิสัญญามีหลายขั้นตอน นับตั้งแต่การเจรจา การให้ความยินยอมของรัฐเพื่อผูกพันตามสนธิสัญญาโดยการลงนาม การให้สัตยาบัน การภาคยานุวัติ และบางรัฐอาจตั้งข้อสงวน หรือตีความสนธิสัญญา และเมื่อปฏิบัติตามขั้นตอนในการทำสัญญาครบถ้วนแล้ว ภาคีก็มีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญาต่อไป การเข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญาก่อให้เกิดพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับสนธิสัญญา มิฉะนั้นอาจต้องรับผิดชอบในทางระหว่างประเทศ ดังนั้น เมื่อประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน ประเทศไทยก็ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีของสนธิสัญญาดังกล่าว พันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของไทย ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยเป็นภาคีสถิติสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งสหประชาชาติถือเป็นสนธิสัญญาหลักจำนวน 7 ฉบับ ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child - CRC), อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women - CEDAW), กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR), กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights - ICESCR), อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination - CERD), อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment - CAT), อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities - CRPD) โดยกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) จะมีการพูดถึงโทษประหารชีวิตเป็นหลัก ซึ่งประเทศไทยได้ปฏิบัติตาม อาทิ เช่น ไม่ประหาร

ชีวิตบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี และไม่ประหารชีวิตหญิงขณะตั้งครรภ์ ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับแนวทางสหประชาชาติเพียงแค่บางส่วน แต่ยังมีฐานความผิดที่ไม่สอดคล้อง แต่ในแง่ของการเข้าร่วมภาคีภาคีสารต่าง ๆ เป็นความสอดคล้องที่พร้อมจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางของสหประชาชาติ เพียงแต่ต้องรอให้สภาพสังคมและทัศนคติของคนไทยพร้อมเสียก่อน สอดคล้องกับการศึกษาของ ญัฐพร นครอินทร์ (2553) งานวิจัยเรื่อง วิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทยและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งได้วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดกระบวนการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย โดยผู้วิจัยมองว่าปัจจัยนี้เป็นเหตุผลหลักส่วนหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการลงโทษประหารชีวิตรวมถึงรูปแบบการประหารชีวิตและฐานความผิดที่จะมีการประหารชีวิต เพราะประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทยจำเป็นต้องเข้าร่วมภาคีของสหประชาชาติเพื่อผลประโยชน์แก่ประเทศในด้านต่าง ๆ แต่ยังคงพบว่าการละเมิดต่อข้อบัญญัติหรือข้อตกลงของภาคีต่าง ๆ อยู่ เนื่องจากทัศนคติของผู้กำหนดนโยบาย รวมถึงบริบทสังคม แต่การที่มาอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี เช่น การที่หลายประเทศทำตามแนวทางของมาตรฐานสากลแล้วเกิดผลลัพธ์ที่ดีให้กับประเทศไทยเห็นก็อาจจะไปสะกิดความรู้สึกของผู้กำหนดนโยบายของไทยให้มีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบที่ดีขึ้นดังตัวอย่างที่มีให้เห็น เปรียบเสมือนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีก็จะส่งผลดีตาม ซึ่งผู้วิจัยมองว่าเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติมากกว่าโทษอย่างแน่นอน แต่หากจะให้ได้ผลดีที่สุดผู้กำหนดนโยบายควรมีการปรับตัวและปฏิบัติตามแนวทางของสหประชาชาติอย่างครบถ้วน

3. แนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 4 กลุ่ม มีความคิดเห็นต่อแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติ ประกอบด้วย การใช้โทษประหารชีวิตในกรณีคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติ พักการใช้โทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ กำหนดโทษจำคุกเพิ่มเข้าไปในบางฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิตเพียงสถานเดียว การใช้โทษจำคุกระยะยาวที่มีกำหนดระยะเวลาแน่นอนในการพ้นโทษ การจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่ได้รับการลดโทษ และการนำนักโทษประหารชีวิตไปใช้ประโยชน์แก่สังคม

การใช้โทษประหารชีวิตในกรณีคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่า สภาพสังคมไทยยังไม่เหมาะสมหากจะยกเลิกโทษประหารชีวิตในทุกกรณี เพราะฉะนั้นควรเริ่มจากการที่เหลือคดีที่เป็นเรื่องชีวิตต่อชีวิตไว้ เพราะเป็นเรื่องที่ชั่ว

ร้าย ทศนคติของสังคมยอมรับได้ยาก สอดคล้องกับบทความวิจัยของ วิชัย ศรีรัตน์ (2560) เรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองของกติการะหว่างประเทศว่า ด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเพื่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยประเทศไทยยังไม่ได้เข้าร่วมภาคีนี้ แต่ประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตามหลักการของ ICCPR ที่ได้เข้าร่วมภาคีไปแล้ว จึงเห็นว่าหากไม่ยกเลิกโทษประหารชีวิต ก็จะต้องประหารชีวิตเฉพาะคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด เพื่อแสดงถึงความก้าวหน้าทางการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทยต่อสังคมโลกได้และเพื่อให้สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ หลีกเลี่ยงการถูก Sanction อีกทั้งการบัญญัติกฎหมายของประเทศไทย จำเป็นจะต้องรับฉันทานุมัติจากประชาชนส่วนใหญ่ของสังคมไทย และต้องยอมรับว่าสังคมไทยส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต เพราะฉะนั้นการที่ลงโทษประหารชีวิตเฉพาะความผิดเจตนาฆ่าทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต จึงเป็นทางออกที่ลงตัว สังคมยอมรับได้และสอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติ และจากการประหารชีวิตครั้งล่าสุดปี พ.ศ. 2561 ซึ่งเป็นนักโทษในคดีคดีฆ่าผู้อื่นอย่างทารุณโหดร้ายเพื่อชิงทรัพย์ถือเป็นสัญญาณที่ดี เพราะคดีที่ประหารชีวิตเป็นคดีเจตนาฆ่าทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต และผู้ถูกลงโทษมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี ถือว่าสอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติ ถึงแม้ว่าจะยังไม่มี การแก้ไขตัวบทกฎหมาย แต่ก็เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นไปค่อยไป ซึ่งในอนาคตอาจยกเลิกโทษประหารชีวิตไปได้ในที่สุด

อีกทั้งพบว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีบทลงโทษประหารชีวิตประมาณ 55 ฐานความผิด โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความคิดเห็นว่า บางฐานความผิดนั้นไม่สมควรที่จะมีโทษประหารชีวิต เช่น คดีเกี่ยวกับการปกครอง คดีเกี่ยวกับทหาร ยาเสพติด เป็นต้น ฐานความผิดเหล่านี้บางฐานความผิดไม่มีความชั่วร้ายในตัวเอง ยกตัวอย่างเช่น คดีค้ายาเสพติด แรงจูงใจของผู้ค้าคือความรวย จำเป็นหรือไม่ที่จะต้องประหารคนที่ต้องการรวย คดียาเสพติดเป็นคดีที่มีลักษณะของความผิดเป็น Mala prohibita กล่าวคือความผิดที่เกิดจากการบัญญัติให้เป็นความผิดโดยไม่เกี่ยวกับความผิดที่เป็นศีลธรรม จึงไม่ควรใช้การลงโทษประหารชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติที่ประหารชีวิตเฉพาะคดีเจตนาฆ่าทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต หากพิจารณาจากบทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทยที่มีการลงโทษประหารชีวิตเฉพาะผู้ค้า แต่ไม่มีการลงโทษประหารชีวิตแก่ผู้เสพ แสดงให้เห็นว่าภาครัฐหรือผู้กำหนดนโยบาย มองผู้เสพคือผู้ป่วย การเสพยาเสพติดถือว่าเป็นการกระทำที่กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิด Mala prohibita สามารถแก้ไขฟื้นฟูได้ แต่ในกรณีของผู้ค้ากลับมีอัตราโทษสูงสุดคือประหารชีวิต ซึ่งขัดแย้งกับ Mala prohibita เพราะความผิด Mala prohibita ไม่ควรมีโทษถึงประหารชีวิต คนอยากรวยจากการค้ายา ก็ควรจะแก้ไขฟื้นฟูได้เช่นกัน นอกจากนี้ในบริบทของสังคมไทยยังพบว่า ผู้

ต้องโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติดมักเป็นผู้รับจ้างขนยาเสพติดซึ่งมีปริมาณมาก ไม่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการค้ายาเสพติด ไม่ได้เป็นผู้ค้ารายใหญ่ตัวจริง เป็นเพียงลูกน้องที่รับจ้างขนยาเสพติดจากนายใหญ่ ซึ่งหากทำงานผิดพลาดถูกจับดำเนินคดี ก็จะได้รับดูแลอย่างดีไปจนถึงคนในครอบครัว เป็นการตอบแทน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าคนกลุ่มนี้ไม่สมควรได้รับการลงโทษประหารชีวิต

อย่างไรก็ตาม ในแง่มุมมองของคนที่มีมองว่าคดียาเสพติดไม่ควรยกเลิกโทษประหารชีวิต อาจมองว่ายาเสพติดเป็นเหมือนจุดกำเนิดของอาชญากรรมที่ร้ายแรงในสังคม เช่น คดีปล้นฆ่า ฆ่าชิงทรัพย์ เพื่อเอาเงินไปซื้อยาเสพติด เป็นต้น อาจมองได้ว่าการค้ายาเสพติดจำนวนมากคือแหล่งกำเนิดของอาชญากรรมแบบ Mala in se ชั้นดี เป็นความผิดที่คนทั่วไปเห็นชัดเจนว่าเป็นความผิดต่อศีลธรรมอันดีงามของประชาชน แต่จากบทความวิจัยของ ศุภชัย ปานพรหมมาศ (2560) เรื่อง “ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด : ศึกษากรณีการยกเลิกโทษประหารชีวิต” ซึ่งพบว่า การประหารชีวิตในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไม่สามารถลดปัญหาอาชญากรรมได้อย่างถาวร กลับทำให้มีการลักลอบค้ายาเสพติดมากยิ่งขึ้น มีความพยายามเข้าแทรกแซงกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งส่งเสริมให้มีการทุจริตในหมู่เจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การบัญญัติโทษประหารชีวิตแก่ผู้ค้ายาเสพติดเป็นการลงโทษที่ไม่ได้สัดส่วน ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ รวมทั้งขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ

พักการใช้โทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เสนอแนวทางการพักการใช้โทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติโดยมีจุดประสงค์เพื่ออยากให้อยกเลิกโทษประหารชีวิตในทุกกรณี และในทางปฏิบัติผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านนี้ได้ยื่นข้อเสนอแก่รัฐบาลไปทั้งหมด 3 ข้อ คือ 1.) ประกาศพักการประหารชีวิตในทางปฏิบัติอย่างเป็นทางการโดยทันที เพื่อให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการแม่บทว่าด้วยสิทธิมนุษยชนฉบับที่ 3 โดยมีเจตจำนงที่จะออกกฎหมายให้อยกเลิกโทษประหารชีวิตในท้ายที่สุด 2.) เสนอแก้ไขกฎหมายเพื่อลดจำนวนความผิดทางอาญาที่มีบทโทษประหารชีวิต 3.) ลงนามและให้สัตยาบันรับรองพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights) ที่มุ่งยกเลิกโทษประหารชีวิต ซึ่งในขณะนั้นเกือบจะครบ 10 ปีในการที่ประเทศไทยยังไม่มี การประหารชีวิต แต่แล้วในปี พ.ศ. 2561 มีการประหารชีวิตนาย ธีระศักดิ์ หลงจิ หรือ มิก หลงจิ ทำให้ประเทศไทยยังถือเป็นประเทศที่ยังคงมีการลงโทษประหารชีวิตไปโดยปริยาย เท่ากับว่าหากประเทศไทยจะถือว่าเป็นประเทศที่ไม่มี การลงโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติจะต้องไม่มีการลงโทษตั้งแต่ปัจจุบันจนถึงปีพ.ศ. 2571 ซึ่งหากเทียบกับดำรงตำแหน่งของรัฐบาลเท่ากับประมาณสามวาระ

ในการดำรงตำแหน่งของรัฐบาล โดยผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นการยากที่จะดำเนินการไม่ใช้โทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติให้ครบ 10 ปี เพราะแนวทางของผู้กำหนดนโยบายในระดับ Elite model ของแต่ละรัฐบาลนั้นมีที่คนะที่แตกต่างกัน รวมถึงหากเป็นรัฐบาลชุดเดิมที่ดำรงตำแหน่งหลายวาระแล้วมีที่คนะดังเช่นปัจจุบัน ก็ยิ่งทำให้การขับเคลื่อนไปตามแนวทางของสหประชาชาติโดยยึดหลักมาตรฐานสากลในด้านสิทธิมนุษยชนยิ่งเป็นไปได้ยาก เพราะฉะนั้นในที่คนะของผู้วิจัยมองว่าการที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเสนอแนวทางในการพักการใช้การลงโทษประหารชีวิตโดยทันทีหรือการรอให้ไม่มีการลงโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติจนครบ 10 ปีแล้วจะถือเป็นประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปโดยปริยายนั้นเป็นไปได้ยาก

กำหนดโทษจำคุกเพิ่มเข้าไปในบางฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิตเพียงสถานเดียว ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่าในบางฐานความผิด เช่น คดีฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรอง มาตรา 289 ผู้กระทำผิดมาตรานี้ จะต้องได้รับโทษประหารชีวิตเพียงสถานเดียว ส่งผลให้ศาลจะต้องตัดสินโทษประหารชีวิต โดยไม่สามารถพิจารณาเจตนาในการลงมือกระทำผิดของผู้กระทำผิดได้ ยกตัวอย่างเช่น นาย A ถูก นาย B ฆ่าพ่อแม่ นาย A ตั้งแต่นาย A ยังเด็ก และเมื่อนาย A เติบโตขึ้นมา นาย A ไปแก้แค้นและฆ่า นาย B โดยมีการไตร่ตรองวางแผนไว้ล่วงหน้า พอ นาย A โดยจับกุม ทำให้ศาลต้องตัดสินเพียงโทษประหารชีวิตสถานเดียวเท่านั้น ซึ่งกฎหมายปัจจุบันมองการกระทำผิดแบบเส้นเดียว ไม่ได้มองถึงเหตุผลในการกระทำควบคู่ด้วย ด้วยเหตุนี้ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางท่านมองว่าควรเพิ่มดุลยพินิจให้กับศาลมากขึ้น เพื่อเป็นการยืดหยุ่นในการตัดสินคดีอาชญากรรมที่กำหนดโทษประหารชีวิตสถานเดียวเท่านั้น โดยมีมาตราที่จำเป็นจะต้องแก้ไขให้เป็นที่ไปแนวทาง ดังนี้

- 1.) มาตรา 107 การปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์
- 2.) มาตรา 109 การปลงพระชนม์พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
- 3.) มาตรา 277 ตี (2) การข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่น หรือเด็กที่มีอายุยังไม่เกิน 15 ปี หรือเด็กที่มีอายุยังไม่เกิน 13 ปี โดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือ โดยร่วมกระทำผิดด้วยกัน อันมีลักษณะเป็นการรุ้มโทรมจนเป็นเหตุให้ผู้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย
- 4.) มาตรา 289 การฆ่าผู้อื่นที่กฎหมายกำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องได้รับโทษหนักขึ้น เช่น การฆ่าบุพการี ฆ่าเจ้าพนักงานที่กระทำตามหน้าที่ การฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน เป็นต้น

5.) มาตรา 339 ทวิ การชิงทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุทางศาสนาอันเป็นที่สักการบูชาของประชาชนหรือได้กระทำในวัดหรือสถานอันเป็นที่เคารพทางศาสนาจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

6.) มาตรา 340 การปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

7.) มาตรา 340 ทวิ การปล้นทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุทางศาสนาอันเป็นที่สักการบูชาของประชาชนหรือได้กระทำในวัด หรือสถานอันเป็นที่เคารพทางศาสนา จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

8.) มาตรา 46 (1) ความผิดฐานหนีราชการ และเป็นการหนีเข้าไปอยู่กับพวกศัตรู

9.) มาตรา 65 การผลิตนำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เพื่อจำหน่าย

10.) มาตรา 93 การใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจ ด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพเฮโรอิน โดยเป็นการกระทำต่อผู้หญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือเป็นการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่น ในการกระทำความผิดทางอาญา

ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการกำหนดโทษจำคุกเพิ่มเข้าไปในบางฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิตเพียงสถานเดียวมีทั้งข้อดีและข้อเสีย โดยข้อดีคือเป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้กระทำความผิดมีโอกาสได้รับพิจารณาอัตราโทษขั้นต่ำสุด ยังไม่ถูกตัดชีวิตมีโอกาสกลับเนื้อกลับตัวแก้ไขฟื้นฟูเป็นคนดีสู่สังคมอีกครั้ง และหากเป็นคนดีได้ สังคมก็จะได้มีบุคคลที่มีคุณภาพเพิ่มอีก 1 คน อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาคดี

การใช้โทษจำคุกระยะยาวที่มีกำหนดระยะเวลาแน่นอนในการพ้นโทษ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งได้เสนอว่าปัจจุบันเป็นการยากที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิตไปเลย แต่อาจเสนอแก้ไขหรือเพิ่มมาตรากฎหมายเข้าไปหนึ่งมาตรา ดังนี้ “ความผิดใดที่มีโทษประหารชีวิตให้เปลี่ยนเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต ผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุกตลอดชีวิต ต้องรับโทษจริงเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 30 ปีหรือบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย” เนื่องจากหลังจากพ้นโทษแล้วจะขาดสมรรถภาพที่จะประกอบอาชีพกรรมหรือกระทำความผิดซ้ำ โดยคาดหวังว่าจะทำให้เหยื่อหรือผู้เสียหายรู้สึกถึงความยุติธรรมได้เกิดขึ้นแล้ว แต่ต้องมีกระบวนการยุติธรรมที่โปร่งใส เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ และควรมีกระบวนการคัดกรองบุคคลก่อนปล่อยอย่างเคร่งครัด ยกตัวอย่างเช่น ผู้กระทำความผิดรับโทษตอนอายุ 30 ปี อายุหลังจากพ้น

โทษออกมาคือ 60 ปี ความรู้สึกของเหยื่อหรือผู้เสียหายอาจจะรู้สึกว่าสาสมกับการกระทำความผิดแล้ว ออกมาอายุเยอะแล้วยากที่จะเป็นภัยต่อสังคมได้อีก แต่กลับกันถ้าเข้ารับโทษในเรือนจำตั้งแต่อายุ 20 ปี ออกมาอายุ 50 ปี ก็อาจจะมึสมรรถภาพที่จะกระทำความผิดซ้ำได้อีก ซึ่งผู้วิจัยมองว่าปัญหานี้ อาจแก้ไขโดยเพิ่มปีในการจองจำเข้าไป เพราะไม่ขัดต่ออนุสัญญาระหว่างประเทศที่มีการกล่าวถึงระยะเวลาของการจำคุกไว้เพียงในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งห้ามการลงโทษประหารชีวิตเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และห้ามการจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่มีโอกาสขอภัยโทษ เพราะฉะนั้นสามารถทำได้ในบุคคลที่อายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี แต่ควรพัฒนาควบคู่ไปกับการแก้ไขฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อคืนคนดีสู่สังคม และเป็นทรัพยากรที่ดีแก่สังคมไทย

การจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่ได้รับการลดโทษ และการให้อภัยโทษในวาระสำคัญควรพิจารณา พบว่าการประหารชีวิตกับการจำคุกตลอดชีวิตไม่ได้แตกต่างกันในเชิงความหมาย ถ้าหากโทษจำคุกตลอดชีวิตนั้นตลอดชีวิตจริงโดยไม่มีการพักโทษหรืออภัยโทษ โดยปัญหาที่จะตามมาคือ นักโทษล้นคุก ก็สามารถใช้การลดโทษในฐานะความผิดที่ไม่ได้ร้ายแรงต่อสังคม สามารถแก้ไขฟื้นฟูได้ เป็นการทดแทน อีกทั้งปัจจุบันประเทศไทยมีพระราชบัญญัติรื้อฟื้นคดี วันใดที่ผู้กระทำความผิดมีพยานหลักฐานใหม่ที่พิสูจน์ความบริสุทธิ์ของเขาได้ก็ยังมีโอกาส เพราะเขายังไม่ถูกปลิดชีพ แต่อาจจะต้องแก้ไขปรับปรุงในกระบวนการใช้พระราชบัญญัติรื้อฟื้นคดีใหม่เช่นกัน เพราะกระบวนการยังยุ่งยากและซับซ้อนและมีช่องโหว่ให้จำเลยใช้ช่องทางที่ไม่สุจริตทำให้ตนสามารถรอดพ้นคดี แม้ว่าพระราชบัญญัติรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นมาพิจารณาใหม่ จะเป็นช่องทางให้จำเลยที่ต้องรับโทษมีโอกาสพิสูจน์ข้อเท็จจริงความผิดตัวเอง แต่ในทางปฏิบัติกลับมีกรณีที่ประสบความสำเร็จน้อยมากหลังกฎหมายฉบับนี้ใช้มาเกือบ 40 ปี อีกทั้งยังมีหลายความผิดที่ไม่สามารถใช้พระราชบัญญัตินี้ได้ ยกตัวอย่างเช่น คดีที่ศาลพิพากษายกฟ้อง คดีที่ตัดสินจำเลยไม่รู้สิทธิของตัวเองในการต่อสู้คดี คดีที่มีพยานหลักฐานใหม่ ทำให้จำเลยได้รับโทษน้อยลง คดีที่ตัดสินผิดพลาด เพราะผู้พิพากษาทุจริต คดีที่ตัดสินผิดพลาดในการตีความข้อกฎหมาย โดยการใช้พระราชบัญญัติจะกระทบต่อหลักความศักดิ์สิทธิ์ของคำพิพากษา อีกทั้งทั้งสิทธิในการขอรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นใหม่สามารถกระทำได้เพียงครั้งเดียวซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรให้สิทธิในการขอรื้อฟื้นคดีไม่จำกัดครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รวิภัทร์ ฉัตรไชยเดช (2562) งานวิจัยเรื่อง “การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่: ศึกษากรณีเงื่อนไขในการยื่นคำร้องและผู้มีสิทธิร้องขอให้รื้อฟื้นคดี” ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ในประเทศไทย และต่างประเทศเพื่อค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น

และวิธีการลงโทษลำดับสุดท้ายที่ควรนำมาใช้แทนการลงโทษประหารชีวิตคือการนำนักโทษประหารชีวิตไปทำประโยชน์ให้กับสังคม แม้ว่าคนในสังคมไทยรวมทั้งเหยื่อผู้เสียหายส่วนใหญ่ยังมีแนวคิดแบบตาต่อตาฟันต่อฟัน และมองผู้กระทำผิดในคดีอุกฉกรรจ์ว่าเป็นบุคคลที่ไม่เห็นความเป็นมนุษย์ในบุคคลอื่น ก็ไม่ควรได้รับสิทธิการเป็นเป็นมนุษย์เช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงควรนำนักโทษประหารในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดไปทำประโยชน์ในงานที่เสี่ยงภัยอันเป็นประโยชน์แก่สังคม เช่น เป็นกองหน้าในสนามรบ หรือนำไปอยู่ในดินแดนรกร้างที่ต้องการการพัฒนาและขาดแรงงาน นำไปทดลองเชื้อโรคต่าง ๆ ในการทดลองทางวิทยาศาสตร์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อมนุษยชาติ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าการนำนักโทษประหารในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดไปทำประโยชน์ในกรณีดังกล่าว ในทางปฏิบัติจริงคงเป็นไปได้ยาก เพราะตามหลักปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ถึงแม้ว่าปฏิญญาฉบับนี้จะไม่ใช่สนธิสัญญาระหว่างประเทศแต่ก็จัดเป็นกฎหมายจารีตระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญที่สุด ซึ่งประเทศต่าง ๆ ต้องเคารพต่อหลักการสิทธิมนุษยชนที่ได้ตราไว้ในปฏิญญาฉบับนี้ โดยที่ปฏิญญาฉบับนี้ยังเป็นพื้นฐานสำคัญของสนธิสัญญาหรือกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ อีกหลายฉบับ รวมทั้งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม ไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะทำความผิดรุนแรงเพียงใด หรือเป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด ไม่มีบทใดในปฏิญญานี้อันอาจตีความได้ว่า เป็นการให้สิทธิใดแก่รัฐ กลุ่มคน หรือบุคคลใดในการดำเนินกิจกรรมใด หรือการกระทำใด อันมุ่งต่อการทำลายสิทธิและอิสรภาพใดที่กำหนดไว้ ณ ที่นี้ ความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชนจะยังคงอยู่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุดท้ายปัจจัยที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง กลุ่มผู้กำหนดนโยบาย กลุ่มผู้นำนโยบายมาปฏิบัติ กลุ่มประชาสังคม และกลุ่มนักวิชาการ มีความคิดเห็นตรงกันในทุกท่าน คือ เรื่องกระบวนการยุติธรรมเป็นปัญหาหลักของเรื่องการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย ด้วยปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นทางของกระบวนการยุติธรรม รวมถึงการที่ระหว่างและปลายทางยังมีการแทรกแซงจากปัจจัยต่าง ๆ อีกมากมาย หากประเทศไทยจะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต หรือลงโทษประหารชีวิตเฉพาะคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางสหประชาชาติ หรือคงโทษประหารชีวิตไว้เช่นเดิมทุกประการ จะไม่มีประโยชน์เลย หากกระบวนการยุติธรรมยังมีปัญหาดังเช่นในปัจจุบัน

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง แนวทางการลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทย: ศึกษากรณีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางสหประชาชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อกำหนดแนวทาง และความสอดคล้องของสังคมไทยเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำนโยบายมาปฏิบัติ กลุ่มประชาสังคม และกลุ่มนักวิชาการ และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่ออธิบายข้อกำหนดแนวทางและความสอดคล้องของสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางสหประชาชาติ เพื่อนำผลที่ได้ใช้เป็นแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติ และเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม ในการกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด (Most Serious Crime) เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบันและอนาคตสืบต่อไป โดยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ข้อกำหนดและแนวทางเกี่ยวกับลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติตลอดจนแนวปฏิบัติของต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อกำหนดและแนวทางเกี่ยวกับลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 4 กลุ่ม พบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แสดงความคิดเห็นต่อแนวทางการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติว่าเป็นเรื่องมาตรฐานสากลที่ควรพึงปฏิบัติ แม้ว่าในแต่ละประเทศจะมีบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน โดยปัจจัยหนึ่งที่สำคัญของสังคมไทยที่จะลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดอย่างสอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติได้นั้นทัศนคติของผู้กำหนดนโยบายก็มีส่วนสำคัญต่อการกำหนดนโยบายของการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด อีกทั้งหากประเทศไทยกำหนดนโยบายการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดสอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติจะส่งผลให้สามารถลดความผิดพลาดในการดำเนินคดีอาญาในการลงโทษประหารชีวิตผิดคน และลดผลกระทบต่อเหยื่อได้

มาตรฐานสากลในด้านสิทธิมนุษยชน: พบว่าปัจจุบันประเทศไทยไม่มีการประหารชีวิตบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี รวมถึงไม่มีการประหารชีวิตหญิงขณะตั้งครรภ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติ พิธีสารเลือกรับของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

(Optional Protocol to the ICCPR) โดยมีข้อกำหนดของพิธีสารดังกล่าวในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และสตรีผู้ที่ตั้งครรภ์ อีกทั้งจากภาคที่ 3 ข้อที่ 6 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) ว่าด้วยในประเทศที่ยังมิได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต การลงโทษประหารชีวิตอาจกระทำได้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำ ความผิด และไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกติกานี้และต่ออนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ การลงโทษเช่นนี้จะกระทำได้ ก็ได้แต่โดยคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลที่มีอำนาจ อีกทั้งพบว่าประเทศไทยมีการลงโทษประหารชีวิตในฐานความผิดที่ไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ เช่น คดียาเสพติด และคดีความมั่นคง เป็นต้น ถึงแม้ว่าแต่ละประเทศจะมีบริบทวัฒนธรรมทางสังคมที่แตกต่างกัน แต่ควรปฏิบัติตามมาตรฐานของความเป็นสากล

ทัศนะของผู้กำหนดนโยบายต่อการลงโทษประหารชีวิต: จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่าสาเหตุหนึ่งที่โทษประหารชีวิตยังไม่มี การปรับแก้ไขนโยบายหรือกฎหมายให้สอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติ เนื่องจากผู้กำหนดนโยบายไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการลงโทษประหารชีวิตเท่าที่ควร รวมถึงการตัดสินใจร่างนโยบายกฎหมายผู้กำหนดนโยบายยังคำนึงถึงฐานเสียงส่วนใหญ่ของสังคมเพราะหวังผลประโยชน์ทางการเมือง โดยเสียงส่วนใหญ่ของสังคมคือยังอยากให้มีโทษประหารชีวิต หากร่างนโยบายขัดแย้งต่อความต้องการของกระแสสังคมอาจจะเสียฐานเสียงทางการเมือง

การลดความผิดพลาดในการดำเนินคดีอาญาในการลงโทษประหารชีวิตผิดคน: พบว่าสาเหตุที่ทำให้อาชญากรลงมือกระทำความผิดไม่ใช่เพราะความเกรงกลัวต่อบทลงโทษแต่เป็นเพราะเชื่อว่าสามารถหลุดพ้นจากการไม่ถูกจับ หรือหาช่องโหว่จากกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมได้ อีกทั้งขั้นตอนระหว่างเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมยังพบปัญหา เช่น พยานหลักฐานในคดีกับความจริงไม่สอดคล้องกัน แต่พยานหลักฐานยังไม่เพียงพอ ทำให้ศาลต้องเชื่อและตัดสินตามพยานหลักฐานส่งผลให้พบว่าบางคดีอาจมีการประหารชีวิตผู้บริสุทธิ์ ซึ่งหากประเทศไทยนำแนวทางของสหประชาชาติในการลงโทษประหารชีวิตเฉพาะคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติจะสามารถลดความผิดพลาดในการประหารชีวิตผิดคนได้ เนื่องจากฐานความผิดที่มีโทษประหารชีวิตมีจำนวนลดน้อยลง

การลดผลกระทบต่อเหยื่อ: พบว่าการมีโทษประหารชีวิตจะทำให้มีจำนวนเหยื่อเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งโทษประหารชีวิตไม่ได้เป็นเครื่องมือที่ทำให้อาชญากรไม่กล้ากระทำความผิด โดยเหยื่ออาจจะได้รับความเสียหายและสูญเสียที่มากกว่าเดิมจากการมีโทษประหารชีวิต เพราะฉะนั้นการสนับสนุนหรือรณรงค์ให้มีการประหารชีวิตในฐานความผิดที่ไม่เป็นคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดที่ไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติจะยิ่งเพิ่มความสูญเสียให้แก่เหยื่อหรือผู้เสียหาย

ความสอดคล้องของสภาพสังคมไทยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรม อุกฉกรรจ์ที่สุด

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของสภาพสังคมไทยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ความสอดคล้องภายในสังคมไทย ประกอบด้วย

วัตถุประสงค์ของการลงโทษ: พบว่าปัจจุบันแนวทางวัตถุประสงค์การลงโทษของไทยเริ่มใช้ลงโทษแบบแก้ไขฟื้นฟูซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติ แต่การลงโทษยังคงมีการพิจารณาเป็นรายกรณีรายบุคคลถึงความเหมาะสมในการลงโทษ โดยต้องมีเครื่องมือในการแก้ไขฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพ แต่การลงโทษแบบแก้ไขฟื้นฟูเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ไม่ได้เป็นการแก้ปัญหาที่ต้นตอของปัญหาอาชญากรรม

อีกทั้งในแง่มุมมองของสังคมก็ได้ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพแก่สังคมอีกทั้งเป็นการลดค่าใช้จ่ายจากงบประมาณ ในปัจจุบันประเทศไทยมีแนวโน้มในการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูมากขึ้นเพื่อให้เหมาะสมและได้สัดส่วนต่อการกระทำผิดเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ แต่ยังคงมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษแบบแก้แค้นทดแทนในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด ซึ่งยังเป็นความต้องการของสังคม

คติความเชื่อทางศาสนา: พบว่าประเทศไทยเป็นเมืองพุทธแต่คนในสังคมไทยกลับไม่ได้เคร่งครัดในหลักคำสอนของศาสนา โดยศาสนาไม่ได้สอนให้ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสหประชาชาติ แต่ทัศนคติของคนในสังคมไทยอาจไม่ได้เป็นแบบแนวพุทธทั้งหมด เพราะในสังคมพุทธของไทยส่วนใหญ่ยังคงเห็นด้วยกับการลงโทษประหารชีวิต และประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามจะมีกฎหมายอิสลามหรือกฎหมายชะรีอะฮ์ที่มีความชัดเจนในการลงโทษที่รุนแรงแบบตาต่อตาฟันต่อฟัน ตามฐานความผิดต่าง ๆ อีกทั้งความคิดความเชื่อทางศาสนาในแต่ละประเทศล้วนแล้วแต่มีการประเพณี ปฏิบัติ แนวทางเป็นไปตามบริบทของแต่ละประเทศ ซึ่งแนวคิดศาสนาที่ขัดแย้งต่อแนวทางของสหประชาชาติก็สามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลได้

เศรษฐกิจและทรัพยากร: พบว่าแนวโน้มนโยบายของกระทรวงยุติธรรมเริ่มมีการใช้การพักการลงโทษในบางคดีมากขึ้นรวมถึงเริ่มปรับอัตราโทษในคดียาเสพติด เพื่อเป็นการแก้ปัญหานักโทษล้นคุก และจากการใช้วิธีการแก้ไขฟื้นฟูมากขึ้นนั้นผลประโยชน์จะตกแก่ทุกฝ่าย ฝ่ายผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัวเป็นคนดีคืนสู่สังคม อีกทั้งสังคมหรือประเทศชาติจะได้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ

มากขึ้นเพิ่มขึ้นและแปรเปลี่ยนทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นอัตรายต่อสังคมให้กลายเป็นคนดีสู่สังคม และรัฐก็ได้ประหยัดงบประมาณรวมลดถึงพื้นที่ในการควบคุมอาชญากรอีกด้วย

ภาวะทางสังคมในประเทศไทย: พบว่า กระแสสังคมมีผลต่อการกำหนดนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิต หากคนในสังคมยังไม่เห็นด้วยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางสหประชาชาติ ก็เป็นการยากที่ประเทศไทยจะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในบางฐานความผิด อีกทั้งพบว่าในแต่ละยุคสมัย ทศนคติของผู้กำหนดนโยบายรวมถึงกระแสสังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะสอดคล้องกับบริบทในสังคมขณะนั้น และมีผลในการกำหนดนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิต ยกตัวอย่างเช่น หากยุคสมัยนั้นมีคติปล้นฆ่าทำให้ผู้อื่นเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก จนทำให้สังคมรู้สึกหวาดกลัวและโกรธแค้นกับการกระทำอันเหี้ยมโหดของอาชญากร กระแสสังคมก็จะออกมากดดันให้ผู้กำหนดนโยบายหรือภาครัฐออกมาลงโทษอาชญากรเหล่านี้ และมีกระแสเรียกร้องให้นำโทษประหารชีวิตมาใช้อย่างจริงจัง

นโยบายและกฎหมาย: การตรากฎหมายขึ้นมาใช้ในสังคม ต้องได้รับฉันทานุมัติจากสังคม จึงเป็นการยากที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิต กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จึงเสนอการลดบางฐานความผิดที่มีโทษประหารชีวิต โดยประเทศไทยนั้นมีฐานความผิดประมาณ 55 ฐานความผิดที่มีอัตราโทษสูงสุดคือประหารชีวิต โดยสามารถแบ่งลักษณะฐานความผิดได้เป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย อาชญากรรมที่เป็น การกระทำต่อความมั่นคงของรัฐหรือคดีอาญาทางที่ร้ายแรงทางทหาร, อาชญากรรมที่มีผลต่อการทำให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิต และการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งมากกว่าครึ่งหนึ่งของฐานความผิดที่มีอัตราโทษสูงสุดคือประหารชีวิตที่ไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ โดยอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติคือคดีเจตนาฆ่าทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต ซึ่งประเทศไทยยังคงมีการประหารชีวิตผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดเป็นจำนวนมากที่สุดตั้งแต่เปลี่ยนมาใช้นโยบายประหารชีวิต โดยวิธีการฉีดยา อีกทั้งขัดต่อบทบัญญัติของสหประชาชาติตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ความสอดคล้องภายนอกสังคมไทย

สภาพสังคมการเมืองระหว่างประเทศ พบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่ต้องพึ่งพาอาศัยจากประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้นจำเป็นต้องปฏิบัติตามแนวทางของประเทศที่สามารถกดดันเชิงระบบ เช่น ระบบเศรษฐกิจ เป็นต้น ส่งผลให้แนวทางการลงโทษประหารชีวิตจะต้องมี

มาตรฐานปฏิบัติตามประเศมหาอำนาจในช่วงเวลานั้น หากช่วงเวลานั้นประเทศที่เป็นมหาอำนาจ มีแนวคิดแบบโลกสมัยใหม่ เน้นการแก้ไขฟื้นฟู จะทำให้ประเทศไทยต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมโลก เพราะหากไม่ปฏิบัติตามจะมีการกดดันในเชิงระบบ ซึ่งเห็นได้จากการที่ประเทศไทยมีโทษประหารชีวิตจริง แต่ในทางปฏิบัติแทบจะไม่มีการประหารชีวิต

มาตรฐานและแนวปฏิบัติของสหประชาชาติ พบว่า แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนหรือแนวคิดอื่นที่เกี่ยวข้องกับการให้คุณค่าในความเป็นมนุษย์ ประเทศต่าง ๆ จะต้องปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐานสากล และประเทศไทยก็เริ่มมีการปรับตัวให้เข้ากับแนวทางของสหประชาชาติ โดยเห็นได้จากการที่ประเทศไทยมีโทษประหารชีวิต แต่ไม่ได้ปฏิบัติจริง รวมถึงการประหารชีวิตครั้งล่าสุดนาย มิก หลงจิ ในปีพ.ศ. 2561 มีการประหารชีวิตในคดีฆ่าผู้อื่นอย่างทารุณโหดร้ายเพื่อชิงทรัพย์ ซึ่งถูกต้องตามนิยามของสหประชาชาติของคำว่าคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด

แนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติ

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 4 กลุ่ม ในประเด็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติ และมาตรการทางเลือกแทนการลงโทษประหารชีวิต พบว่าแนวทางที่เหมาะสมจากกลุ่มผู้ให้สำคัญคือ

การใช้โทษประหารชีวิตในกรณีคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติ พบว่าสภาพสังคมไทยยังไม่เหมาะสมหากจะยกเลิกโทษประหารชีวิตในทุกกรณี เพราะฉะนั้นควรเริ่มจากการที่เหลือคดีที่เป็นเรื่องชีวิตต่อชีวิตไว้ เพราะเป็นเรื่องที่ชั่วร้าย ทัศนคติของสังคมยอมรับได้ยาก ปัจจุบันประเทศไทยมีบทลงโทษประหารชีวิตประมาณ 55 ฐานความผิด โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความคิดเห็นว่า บางฐานความผิดนั้นไม่สมควรที่จะมีโทษประหารชีวิต เช่น คดีเกี่ยวกับความมั่นคง คดีเกี่ยวกับทหาร ยาเสพติด เป็นต้น ฐานความผิดเหล่านี้บางฐานความผิดไม่มีความชั่วร้ายในตัวเอง

พักการใช้โทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ พบว่า ปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าร่วมภาคี ICCPR ซึ่งแนวทางของสหประชาชาติในปัจจุบันนั้นมุ่งเน้นให้ยกเลิกโทษประหารชีวิต แต่จากเนื้อหาของภาคีนี้มีการระบุว่าประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตอยู่จะต้องประหารชีวิตเฉพาะคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์

ที่สุด แต่จากการที่ประเทศไทยมีบางฐานความผิดที่ไม่สอดคล้องนั้น ทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องให้แนวทางที่เหมาะสมเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งจึงเสนอแนวทางให้ยกเลิกทุกกรณีไม่เพียงแต่กรณีคดีอาชญากรรมออกฉกรรจ์ที่สุด โดยเริ่มจากการพักการใช้โทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ

กำหนดโทษจำคุกเพิ่มเข้าไปในบางฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิตเพียงสถานเดียว ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่าในบางฐานความผิด เช่น คดีฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรอง มาตรา 289 ผู้กระทำผิดมาตรานี้ จะต้องได้รับโทษประหารชีวิตเพียงสถานเดียว ส่งผลให้ศาลจะต้องตัดสินโทษประหารชีวิตโดยไม่สามารถพิจารณาเจตนาในการลงมือกระทำผิดของผู้กระทำผิดได้ จึงมีการเสนอให้มีการพิจารณาถึงเจตนาในการกระทำผิด ไม่ต้องการให้เป็นโทษประหารชีวิตสถานเดียวควรมีความยืดหยุ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้พิพากษาสามารถวินิจฉัยได้

การใช้โทษจำคุกระยะยาวที่มีกำหนดระยะเวลาแน่นอนในการพ้นโทษ ปัจจุบันเป็นการยากที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิตไปเลย แต่อาจเสนอแก้ไขหรือเพิ่มมาตรากฎหมายเข้าไปหนึ่งมาตรา ดังนี้ “ความผิดใดที่มีโทษประหารชีวิตให้เปลี่ยนเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต ผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุกตลอดชีวิต ต้องรับโทษจริงเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 30 ปีหรือบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย”

การจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่ได้รับการลดโทษ และการให้อภัยโทษในวาระสำคัญควรพิจารณา พบว่าการประหารชีวิตกับการจำคุกตลอดชีวิตไม่ได้แตกต่างกันในเชิงความหมาย ถ้าหากโทษจำคุกตลอดชีวิตนั้นตลอดชีวิตจริงโดยไม่มีการพักโทษหรืออภัยโทษ หากเกิดปัญหานักโทษล้นคุก ก็สามารถให้การลดโทษในฐานความผิดที่ไม่ได้ร้ายแรงต่อสังคม อีกทั้งปัจจุบันประเทศไทยมีพระราชบัญญัติรื้อฟื้นคดี

การนำนักโทษประหารชีวิตไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ที่เสี่ยงสำหรับคนทั่วไป พบว่าปัจจุบันคนในสังคมไทยรวมทั้งเหยื่อผู้เสียหายส่วนใหญ่ยังมีแนวคิดแบบตาต่อตาฟันต่อฟัน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจึงเสนอการนำนักโทษประหารชีวิตไปใช้ประโยชน์ เช่น เป็นกองหน้าในสนามรบ หรือนำไปอยู่ในดินแดนรกร้างที่ต้องการการพัฒนาและขาดแรงงาน นำไปทดลองเชื้อโรคต่าง ๆ ในการทดลองทางวิทยาศาสตร์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อมนุษยชาติ แต่หากมีการแย้งจากเรื่องสิทธิมนุษยชน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมองว่าบุคคลที่ไม่เห็นความเป็นมนุษย์จากผู้อื่นแล้วก็ควรหมดความเป็นสิทธิมนุษยชนไปโดยปริยาย

ข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง “แนวทางการลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทย: กรณีศึกษาอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางสหประชาชาติ” ผู้ศึกษาได้นำเสนอข้อเสนอแนะจากการศึกษา เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติ ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม ในการกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบันและอนาคตสืบต่อไป

เชิงนโยบาย

1) แก้ไขมาตราต่าง ๆ ที่ไม่เป็นไปตามนิยามของอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด ถอดการลงโทษประหารชีวิตออก เหลือไว้เพียงคดีเจตนาฆ่าและทำให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิต และมาตราที่มีอัตราโทษคือโทษประหารชีวิตสถานเดียวซึ่งควรเพิ่มอัตราโทษขั้นต่ำเข้าไป

พบว่าปัจจุบันประเทศไทยมีฐานความผิด 55 ฐานความผิด (กว่า 55 มาตรา) ที่มีอัตราโทษสูงสุดคือการลงโทษประหารชีวิตซึ่งขัดต่อหลักการสิทธิมนุษยชน และความเป็นสากลของมนุษยชาติที่ควรจะมีปฏิบัติ เพราะฉะนั้นผู้กำหนดนโยบายควรแก้ไขมาตราต่าง ๆ ที่ไม่เป็นไปตามนิยามของอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด ถอดการลงโทษประหารชีวิตออก เหลือไว้เพียงคดีเจตนาฆ่าและทำให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิต โดยในมาตราที่กำหนดเพียงประหารชีวิตสถานเดียว ควรเพิ่มบทลงโทษจำคุกเข้าไป เพื่อให้ศาลมีดุลยพินิจวิเคราะห์ถึงสาเหตุในการกระทำผิดได้อย่างยืดหยุ่นมากขึ้น โดยมาตราที่คงไว้และสอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด ประกอบด้วย ดังนี้

1. การปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์มาตราที่เกี่ยวข้อง 107 และ 111
2. การปลงพระชนม์พระราชินีรัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์มาตราที่เกี่ยวข้อง 109 และ 111
3. การฆ่าหรือพยายามฆ่าราชาธิบดีราชาินีราชสามีรัชทายาทหรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ ซึ่งมีสัมพันธไมตรีหรือผู้แทนรัฐต่างประเทศซึ่งได้รับแต่งตั้งให้มาสู่พระราชสำนัก มาตราที่เกี่ยวข้อง 132
4. การฆ่าผู้อื่น มาตราที่เกี่ยวข้อง 288

5. การฆ่าผู้อื่นที่กฎหมายกำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องได้รับโทษหนักขึ้น เช่น การฆ่าบุพการีฆ่าเจ้าพนักงานที่กระทำตามหน้าที่การฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน เป็นต้น มาตราที่เกี่ยวข้อง 289

และมาตราที่มีอัตราโทษคือโทษประหารชีวิตสถานเดียวซึ่งควรเพิ่มอัตราโทษขั้นต่ำเข้าไปประกอบด้วย ดังนี้

1. มาตรา 107 การปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์
2. มาตรา 109 การปลงพระชนม์พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
3. มาตรา 277 ตรี (2) การข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่น หรือเด็กที่มีอายุยังไม่เกิน 15 ปี หรือเด็กที่มีอายุยังไม่เกิน 13 ปี โดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือ โดยร่วมกระทำความผิดด้วยกัน อันมีลักษณะเป็นการรุ้มโทรมจนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย
4. มาตรา 289 การฆ่าผู้อื่นที่กฎหมายกำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องได้รับโทษหนักขึ้น เช่น การฆ่าบุพการี ฆ่าเจ้าพนักงานที่กระทำตามหน้าที่ การฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน เป็นต้น
5. มาตรา 339 ทวิ การชิงทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุทางศาสนาอัน เป็นที่สักการะบูชาของประชาชนหรือได้กระทำในวัดหรือสถานอันเป็นที่เคารพทางศาสนาจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย
6. มาตรา 340 การปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย
7. มาตรา 340 ทวิ การปล้นทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุทางศาสนาอัน เป็นที่สักการะบูชาของประชาชนหรือได้กระทำในวัด หรือสถานอันเป็นที่เคารพทางศาสนา จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย
8. มาตรา 46 (1) ความผิดฐานหนีราชการ และเป็นการหนีเข้าไปอยู่กับพวกศัตรู
9. มาตรา 65 การผลิตนำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เพื่อจำหน่าย
10. มาตรา 93 การใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจ ด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพเฮโรอิน โดยเป็นการกระทำต่อผู้หญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือเป็นการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่น ในการกระทำความผิดทางอาญา

2) ใช้มาตรการทดแทนการลงโทษประหารชีวิตในมาตราที่ไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด

ในฐานะความผิดที่ไม่สอดคล้องต่อคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติควรปรับเปลี่ยนหรือแก้ไขกฎหมายที่บัญญัติไว้ว่าโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตแทน โดยไม่ได้รับการพักการลงโทษ หรือหากจะมีการพักการลงโทษจะต้องมีส่วนการจำคุกเป็นระยะเวลานาน จนไม่สามารถออกมากระทำผิดซ้ำได้อีก เนื่องจากหมดสมรรถภาพที่จะกระทำผิดซ้ำ

3) การปรับปรุงกระบวนการยุติธรรม

ปัญหากระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะปัญหาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมในชั้นสอบสวน ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นกลางและอิสระของพนักงานสอบสวน ปัญหาการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหา รวมถึงปัญหากระบวนการยุติธรรมในชั้นศาลที่เกี่ยวกับการพิจารณาคดีอาญาและการกำหนดโทษที่ได้สัดส่วน ควบคู่กับการดำเนินการตามหลักของความแน่นอน รวดเร็ว เสมอภาค และความถูกต้อง เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวต่อกฎหมายที่บังคับใช้อย่างจริงจัง รวมถึงเหยื่อหรือผู้เสียหายรู้สึกถึงความยุติธรรมได้เกิดขึ้นจริง อีกทั้งบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต้องมีความเป็นกลางและตัดสินใจโดยปราศจากอคติส่วนตัวให้มากที่สุด พัฒนากลไกกำกับดูแลและตรวจสอบหน่วยงานทุกแห่งในระบบยุติธรรมทางอาญาเพื่อให้การใช้อำนาจอย่างมีขอบเข็มน้อยที่สุด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4) ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ปัญหาความผิดพลาดในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอาจจะมีสาเหตุ มาจากความผิดพลาดในขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐาน กระบวนการนำสืบพยานหลักฐาน หรือการรับฟังพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ ทำให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์มีโอกาสถูกลงโทษเป็นตราบาปและรอยมลทินเกิดขึ้นในชีวิตได้ ดังนั้นการกำหนดให้มีมาตรการในการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ เพื่อใช้เป็นมาตรการในการแก้ไขผลของคำพิพากษา เป็นการเยียวยาความเสียหาย และเป็น การกอบกู้ชื่อเสียงเกียรติยศของผู้บริสุทธิ์ให้กลับคืนมา แม้ว่าการแก้ไขผลของคำพิพากษาในคดีที่ถึงที่สุดแล้ว จะกระทบต่อหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษา แต่เป็นการเปิดให้โอกาสจำเลยได้นำพยานหลักฐานมาแสดงเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน เป็นการคืนความยุติธรรมให้แก่คู่ความในคดี และเป็นการเรียกคืนความเชื่อถือศรัทธาในกระบวนการยุติธรรมของสังคม อีกทั้งทั้งสิทธิในการขอรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นใหม่

สามารถกระทำได้เพียงครั้งเดียวซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรให้สิทธิในการขอหรือฟื้นคืนไม่จำกัดครั้ง ผู้มีอำนาจกำหนดนโยบายจึงควรเล็งเห็นถึงความสำคัญถึงปัญหานี้ และแก้ไขจุดบกพร่องต่าง ๆ ให้สามารถใช้ได้ อย่างเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและสังคมไทย

5) ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในมุมมองทางด้านอาชญาวิทยา อย่างเข้าใจง่ายแก่ประชาชน

พบว่าการที่กระแสสังคมส่วนใหญ่ยังไม่เห็นด้วยในการยกเลิกโทษประหารชีวิต และเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มผู้กำหนดนโยบายบางท่านเห็นว่าโทษประหารชีวิตทำให้อาชญากรไม่กล้ากระทำความผิดนั้น แสดงให้เห็นว่าขาดความเข้าใจทางการลงโทษรวมถึงความเข้าใจทางด้านอาชญาวิทยา เพราะฉะนั้นควรเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้โทษประหารชีวิตและประเด็นที่เกี่ยวข้อง เช่น โทษประหารชีวิตไม่ได้ทำให้อาชญากรรมลดลง การไม่มีโทษประหารชีวิตไม่ได้ทำให้เกิดปัญหานักโทษล้นคุก รวมถึงสถิติตัวเลขต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้โทษประหารชีวิต ไม่ใช่เพียงพูดแต่เรื่องสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นเรื่องที่นามธรรม สังคมไม่รู้สึกว่าจับต้องได้ หากกระแสสังคมมีเข้าใจในการลงโทษประหารชีวิตมากขึ้น จะเกิดประโยชน์ต่อทัศนคติมุมมองในการลงโทษประหารชีวิตไม่มากนักน้อย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการกำหนดโทษที่เหมาะสมต่อสังคมไทยต่อไป

เชิงวิชาการ

1) ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ผู้ที่จะศึกษาวิจัยควรศึกษาแนวทางการลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทยกรณีศึกษาคืออาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติ โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างเดียวกับงานวิจัยนี้ เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทย

2) ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ผู้ที่จะศึกษาวิจัยควรศึกษาอุปสรรคหรือปัจจัยที่ทำให้กลุ่มผู้กำหนดนโยบายไม่สามารถดำเนินแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องต่อแนวทางในการลงโทษประหารชีวิตคืออาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางสหประชาชาติ

บรรณานุกรม

- Adler, F. (1998). *Criminology*. Boston: McGraw – Hill.
- Adler, F., , Mueller, O.W. Gerhard & Laufer, S. William. (1991). *Criminology*. New York: McGraw-Hill.
- Alvarez, A. (2000). *Study guide for Siegel’s criminology*. Belmont: Wadsworth.
- Bedau, A. H. (1982). *The death penalty in America*. New York: Oxford University.
- Frank, E. H. (1989). *Introduction to criminology : theory, method and criminal behavior*. Chicago: Nelson – Holl.
- International Commission against the Death Penalty. (2013). The Death Penalty and the “most serious crime” A country-by-country overview of death penalty in law and practice in retentionist states. Retrieved from <http://www.icomdp.org>
- Kronenwetter, M. (1993). *Capital punishment : a reference handbook*. Santa Barbara. CA: ABCCLIO.
- Lyons, L. (2003). *The history of punishment*. Italy: Eurolitho.
- Maguire, M., , Morgan, Rod & Reiner, Robert. (2002). *The Oxford handbook of criminology* (3rd ed ed.). Oxford: Oxford University.
- Netter, B. (2005). Avoiding the shameful backlash: social repercussions for the increased use of alternative sanctions. *Journal of Criminal Law and Criminology*, 96(1), 188-189.
- Schmallegger, F. S., Ortiz John. (2000). *Corrections in the 21st century*. New York: Glencoe/McGraw – Hill.
- Siegel, J. L. (2006). *Criminology* (9th ed ed.). Canada: Thomson Wadsworth.
- United Nations. (2020). United Nations Treaty Collection, State of Ratification. Retrieved from https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=IV12&ng
- Verboon Peter & Marius van Dijke. (2010). When do severe sanctions enhance compliance The role of procedural fairness. *Journal of Economic Psychology* 32, 120-130.
- Weiss, P. R. S., Nigel. (1998). *Comparing prison system : toward a comparative and international penology*. Amsterdam: B.V.
- Whitmeyer, J. (2002). Elites and popular nationalism. *Journal of Sociology*, 53, 630-632.

- เนตรนภิส ลายทิพย์. (2560). มาตรการทางกฎหมายในการบำบัดรักษาผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ. (นิติศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สเนห์ จามริก. (2544). สิทธิมนุษยชน: เกณฑ์คุณค่าและฐานความคิด (ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล. (2562). รายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิตและการประหารชีวิต ในปี 2562. Retrieved from <https://www.amnesty.org/es/library/asset/>
- กนกวรรณ ขวัญดี. (2550). การยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- กรมคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม. (2557, 10 มิถุนายน 2563). บทสรุปฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิตจำนวน 55 ฐานความผิด. Retrieved from http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/images/rlpd_1/HRC/2557/e1.pdf
- กรมราชทัณฑ์. (2563). สถิติผู้ต้องขังทั่วประเทศ. Retrieved from www.correct.go.th
- กฤตยชญ์ ศิริเขต. (2545). กฎหมายกับสังคมไทยในอดีต (ครั้งที่ 14 ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2557). รายงานการศึกษาเรื่อง “โทษประหารชีวิตในประเทศไทย”. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม. (2555). เอกสารประกอบการเสวนาเรื่อง “โทษประหารชีวิต”. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- คณิต ณ นคร. (2547). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป (ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
- จารุณี ฐานธราภรณ์. (ม.ป.ป.). อิทธิพลของพระพุทธศาสนาต่อระบบกฎหมายไทย. วารสารศาลยุติธรรมปริทัศน์.
- ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน. (2554). ทฤษฎีอาชญาวิทยา. นนทบุรี: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ณัฐพร นครอินทร์. (2553). วิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย และปัจจัยที่ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลง. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ดวงดาว กิรติกันนท์. (2552). โทษประหารชีวิต. Retrieved from digi.library.tu.ac.th/index/0211/8-1-Jan-Jun-2552/09PAGE83-PAGE88.pdf
- ธงทอง จันทรางศุ, คณพล จันทน์หอม และ ชัชพล ไชยพร. (2548). เอกสารการสอนวิชาประวัติศาสตร์กฎหมาย. นคร วัลลิภากร. (2549). โทษประหารชีวิตในประเทศไทย : ศึกษาแนวคิดในการยกเลิก. (นิติศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- นพนิธิ สุริยะ. (2537). สิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- นฤมล ถินทอง. (2561). มาตรการทางเลือกทดแทนโทษประหารชีวิต. (ปริญาญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- นัทธี จิตสว่าง. (2541). หลักทฤษฎีอาชญาวิทยา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ราชทัณฑ์.

- บงกช สัจจานิตย์. (2533). โทษประหารชีวิตในทัศนะของพระอาจารย์ผู้สอนที่มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยและสถาน
การศึกษามหาหมกุฏราชวิทยาลัย. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
กรุงเทพฯ.
- ปกรณัม มณีปกรณัม. (2553). อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. กรุงเทพมหานคร: เอ็ม ที. เพรส.
- ปราโมทย์ เครือทอง. (2545). สำเร็จโทษด้วยท่อนจันทร์ (ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: มติชน.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน และ คณะ. (2551). คุณค่าและการประเมินคุณค่าเกี่ยวกับชีวิต และสังคม : โทษประหารชีวิต.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระยานิติศาสตร์ไพศาล. (2502). ประวัติศาสตร์กฎหมาย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิริยะการพิมพ์.
- ยุทธ ศักดิ์เดชะนิต. (2545). “กฎหมายกับสังคม” ใน เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม
หน่วยที่ 1-7 (ครั้งที่ 14 ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รวีภัทร์ ฉัตรไชยเดช. (2562). การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่: ศึกษากรณีเงื่อนไขในการยื่นคำร้องและผู้มีสิทธิร้อง
ขอให้รื้อฟื้นคดี. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม,
- วันชัย ศรีนวลนิต. (2557). เอกสารวิชาการส่วนบุคคล เรื่อง โทษประหารชีวิต : หลักคิดด้านสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพฯ:
วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ สถาบันธรรมนุญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- วีไลเลขา บุรณศิริ, สิริรัตน์ เรืองวงษ์วาร และ ศิวพร สุนทรวิภาต. (2542). ประวัติศาสตร์ไทย 2 (ครั้งที่ 15 ed.).
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิชัย เดชชุตติพงศ์. (2555). ข้อดีข้อเสียของโทษประหารชีวิตกับสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลา
การศาลยุติธรรม.
- วิชัย ศรีรัตน์. (2560). การศึกษาความเป็นไปได้ในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองของกติการะหว่างประเทศ
ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเพื่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต. วารสารนิติศาสตร์, 46(3).
- วิระดา สมสวัสดิ์. (2526). มองกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร: มิตรนราการพิมพ์.
- ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, น้ำแท้มีบุญสร้าง และ นิตยา สำเร็จผล,. (2556). รายงานผลการศึกษาระยะเบื้องต้น
โครงการ : ศึกษาความเป็นไปได้ของการยกเลิกโทษประหารชีวิตตามแผนฯ: คณะสังคมศาสตร์และมนุษย
ศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด และ คณะ. (2557). เอกสารทางวิชาการ ประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ “โทษประหาร
ชีวิตยังจำเป็นต่อสังคมไทยหรือไม่”: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรมร่วมกับ
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศุภชัย ปานพรหมมาศ. (2560). ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด : ศึกษากรณีการยกเลิกโทษประหารชีวิต. วารสารบัณฑิต
วิทยาลัย, 3, 614.
- สมภาร พรหมทา. (2548). พุทธศาสนากับโทษประหารชีวิต. วารสารพุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 12,
34.
- สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน. (2548). โทษประหารชีวิตในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มาสเตอร์เพรส.
- สุพจน์ สุโรจน์. (2550). การบริหารงานและกระบวนการยุติธรรม. นนทบุรี: คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สุพัตรา สุภาพ. (2536). สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครั้ว ประเพณี. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนนทิพย์ จิตสว่าง. (2553). เอกสารประกอบคำบรรยาย อาชีววิทยาและทันตวิทยา. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนนทิพย์ จิตสว่าง. (2561). โทษประหารชีวิต. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดิศักดิ์ นุชมี. (2561). การยกเลิกอาญาประหารชีวิตกับแนวคิดอิสลาม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, 2, 66.
- อนุสรณ์ แก่งสันเทียะ. (2543). ทศนคติของชาวกทมมหานครต่อการลงโทษประหารชีวิต. (วิทยานิพนธ์ปริญญา สังคมวิทยามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- อัมณพ ชูบำรุง. (2557). ทฤษฎีอาชีววิทยา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อัยยา โกมลกาญจน. (2541). อารยธรรมตะวันตก (ครั้งที่ 3 ed.). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์คำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง “แนวทางการลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทย: กรณีศึกษาอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตาม
แนวทางสหประชาชาติ”

การสัมภาษณ์เริ่มต้นด้วยการแนะนำตัวผู้สัมภาษณ์ และอธิบายที่มาความสำคัญ วัตถุประสงค์ของการทำ
วิทยานิพนธ์ รวมถึงขอบเขตของการศึกษาและวิธีวิจัย อีกทั้งหลักการในการเก็บชื่อของผู้ให้ข้อมูลเป็นความลับ
เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูล

การสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบด้วยโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

ตอนที่ 1. ข้อมูลส่วนตัวผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

- ชื่อ-นามสกุล
- เพศ
- อายุ
- อาชีพ
- ตำแหน่ง
- สถานที่ทำงาน

ตอนที่ 2. คำถามปลายเปิดในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

2.1 แนวคำถามเกี่ยวกับข้อกำหนดและแนวทางเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในคดี
อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดของสหประชาชาติ

ผู้สัมภาษณ์ถามคำถาม ได้แก่

- ท่านเห็นด้วยกับแนวทางของสหประชาชาติในการยกเลิกโทษประหารชีวิต หรือไม่
อย่างไร
- ท่านคิดว่าการยกเลิกโทษประหารชีวิตควรมีข้อยกเว้น หรือไม่ อย่างไร
- ท่านคิดว่าข้อกำหนดของสหประชาชาติ เรื่องการลงโทษประหารชีวิตในคดี
อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด เฉพาะในกรณีการกระทำผิดที่แสดงให้เห็นว่ามีเจตนา

ฆ่า โดยมีผลของการกระทำคือ ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสังคมโลก หรือไม่ อย่างไร

- ท่านคิดอย่างไรเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติของประเทศต่าง ๆ ที่ยังคงมีการลงโทษ ประหารชีวิต ในฐานความผิดที่แตกต่างกันตามความเชื่อ วัฒนธรรม ศาสนา ซึ่งบาง ฐานความผิดอาจไม่สอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติ

2.2 ความสอดคล้องของสภาพสังคมไทยกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ ที่สุด (โดยพิจารณาจากความสอดคล้องภายในและความสอดคล้องภายนอกสังคมไทย)

2.2.1 ความสอดคล้องภายในสังคมไทย

- ท่านคิดว่าวัตถุประสงค์ของการลงโทษในสังคมไทย (ได้แก่ การแก้แค้นทดแทน การข่มขวัญยับยั้ง การตัดโอกาส การแก้ไขฟื้นฟู เป็นต้น) ปัจจุบันสอดคล้อง เหมาะสมกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทาง ของสหประชาชาติหรือไม่ อย่างไร
- ท่านคิดว่าคติความเชื่อทางศาสนา (ได้แก่ พุทธ คริสต์ อิสลาม เป็นต้น) ที่ฝังรากลึก อยู่ในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สอดคล้องเหมาะสมกับการลงโทษประหาร ชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติหรือไม่ อย่างไร
- ท่านคิดว่าสภาพสังคมไทยด้านเศรษฐกิจและทรัพยากร (ได้แก่ เครื่องมือและ งบประมาณที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้กระบวนการและเครื่องมือในการประหาร ชีวิต) สอดคล้องเหมาะสมกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติหรือไม่ อย่างไร
- ท่านคิดว่าภาวะทางสังคมในประเทศไทย (ได้แก่ วิวัฒนาการของกระบวนการ ลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย หรืออื่น ๆ) สอดคล้องเหมาะสมกับการลงโทษ ประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติ หรือไม่ อย่างไร
- ท่านคิดว่านโยบายและกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในประเทศไทย สอดคล้องเหมาะสม กับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของ สหประชาชาติหรือไม่ อย่างไร (จาก 55 ฐานความผิดที่มีอัตราโทษสูงสุดถึงประหาร ชีวิตของสังคมไทย ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น คดีอาชญากรรมที่เป็นการกระทำต่อ

ความมั่นคงของรัฐหรือคดีอาญาทางที่ร้ายแรงทางทหาร, คดีอาชญากรรมที่มีผลต่อการทำให้ผู้อื่นสูญเสียชีวิต, การกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และอื่น ๆ ซึ่งการกระทำผิดในกรณีดังกล่าวบางครั้งอาจเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตโดยเจตนาหรือไม่เจตนาตั้งนั้นสอดคล้องต่อแนวทางของสหประชาชาติในการลงโทษประหารชีวิตคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดหรือไม่อย่างไร)

- ท่านคิดว่ามี **ประเด็นอื่นใด**อีกหรือไม่ที่เกี่ยวข้องกับสภาพสังคมภายในประเทศที่สอดคล้องเหมาะสมกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติ มีหรือไม่ อย่างไร

2.2.2 ความสอดคล้องภายนอกสังคมไทย

- ท่านคิดว่าสภาพสังคมการเมืองระหว่างประเทศ (ได้แก่ ความสัมพันธ์กับนานาประเทศที่มีผลต่อแนวคิดและกระบวนการในการลงโทษประหารชีวิตของประเทศ) สอดคล้องเหมาะสมกับสังคมไทยต่อการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติหรือไม่ อย่างไร
- ท่านคิดว่ามาตรฐานและแนวปฏิบัติของสหประชาชาติ (ได้แก่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง) สอดคล้องเหมาะสมกับสังคมไทยต่อการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติหรือไม่ อย่างไร
- ท่านคิดว่ามี **ประเด็นอื่นใด**อีกหรือไม่ที่เกี่ยวข้องกับสภาพสังคมภายนอกที่สอดคล้องเหมาะสมกับสังคมไทยต่อการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามแนวทางของสหประชาชาติ มีหรือไม่ อย่างไร

2.3 แนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติ

ผู้สัมภาษณ์ถามคำถาม ได้แก่

- ท่านคิดว่าแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามมาตรฐานสหประชาชาติ ควรเป็นอย่างไร

- ท่านคิดว่าการกำหนดมาตรการทางเลือกแทนการลงโทษประหารชีวิต เหมาะสมสำหรับสังคมไทยหรือไม่ อย่างไร ในกรณีการนำมาใช้แทนการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ตุลาการ ชัยนันทน์เกต
วัน เดือน ปี เกิด	3 ตุลาคม พ.ศ.2537
สถานที่เกิด	นครสวรรค์
วุฒิการศึกษา	รัฐศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY